Toți suntem datori c-un faliment

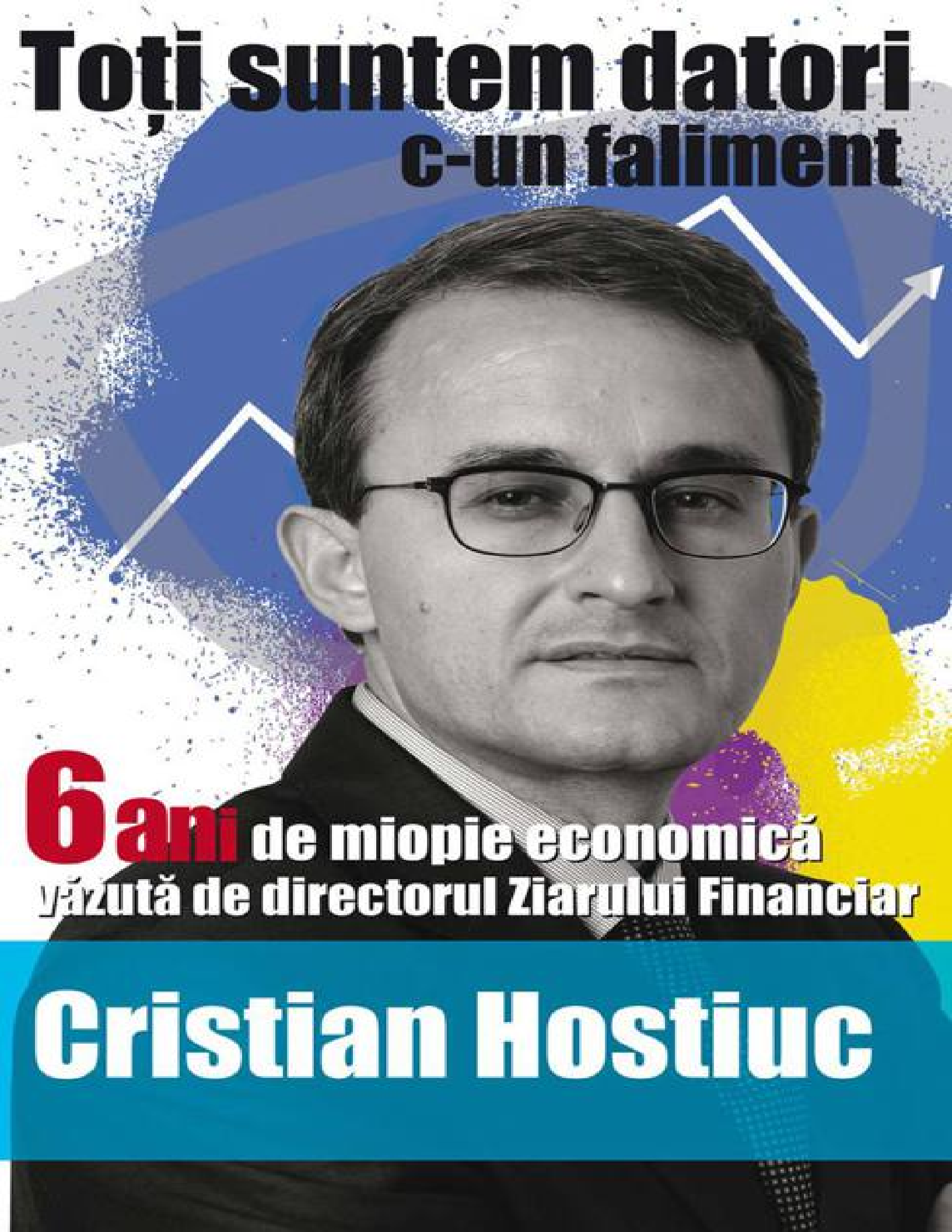

6 ani de miopie economică văzută de directorul Ziarului Financiar

Cristian Hostiuc

Cristian Hostiuc

Toţi suntem datori c-un faliment

6 ani de miopie economică văzută de directorul Ziarului Financiar

ALL
2013

Această carte în format digital intră sub incidenţa drepturilor de autor şi a fost creată exclusiv pentru a fi citită utilizând dispozitivul personal pe care a fost descărcată. Oricare alte metode de utilizare, dintre care fac parte împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială a textului, punerea acestuia la dispoziţia publicului, inclusiv prin intermediul Internetului sau a reţelelor de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme – altele decât cele pe care a fost descărcată – care permit recuperarea informaţiilor, revânzarea sau comercializarea sub orice formă a acestui text, precum şi alte fapte similare, săvârşite fără acordul scris al persoanei care deţine drepturile de autor, sunt o încălcare a legislaţiei referitoare la proprietatea intelectuală şi vor fi pedepsite penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

TOI SUNTEM DATORI C-UN FALIMENT.
6 ani de miopie economică văzută de directorul Ziarului Financiar

Copyright © 2013 Editura ALLFA

ISBN ePUB: 978-606-587-173-1
ISBN PDF: 978-606-587-172-4
ISBN Print: 978-606-587-135-9

Redactare: Mădălina Vasile
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură : Alina Bogdan
Design copertă: Silviu Gosav

Editura ALL
Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512, Bucureşti
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuţie:
021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi:
comenzi@all.ro

www.all.ro

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Cea mai mare oportunitate

Timp de 16 ani, în toate sondajele de opinie, principalul inamic al românilor a fost creşterea preţurilor, iar intrarea în Uniunea Europeană este privită din această perspectivă.

Celelalte ţări foste comuniste care au intrat înaintea României în UE s-au confruntat cu creşteri de preţuri, iar exemplele de acolo – vă amintiţi reportajele de la TV cu ungurii care veneau la Arad, Timişoara sau Oradea să cumpere zahăr şi ulei – stăruie în minţile românilor.

„Ce-o să ne aducă Europa? Creşteri de preţuri. Fabricile româneşti o să se închidă, iar oamenii vor rămâne fără locuri de muncă. O să fim numai o piaţă de desfacere. Ţăranii nu vor mai fi lăsaţi să-şi vândă marfa la piaţă şi o să mâncăm produsele cu îngrăşăminte aduse din import.“ Acestea sunt reacţiile uzuale ale oamenilor, tineri şi bătrâni deopotrivă, care întâmpină cea mai importantă decizie politică din ultimele decenii, aderarea la UE din 1 ianuarie 2007.

O decizie trebuie privită şi din perspectiva alternativei. Există o altă soluţie mai bună pentru România? A venit cineva cu o alternativă? Nu. În România, de cele mai multe ori, se bate pasul pe loc, pentru că cel care critică o decizie nu vine cu o altă soluţie. Şi aşa se blochează tot.

Este o iluzie să crezi că ai putea-o duce mai bine, nu mâine, ci în următoarele decenii, în afara UE.

În ceea ce priveşte preţurile, cu excepţia celor de la utilităţi, ele au crescut de mult. România este o ţară scumpă. La apartamente, haine,

restaurante, hoteluri, chiar şi la multe produse alimentare, preţurile de aici sunt peste cele din Ungaria, Polonia sau Cehia. Chiar şi peste cele din ţările europene. Când cineva îţi spune că a fost la Paris să-şi cumpere haine, nu îl priviţi ca pe un snob. S-a dus acolo pentru că este mai ieftin şi are de unde alege. Aici sunt prea puţine magazine, iar proprietarii nu au niciun motiv să reducă preţurile pentru că nu le suflă nimeni în ceafă.

Apariţia marilor lanţuri de supermarketuri în România, după 2000, a dus la temperarea majorărilor preţurilor la produsele alimentare. Înainte erai la mâna producătorilor care stăteau tot timpul cu ochii pe dolar. Piaţa era fragmentată şi nu exista concurenţa. Acum producătorii au ajuns la mâna retailerilor, care la rândul lor sunt la mâna populaţiei, pentru că ei îşi scot banii din volum.

Principala problemă din punctul de vedere al preţurilor va fi la utilităţi. Cei care au fost la putere au protejat „mamuţii“ româneşti şi nu au deschis pieţele, încercând să-şi menţină electoratul aproape, amăgindu-l că are grijă de el. Preţurile la gaze, apă, benzină tot trebuia să urce. În loc ca acest lucru să se întâmple acum 10 ani, se întâmplă acum, iar durerea este mai mare. Şi asta nu din cauza intrării în UE, ci din cauza celor care au condus ţara.

Este cel mai uşor să-ţi aperi industria naţională protejând companiile prin subvenţii, curs valutar sau plătind oamenii să stea degeaba. Este cea mai bună retorică într-un discurs. Însă este doar o amăgire, pentru că în final cineva tot va plăti. Cine îşi apără în acest mod companiile locale, va pierde.

Eu cred că în UE pieţele noastre de lapte, pâine, haine, retail, electronice etc. vor deveni mai concurenţiale, iar preţurile nu vor creşte.

Şi nici nu vor dispărea locurile de muncă pentru că necesarul de pe piaţă este peste ofertă. Va mai trece destul timp până vor ieşi de pe băncile facultăţilor noile generaţii. Cele 2, 3 milioane de români care lucrează afară au creat un deficit local, care aduce, spre binele românilor, majorări de salarii. Managerii sunt nevoiţi să crească salariile pentru că altfel rămân fără forţă de muncă. Înainte de 2000 salariaţii nu aveau unde să plece cu

serviciul, pentru că nu intraseră pe piaţă investitorii străini şi acceptau oferta patronatului. Acum au alternativă.

Pentru cei în vârstă, Uniunea Europeană nu va aduce „triplarea pensiilor“ de la 1 ianuarie 2007. Şi poate nici în anii următori. Timpul lor a trecut. Asta-i realitatea. Ei nu au alternativă. În schimb, pentru cei tineri este cea mai mare oportunitate de a face bani şi de a se dezvolta. Totul e să priveşti piaţa cu spirit antreprenorial şi să nu te mai gândeşti că este de datoria statului să te asiste în viaţă.

2 octombrie 2006

Toată America a ajuns un Bancorex

America trece prin cea mai mare criză financiară din ultimul secol. Instituţii, altădată de neatins, se prăbuşesc peste noapte. Titanul mondial al asigurărilor – AIG – o citadelă a capitalismului – a ajuns să fie preluat de statul american într-o încercare disperată de a stopa haosul de pe pieţele financiare. Vă sună familiar? Acum 10 ani statul român a preluat Bancorex salvând un întreg sistem.

Dar cum s-a ajuns aici? Din lăcomie şi din credinţa că nu ţi se poate întâmpla nimic pentru că eşti prea mare ca să cazi.

Acum un an scriam un articol în *Business Magazin* în care aduceam în discuţie asemănarea dintre Bancorex şi ce se întâmplă în America. Datele sunt aceleaşi.

„De mai bine de o lună, pieţele financiare sunt doborâte de un simplu cuvânt: SUBPRIME.

Sute de miliarde de dolari s-au evaporat în câteva săptămâni din cauza acestui cuvânt care exprimă în lumea financiară creditele ipotecare acordate celor care nu puteau să se împrumute la prima mână, pentru că nu aveau bonitatea necesară. Atunci interveneau alte companii, un fel de hibrid între firma ipotecară şi bancă, firme care preluau clientul şi îi dădeau banii şi casa. Bineînţeles, la un preţ mult mai mare. Dacă solicitantul creditului nu putea să plătească o dobândă de 5%, sigur putea să plătească una de 12%!

Cu un portofoliu de mii de clienţi de acest gen, companiile ipotecare se duceau apoi în piaţa financiară pentru a face rost de bani că să crească

afacerea prin vânzarea de obligaţiuni garantate cu împrumuturile/ipotecile acordate celor care nu îndeplineau condiţiile de credit. Şi aceste obligaţiuni aveau un preţ mai mare decât cel al pieţei. Cu mult. Investitorii şi fondurile cumpărau aceste instrumente pentru că obţineau un câştig mai mare decât dacă ar fi investit banii în titluri de stat, spre exemplu. Operaţiunile mergeau aproape de la sine. Şi preţul caselor creştea, la fel ca şi numărul celor care obţineau acest gen de credite.

După câţiva ani au început să apară poveştile, dar şi realităţile. Nu numai că aceia care luau credite nu aveau bonitatea necesară să plătească ratele în mod normal, dar şi cei care dădeau banii practic îi forţau să intre în afacere şi să cumpere casele, prin modificarea modului de calcul al veniturilor sau prin acceptul de a nu da vreun avans. Ca tacâmul să fie complet, şi casele erau supraevaluate. Pe tot acest lanţ toată lumea era fericită. Clientul avea o casă unde să stea sau pe care să o speculeze – o locuinţă scumpă, ce-i drept. Dezvoltatorul îşi lua banii pe casă, iar intermediarul vânzării – comisionul. Creditorul ştia că debitorul nu va avea bani să plătească, dar spera într-o minune. Oricum era fericit, pentru că plasase mai departe ipoteca şi contractul de credit către alţi investitori, care erau la rândul lor bucuroşi că obţineau dobânzi mai mari, puteau raporta către acţionarii lor profituri mai mari şi la finalul anului îşi încasau bonusurile.

Dacă vreţi un reper, gândiţi-vă cum dădeau băncile de stat creditele în România acum un deceniu.

17 septembrie 2008

Amintiri cu Băsescu şi Geoană de la Washington, de acum 10 ani

Ca ziarist ai o şansă extraordinară să cunoşti oameni pe care altfel nu îi poţi întâlni faţă în faţă şi să stai cu ei de vorbă mai mult decât un minut.

Acum 10 ani, în martie 1999, Traian Băsescu, ministrul transporturilor, la acea vreme, în Guvernul Radu Vasile, a invitat un ziarist de la agenţia de presă Mediafax (unde lucram atunci) să-l însoţească şase zile într-o vizită în Statele Unite, unde se întâlnea cu nişte transportatori feroviari şi cu omologul său american. Ministerul sau cred că CFR-ul avea un contract de consultanţă cu o firmă americană ca să-i facă un plan de restructurare. Invitaţia, care a venit joi seara (duminică la prânz fiind plecarea) era adresată şefului meu de la Mediafax, dar pentru că lui îi expirase paşaportul, m-a trimis pe mine.

Delegaţia, cred că eram cinci persoane, a plecat duminică la Bruxelles şi am făcut joncţiunea cu Traian Băsescu luni seară în Luxemburg. Acesta venea de la Roma unde participase la Internaţionala Socialistă. Marţi am fost la Banca Europeană de Investiţii unde Băsescu trebuia să discute prelungirea unui contract de credit pentru achiziţia de echipamente pentru Romatsa. Cei care dirijează traficul aerian au luat iniţial creditul în urmă cu vreo doi ani, au cumpărat echipamentele, dar acestea au rămas în hambare. Când să le pună în funcţiune, erau deja depăşite (erau deja depăşite din momentul în care au fost achiziţionate, dar mai conta! Cred că şi acum sunt instituţii în care zace aparatură cumpărată cu bani grei şi care nu a fost

folosită), aşa că s-au gândit să dea echipamentele înapoi producătorului, la un discount mare, şi să ia altele noi, cu un preţ şi mai mare. Şi aveau nevoie de o mărire a creditului de la BEI. Tot atunci, la BEI, am aflat cum e cu autostrăzile, că trebuie să ai trafic mare ca să fie rentabilă o autostradă şi că România atunci nu avea nici trafic, nici economie, iar bancherii nu înţelegeau de ce vrem autostrăzi. Iar sugestia celor de la BEI era să construim drumuri.

După întâlnire am plecat cu trenul la Amsterdam ca miercuri să luăm avionul spre Washington. Aici am ajuns la prânz şi am fost aşteptaţi şi duşi la hotel de un consilier al Ambasadei. În tot acest timp Traian Băsescu întreba unde este ambasadorul – Mircea Geoană. Consilierul îi prezenta programul vizitei, cu diverse întâlniri, iar ministrul îl întrerupea întrebându-l cine sunt persoanele şi de ce trebuie să se întâlnească cu ele. Grea misiune pentru consilier, care îi repeta de fiecare dată că aşa a spus domnul ambasador. Ţin minte şi acum că pe listă era trecută, pentru a doua zi, în timpul micului dejun de la hotel, o întâlnire între Băsescu, Geoană şi un şef mare de la firma de armament Lockheed Martin. În ciuda discuţiilor iscate ca de la ministru la ambasador, cei trei s-au întâlnit. Eu nu am fost invitat la discuţie. Iar peste câteva luni România, prin Ministerul Transporturilor, a cumpărat de la Lockheed aparatură de supraveghere a Dunării. Serbia se afla în război. Ceea ce nu a fost în program a fost o întâlnire aranjată de Petre Roman pentru Băsescu cu şeful de atunci al FMI, Michael Camdessus, în care să discute situaţia României, care se afla în criză economică şi nu era dornică de reformă. Ca acum.

Nu visam atunci că cei doi vor ajunge peste ani să se lupte pentru funcţia de preşedinte al României. Şi, sigur, nici ei nu credeau lucrul acesta. Dar Lockheed Martin a vrut să-şi asigure o relaţie bună cu amândoi.

3 decembrie 2009

„Ce să le dau prietenilor mei ca să aducă banii înapoi în ţară?“

Impozitul pe averile mari. O idee uşor de vândut publicului, mai ales acum în perioada de criză economică. Ce poate fi mai uşor de acceptat ca retorică de către marea masă a publicului decât să spui că iei de la bogaţi şi dai bugetului sărac. Un referendum pe această temă ar fi o simplă formalitate.

Da, în cei 20 de ani de capitalism s-au făcut, câştigat, „furat“, luaţi-o cum doriţi, bani mulţi în România. Sute de mii de euro, milioane şi câteva miliarde sunt înscrise acum în dreptul a câtorva sute de mii de români. A fost o şansa unică de îmbogăţire pentru cei care au ales să fie patroni şi nu angajaţi. Odată cu căderea statului, profiturile şi activele bune s-au privatizat, iar pierderile şi pagubele s-au naţionalizat. Au fost şi afaceri ridicate de la zero care nu au avut legătură cu statul. Da, s-a format o clasă de capitalişti, oameni de afaceri, antreprenori, politicieni care nu mai au grija zilei de mâine. Nici ei, nici urmaşii lor, asta dacă nu va veni un nou sistem politic care să le confişte averea. Acum, această clasă de capitalişti care au făcut bani prin toate mijloacele îşi poate permite să discute degajat, din orice colţ de lume unde îşi petrec timpul/vacanţa, despre problemele ţării – cum trebuie reformat statul, cum trebuie construite autostrăzi, cum trebuie să fie educaţia şi sănătatea, iar în acelaşi timp din două, trei telefoane să obţină un contract cu statul pe care să-l deruleze cei din ţară. Au avioane, mai multe maşini, au case cu sute, dacă nu chiar mii de metri

pătraţi (după un deceniu de locuit într-o casă cu peste 5oo de metri pătraţi, George Copos a ajuns la concluzia că mai mult de 50 de metri pătraţi nu-i trebuie), iar copiii lor sunt vedetele showbiz-ului autohton. Banii lor, adică economiile, sunt în Elveţia, iar activele/companiile din ţară sunt protejate prin firme off-shore. Da, este o realitate. Şi ei vor face tot posibilul ca această realitate să nu se schimbe.

Dinu Patriciu spunea că în Elveţia românii au depuse peste 12 miliarde de euro. Cash.

Credeţi că impozitul pe avere va aduce ceva la lumină, va scoate din buzunarul celor bogaţi vreun euro în plus? Nu. Iar primul care ar încerca să plătească mai puţin sau să găsească soluţii de optimizare fiscală ar fi chiar ministrul finanţelor, Sebastian Vlădescu, care, când nu era ministru, era consultant în sectorul privat. Întotdeauna cei cu averi mari vor găsi mijloacele şi interpuşii prin care să ascundă ce au acumulat. Şi nu se întâmplă asta numai la noi, ci în întreaga lume.

Având în vedere această situaţie din teren, poate că ministrul Vlădescu ar putea să pună problema averilor mari altfel: ce să le dau prietenilor mei care au avut mai mult noroc în viaţă decât restul cetăţenilor, cu care am făcut afaceri, beau cafea, merg la schi, discut politică, astfel încât să-şi aducă banii în ţară şi să-i pună din nou la lucru aici?

În Italia, Guvernul a dat posibilitatea celor care aveau banii parcaţi în afară, departe de mână fiscului, să-şi „albească“ averea în schimbul unei taxe de 5%. Şi au intrat 95 de miliarde de euro, faţă de 25 de miliarde de euro cât erau estimările fiscului.

Ce ar trebui să-i dau prietenului meu Şucu (al lui Vlădescu, nu al meu – n. r.) astfel încât să facă o şcoală, un spital, să construiască o nouă aripă la o universitate, să susţină un institut de cercetare? Ce facilităţi ar vrea? Ce pot să-i ofer lui şi tuturor celor care s-ar încadra în categoria – averi mari – astfel încât să nu fugă de mine ca stat? Că sigur nu vor plăti mai mult dacă le pun impozit pe avere. Şi, mai mult decât atât, se vor supăra pe mine, iar funcţia de ministru nu este pe viaţă.

În ultimul deceniu România a fost trasă înainte de aceşti capitalişti „huliţi, avari, duri, fără scrupule, exploatatori, care şi-au făcut averea numai pe relaţii, furt, care nu plătesc impozite“. Dar care au avut ambiţia, determinarea, dorinţa să facă ceva – o afacere, un brand, locuri de muncă, până la avere. Asumându-şi riscul aferent – să facă rost de bani, să eşueze, să piardă tot, să fie căutaţi pentru că au „fentat“ legea.

Până una-alta, bugetul se ţine din ceea ce au făcut şi aceşti capitalişti.

Săptămâna trecută, preşedintele Băsescu a semnat decretul privind acreditarea lui Radu Gabriel Safta în calitate de ambasador al României în Botswana, Namibia şi Mozambic. Dacă nu sunt „diamante sau arme“ la mijloc, nu ştiu de ce ar trebui să avem ambasador acolo cu toate costurile aferente. Şi aici sunt cheltuite taxele şi impozitele strânse în ţară.

Bugetul pe 2010 va fi aprobat săptămâna asta. Până acum au ieşit trei idei de taxe/impozite – fast-food, CAS pe drepturile de autor şi pe avere. În schimb nici ministrul finanţelor, nici vreun parlamentar nu au venit cu vreo idee pentru crearea de locuri de muncă sau dezvoltarea unei afaceri, încât să se plătească pensiile sau salariul ambasadorului din Botswana. Aceste state de plată sunt onorate de capitalişti şi afacerile lor.

11 ianuarie 2010

De la Sidex la Prigoană. Economia îşi revine

La finalul verii lui 2008, în plin boom economic local – în trimestrul III România a avut o creştere de 9,1% – când totul era senin şi nimeni nu avea curajul să se gândească la faptul că ar putea veni cea mai mare cădere economică mondială din ultimul secol, Sidex Galaţi se pregătea să reducă rapid şi dramatic producţia de oţel şi să dea oameni afară, ceea ce însemna că cererea la export s-a prăbuşit, iar de cerere internă nici nu se punea problema. Nimeni nu a analizat şi nici nu a luat în seamă mişcarea. Nici presa economică, adică noi, nici analiştii, nici Guvernul, nici BNR, nici bancherii.

În 12 octombrie 2008 a sosit şi comunicarea oficială, care vine de obicei după o lună, două după ce în birouri se fac analize peste analize: „Ca urmare a crizei financiare mondiale, suntem martorii unei scăderi a cererii pentru produsele din oţel. Acest lucru are un impact direct asupra performanţelor operaţionale şi financiare ale tuturor producătorilor de oţel, inclusiv asupra ArcelorMittal Galaţi. La fel ca şi ceilalţi producători, în acest moment, trebuie să reducem producţia pentru anumite bunuri, pentru a evita creşterea stocurilor. Continuăm să monitorizăm cu atenţie evoluţia pieţei.“

Efectele acestor patru propoziţii seci şi aride: producţia combinatului a scăzut cu 60%, adică peste 1 miliard de euro s-au topit (cifra de afaceri era de aproape 2 miliarde de euro), de la 150 de milioane de euro profit

compania a intrat pe pierdere; peste 4200 de angajaţi au fost disponibilizaţi, 5% din exporturile ţării s-au amputat, iar statul a pierdut din taxe şi impozite peste 100 de milioane de euro. Asta ca să nu mai punem la socoteală efectul căderii Sidex pe orizontală la furnizori.

La nivel macro căderea care a urmat a fost teribilă: de la plus 9% economia a trecut în numai 6 luni la minus 6%, iar în trimestrul II al anului 2009 minusul a fost de 8%. În teren, fiecare antreprenor şi companie a încercat să supravieţuiască scăderii încasărilor cum a putut: cheltuielile de marketing au dispărut primele, pentru că sunt cel mai rapid şi cel mai uşor de tăiat, termenele de plată pentru obligaţii s-au extins la 120 de zile şi peste, s-au dat oameni afară, creditele s-au reeşalonat şi extins, plăţile către stat au trecut pe ultimul plan (cash-ul este mai valoros decât plata unor penalizări de 0,1% pe zi), acţionarii au venit cu bani de acasă şi, nu în ultimul rând, intrarea în insolvenţă a ajuns cea mai bună soluţie.

18 ianuarie 2010, după aproape un an şi jumătate. Conducerea a anunţat că Sidex îşi va dubla capacitatea începând din ianuarie 2011, producţia este deja în creştere faţă de anul trecut, pentru că cererea s-a dezgheţat, preţul la oţel a urcat cu 40%, nu se vor mai face disponibilizări, dar încă se mneţine posibilitatea trimiterii în concediu de odihnă forţat, pentru 10 zile, a celor 9300 de angajaţi care au mai rămas în combinat (în urmă cu zece ani Sidexul avea peste 33000 de angajaţi care aduceau o cifră de afaceri de 600 de milioane de euro).

Dacă Sidexul constituie un reper, atunci creşterea economică începe să-şi revină. Acum se vede mai puţin în cifrele macro, pentru că există un decalaj de 6 luni, dar industria grea – siderurgia, metalurgia, construcţia de maşini –, adică cea care nu ţine capul de afiş al ştirilor, pentru că nu e deloc sexy, informaţiile despre oţel şi bare laminate sunt greu de menţionat în propoziţii atrăgătoare, începe să dea tonul revenirii economiei.

Ştirea dată joi după-amiază pe *www.zf.ro* că Silviu Prigoană, deputat PD-L, va încasa 71.500 de euro pe luna, fără TVA, timp de 10 ani de acum încolo, de la propria firmă de strâns gunoiul Rosal, pentru că îi foloseşte brandul Rosal, a depăşit 21000 de vizualizări (mult pentru zf.ro) în numai

trei zile, intrând pe locul 3 în topul celor mai citite din ultima lună. Prigoană l-a întrecut pe un alt răsfăţat al show-ului, Cristi Borcea, directorul lui Dinamo, cu insolvenţa fabricii lui de mezeluri, articol care adunase 20034 de vizualizări.

La polul opus, câte vizualizări a avut ştirea că Sidex îşi revine şi că va pune accent pe producţia de laminate la cald? 302.

Dar pentru că Sidex produce din nou, mulţi furnizori vor avea de lucru, statul va primi mai mulţi bani, consumul îşi va reveni, Rosal are ce să strângă şi va avea cash de unde să-i plătească lui Silviu Prigoană renta. Cea mai bună veste a anului.

25 ianuarie 2010

Lipsa de respect a ministrului de finanţe pentru munca şi banii voştri

O lună, 20 de zile şi câteva ore a ţinut experimentul vedetei Andrei Gheorghe la Ministerul Finanţelor în calitate de consilier pe comunicare al ministrului Sebastian Vlădescu. Şi în tot acest timp a fost plătit din bugetul de stat, din taxele şi impozitele plătite de sectorul privat, adică din afacerile, munca şi ideile unor contribuabili anonimi. Dar mulţi.

Pentru ca Andrei Gheorghe să primească 2.000 de lei pe lună (500 de euro) cineva s-a sculat de dimineaţă şi înainte să-şi salute familia s-a gândit că mai bine nu s-ar mai fi trezit pentru că vânzările s-au prăbuşit, nu are cash şi trebuie să dea salariile oamenilor din firmă, CAS-ul nu e plătit de câteva luni, mai e şi TVA-ul, vin ratele la bancă, iar furnizorii stau cu somaţiile pe birou. Iar economia continuă să se zbată în groapa recesiunii.

La polul opus ministrul Vlădescu se lăuda că Andrei Gheorghe era „muci“ după o săptămâna în minister de câtă treabă era acolo. La finalul săptămânii trecute site-ul ministerului s-a colorat în violet, iar la întrebarea jurnaliştilor de ce s-a ales această culoare, răspunsul vedetei a fost: „Este vorba de o seducţie voită, prin amplificarea terţiarului imaginar, care, inevitabil şi mefistofelic, va duce la repetarea inversă a numelui lui Sebastian Vlădescu pentru subjugarea totală şi fiscală a iobagului român“, a fost prima explicaţie a lui Andrei Gheorghe dată pentru ziarul *Gândul*. Şi a continuat: „Sunt foarte multe calcule care au dus la alegerea acestei culori (pentru site-ul Ministerului Finanţelor – n.r.), există o logică a dinamicii

cromatice. Îmi place foarte tare violetul, e foarte puternic. Poate peste un an vom avea o altă culoare.“ Între timp, în ianuarie, la buget s-au strâns mai puţini bani, pentru că economia nu a mers conform aşteptărilor, iar încasările din TVA au scăzut. Nu cred că iobagii fiscali ai lui Gheorghe s-ar putea duce pe 25 ale lunii la trezorerie şi în loc de bani să plătească TVA-ul cu propoziţii filosofice.

Deci cei aproape 4.000 de lei datoraţi de contribuabili cu viaţă economică de coşmar şi plătiţi lui Andrei Gheorghe (la timp, cred) pentru îmbunătăţirea comunicării ministerului cu publicul – acesta fiind scopul lui sau al firmei lui, de a se afla pe statul de plată al bugetului – s-au dus pe aceste răspunsuri.

Problema nu este a vedetei, ci a celui care l-a angajat, a ministrului. Atunci când a angajat o cheltuială cu Andrei Gheorghe, ministrul Vlădescu nu a dat dovadă de niciun respect pentru banii, munca şi afacerile „iobagului român“ care, într-o formă sau alta, este contribuabil la buget.

1 martie 2010

Urmează una dintre cele mai dramatice perioade pentru businessul românesc. Votul care a înclinat balanţa între ieşirea din recesiune şi „faliment“

Din momentul în care cuvântul „criză“ s-a auzit în Romania, în toamna anului 2008, iar afacerile au început să scadă treptat, treptat, de la o lună la alta, mediul privat a trăit din ce a agonisit de-a lungul anilor, din tăieri de costuri, din reducerea salariilor angajaţilor, din amânarea furnizorilor, din reeşalonarea împrumuturilor. Fiecare antreprenor, fiecare manager a trăit cu speranţa că lucrurile se vor îmbunătăţi. Şi aşa au dus-o companiile un an şi jumătate fără să taie dramatic din business.

Ce va urma de acum înainte, după decizia Curţii Constituţionale care a spus că tăierea pensiilor cu 15% este neconstituţională, aruncând în aer tot programul Guvernului de reducere a cheltuielilor bugetare? Creşte TVA-ul, creşte cota unică, vor scădea salariile bugetare cu mai mult de 25%, vor fi daţi afară mai mulţi bugetari, va fi impozitată bogăţia afişată?

Din păcate, va urma una dintre cele mai dramatice perioade pentru mediul privat, când lupta pentru cash, pentru fiecare client, pentru fiecare centimetru de piaţă va fi cruntă.

Multi antreprenori vor trebui să renunţe la o parte din business cu tot cu salariaţi pe mai nimic, iar alţii vor părăsi piaţa. Se vor preda băncilor, furnizorilor, cămătarilor, străinilor etc. Mediul de afaceri românesc nu a

trăit niciodată astfel de momente. Problema este că dacă cineva iese din piaţă, nu-i va lua nimeni locul acum, pentru că nu mai sunt bani. Va rămâne un loc gol, aşa cum sunt clădirile neterminate pe care le vedem în jurul nostru.

Legal, uman, pensionarii au câştigat prin decizia Curţii Constituţionale. Material vor pierde foarte repede. Prin creşterea cursului valutar, prin creşterea TVA-ului, prin creşterea preţurilor, prin creşterea utilităţilor la iarnă. Acest 15% câştigat de pensionari acum nu va fi de ajuns pentru a acoperi ce va urma, iar căderea mediului privat va fi mult mai dramatică. Dacă programul de austeritate, cu pensiile tăiate, ar fi mers înainte, economia privată ar mai fi primit un răgaz pentru a rezista. FMI-ul ar fi dat banii, dobânzile nu ar fi crescut, TVA-ul ar fi rămas acelaşi, cursul nu ar fi crescut şi ar fi existat speranţe pentru un plus economic în 2011.

Dacă afacerile nu se învârt, bogaţii nu câştigă, iar companiile nu fac profit, nici statul şi nici pensionarii nu vor avea bani. Cu sau fără 15%. Acum pensionarii au câştigat, dar afacerile au pierdut. Un vot, al unui membru al Curţii Constituţionale – Puskas Valentin Zoltan, a înclinat balanţa între şansa de a ieşi din recesiune în 2011 şi „falimentul“ economiei. Pentru afacerile private româneşti, pentru că multinaţionalele pot face rost de bani pentru a depăşi perioada dificilă.

25 iunie 2010

Ajustarea pensiilor va aduce relansarea economiei. Dar scăderea dobânzilor, nu?

Niciodată guvernatorul Băncii Naţionale, Mugur Isărescu, nu a fost atât de virulent la adresa unei politici publice cum este acum faţă de sistemul actual de pensii. Pensiile sunt prea mari în raport cu ceea ce produc acum economia şi firmele, cu cât încasează statul la buget prin impozite şi taxe, iar fără o ajustare a lor prin tăiere directă, prin impozitare sau prin inflaţie, nu se poate vorbi de relansare economică.

Din păcate, poziţia guvernatorului vine mult, mult prea târziu faţă de punctul în care s-a ajuns. Când Guvernul Tăriceanu a majorat pensiile sau când prin legi se dădeau şi se stabileau pensii, nu în raport cu cât ai contribuit, ci cu ultimul salariu (ca în sistemul judecătoresc), poziţia sau critica BNR, atât de dură acum, a lipsit cu desăvârşire. Vorba recentă a guvernatorului: „Ce sunt eu, critic literar, să critic Guvernul?“

Când cei aflaţi la putere în ultimii ani, PNL, PDL, UDMR, PSD aruncau cu bani în dreapta şi-n stânga, făceau gaură în finanţele viitoare ale statului. În 2007-2008, vorba fostului ministru de finanţe, Varujan Vosganian, Guvernul avea bani şi îi împărţea (ca o paranteză, îmi povestea cineva că în ultimele trei luni ale PNL-ului la guvernare un primar liberal de prin nordul Moldovei primise câteva sute de mii de lei să ilumineze cimitirul satului fără să-l întrebe nimeni nimic, asta ca un exemplu pe ce s-au dus banii). Banii erau sparţi de politicieni în pomeni, iar BNR nu era prezentă deloc în discursul public. Economia mergea de la sine. Doar

analiştii străini aveau ceva cu noi şi noi nu înţelegeam de ce. Probabil că guvernatorul are dreptate. La situaţia economică grea de acum, când România are numai 4 milioane de salariaţi, dintre care 1,4 milioane sunt bugetari, pensiile celor 5,7 milioane de pensionari apasă greu pe buget. Nu mai rămân bani pentru investiţii, pentru relansare economică, pentru susţinerea mediului privat şi a antreprenorilor locali.

În ultimele trei, patru luni, Mugur Isărescu şi întreaga echipă de la BNR au vorbit despre dezastrul finanţelor statului şi al politicilor practicate de politicieni, fără să-i nominalizeze însă, mai mult decât au făcut-o în ultimii 20 de ani.

La polul opus, lipsesc însă, în aceeaşi proporţie, poziţia critică şi vehemenţa la adresa băncilor şi a politicilor de dobânzi la credite. Dacă politicile Parlamentului, ale Guvernului, ale partidelor nu le poate controla, cum ar putea accepta cineva poziţia guvernatorului: „Noi le spunem să reducă dobânzile la credite, dar ei, bancherii, nu vor, ce putem face?“

Nu mai are BNR influenţă în piaţă?

Bun, pensiile sunt o problemă. Sunt prea mari. Dar dobânzile la credite nu sunt? Că de la începutul crizei, în toamna lui 2008, nu numai că nu au scăzut, ba chiar au crescut. La creditele pentru populaţie, de nevoi personale, că doar nu au nevoie pentru investiţii, dobânzile efective la lei depăşesc 20%, iar la euro vorbim de peste 16%. Desigur, la amanet sau la cămătari sunt mult mai mari. Cum să crească creditarea dacă oamenii fug de bănci cât îi ţin picioarele? Cum să crească economia dacă oamenii, firmele, cei care la finalul lunii prin impozitele şi taxele plătite susţin pensiile nu iau credite, nu investesc şi nu consumă? Economia nu-şi poate reveni numai din tăierea pensiilor. Mai trebuie să scadă şi dobânzile, iar vehemenţa şi discursul guvernatorului ar trebui să se concentreze numai pe asta de acum încolo. Asta ca să fie aceeaşi măsură.

Acum două săptămâni guvernatorul se uita la mine şi la un alt ziarist spunând în glumă „Dacă mă uit la voi, nu prea am încredere că o să-mi plătiţi pensia“, în sensul că cei care se află în câmpul muncii trebuie să-i plătească pe cei ieşiţi la pensie! Corect, dacă guvernatorul nu susţine

economia prin mijloacele pe care le are, dacă nu se duce peste bănci să dea drumul la credite, de unde să avem bani eu şi Ionuţ, celălalt ziarist, să-i plătim pensia? Că pensia domniei sale e în plata datoriilor externe şi în dobânzi. Iar acum pleacă şi banii băncilor străine, că economia nu mai produce.

18 iulie 2010

Datorită creşterii economice bolnave şi a creditului cu buletinul aţi fost reales preşedinte, domnule preşedinte!

Săptămâna trecută, într-o serie de mesaje către ţară, preşedintele Traian Băsescu a acuzat băncile că sunt responsabile de creşterea economică bolnavă din 2007-2008, când acordau populaţiei credite cu buletinul fără număr, iar acum bancherii se derobează de orice răspundere pentru situaţia în care au adus România.

Un discurs extrem de populist căruia îi poţi face faţă destul de greu în argumente, mai ales în aceste vremuri de criză, când trebuie găsiţi vinovaţi. În 15 septembrie 2009, cu aproape 2 luni înainte de alegerile prezidenţiale, când a câştigat la milimetru alegerile, preşedintele Băsescu a ţinut în Parlament un discurs de câteva ore de încheiere a mandatului în care, mândru, a făcut o trecere în revistă a realizărilor sale politice şi economice.

Ţin minte că Traian Băsescu era foarte mândru de discurs, de realizări şi, mai ales, că era consemnat în Monitorul Oficial, ca să ştie istoria ce s-a întâmplat în România în timpul mandatului său. „Patru din cei cinci ani ai mandatului meu au fost caracterizaţi de o creştere economică fără precedent în istoria contemporană a României. Cu privire la evoluţia veniturilor populaţiei şi a creşterii nivelului de trai, Comisia Naţională de Prognoză relevă următoarele date: în perioada 2004 – iulie 2009 s-a realizat o consistentă creştere a salariilor şi a pensiilor. Astfel, salariul mediu brut a

crescut de la 818 la 1.901 lei, pensia medie de asigurări sociale de stat a crescut de la 232 la 714 lei, iar pensia medie de asigurări sociale în agricultură a crescut de la 74 la 301 lei. În acelaşi timp, stocul investiţiilor străine directe a crescut în intervalul 2004 – iulie 2009 de la 15 miliarde de euro la 55,6 miliarde de euro. În cazul sărăciei absolute, cea care de fapt reflectă dimensiunea fenomenului propriu-zis, în perioada 2004-2008 numărul persoanelor sărace, în sens absolut, s-a micşorat de la 4,1 milioane de persoane în 2004, la 1,2 milioane de persoane în 2008 – date de la Institutul Naţional de Statistică.

Din cauza crizei economice, Banca Mondială a prognozat pentru 2009 o creştere a ratei sărăciei absolute la o cifră de aproximativ 1,6 milioane de persoane sărace, ca efect al pierderii locurilor de muncă sau al reducerii veniturilor“, a spus preşedintele în discurs. Aşa a spus atunci preşedintele. Vedeţi în discursul de atunci vreo referire la o creştere economică bolnavă, vedeţi vreo referire la bănci care dădeau credite cu buletinul? Mai spre finalul discursului, preşedintele vorbea despre nişte dezechilibre economice, că era anul 2009 şi ieşiseră la iveală, dar tot ce a fost până atunci în timpul mandatului său a fost o „creştere economică fără precedent în istoria contemporană a României“.

După nici un an, preşedintele se dezice de acea perioadă, de ceea ce a spus atunci, de ceea ce fusese mândru. Dar toţi cei care au putut şi au luat credite cu buletinul de la bănci, de la magazinele de electronice, care au luat credite pentru case, maşini, adică toţi beneficiarii acestei creşteri economice acum bolnave, l-au votat şi reales pentru al doilea mandat de preşedinte, cea mai mare onoare a acestei ţări. Dacă bancherii nu dădeau credite, nu aveam consum, nu am fi atras atât de multe investiţii străine, nu am fi avut atâtea mall-uri, nu ar fi avut statul venituri atât de mari ca să angajeze în plus 200000-300000 de bugetari şi să le şi mărească salariile.

Când s-au dus la vot, cele 5 milioane de români care au pus ştampila în dreptul lui şi-au amintit că între 2007 şi 2008 au dus-o cel mai bine, că au câştigat mai mulţi bani pentru că economia duduia, că au putut să-şi ia credite pentru casă, că Băsescu, şi nu Geoană cu PSD-ul lui, a redus

impozitul pe venit. Domnule preşedinte, cele 5 milioane de oameni care v-au reales nu v-au dat votul pentru că le plăcea de dumneavoastră, de discursul şi de politica practicată sau de faptul că erau mândri de ceea ce făceaţi sau pentru că eraţi un mare patriot. Nu. La vot şi-au amintit că între 2005 şi 2008 au dus-o cel mai bine, comparativ cu perioada PSD, 2001-2004. Politic nu eraţi mai bun decât Geoană sau PSD, dar economic da. Şi au votat cu gândul la portofel, la overdraftul de pe card, la creditele luate, la maşina din parcare. Şi chiar o parte dintre pensionari s-au gândit că parcă şi pensiile au fost mai mari în acei ani de mandat Băsescu.

Până la urmă, domnule preşedinte, dumneavoastră aţi fost principalul beneficiar al acelei perioade de creştere economică pe care acum o aruncaţi la gunoi.

8 august 2010

Cum plăteşte „domnul Ionescu“ preţul economiei de piaţă a bancherilor

Dacă am sta să judecăm la rece şi din cărţi, creditul, adică preţul pe care îl plăteşte cineva pentru a lua bani cu împrumut, este ca oricare alt produs – haine, mâncare, utilităţi, maşină etc. Dacă preţul la motorină a crescut într-un an cu 17%, iar banca ţi-a majorat dobânda sau a introdus un nou comision şi plăteşti cu 17% mai mult, este în esenţă acelaşi lucru. Dacă te duci la mall şi preţul la o pereche de pantofi e azi 150 de lei la ofertă şi peste două săptămâni aceeaşi pereche costă 250 de lei şi accepţi să plăteşti noul preţ, ar trebui să fim de acord că azi un credit costă 8% DAE (dobândă anuală efectivă) la euro, la ofertă, şi peste un an e 12% DAE, nu? La supermarket, sâmbătă roşiile erau 6-6,4 lei după ce în vară erau între 4 şi 5 lei, adică 20% în plus. Dacă trecem acum prin magazine, vom observa că preţurile la hainele de toamnă nu numai că nu au scăzut, dar par chiar mai mari faţă de cum erau înainte de criză, în toamna lui 2008, chiar dacă numărul clienţilor care le trec pragul comercianţilor este la jumătate, iar vânzările sunt în cădere liberă. Şi prin sucursalele băncilor bate vântul, dar preţul creditului nu numai că nu a scăzut, ba chiar a crescut. Dacă îţi place un produs şi ai bani, îl cumperi. Acelaşi principiu se aplică şi la bănci, la un credit. Plăteşti preţul lui, atât cât este el. Săptămâna trecută în paginile *Ziarului Financiar* domnul Mişu Negriţoiu, directorul general al ING Bank România, iar astăzi domnul Dan Pascariu, preşedintele Consiliului de Supraveghere ale UniCredit Ţiriac Bank, vorbesc despre mecanismul de

formare a dobânzilor pe piaţă sau despre faptul că nicio bancă nu obligă pe cineva să ia un credit, iar în cazul populaţiei, la creditul de retail, principiul este „văzut, plăcut“, fără ca acela care îl ia să poată schimba ceva atât din punct de vedere al formei, cât şi al condiţiilor. Dacă banca şi-a rezervat dreptul de a modifica dobânda prin contract, ai semnat contractul, ai luat banii, iar după aceea plăteşti în plus la dobândă, ghinionul tău. Nu ar trebui să arunci cu piatra şi nici să înjuri. Aşa sunt principiile economiei de piaţă, atât din punct de vedere al cererii şi ofertei, cât şi din punct de vedere al acceptării unui serviciu, produs etc. Nimeni nu ar trebui să fie constrâns dacă este o piaţă liberă. Iar statul nu ar trebui să intervină în acest proces prin distorsionarea preţului, al cererii şi al ofertei, al concurenţei, aşa cum era în perioada socialistă. Aşa susţin cei doi bancheri. În principiu.

Dar…

Băncile primesc prin legislaţie un statul special. Nu oricine îşi poate face o bancă. Nu oricine poate lua bani de la populaţie, firme, instituţii financiare. Nu oricine are acest drept legal, ci numai acela care are autorizarea BNR. Dar oricine poate produce şi vinde roşii sau pantofi sau haine. Chinezii pot face produse ieftine şi să le vândă aici fără probleme, dar nu pot aduce bani de la ei pe care să-i vândă aici legal. Din acest moment intervine prima distorsiune şi prima lipsă de concurenţă, ca principiu al economiei de piaţă. Nu oricine poate lua şi da bani, produsul care de acum câteva secole a înlocuit barterul şi a uşurat schimburile de produse şi servicii necesare vieţii de zi cu zi a oamenilor. Pentru că nu toată lumea poate fi bancher, concurenţa pentru bani este limitată doar la cei care sunt autorizaţi. Nu este extinsă pe toată piaţa. Sunt 40 de bănci în România, deci alternativele de a lua un împrumut legal nu sunt prea multe, iar bancherii sunt conştienţi de acest lucru. Li se dă prin lege o putere discreţionară pe care ulterior o folosesc ca şi cum ar fi economie de piaţă. Domnul Pascariu aduce în discuţie faptul că principala obligaţie fiduciară a unei bănci este faţă de creditorii ei – deponenţi individuali, firme, bănci etc., adică faţă de cei care i-au dat banii în administrare. Corect. Atunci conform cărui principiu al economiei de piaţă bancherii (aici nu este vorba

despre domnii Pascariu sau Negriţoiu personal) au riscat banii clienţilor în produse derivate, în „hârtii“ şi instrumente exotice, de a fost nevoie ca statele să intervină să-i salveze. Statul american, francez, olandez, german, belgian sau spaniol a băgat mâna în buzunarul poporului (aici populismul nu mai este valabil, nu?) pentru a salva sistemele financiare şi banii deponenţilor de abuzurile şi puterea discreţionare ale bancherilor. Pentru că ING Olanda a fost salvată de stat, economia de piaţă a fost distorsionată. Nu ştiu dacă ziariştii au înţeles conceptele şi au stăpânit bine lecţiile economiei pe baza cărora bancherii au investit banii clienţilor în active toxice, dar sigur nu au dat ei creditele.

Dacă statul e aşa o noţiune abstractă, dar care scoate şi dă banul când e nevoie, clienţii celorlalte bănci care nu au luat bani ca să fie salvate plătesc acest preţ printr-o primă de risc mai mare. A crescut costul creditului (Euribor) pe pieţele externe, deci şi pentru Şucu, Timiş, Nicolae sau Popescu, Ionescu, Georgescu care nu aveau nicio treabă cu ING, Citi, SocGen sau Fortis, dar trebuie să plătească pentru că executivii din afară ai acestor banci au riscat şi jucat banii deponenţilor şi ai acţionarilor. Dacă Euribor creşte în afară, nu pentru că a crescut inflaţia, ci pentru că bancherii au uitat de responsabilităţile lor fiduciare, de ce dobânda rezultată pe pieţe ar fi cea corectă? Nu este o distorsiune produsă chiar de bancheri? Dar Popescu plăteşte preţul acestei distorsiuni. Acum, în România, Banca Naţională mai întoarce o filă când vine vorba de provizioane şi nu obligă băncile să-şi actualizeze valoarea portofoliilor de credite la preţul economiei de piaţă şi să vină cu bani de acasă ca să acopere diferenţa. Este criză şi situaţia trebuie înţeleasă. Dar în acelaşi timp bancherii îşi scot pârleala majorând dobânzile la împrumuturi, acoperindu-şi astfel pierderile din credite. Nu este o distorsiune faptul că anonimul Ionescu plăteşte 10 sau 20 sau 50 de euro în plus pentru că UniCredit a dat bani la Flanco, iar acum trebuie să-i şteargă din datorii? Dar pierderea de la Flanco trebuie plătită de Ionescu. Nu de acţionarii UniCredit care ar trebui să vină cu bani noi la capital.

De ce domnul Ionescu, care înseamnă 4 milioane de oameni, trebuie să plătească preţul rezultat din faptul că băncile elene plătesc mai mult la depozite pentru că nu mai au bani de la mamele lor de la Atena, care au propriile probleme, şi atunci sunt nevoite să atragă bani de pe piaţa locală? Dacă grecii sau alţii plătesc mai mult la depozite pentru că duc în spate şi un risc din afară, este preţul rezultat un preţ corect, pe care să-l plătească şi cei care au luat împrumuturi de la alte bănci? În 1999-2000 Bancorex rupea piaţa cu preţul plătit la depozite pentru că avea nevoie disperată de bani. Şi, drept rezultat toată lumea trebuia să plătească peste 70-100% la credite. Iar economia sărea în aer. Din cauza unei singure bănci. Pentru că acela era preţul pieţei. Şi a fost nevoie de intervenţia statului care a preluat banca pentru ca piaţa să coboare la preţuri mai umane. Şi tot domnul Ionescu a plătit preţul.

Şi sunt multe exemple în care distorsiunea pieţelor banilor, a economiei de piaţă mult invocată, este adusă chiar de bancheri care uită pentru ce sunt autorizaţi atât în litera, cât şi în spiritul legii. Nu să obţină cel mai mare câştig de la clienţii care plătesc preţul unor acţiuni la care nu au participat şi nici nu le-au influenţat. În mai toate reclamele, băncile se mândresc cu numărul mare de clienţi. Şi de ce articolele *Ziarului Financiar* nu ar fi bune şi pentru clienţii lor, dacă tot suntem acuzaţi de populism?

5 septembrie 2010

Fondul Proprietatea – basmul care va trezi (sau nu) interesul pentru România

Listarea Fondului Proprietatea la Bursă va fi testul începutului de an nu numai pentru piaţa de capital, lihnită de foame, investitori, acţiuni noi şi tranzacţii, ci şi testul pentru economie, respectiv capacitatea de a reintra în atenţia investitorilor şi a investiţiilor, indiferent de unde sunt ele, locale sau din afară.

În ultimii doi ani, atât investiţiile interne, cât şi externe s-au prăbuşit. Fie că este antreprenor mic, fie că este mare companie, toată lumea a tăiat investiţiile. Banii, atâţi câţi mai puteau fi obţinuţi şi încasaţi dintr-o piaţă care îşi reducea continuu consumul, au fost folosiţi pentru asigurarea plăţii cheltuielilor curente – salarii, furnizori, datorii, totul la limită numai ca afacerea să supravieţuiască. Puţine firme au lansat noi servicii şi produse sau au construit noi capacităţi de producţie.

Dincolo de lipsa finanţării şi reducerea pieţelor la antreprenorii români, pentru că băncile au închis robinetul creditelor plus că le-au scumpit, nici multinaţionalele, care sunt pline de bani, luând chiar locul băncilor, nu au riscat să investească într-o economie care scade de 27 de luni. Cei mai mulţi executivi nu riscă să vină în faţa acţionarilor şi să ceară bani pentru noi investiţii într-un moment în care aproape toate cifrele macroeconomice sunt cu minus în faţă. Toată lumea aşteaptă ca de undeva „cineva“ – sectorul privat de la Guvern, Guvernul de la firme, brokerii de la Bursă, Bursa de la

brokeri, şi tot aşa – să aducă minusul pe plus. Şi după aceea să vină şi ei cu contribuţia lor.

Fondul Proprietatea, având în patrimoniu acţiuni şi companii de 3,5 miliarde de euro, este cea mai mare listare la Bursă din istoria României. Teoretic, pe piaţa oficială intră liber la tranzacţionare acţiuni în valoare nominală de 2 miliarde de euro, cu o valoare de piaţă de 1 miliard de euro, având în vedere că pe piaţa gri acţiunile erau tranzacţionate la 50% din valoarea nominală.

Fondul Proprietatea, creat la finalul lui 2005 pentru despăgubirea foştilor proprietari cărora li s-au naţionalizat activele în urmă cu 50 de ani, dar care a ajuns în doar 3 ani una dintre cele mai mari oportunităţi de câştig pentru politicieni şi oamenii acestora, va fi barometrul care va indica în primul trimestru unde se află România pe radarele externe. Dacă poate trece de la o investiţie riscantă la începutul unei perioade de creştere.

Din 2008 încoace probabil că mai mult de 3000 de investitori atât români, cât şi străini au riscat să cumpere acţiuni la Fondul Proprietatea de pe piaţa gri, plătind bineînţeles şi un preţ mai mic faţă de valoarea nominală, între 0,18 şi 0,55%.

Acum toţi aşteaptă listarea la Bursă pentru a putea să-şi vândă acţiunile valului doi de investitori, în special celor străini, care au bani de plasat. Între 200 şi 700 de milioane de euro aşteaptă să se facă între 1,5-2 miliarde de euro cam într-un an. Câştig brut. Că statul ia 16%. Orice sută de milioane de euro care va intra în piaţă în acţiuni Fondul Proprietatea înseamnă foarte mult. Va elibera o sută de milioane pentru alte investiţii/afaceri şi va ridica valoarea altor acţiuni care zac de doi ani într-un simplu tabel statistic al Bursei.

Testul Fondului Proprietatea va fi un reper pentru stat ca să-şi vândă – sau nu – pe Bursă acţiunile pe care le deţine la Petrom, Romgaz, Transelectrica, Transgaz, titluri visate de orice investitor mare.

Dacă noul val de investitori va înghiţi acţiunile Fondului Proprietatea care sunt pregătite acum la vânzare de cei care în urmă cu trei ani au riscat şi au cumpărat, atunci reintrăm pozitiv în atenţia pieţelor financiare, care nu

se vor mai uita „chiorâş“ la România. Peste noapte, România va deveni/redeveni o oportunitate, iar rapoartele de analiză şi analiştii sigur vor găsi ceva pozitiv în economia noastră astfel încât să treacă de la „sell“ la „buy“. Polonia a fost o poveste frumoasă în ultimii doi ani pentru că a ştiut să se vândă în faţa investitorilor. Şi a rezistat în faţa crizei. Acum România poate deveni noua poveste frumoasă a zonei. Iar cei care au banii pe mână au nevoie de basme ca să justifice de ce plasează fondurile într-o ţară sau alta.

Chiar dacă această trecere de acţiuni de la un investitor la altul, dintr-un portofoliu în altul, în doar câteva secunde printr-un calculator, nu înseamnă că se va face direct o nouă fabrică sau că se vor crea 100 de locuri de muncă, mesajul este cel important. Ecranele Reuters şi Bloomberg vor putea consemna ceva pozitiv, după doi ani de ştiri negative.

Dacă iese bine cu Fondul Proprietatea, urmează acţiunile mari, cu Petrom şi Romgaz în frunte, plus celelalte care înseamnă peste 1 miliard de euro. Iar pasul următor este ca antreprenorii români, doborâţi de criză şi datorii, să încerce să-şi vândă pe Bursă o parte din afacere pentru a face rost de bani pentru reluarea investiţiilor. Pentru mulţi oameni de afaceri români asta va fi singura cale de a putea merge înainte şi a ţine pasul în piaţă cu multinaţionalele şi cu companiile străine. Aşa s-a finanţat şi a crescut Banca Transilvania sau Impact.

Şi două ştiri de început de an care înseamnă mult. Portland, unul dintre cei mai mari dezvoltatori de clădiri de birouri care operează în România de mai bine de un deceniu, a reînceput să cumpere terenuri (a luat de la Gigi Becali un teren în Pipera cu 10 milioane de euro, lângă staţia de metrou Aurel Vlaicu), pentru a începe construcţia unei noi clădiri de birouri. În 1999, în plină criză economică în România, cu minerii la porţile Palatului Victoria, Portland s-a apucat să facă Opera Center, una dintre primele clădiri de birouri din Capitală. Putea atunci, în 1999, să spună cineva că peste doi ani vom începe o lungă perioadă de creştere economică, iar investitorii străini vor trimite aproape 50 de miliarde de euro spre România? Dacă Portland, un investitor care face afacerea şi apoi o vinde investitorului

pe termen lung, începe construcţia la noua clădire, el este sigur că peste doi ani, când va fi gata, va avea chiriaşi. Fie investitorii actuali de pe piaţă îşi vor extinde afacerile, fie vin alţii noi şi trebuie să le dai un loc unde să stea.

Şi a doua ştire: în şase luni, de când s-a listat, investitorii străini au devenit acţionari majoritari la Bursă. Brokerii români au vândut pentru a face rost de bani ca să-şi ţină afacerile în viaţă, iar fondurile străine au cumpărat. Şi nu au intrat acţionari la Bursa de la Bucureşti degeaba.

16 ianuarie 2011

Angajaţii vor ajunge să ceară ei înşişi perioadă determinată de muncă

„Vom ajunge sclavii moderni ai Europei!“ Între 7000 şi 10000 de oameni care lucrează la Dacia au fost scoşi marţi în stradă din uzină de liderii sindicali naţionali pentru a protesta faţă de propunerile Guvernului de modificare a Codului muncii. De patron, grupul francez Renault nu au zis nimic. Sunt mulţumiţi. Dacia merge bine, oamenii au de lucru, se stă la coadă pentru a lua Dusterul, se lucrează în trei schimburi, salariile se plătesc, vin chiar şi creşteri. Un caz fericit într-o economie care scade de 28 de luni.

De ce i-au scos liderii lor sindicali în stradă? Că dacă vor intra în vigoare modificările, contractele de muncă cu perioadă determinată le vor înlocui pe cele clasice cu perioadă nedeterminată. Şi nu vei mai fi sclav, cum se striga acum 15 ani, când niciun investitor nu venea aici, iar lupta era cu Guvernul, ministerele, Fondul Proprietăţii de Stat, acţionarul majoritar care nu dădea de lucru, dar odată ce erai acolo, erai sigur că rămâneai acolo până la pensie, ci sclav modern, adică e de lucru, patronul e bun, dar anul ăsta eşti angajat, iar peste doi ani nu ştii dacă mai eşti.

Asta să fie problema, dacă eşti angajat pe o perioadă nedeterminată sau determinată? Pentru asta se încaierp de mai bine de două luni sindicatele şi patronatele româneşti cu Consiliul Investitorilor Străini? Sau de cât să fie perioada de probă, de o lună sau de 90 de zile? Măcar de ar fi atât de multe locuri de muncă, chiar şi temporare, sau să stai undeva cu o perioadă de

probă de trei luni, pentru că ai o şansă. Nu cred că un angajator raţional nu ar angaja pe cineva bun mai devreme decât această perioadă de probă şi mai mult l-ar lua pe „vecie“ dacă l-ar găsi.

În viaţa unei companii sunt creşteri şi scăderi, nu e totul o linie continuă în sus. Un deceniu poţi să fii într-o piaţă bună, să ai succes, iar în următorul deceniu să fii la pământ. Iniţial, Nokia a fost în industria hârtiei – în 1865, apoi a fost producător de cauciuc, iar în ultimii 20 de ani regăsim compania finlandeză ca fiind cel mai mare producător de telefoane mobile. Şi cine ştie ce va fi peste 10 ani? Toate aceste schimbări s-au făcut pentru că cineva a avut viziune, s-a uitat la ce trebuie să angajeze în viitor, iar trecutul e trecut. Compania a rămas în viaţă şi nu cred că sindicatele lor au rămas cantonate în cauciuc sau hârtie.

În loc ca sindicatele noastre să lupte întâi pentru atragerea investitorilor, şi români şi străini, ca ei să facă ceva, orice, o hală, o linie nouă de fabricaţie, să aducă un utilaj unde să angajeze un om chiar şi pentru un an, problema lor este că românii sau angajaţii de la Dacia ajung sclavii moderni ai Europei. Dumitru Costin spune că suntem penultimii în Europa la costul orar al forţei de muncă – 3 euro pe oră. Bine că a putut să calculeze acest cost pentru că dacă nu erau aceste joburi nu avea ce să calculeze.

Lumea, pieţele, tehnologia şi cerinţele pieţei se schimbă acum atât de rapid încât o fabrică/afacere poate rezista doar câţiva ani. Şi proprietarul va avea nevoie de angajaţi doar pentru această perioadă. Nu poate face acest lucru în România, îl va face în altă parte. Dacă ne uităm în ultimii zece ani, salariile au crescut pentru că iniţial au intrat investiţii străine care în căutare de forţă de muncă au plătit mai mult decât alţii. La rândul lor aceştia au majorat şi ei salariile şi investiţiile ca să nu le plece oamenii şi să-ţi menţină locul în piaţă şi tot aşa. O întreagă economie s-a dezgheţat. Când pe piaţă intră noi investitori toate lucrurile se mişcă, şi salarii, şi cerere, şi consum. În lipsa lor nu se va mişca nimic.

Dacă ne uităm cu puţină atenţie la piaţa forţei de muncă, vedem că tinerii, cei care intră, pornesc din start cu ideea de a sta într-un loc 1, 2, 5

ani, apoi îşi caută un job în altă parte pentru că vor să facă altceva, îşi regăsesc energia şi determinarea într-un alt domeniu, salariile sunt mai mari, fiecare cu motivele lui. Ei lasă locul altora care altfel nu ar promova, li se măresc şi lor salariile, se schimbă ceva în companii, iar dacă tragem linie şi adunăm, este mult, mult mai bine. Deci pentru tineri perioada determinată este subînţeleasă din start. Este realitatea noii generaţii şi, mai mult, cred că vor ajunge ca ei şi sindicatele să ceară perioadă determinată de muncă. Ca să nu fie legaţi de glie, de companii.

Poate sindicatele şi patronatele „româneşti“ ar trebui să ia de guler Guvernul şi preşedintele pentru că nu aduc investitori, pentru că nu-i conving să vină în România, pentru marile proiecte care cad unul după altul.

27 ianuarie 2011

Închideţi minele, strămutaţi-i cu forţa pe mineri, iar copiii lor sigur o vor duce mai bine

Aproape în fiecare an are loc o explozie într-o mină, care lasă în urmă morţi, răniţi, lacrimi, durere, plus o săptămână de ştiri, breaking-news-uri, discursuri, deplasări la faţa locului ale autorităţilor, miniştrilor, inspectorilor, o şedinţă de guvern specială în care se analizează situaţia sectorului minier şi rezultă o nouă tranşă de bani pentru susţinere. Plus, să nu uităm, începe returul la fotbal, iar Pandurii Târgu Jiu joacă în liga I şi are nevoie de bani pentru contractele de sute de mii de euro pe an ale fotbaliştilor.

De partea cealaltă mai avem 21000 oameni care lucrează direct în minele de cărbuni, faţă de 130000 în 1997. În 1990, în tot sectorul minier, lucrau 350000 oameni direct şi 700000 indirect pe orizontală. Salariul mediu net în acest sector este acum de 2.200 lei, peste salariul mediu din economie şi aproape dublu faţă de cel din învăţământ sau sectorul medical.

Din 1990 până în 2006 statul a alocat 6,3 miliarde de dolari pentru susţinerea sectorului minier, iar din 2007 până în 2009 încă 300 de milioane de euro (circa 1 miliard de dolari). Deci în total în 20 de ani, peste 7 miliarde de dolari. Pentru a ajunge în acelaşi punct: morţi, răniţi, dotări precare, consfătuiri naţionale pe tema „mineritului în context european“,

oameni care ei singuri nu se văd lucrând în alt domeniu, soţii care stau acasă şi plâng.

Poate acum 30-40 de ani merita să investeşti în acest sector. Mai merită acum? Cu investiţii de 2 miliarde de dolari în cele două reactoare nucleare funcţionale de la Cernavodă se asigură 20% din energia ţării cu un cost de producţie mult, mult mai ieftin decât costul energiei termo, care se bazează pe cărbunele din Valea Jiului şi care are o pondere de 30% în total.

Toate guvernele au dat în fiecare an sute de milioane de dolari/euro sectorului minier şi au aprobat pe bandă rulantă programe de restructurare, de reconversie şi plăţi compensatorii pentru că nu au vrut să se trezească cu ei la Bucureşti. Guvernul Victor Ciorbea sau numai premierul Ciorbea a fost singurul care a avut curajul să se confrunte cu ei şi să înceapă programul de restructurare. Iar minerii îl ţin minte şi acum pentru că i-a înfruntat şi a pus în discuţie viabilitatea lor economică.

Sigur cei 7 miliarde de dolari puteau fi cheltuiţi altcumva. Aşa cum au fost aduşi în Valea Jiului acum 4, 5 decenii, aşa puteau fi strămutaţi într-un deceniu în alte zone ale ţării care aveau potenţial economic. Cu 1-2 miliarde de dolari puteau fi făcute blocuri noi unde să stea, iar cu 5 miliarde se dezvoltau noi industrii care să-i angajeze. Cu 5 miliarde de dolari se făceau încă două reactoare nucleare.

Şi credeţi că nu ar fi plecat minerii din Valea Jiului? Păi au plecat ei singuri, de bunăvoie, la muncă în străinătate şi s-au recalificat direct la faţa locului. În construcţii, turism, hoteluri, în agricultură, în fabrică, unde era nevoie. Iar copiii şi nepoţii lor au scăpat de mină şi au o viaţă mai bună.

Celor de la putere, adică cei care au decizia şi banii, le este frică să pună în discuţie viabilitatea unor sectoare şi mutarea forţată a oamenilor de aici în altă parte. Cum să te duci să le spui minerilor că trebuie să-şi părăsească aşa, pur şi simplu, casa, să uite de mină, de viaţa de acolo şi să se mute în Bucureşti, Cluj, Timişoara, Constanţa, Piteşti, sau în alte oraşe unde vin noi investiţii în alte sectoare? Păi ei l-au înfruntat pe Ceauşescu, pe Roman l-au dat jos, iar până la Constantinescu mai aveau puţin! De frica

voturilor, a opiniei publice, a vaietelor tuturor că se omoară un sector care odată era puterea şi mândria ţării s-au băgat 7 miliarde de dolari.

Ce se alegea de America sau Anglia dacă rămâneau la mine? Dar acestea le-au părăsit şi au inventat alte sectoare, de la auto şi bancar până la soft. Au băgat banii în altceva, iar oamenii s-au dus într-acolo.

Îmi pare rău de mineri pentru că îşi pierd şi îşi distrug anii şi chiar viaţa în subteran, dar sunt foarte bucuros că în IT şi telecom, spre exemplu, lucrează aproape 200000 de tineri pe care părinţii i-au forţat/obligat/bătut/trimis de acasă să facă altceva decât au făcut ei, ca să o ducă mai bine.

Şi tocmai duminică seara ministrul economiei, Ion Ariton, a anunţat că nicio mină nu va fi închisă pentru că nimeni nu are interesul să crească numărul de şomeri. Păcat, se îngroapă încă 100 de milioane de euro în subteran.

6 februarie 2011

Cei 50 de premieri din mediul privat sunt mai politicieni decât politicienii

Preşedintele Băsescu caută un premier. Un alt model de premier. Premierul Boc, cel care a încasat toate şuturile căderii economice, ale programului de austeritate şi tăierile bugetare, a ajuns la mal. Dar epuizat. El nu mai poate fi un activ pentru partid, pentru ţară, chiar dacă o parte din partid face scut în jurul lui. Schimbarea/uciderea celui mai bun camarad este un calcul politic cinic al preşedintelui. Poporul vrea un cap.

Dar de unde să ia Băsescu un alt premier? Zestrea de cadre a PD-L este săracă. Principalul partid de guvernământ nu prea are ce să ofere. Ori sunt vechi combatanţi, hârşâiţi în lupta politică, dar care nu prind la public, nu au charisma de a aduce voturi – de genul Vasile Blaga –, ori prea talibani – de genul Monica Macovei, de nu ştii unde poţi să ajungi cu ea –, ori de genul Cristian Preda, Sever Voinescu sau Baconschi – care nu sunt iubiţi de propriul partid. „Numai ei nu“, ar spune Berceanu. Elena Udrea? Ar risca preşedintele cu ea?

De economişti, de simpli economişti, nu mari, nici nu poate fi vorba în PD-L. Videanu, şeful departamentului economic al PD-L, omul pro-business, ar fi sinucidere. Sigur nu-l vrea Băsescu. Pe lista economiştilor din PD-L se mai află Andreea Vass, cea care ţine piept asaltului opoziţiei la televizor, şi cam atât. Lista economiştilor cu care se laudă PD-L este extrem, extrem de scurtă. Miniştrii economiei şi finanţelor, Ariton şi

Ialomiţianu, pur şi simplu fug din faţa ziariştilor, să nu fie nevoiţi să deschidă gura, deci cad şi ei.

Din păcate PD-L, partidul care conduce ţara, nu are cu cine să vină în faţă, un chip nou, cu idei şi viziuni noi, cu o altă energie şi determinare. Ca acum 11 ani. Putea cineva să parieze pe Traian Băsescu, un ministru chel, urât, cu haine banale (vă amintiţi cum era Petre Roman?), cu un râs zgomotos, dar cu un curaj nebun să iasă în faţă fără să se uite în oglindă? În 2000 bucureştenii l-au adoptat ca primar pe ultima sută de metri, că voiau altceva (ţineţi minte reclamele din campanie), iar apoi s-a impus peste toată politica românească. Iar PSD nici acum nu şi-a revenit. În fiecare bătălie politică şi electorală Băsescu a întors lucrurile în câteva săptămâni. Premierul Boc, micul ochelarist, de 1,62 metri, care trebuie să stea pe vârfuri la poză, este alături de Băsescu, personajul politic care în ciuda miştoului general a câştigat toate alegerile la care a participat. Iar PSD, cu bărbaţii falnici din vârf, toţi la peste 1,80 – a pierdut.

Dar Băsescu simte că are nevoie de altcineva în fruntea Guvernului. De la partid nu prea are ce să ia şi nici nu cred că vrea. De la Banca Naţională? E prea linişte şi bine la BNR ca vreun nume de acolo să renunţe la traiul zilnic, mai ales că vara este foarte frumos în centrul vechi, vine o altă recoltă de vin, iar Londra e mai frumoasă ca Bucureştiul etc. Şi fiecare dintre cei de acolo ţine mai mult la imaginea lui, şi ţine la ţară mai mult din biroul din BNR, decât din fruntea Guvernului.

Băsescu vrea pe cineva cu care să surprindă, despre care să se vorbească, să atragă atenţia, să fie ceva nou pe piaţă. Acel cineva nu are experienţă politică? Capătă pe parcurs! Nu are susţinere în partid? Se rezolvă! Va fi tocat în fiecare zi la televizor şi în ziare. Sigur, dar se căleşte, aşa cum s-au călit şi alţii. Îl vor ţine nervii? Va fi ajutat. La fel, paria cineva pe burghezul Tăriceanu, politicianul liberal care făcea afaceri cu maşini şi care gusta din plin din bucuriile vieţii, că va fi un premier bun pentru economie, un lider pe care multă lume îl regretă? Inclusiv Băsescu.

Dacă preşedintele şi-ar întoarce acum puţin capul către mediul privat, poate ar găsi un nume. *Ziarul Financiar* are 50 de nume pentru funcţia de

premier. Şi pot fi şi mai mulţi, dar din raţiuni de spaţiu, ca să încapă în două pagini de ziar, am pus numai 50. Dar pot fi oricând 100 de nume. Şi chiar 1000 de oameni care contează în businessul românesc.

Toţi sunt executivi care au afaceri de zeci, sute şi chiar miliarde de euro pe mână, sunt responsabili de sute sau chiar mii de oameni în fiecare zi. Citesc rapoarte de încasări în fiecare zi, se luptă în stradă corp la corp cu concurenţa, dau la picioare pe unde apucă, cercetează piaţa să vadă cum se poziţionează produsele şi serviciile lor faţă de dorinţa clienţilor – deci ştiu să citească şi sondajele, când a venit criza au tăiat primii şi nu au aşteptat un an ca Guvernul Boc, se uită la fiecare ban pe care îl dau, pentru că dau de la ei, nu ca la stat, ştiu toate cotloanele politicii pentru că au nevoie de favorurile celor aflaţi la putere, au făcut şi fac afaceri cu statul deci ştiu la ce uşi să bată, au prieteni în toate partidele, fie de la putere, fie din opoziţie, pentru că oricând se schimbă roata. Ştiu ce înseamnă birocraţie pentru că au trecut prin multinaţionale, au călcat pe cadavre ca să ajungă în poziţiile de top. Au creat branduri mari de la zero deci au strategie. Ei fabrică produsele cu care politicienii „mituiesc“ electoratul în alegeri. Şi lista poate continua.

Cei 50 au toate atuurile. Sunt în realitate mai politicieni decât politicienii. Numai preşedintele Băsescu să aibă curaj să schimbe ceva.

20 februarie 2011

Nu confiscaţi ieşirea din criză, că nu vă aparţine!

Parcă sunt două lumi diferire. Nu parcă, ci chiar sunt. PDL, partidul care guvernează ţara de la finalul lui 2008, crede că Guvernul Boc a salvat ţara de la un dezastru şi aduce acum creşterea economică. Iar premierul este salvatorul acestei naţii. Şi ar trebui să-i fim recunoscători.

De partea cealaltă, Ion Ţiriac contabilizează pierderile acestor doi ani şi jumătate: am luat împrumuturi pentru supravieţuire, nu pentru investiţii, infrastructură ioc, maşina (economia) nu se mişcă, pe plan extern suntem zero, nu mai vorbeşte nimeni de noi şi cu noi, avioanele guvernanţilor sunt goale când se duc afară – asta dacă merge cineva pentru că premierul Boc este total absent – în timp ce avioanele nemţilor sunt pline de oameni de afaceri. Totul se traduce probabil în pierderi de 70-80 de miliarde de euro în doi ani din: căderea economică de aproape 10%, peste 20000 de firme cu afaceri de 11 miliarde de euro intrate în insolvenţă, un minus de 5 miliarde de euro venituri la buget, scăderea afacerilor companiilor cu cel puţin 20%, deci încă 40-50 de miliarde de euro, tăierea salariilor de peste tot cu 2-4 miliarde de euro.

Iar PDL şi Guvernul au salvat ţara din criză, din avionul care a rămas în aer fără combustibil, aşa cum Adriean Videanu a descris greaua moştenire pe care a luat-o premierul Boc de la premierul Tăriceanu.

Preşedintele Băsescu vorbeşte de reforma pe care a făcut-o Guvernul Boc: educaţie, pensii, sănătate, salarii, Codul muncii. Se poate, dar sigur

premierul şi preşedintele nu au făcut acest lucru din convingere că-i bine, ci pentru că aveau condiţii de îndeplinit în acordul cu FMI ca să ia banii. Credeţi că preşedintele Băsescu, unul dintre cei mai populişti lideri, ar fi acceptat de la sine, din convingere că aşa este bine, scăderea numărului de bugetari?

Plan de relansare economică la premierul Boc sau la partidul de la putere? Doar măsuri izolate, punctuale – Prima Casă, Programul Rabla, ceva garanţii la Renault, Ford, 10.000 de euro pentru tinerii antreprenori. Sau prelungirea/relansarea contractelor, de care toată lumea ştia, cu „băieţii deştepţi din energie“, prin care 500 de milioane de euro au plecat dintr-o parte în alta pe justificarea că altfel Hidroelectrica nu ar mai fi avut bani? La televizor se înfierează „băieţii deştepţi din energie“, ca să dea bine la public, iar faptic contractele se prelungesc bine mersi. Credeţi că şeful Hidroelectrica ar fi semnat prelungirea fără să aibă binecuvântarea factorilor de decizie de mai sus de el, consiliu de administraţie, minister, ministru, Guvern şi cine mai urmează? Pe hârtia de prelungire figurau, aşa, de la distanţă, dar fără să se vadă, toate semnăturile.

Or fi bune măsurile luate, alea care au fost, dar economia nu s-a mişcat cu ele. Când a venit criza peste el şi a văzut că Guvernul, PDL-ul sunt ocupate cu realegerea lui Băsescu, fiecare antreprenor/director s-a uitat în cont, la piaţă, la statul de plată lunar, la salariaţi, la datorii şi a început să se mişte. A mai tăiat un post, a mai făcut o reeşalonare, a mai luat un pumn de medicamente, a mai vândut ceva, s-a mai dus la bancă cu rugăminţi, a mai făcut discount numai să vândă ceva, a început să caute contracte în afară etc. Cineva care acum 3 ani a fost la *Ziarul Financiar*, iar în prezent lucrează în panificaţie, mi-a povestit cum a găsit să vândă halva, rahat, biscuiţi în ţările nordice de câteva zeci de mii de euro pe lună, cum trebuie să caute noi pieţe de desfacere ca să facă rost de încasări pentru că piaţa românească a scăzut.

Fiecare antreprenor, mare şi mic proprietar, încearcă să facă ceva ca să iasă din criză. Faptic, nu din vorbe, ca Guvernul Boc. Şi acum îl aştept pe domnul Adriean Videanu, momentan şeful economic al partidului aflat la

putere, cu planul de relansare economică de care îmi tot spune de anul trecut.

Iar suma tuturor acestor iniţiative private, suma tuturor ideilor de a vedea cum poţi să faci rost de bani ca să rezişti şi să mai şi creşti înseamnă ieşirea din criză. Nu discursul liderilor PDL de sâmbătă la adresa premierului Boc şi a realizărilor propriului guvern, de ziceai că alături de ei stătea Angela Merkel sau premierul polonez.

Ieşirea din criză nu vă aparţine. Nu o confiscaţi.

7 martie 2011

Indicele Gheorghe/Mândruţescu al creării de noi locuri de muncă

Guvernul Boc şi-a făcut treaba. Acum e rândul vostru, al investitorilor, să creaţi locuri de muncă!

După 2 ani de lobby puternic din partea Consiliului Investitorilor Străini (CIS) şi a Camerei de Comerţ Româno-Americane (AmCham) şi 4, 5 luni de lupte publice duse de ministrul muncii, Ioan Botiş, şi de premierul Boc cu opoziţia, cu o parte dintre patroni (ironic, nu?), cu sindicatele, cu media, Guvernul a trecut schimbarea Codului muncii prin Parlament. Dacă trece săptămâna asta şi de Curtea Constituţională, în 30 de zile devine lege şi intră în vigoare.

Deşi modificările la Codul muncii au fost cerute de investitorii străini, iar preşedintele Băsescu şi premierul Boc le-au îmbrăţişat şi susţinut public punându-şi capul în joc, şefii CIS şi AmCham nu au fost în prima linie de luptă publică să explice de ce sunt importante schimbările.

Ei au spus doar, prin comunicate seci şi reci, de la distanţă, că piaţa muncii va fi mai flexibilă, că oamenii vor putea fi angajaţi mai uşor, mai rapid, iar companiile nu vor mai avea o presiune suplimentară atunci când vor fi nevoite să dea oameni afară, când mediul economic se deteriorează, iar cifra afacerilor scade. Şi, în final, au anunţat că dacă se va schimba Codul muncii, vor fi create aproape 90000 de locuri de muncă.

Au fost prea puţine explicaţii şi susţineri publice din partea CIS şi AmCham. Mariana Gheorghe, preşedintele CIS şi conducătorul celei mai

mari companii din România – Petrom – şi Sorin Mândruţescu, preşedintele AmCham şi şeful operaţiunilor gigantului american Oracle în România, nu au fost în luptă să se bată cu PSD-ul şi PNL-ul, cu Hossu, cu Dumitru Costin, cu Cezar Corâci sau cu Marius Petcu. I-au lăsat pe Boc şi pe Botiş să iasă în faţă, să ia toate înjurăturile. Premierul şi ministrul muncii au explicat cât au putut, cât au înţeles, dar problema e că pe ei nu-i crede nimeni, pentru că sunt de la putere, iar lumea e nervoasă după cei 2 ani de criză şi tăieri.

Iar oamenii ce au reţinut din toată această luptă? Că străinii ne vor răul, că românii din fruntea companiilor străine sunt vânduţi, că dacă vor fi adoptate prevederile noului Cod angajaţii români vor ajunge sclavi, că vor fi daţi afară pe capete fără nicio protecţie socială, că Băsescu şi Boc sunt terminatorii ţării etc.

Dacă CIS şi AmCham, organizaţii respectabile, serioase şi în primul rând credibile ar fi ieşit în faţă în fiecare zi să-şi apere schimbările pe care ele le-au cerut Guvernului, să motiveze de ce este important ca perioada de probă la angajare să fie mai lungă, de ce angajarea temporară poate fi o soluţie pentru mulţi tineri ca să capete experienţă etc., poate oamenilor nu le-ar fi rămas în cap ideea că ajung sclavi.

Paradoxal, schimbările din Cod au fost susţinute, involuntar, la Bruxelles, de un laureat al Premiul Nobel pentru Economie, profesorul Christopher Pissarides, care nu are nicio treabă cu România: „Dacă nu reformaţi piaţa muncii, veţi ajunge ca Spania; lumea economică se schimbă şi trebuie să deveniţi flexibili; trebuie să le daţi tinerilor o şansă prin contracte temporare.“

De ce nu ies/sau ies prea puţin în faţă cei de la CIS şi AmCham să-şi susţină public poziţiile? Că nu vor să intre în bălăcăreala publică, că pot să rezolve lucrurile prin lobby, prin discuţii în spatele uşilor. Este şi ăsta un mijloc.

Dacă Băsescu, Boc, Botiş au susţinut cât au putut Codul muncii, şi-au pus mandatele în joc, acum este rândul investitorilor străini să-i susţină, să-şi facă treaba. Să creeze noi locuri de muncă, să aducă noi investitori în

România, promovând-o ca pe o ţară unde legislaţia muncii nu este o problemă, să demonstreze practic că prin noile prevederi se schimbă ceva în bine. Atât pentru companii, cât şi pentru angajaţi. Noul Cod al muncii trebuie să creeze noi locuri de muncă, să demaşte munca la negru, nu să aducă tăieri/concedieri mai uşoare cu un cost mai scăzut pentru companii.

Aşa cum ANOFM anunţă lunar situaţia şomajului, la fel ar trebui ca Guvernul să anunţe numărul locurilor de muncă nou-create. Indicele Gheorghe/Mândruţescu.

20 martie 2011

13 mai, ziua în care se decide viitorul lui Băsescu, Boc, Isărescu

Nu-mi amintesc ca în ultimii 20 de ani nişte rezultate economice, nişte cifre seci şi reci să fie aşteptate cu o asemenea înfrigurare şi teamă ca evoluţia economiei (PIB) din trimestrul I. De la preşedinte, premier, FMI, politicieni, analişti interni şi externi, bancheri, directori până la toată media, toţi vor sta cu ochii pe Institutul Naţional de Statistică, care, pe 13 mai, ora 9.00 va da verdictul: am înregistrat sau nu creştere economică în primele trei luni ale anului faţă de trimestrul IV 2010. Dacă rezultatul va fi cu plus, am ieşit din recesiune. Conform teoriei, pentru a declara că a ieşit din recesiune o economie are nevoie de două trimestre consecutive de creştere. Primul l-am avut în trimestrul IV al anului trecut, când economia a avut un plus de 0,1% (mic ce-i drept, dar e cu plus, nu cu minus) faţă de trimestrul III.

De data de 13 mai se leagă toate speranţele preşedintelui Traian Băsescu, ale premierului Emil Boc, ale actualei coaliţii aflate la putere în frunte cu PD-L, ale guvernatorului Băncii Naţionale, Mugur Isărescu şi, nu în ultimul rând, ale negociatorilor FMI. Toţi aceştia au susţinut, îmbrăţişat şi girat public programul economic al României din ultimii doi ani.

Din septembrie 2008 economia scade lună de lună, 20 de miliarde de euro, de fapt 18,5 miliarde de euro, că BNR nu a mai luat ultima tranşă, de la FMI, Banca Mondială şi Uniunea Europeană nu au asigurat ţinerea la suprafaţă a României şi supravieţuirea celor aflaţi la putere. Banii s-au dus

în: rezerva BNR ca Isărescu să ţină cursul leu/euro şi să nu-i trimită în „faliment“ pe cei care au credite în valută (peste 60% dintre împrumuturile luate sunt în valută) şi în final tot sistemul bancar; la băncile comerciale ca să aibă lichiditate (prin scăderea rezervelor minime obligatorii) şi să nu arunce în aer piaţa valutară si monetară în căutare disperată de bani, având în vedere că băncile-mamă le-au tăiat finanţările (băncile greceşti sunt cel mai bun exemplu); la buget, pentru asigurarea banilor pentru salarii, pensii, achiziţii publice, şi, nu în ultimul, rând în susţinerea „politică“ a preşedintelui Băsescu şi a guvernării PD-L. Fără banii de la FMI, niciunul dintre aceştia nu ar mai fi fost în funcţie acum, sau chiar cei 20 de ani la cârma BNR ai lui Mugur Isărescu ar fi fost şterşi într-un an.

Până acum, programul FMI nu a adus creştere economică. S-au tăiat din cheltuieli, de la oameni, din salarii, pensii, s-au adoptat legi ale căror efecte pozitive vor fi văzute în ani (sau nu), s-a mărit TVA-ul la 24% dându-se astfel o nouă lovitură economiei.

Toate estimările FMI începând din ianuarie 2009 s-au lovit de cruda realitate. Căderea a fost mai mare decât cele mai pesimiste aşteptări. Experienţa de peste 50 de ani a FMI în toate ţările lumii plus multiplele scenarii nu au anticipat ce s-a întâmplat. Acum, doi ani de acord, cu 18 miliarde de euro în spate, ţin de o cifră. De un plus în trimestrul I. Ca să decreteze Jeffry Franks, negociatorul FMI, că şi-a îndeplinit misiunea şi că acordul de împrumut a avut sens. Deja el începe să-şi pregătească discursul pentru 13 mai: „Există întotdeauna un grad de incertitudine şi nu ştiu exact care va fi cifra de la sfârşitul primului trimestru, dar cred că indicatorii privind economia României sunt aproape universal pozitivi“, a declarat Franks pentru Mediafax. „Există şi excepţii“, a ţinut el însă să precizeze.

Dacă rezultatul nu va fi cu plus, cred că preşedintele Băsescu va fi primul care se va dezice de FMI. Aşa cum i-a îmbrăţişat, aşa îi va lăsa.

Oficial, în 13 mai Institutul de Statistică va anunţa ce s-a întâmplat în trimestrul I. Dacă veţi vedea înainte de această dată ieşiri publice „pozitive“ ale preşedintelui, premierului, guvernatorului BNR, PDL-ului, să ştiţi că ei

ştiu de dinainte rezultatul şi îl marketează politic. Dacă va fi linişte, urmează trădările. Vor cădea capete.

27 martie 2011

Mai multe are Mircea Lucescu de spus în *Wall Street Journal* decât ai noştri!

Miercuri, 6 aprilie, pagina 22, ediţia europeană a celui mai puternic ziar de business din lume – *The Wall Street Journal*, „Europe's little piece of Brazil", titlul articolului. Personajele – echipa de fotbal din Ucraina, Şahtior Doneţk, antrenorul român Mircea Lucescu, fundaşul român Răzvan Raţ, patronul clubului, miliardarul Rinat Ahmetov, care este responsabil de soarta a 130000 de oameni care lucrează pentru grupul lui, realizând 10% din Produsul Intern Brut al Ucrainei.

Subiectul – cum a ajuns Şahtior în sferturile Ligii Campionilor la Fotbal, o realizare excepţională pentru clubul ucrainean, câţi bani a investit miliardarul şi, mai mult decât atât, cum a reuşit Mircea Lucescu să facă din nimic o echipă campioană. Accentul ziaristului era pus pe faptul că Lucescu a adus brazilieni ca să-şi facă echipa, cum i-a rulat şi cum a învăţat el portugheza ca să se înţeleagă cu ei. Şi mai mult decât atât, cum a deschis Lucescu o uşă în Brazilia, pentru ca acum jucători brazilieni să dorească ei să vină la Doneţk, oraşul minier pierdut în imensitatea Ucrainei.

Despre fraţii Becali, celebrii impresari, nu scria nimic şi nu ştiu dacă autorul articolului a auzit de ei. Nu sunt ei cei importanţi pentru ce se întâmplă la Şahtior. În schimb Lucescu este.

România nu este prea mult prezentă în marile ziare economice ale lumii, *Wall Street Journal*, ediţia europeană, şi *Financial Times*, tot ediţia europeană. Cred că mai mult a avut AVAS-ul publicitate cu firmele de stat

scoase la vânzare decât am văzut articole despre România, despre ce se întâmplă în economia noastră. Mai apar, aşa, articole scurte despre inflaţie, cursul valutar, ce mai e de privatizat, corupţie, creşterea TVA şi tăierea salariilor, ieşirea sindicatelor în stradă şi mai întotdeauna în graficele cu ţările care au luat cele mai mari împrumuturi de la FMI. La acestea se adaugă câteva articole pe an atunci când se face un supliment, două, trei pagini despre România, aşa cum se întâmplă în *Financial Times*.

În rest, de mai bine de zece ani, eu citesc despre Cehia, Polonia, Turcia, Ungaria, alte ţări din jur, despre cum văd ziariştii acestor publicaţii ţările respective şi ce este important să scoată la suprafaţă despre ce se întâmplă în aceste ţări pentru cititorii lor globali. De asemenea, oficialii lor, începând de la şefii de stat, guvernatorii băncilor naţionale, profesori, economişti, scriu opinii în aceste publicaţii. Şi mulţi se întreabă de ce Polonia are o imagine aşa bună şi stă aşa de bine din punct de vedere economic. Pentru că liderii lor politici şi economici mai scriu, din când în când, mai au ceva de spus despre ţara lor şi despre mersul Europei conform intereselor lor.

La noi este o tăcere deplină. Nu-mi amintesc să fi existat opinii ale vreunui preşedinte de-al nostru, ale vreunui premier sau măcar ale guvernatorului Băncii Naţionale, Mugur Isărescu, un cititor asiduu al publicaţiilor economice internaţionale încă de dinainte de 1989. De ce să-i intereseze pe alţii de România dacă ai noştri nu scriu?

Editorii de la *Wall Street* au considerat importantă realizarea antrenorului român la Şahtior. La polul opus, ai noştri nu au ce să prezinte ca România să fie băgată în seamă aşa, ca Şahtiorul. Poate doar acum, cu ieşirea din recesiune, după doi ani şi şase luni, să stârnim ceva interes.

11 aprilie 2011

Cum a pârjolit BNR pământul în octombrie 2008 ca să oprească atacul asupra leului

21 aprilie 2011. După doi ani şi jumătate de la criza de pe piaţa valutară şi monetară din octombrie 2008, unul dintre cele mai tensionate episoade publice din istoria pieţei financiare postdecembriste, care stă alături de prăbuşirea Caritas, căderea FNI, atacul asupra BCR şi CEC de la începutul anilor 2000, cei care s-au înfruntat atunci au trecut la explicaţii şi dezvăluiri. BNR a cheltuit 1 miliard de euro într-o lună ca să susţină cursul, guvernatorul Mugur Isărescu vorbeşte despre faptul că a fost un joc de poker unde dealerii au pierdut, iar Dan Pascariu, preşedintele Unicredit Ţiriac Bank, aşteaptă şi acum ca Banca Naţională să indice vinovaţii atacului speculativ asupra leului. Şi dacă au fost băncile locale sau alţii din afară? Cu nume, nu aşa acuzaţii generale. Că o fi fost Unicredit sau ING sau Citi sau RBS sau Bancpost sau Raiffeisen sau alţii, cine ştie? Ce s-a întâmplat în spatele uşilor, nimeni nu spune.

Miercuri, 22 octombrie 2008, în jurul orei 15.00, la BNR. Urma cea mai dură conferinţă de presă ţinută vreodată de către Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naţionale, cu acuzaţii fără precedent. Trei bănci locale au încercat să acrediteze ideea unei crize de lichiditate pe piaţa bancară prin creşterea foarte mare a dobânzilor la lei pe piaţa interbancară şi prin declaraţiile pe care le-au făcut.

„Este de neînţeles ceea ce fac ei. S-a eşuat pe un atac pe leu în mod evident şi se încearcă mascarea acestor pierderi pe imaginea unei crize de lichiditate care nu există“, spunea atunci Isărescu. El nu a dorit să menţioneze numele băncilor vizate, dar a precizat că oficiali ai acestora au dat declaraţii în presă, „inclusiv în *Ziarul Financiar*“ şi la televizor în acele zile, invocând problema lipsei de lichiditate de pe piaţa monetară interbancară.

„Crearea unei panici este rea-voinţă… Compromit o piaţă şi un sistem.“ Aşa am consemnat în *Ziarul Financiar* ceea ce a spus atunci guvernatorul. Era extrem de furios şi îmi amintesc că iniţial nici nu voia să ţină el conferinţa, scoţându-l în faţă pe şeful supravegherii bancare, Nicolae Cinteză. Dar, după zece minute, a coborât în sală şi a început tirada.

De trei săptămâni asistam la una dintre cele mai dure lupte de pe piaţa valutară şi monetară din istoria României. Cursul valutar şi leul erau sub o presiune imensă. Crescuse de la 3,5 lei pentru un euro la 3,9 lei într-o săptămână şi era la un pas să spargă foarte rapid pragul de 4 lei, ceea ce psihologic ar fi fost devastator. BNR vindea valută ca să nu-l scape de sub control, din bănci se scoteau bani de frica crizei externe care începuse să facă ravagii, leii se transformau în valută care pleca afară printr-un simplu enter din calculator, iar speculatorii, şi cei străini şi cei români, erau deja cu dinţii în beregată.

Ca să poată rezista, BNR a făcut ceea ce am citit în cărţile de istorie că făceau înaintaşii noştri când veneau cotropitorii: pârjoleau pământurile, otrăveau fântânile şi apoi se retrăgeau în munţi. A secat piaţa de lei astfel încât cei care speculau pe euro/leu să nu aibă lei ca să-şi finanţeze poziţiile, i-a chemat la ordine pe trezorieri şi dealeri, le-a arătat cum trebuie să coteze atât cursul, cât şi dobânzile la lei, a introdus măsuri administrative de plafonare a dobânzilor de referinţă interbancare Robid/Robor, a folosit avertizarea publică: „Trebuie să vedem dacă cotaţiile sunt reale. Dacă cine cumpără valută îşi permite să plătească dobânzile mari. Cursul va fi determinat de piaţă în continuare, dar de una care să funcţioneze cu adevărat. Nu de una unde se cotează opţiuni în timpul nopţii şi dimineaţa

vine cineva şi le preia. Am trăit mai multe momente când România a fost bătută prin cuvinte. Piaţa să funcţioneze cum trebuie, cine vrea să speculeze pe leu să aibă lei.“ Aşa spunea Isărescu în 13 octombrie. Iar străinii, care nu au studiat istoria noastră, s-au trezit că pur şi simplu nu au lei, că dealerii locali nu le mai răspund la telefon, iar cei care mai ridicau receptorul le explicau că nu pot să-i ajute. Poate altădată. Străinilor nu le venea să creadă. Chiar Isărescu menţiona că un vicepreşedinte de la Merrill Lynch îl căuta noaptea acasă la telefon să-l întrebe de unde să facă rost de lei.

Care a fost rezultatul?

Vineri, 17 octombrie 2008, pentru prima dată în istoria pieţei interbancare locale, unele bănci nu şi-au închis poziţiile din lipsă de lei. Dobânzile overnight la lei au explodat la 80% pe an.

În loc de câştig, speculatorii străini care au pariat în cele trei săptămâni pe creşterea cursului euro faţă de leu se vedeau nevoiţi să contabilizeze pierderi de zeci de milioane de euro, după ce BNR a lăsat piaţa fără lichidităţi, forţându-i astfel să îşi închidă poziţiile pe minus. Aşa scria *Ziarul Financiar* atunci. Toate numele grele din lumea financiară, de la Morgan Stanley la Goldman Sachs, Barclays sau Calyon (bănci care de fapt au probleme pe pieţele locale, apelând la banii statului) au jucat contra leului. Toţi au cumpărat agresiv valută miercuri (15 octombrie), fără să aibă lei, pe care s-au gândit că o să-i împrumute la decontarea tranzacţiilor, la două zile după. Vineri, când aceste cumpărări ar fi trebuit decontate, străinii au încercat să împrumute lei de pe piaţa monetară, însă cum oferta era limitată, dobânzile au urcat spectaculos. Speculatorii au plătit chiar şi 80% pe an pentru a atrage lei pentru o zi, însă chiar şi la aceste niveluri, nicio bancă locală nu mai era dispusă să ofere împrumuturi.

Luni, 20 octombrie 2008, la redeschiderea pieţei, dobânzile erau şi mai sus: 100-150%. Fiecare pârlea pe fiecare. Şi toţi pe străini. A fost măcel. O parte dintre bancherii români, presaţi de băncile-mamă şi clienţii lor externi, au bătut la uşa premierului Tăriceanu ca să se plângă de acţiunile lui Isărescu.

Marţi a fost la fel. Dobânzile crescuseră şi mai mult, băncile care aveau lei îşi protejau poziţiile şi nu mai dădeau nimănui nimic. Tensiunea era maximă. BNR încerca astfel să-i determine pe cei care luaseră poziţii pe creşterea euro să vândă din euro pentru a face rost de lei. Era singura cale de stopare a atacurilor şi de evitare a trecerii cursului atunci peste nivelul de 4 lei/euro. La fel s-a întâmplat şi în următoarele zile. Ameninţările verbale ale BNR erau peste tot. Nimeni nu mai vorbea. Glumind, dar cu un adevăr crunt, dealerii au fost puşi să aleagă: ori se fac prezentatori TV şi rămân acolo dacă vor să-şi dea cu părerea, ori stau în banca lor. Şi au stat în banca lor. Cu autoritatea centrală nu te pui.

Cam aşa a fost luna octombrie 2008, una dintre cele mai tensionate luni, care a lăsat urme adânci în piaţă şi în mintea multor oameni.

Şi acum îmi amintesc cum miercuri, în 22 octombrie, pe la prânz, a sunat telefonul. A fost un monolog extrem de scurt şi furios: „Pe frontispiciul ziarului stă leul românesc sau leul ING-ului (n.r. – astfel îi reprezenta generic pe speculatori)? Ce scrieţi voi acolo?!“

1 mai 2011

Sfârşitul recesiunii cu Audi, H&M, iPhone şi converşi în picioare

Parcă a fost ieri vara lui 2008, banii erau peste tot, veniturile companiilor se făceau încă de la începutul lunii, iar bonusurile doar trebuia încasate, la restaurante se comandau „încă o şampanie, încă un vin, dar să fie rece“, toată lumea era fericită, creditele se dădeau la foc automat, bugetarii erau clienţii cei mai căutaţi pentru că aveau cele mai curate acte, casele aveau preţuri de Viena, la mare era un adevărat pelerinaj la sfârşit de săptămână, asta dacă nu găseai loc la avion să tragi o fugă în weekend până în Grecia. Salariile creşteau, iar ofertele erau peste tot. Criza financiară era la ei, acolo, în America. Nicio îndoială în privinţa viitorului. Niciuna.

De la finalul lui noiembrie au început să se deterioreze veniturile companiilor. Întâi multinaţionalele au început să taie din bugete pentru că primiseră ordine din afară, bancherii începeau să pună întrebări celor care cereau finanţare, iar lumea nici nu ştia că trăieşte ultima noapte de „consum“. Urma criza, recesiunea, prăbuşirea, căderea în cap, spuneţi-i cum vreţi, că nici noi nu ştim ce am avut. Acum se spune că am ieşit din recesiune, dar nu din criză.

Dar cum a văzut/simţit fiecare recesiunea/criza, în condiţiile în care fiecare vede diferit? Pentru bugetari a fost şocul tăierii salariilor cu 25%, din iunie 2010. Pentru oamenii de afaceri români a fost şocul reducerii/tăierii liniilor de finanţare, căderea încasărilor, statul la uşile bancherilor pentru reeşalonarea datoriilor, întârzierea plăţii facturilor – atât

de încasat, cât şi de plătit –, nopţile de coşmar că a doua zi sunt salariile de plătit şi nu sunt bani în cont, revenirea la plata cu punga, ca în anii 1990, reducerea numărului de angajaţi şi mai apoi tăierea salariilor celor rămaşi, punerea la îndoială a viabilităţii afacerii în noile condiţii vitrege de pe piaţă, lipsa Guvernului cu măsuri de sprijinire a relansării: „Ce a făcut Boc?“. „Nimic.“ Şi, în final, pentru unii insolvenţa. Mai greu a fost pentru proprietarii ajunşi în această situaţie să se obişnuiască în gând cu această noţiune. Şi cu tatuajul de rigoare. După aia, în practică, a fost mai simplu. Trebuia tăiate/şterse datoriile către bănci, către stat, către furnizori etc. Cum spunea cineva: „Doar nu o să stau acum să muncesc o viaţă pentru bănci!“ Este stres, dar afacerea merge înainte cu un bilanţ ca nou. Şi-a vândut cineva „mobila din casă“, a adus cineva banii din afară (cei care îi au) ca să mai plătească din datorii, şi-a vândut cineva afacerea cu 90% discount, şi-a vândut cineva toate maşinile din garaj şi a luat metroul? Nu prea. Audi-ul este tot la scară. Deci viaţa a mers ca mai înainte, dar cu alte cifre, mai mici. Şi nimeni nu şi-a tras un glonţ în cap pentru că e în „faliment“, pentru că nu mai poate… Pentru că mulţi au trăit afacerile şi acum un deceniu când a fost mai rău.

De partea cealaltă, pentru angajaţi, pentru cei mai tineri care s-au angajat prima oară după 2000 şi care au prins o perioadă extraordinară, cu creşteri salariale an de an, cu oferte de job lunare de la concurenţă, criza a fost ceva nou. Nu au mai experimentat aşa ceva. Tăieri de personal, scăderi de salarii, stres, viaţa nu mai este aşa roz. Creditele la bancă au început să apese greu în subconştient. Oricum, casa-i casă şi nu o aduci în discuţie. O parte au dat înapoi maşinile luate în leasing pentru că, dintr-odată, 250-300 de euro pe lună este foarte mult, la un salariu de 700-800 de euro pe lună. Şi-au luat maşini second-hand pentru că au scăzut preţurile. Plinul la benzină a devenit scump, iar companiile petroliere – inamicul public. Dar nu ştiu cum, chiar şi în plină recesiune, cu oameni în culmea disperării, maşinile merg. Cu o creştere a preţurilor de 20% numai în acest an, vânzările au scăzut cu numai 5%.

A scăzut consumul ce-i drept, dar a scăzut pentru că nu mai bei trei beri pe seară, ci numai două, la masă renunţi poate la vin, poate la altceva, poate mai sari peste o colecţie nouă de la Zara, dar tot iei ceva de la reduceri. A venit H&M şi s-au făcut cozi. Or fi ieftine hainele la H&M, dar tot s-au găsit 50 de lei, poate 100 de lei, pentru ceva la inaugurare. Povestea cineva că în prima zi a venit o fată şi a lăsat 1.000 de lei.

Centrul vechi din Capitală este full. Iei o şaorma de la colţ şi apoi pe terasă la băut şi discutat despre criză, că-i rău în ţară, că nu sunt joburi, cum nimeni nu mai dă 1.000 de euro la angajare. Şi au „converşi“ în picioare, poate un iPhone, iPad, chestii din astea banale. Iar săptămâna viitoare tot ei sunt 4 zile la Roma, cu low-costul. Sau o săptămână cu trenul prin Europa. E deja ceva cotidian, nu e nimic ieşit din comun. Ţin minte că un taximetrist – ei sunt cei care se plâng cel mai des că e rău, că nu au clienţi, că benzina e scumpă, dar niciunul nu renunţă – spunea cum şi-a luat acum încă o casă pentru copilul lui, că s-au mai ieftinit, că are şi o afacere de familie care îi mai aduce nişte bani. Dar e greu.

Sigur, ăsta-i Bucureştiul, care e altceva faţă de restul ţării. Totuşi, faţă de acum 15 ani, acum a fost „parfum“. O inflaţie anuală de 8% e nimic faţă de 8% lunar de atunci.

Şi toată lumea a rezistat. Ca şi acum.

16 mai 2011

Am ieşit din recesiune. Care e planul pentru viitor?

Cât de solidă este revenirea economiei? Aceasta este întrebarea care stăruie în mintea celor din mediul de afaceri, având în vedere că o creştere economică de numai 0,1% în trimestrul IV 2010 şi de 0,6% în trimestrul I din 2011 este la limită.

În ciuda creşterii susţinute a producţiei industriale şi a exporturilor, consumul bate pasul pe loc, iar încrederea populaţiei în viitor este destul de şubredă.

Astăzi, Traian Băsescu, preşedintele României, va vorbi într-o conferinţă organizată de *Ziarul Financiar* despre revenirea economiei şi provocările perioadei următoare. Băsescu, care se află la cârma României de şase ani, a fost părtaş şi la perioada de boom economic 2005-2008, şi la perioada de cădere dramatică din 2009 şi 2010, când a fost nevoit să susţină tăierea salariilor bugetarilor şi creşterea TVA, ceea ce a lovit încă o dată economia şi mediul de afaceri.

Mulţi oameni de afaceri se întreabă dacă Guvernul are un plan de susţinere a relansării economiei pentru perioada următoare.

Ministrul finanţelor, Gheorghe Ialomiţianu, va răspunde în cadrul conferinţei la această întrebare, precum şi la întrebările legate de posibile reduceri de taxe şi impozite.

Bancherii ar vrea să dea credite, dar nu au cui, având în vedere că oamenii se tem pentru ziua de mâine. Radu Graţian Gheţea, preşedintele

Asociaţiei Române a Băncilor, vine la conferinţă să răspundă la întrebarea: Scad băncile dobânzile la credite?

Dan Şucu, preşedintele Mobexpert şi şeful Asociaţiei Marilor Retaileri, se confruntă zi de zi, direct în arenă, cu cerere din partea consumatorilor. De mai bine de un an el aşteaptă de la Guvern şi de la bancheri un plan ca să relanseze consumul.

Iar Banca Naţională, criticată pentru că nu a reuşit să convingă băncile să reducă dobânzile astfel încât să se relanseze creditarea, trebuie să răspundă la o nouă întrebare: Creşterea inflaţiei nu va afecta revenirea economiei?

18 mai 2011

Din păcate Ceauşescu nu mai e să-l criticaţi

A răbdat cât a răbdat preşedintele Băsescu criticilor şi comentariilor şefilor BNR din 2009 încoace la adresa Guvernului, economiei, situaţiei din România, la modul cum ar trebui făcute lucrurile, dar într-o dimineaţă de sfârşit de mai 2011, nu s-a mai putut abţine.

Fără să-i pomenească numele direct, preşedintele l-a atacat pe guvernatorul BNR, Mugur Isărescu. „E uşor să dai din gură la televizor. Dacă tot face pe profesorul de ce nu intră în arenă, de ce nu se murdăreşte în mocirla politică să o facă el mai curată.“

Băsescu nu a uitat că în 2009-2010, când ţara era în aer, Mugur Isărescu i-a refuzat oferta de a prelua conducerea Guvernului motivând că-i prea bătrân, că este nevoie de un om tânăr, că nu e membru de partid, că-i mai folositor la BNR, şi tot aşa. Isărescu a refuzat diplomatic oferta, s-a dat lovit şi l-a trimis pe Lucian Croitoru, consilierul lui, să se plimbe în pulover, la finalul lui 2009, pe la partide, cu televiziunile pe urmele lui, ca să facă Geoană şi Antonescu mişto de el.

În ultimii doi ani, Emil Boc a luat toate înjurăturile României pentru ce s-a întâmplat şi se întamplă rău în ţară. Din fericire, Emil Boc nu a refuzat funcţia de prim-ministru, ca guvernatorul BNR. Poate nu ştie economie ca profesorul Isărescu, dar lui Boc nu i-a fost frică să iasă în faţă să conducă un Guvern, o ţară. Cineva tot trebuie să o conducă, asta e. Daca alţii refuză…

După 20 de ani, guvernatorul BNR a devenit cel mai critic oficial la adresa felului cum arată România de astăzi: se munceşte prea puţin, sunt prea mulţi asistaţi social, statul e prea mare, e prea multă birocraţie, sunt prea multe dări, impozite mari etc. Oricine poate spune aceste lucruri. Dar să îndrepte această situaţie, nu sunt mulţi. E doar unul singur. Boc, de bine de rău, a mai tăiat, cum s-a priceput. Că alţii nu au vrut să taie. Au taiat prin curs şi inflaţie.

Dacă premierul nu i-a răspuns guvernatorului, i-a răspuns preşedintele. Oricum şi Traian Băsescu este de o ipocrizie mare: critică acum statul, când el a fost funcţionar, ministru, primar, preşedinte de când îl ştiu românii.

Acum i-a descoperit pe baronii regiilor, ai companiilor de stat. Ei existau şi erau negociaţi an de an, la vedere, de liderii politici. Nu veneau din neant, erau „de-ai partidului“.

Sebastian Vlădescu, fostul ministru al finanţelor, declara nonşalant într-o emisiune televizată că această corupţie mare, care este descoperită acum şi plimbată cu televiziunile alături pe la DNA, nu poate exista fără protecţie administrativă şi politică. Mare. E la fel cum Traian Băsescu spune/constată că regiile sunt robinete pentru clientela de partid. Cine e în politică, acolo sus? 100 de inşi, 1000, 2000, 10000. Din 20 de milioane.

Oricum, având în vedere că pe Mugur Isărescu, Traian Băsescu, Sebastian Vlădescu îi leagă multe în ultimii 15-20 de ani – multe nopţi nedormite în negocierile cu FMI, cu creditorii internaţionali, cu programe de guvernare, cu apărarea cursului, cu salvarea sistemului bancar –, acum ar mai rămâne să întocmească „scrisoarea celor şase“ (sigur mai găsesc trei) de critică la adresa politicii lui…? Ceauşescu, din păcate, nu mai e. Şi nici Silviu Brucan. Pe cine mai pot critica? Pe România, pe care ei inşişi au condus-o?

26 mai 2011

Boc, pe urmele lui Borcea. „Lăsaţi-ne să ne pregătim pentru ieşirea din criză!“

În lumea autohtonă a fotbalului a făcut carieră o expresie a şefului echipei de fotbal Dinamo, Cristi Borcea: „Lăsaţi-ne să ne pregătim de Champions Leagues.“ Şi de atunci – cred că sunt vreo 8 ani – Dinamo se tot pregăteşte să intre în Champions Leagues. A făcut transferuri, a tras sfori, a avut arbitri, a jucat în preliminarii, a fost la o repriză de obiectiv, dar nu a reuşit să intre în grupele Champions Leagues.

Aşa riscă acum şi premierul Emil Boc cu economia, care a ieşit din recesiune, mai cu un curs valutar bun, mai cu Duster, mai cu piaţa germană, dar nu din criză. Şi nici bine nu s-au întipărit în mintea analiştilor datele de creştere, 0,1% în trimestrul IV din 2010 şi 0,6% în trimestrul I din 2011, că premierul numără săptămânal locurile de muncă create peste noapte de noul Cod al muncii, ca în Caragiale. În ritmul ăsta vom ajunge ca până la finalul anului să avem 8 milioane de salariaţi, cât erau raportările de pe vremea lui Ceauşescu.

Creşterea economică este încă fragilă, unele sectoare merg bine, altele încă au frâna trasă. Investiţiile străine au doar un uşor plus, iar în bănci mai mult se refinanţează şi se rambursează creditele decât se dau altele noi. Promoţiile de credite cu dobânzi mai mici au mai adus ceva clienţi la sediile bancare, măcar să întrebe de condiţii, dar nu sunt de ajuns ca să mişte piaţa astfel încât să se vadă.

Piaţa construcţiilor încă îşi caută un motiv pentru care să crească. În infrastructură, anunţurile de licitaţii şi adjudecări de tronsoane şi lucrări de tronsoane de autostrăzi şi drumuri naţionale sunt în fiecare zi, de zici că peste tot e numai un şantier. Cred că România nu are atâţia muncitori câte lucrări sunt anunţate. Blocurile noi de locuinţe încă îşi aşteaptă locatarii. Până atunci dezvoltatorii intră în insolvenţă ca să mai şteargă din creditele luate de la bănci. Oamenii ar vrea să cumpere, dar parcă preţurile sunt în continuare mari şi nu merită. Aşa că toată lumea mai aşteaptă. Nici gând ca Guvernul să vină cu un program de genul „Rabla“ pentru apartamentele nou construite.

Reluarea consumului, cel de care se leagă toate speranţele ieşirii din criză, pentru că o creştere a exporturilor şi a industriei nu este de ajuns, se lasă aşteptată. Oamenii încă nu au încredere că lucrurile merg bine, că economia îşi revine şi atunci aşteaptă. Banii mai bine stau la bancă încă un an, se mai adună ceva dobândă, decât să se ducă pentru o achiziţie. Schimbarea televizorului mai poate să aştepte, că fotbalul nostru se poate vedea şi pe un televizor vechi, nu pe LCD. „La fotbalul jucat nu merită o astfel de investiţie“, gândesc oamenii.

Preşedintele Băsescu vorbeşte despre reforma statului, despre modificarea Constituţiei, despre o nouă reîmpărţire administrativă a ţării, de baronii regiilor, de management privat la companiile de stat, de privatizare etc. Teme majore de dezbatere şi de mestecat zilnic. Membrii PD-L-ului fac eforturi majore să găsească motive pentru a le susţine la televizor, iar opoziţia le contestă din răsputeri. Pentru că sunt ale lui Băsescu. O bună parte din miniştrii PD-L fug de camerele de filmat încât nici nu ştii ce susţin. Băsescu cere public management privat la regiile de stat sau discuţii cu partidele pentru a vedea până la ce nivel oamenii să fie numiţi politic, iar miniştrii îşi numesc prietenii de o viaţă sau de afaceri în companiile de stat. Respinge premierul aceste numiri? Nu! Că şi el a avut nevoie de susţinere ca să fie reales preşedinte al PD-L.

De când au preluat puterea deplină, în 2009, Băsescu, Boc, plus toţi miniştrii care s-au perindat, discută despre privatizarea pe Bursă a marilor

companii de stat. Fiecare seminar, conferinţă sau forum este presărat de intenţii, declaraţii, speranţe că acum se va întâmpla. Nu ştiu cum a fost Guvernul Tăriceanu, dar el măcar a mai scos ceva pe Bursă din Transelectrica şi din Transgaz. Statul a păstrat controlul, PD-L şi-a numit oamenii acolo când a venit la putere, dar aceste societăţi sunt „devalizate“ mai puţin pentru că investitorii minoritari sunt cei mai buni supraveghetori.

De un an şi ceva Guvernul Boc se chinuie să vândă 10% din Petrom pe Bursă şi nici acum nu a reuşit. Ce să mai vorbim de celelalte societăţi mari. Probabil că premierul Boc vrea să lase moştenire viitorului premier „intenţiile de privatizare prin Bursă“ ca să aibă şi acesta despre ce să vorbească. Nu credeam că voi ajunge să spun că Nicolae Văcăroiu, premierul hulit al anilor 1990, a fost cel mai bun pentru aducerea societăţilor de stat pe Bursă.

Consolidându-şi puterea, Băsescu, Boc, PD-L-ul încep să discute despre teme politice majore, aşa bune de şuete, începând cu modificarea Constituţiei, şi treptat uită de economie, de o agendă de măsuri active, pentru a reda încrederea oamenilor că lucrurile se mişcă. Discuţiile şi modificările politice sunt bune când economia va merge cu un plus anual de 4%. Acum, la o creştere economică de zero şi ceva, cu „falimentul“ Greciei pus pe tapet în fiecare zi, cu SUA care stau şi ele sub bomba datoriilor, altele ar trebui să fie priorităţile preşedintelui şi ale premierului. Asta ca să nu ne pregătim şi la anul pentru ieşirea din criză.

5 iunie 2011

Cum au ajuns clienţii să urască băncile?

„Dar de ce vrei să dai înapoi creditul mai repede, să-l rambursezi anticipat?“, a fost întrebarea unui preşedinte de bancă către un client. Un client bun-platnic, conştiincios, fără întârzieri la plată, cu frică să nu ajungă dator-vândut. În schimb, el, clientul, a avut doar câteva întrebări legate de contractul de împrumut. Adică întrebările uzuale ale clienţilor: „De unde a apărut acest comision, pentru că înainte nu era?“ „Aşa e, aveţi dreptate, înainte nu era, dar e acum. Ştiţi, banca a adoptat un nou plan de tarife şi comisioane şi aveţi 5 lei pe lună sau 2 euro la contul în euro, comision de administrare!“

Pentru că în contractul de credit îşi rezervă dreptul să facă aceste modificări. Paragraful 100 nu ştiu cât. „E mult 5 lei pe lună?“ te întreba din priviri ofiţerul de credit? 60 de lei pe an, 600 de lei în zece ani, 1.200 lei în 20 de ani, asta dacă nu se mai modifică odată? Nici nu ştii ce să spui. Dacă nu-i plăteşti, poţi să fii sigur că la un moment dat eşti trimis în baza restanţierilor şi îţi trebuie multe luni, multe drumuri şi mulţi nervi să ieşi de acolo!

„De ce nu mi-aţi scăzut dobânda/rata? Că la alte bănci s-a scăzut, că euribor/robor/robid/ sau ce alt indicator de referinţă a scăzut, ştiu eu de la alţi clienţi.“

„Nu ştim ce să vă spunem, poate au alte condiţii, alte marje, alţi indicatori!“

„Dar a luat cineva un credit tot de aici şi are o dobândă mai mică! Şi plăteşte mai puţin!“

„Ştiţi, dumneavoastră aţi luat creditul cu condiţiile de atunci, de acum 2-5 ani, iar acum e altceva“, vine răspunsul ofiţerului.

„Dar când am luat atunci creditul, nu aveam acel comision. De ce l-aţi pus acum?“

„Nu ştiu ce să vă spun. Nu stabilim noi. Din centrală. Dacă vreţi, puteţi întreba acolo.“

Sunt întrebările şi discuţiile care macină atât nervii clienţilor, cât şi pe cei ai ofiţerilor de credite, care azi sunt la o bancă, mâine la alta, iar la anul în altă parte, dar care trebuie să aibă sau să găsească răspunsuri.

Şi clienţii, ce să zică? Iau răspunsurile aşa cum sunt, pe unele le înţeleg, pe altele nu. În final, tot suma aia trebuie să o plăteşti lunar.

Din păcate, în tot acest dialog, monolog al absurdului, de multe ori, majoritatea clienţilor, persoane fizice, au căpătat o ură puternică faţă de bănci. Şi nu cred că există cineva care să nu vrea să dea banii înapoi mai repede, să scape de credit, să nu mai aibă de-a face cu băncile. Nu cu creditul în sine! Sau alţii care preferă să stea cu chirie decât să ia credit de la bancă pentru a-şi cumpăra un apartament, cu toate că ar ieşi mai ieftin. În lipsa creditelor, nicio economie nu poate urca susţinut şi să-şi îmbunătăţească nivelul de trai.

Cine poate pune ceva deoparte lunar, fie 50 de euro, fie 100 euro, fie 200, fie oricât, nu se gândeşte decât să mai ramburseze din credit. Ca să scape. Iar bancherii s-au trezit că nu e bine. Că rambursează anticipat clienţii bun-platnici şi că astfel nu mai au de unde lua dobândă. Adică nu mai au venituri. Plus că nu mai au nici unde să plaseze din nou banii primiţi anticipat. Clienţi buni nu mai sunt, au deja credite, la titlurile de stat dobânda este numai 4-5,25% la euro, iar ei luau înainte 8-12% la euro de la clienţi, la creditele pentru companii dobânzile cerute sunt mult, mult, mai mici. Iar patronii şi directorii negociază la sânge. Şi dacă se enervează, bagă societatea în insolvenţă. Deci adio şi dobânzi, şi o bună parte din credit. Alte provizoane, alte întrebări, alţi bani ceruţi de la acţionari, adio bonus.

Iar orice rambursare anticipată înseamnă un minus de bani în consum, în economie. În loc să cumpere un televizor nou, ceva haine, pantofi, adidaşi, poate un nou corp de mobilă, poate încă o sticlă de vin, banii se duc în seiful băncii, iar de acolo nu au unde să iasă din nou la fel de profitabil. Iar statul nu ia din acest circuit nici TVA, nici accize, nici impozit pe profit, nimic. Cum nu sunt venituri, toată lumea trebuie să taie din cheltuieli. Iar creşterea economică se lasă aşteptată, salariile nu cresc, lumea e nervoasă că „treaba“ nu merge.

Iar bancherii îşi întreabă clienţii: „De ce vreţi să rambursaţi anticipat? Haideţi că avem o promoţie mai bună acum, rata e mai mică, poate vă mai gândiţi!“

Au venit şi vremurile astea!

13 iunie 2011

Sunteţi pregătiţi să plătiţi preţul pieţei libere cerut de bancheri? Sau mergeţi pe mâna BNR cu restricţii la credite?

Pornesc de la ideea că Banca Naţională pregăteşte un pachet de restricţii la acordarea de credite retail, adică la creditele de consum şi la creditele imobiliare. Adică aceste credite vor fi acordate mai greu, va fi mai dificil să te încadrezi în condiţii: avans de 30% la împrumuturile imobiliare în euro, 40% dacă vrei franci elveţieni, 20% dacă preferi leul. Avantaj – leul.

La creditele pentru achiziţia de bunuri de folosinţă îndelungată trebuie să vii cu un avans de 20% şi cu o garanţie reală sau personală (poliţa de asigurare) de 133% din suma împrumutată.

BNR încă nu a pus oficial în discuţie aceste noi condiţii/restricţii, care sunt mult mai elaborate. Şeful bancherilor, Radu Gheţea, preşedintele CEC Bank, a replicat imediat: „Piaţa trebuie lăsată liberă, iar limitarea creditului în valută nu ar trebui făcută prin măsuri administrative.“

Săptămâna trecută guvernatorul BNR, Mugur Isărescu, constata că creditul în valută pentru populaţie nu a fost bun. Aşa o fi, dar oamenii ce să facă dacă dobânda la euro era mai mică? Ar fi plătit cineva de nebun 6-12% la euro, dacă la lei plăteai 15-20%? Chiar şi în condiţiile deprecierii leului din ultimii doi ani, când tragi linie, tot la euro plăteai mai puţin. Bine, aici şi BNR a ţinut la stabilitatea cursului, în jurul a 4,1-4,3 lei/euro, pentru a nu

declanşa o revoltă naţională, având în vedere câţi sunt cei care au de plătit credite în valută.

Problema nu este creditul în valută, ci creditul în lei! De ce nu este mai ieftin, astfel încât atunci când calculezi să-ţi iasă că plăteşti mai puţin? Bancherii arată cu degetul spre BNR şi spun că aici e de vină Isărescu, că inflaţia este mare, că ţine dobânda de politică monetară ridicată artificial, că impune rezerve minime obligatorii mari atât la lei, cât şi la valută şi măreşte costul surselor atrase. Dacă adaugi marja băncii, plus comisioanele, plus una, plus alta, rezultă un cost mare, mare.

Iar dacă am scădea dobânzile la depozitele atrase în lei pentru a le reduce astfel şi pe cele la credite, populaţia şi-ar retrage banii, spun bancherii. Plus că resursele în lei sunt finite, iar resursele în valută sunt peste tot sau au fost.

Grea viaţa, atât pentru BNR, cât şi pentru bănci! Numai bancher să nu fii în vremurile astea, nu?

Acum bancherii vor să dea credite către popor, cu orice preţ cum se spune, cu promoţii, cu premii, cu tombole, cu cât mai puţine acte, numai să dea, pentru că aici au marja mare, de aici vine câştigul. Dar nimeni nu vine să ia. Iar dacă vin noi condiţii/restricţii, gândiţi-vă numai la scandalul mediatic care va ieşi, nu le mai trece nimeni pragul. De aceea şeful bancherilor a ridicat degetul către BNR, piaţa trebuie să decidă, nu veniţi cu măsuri administrative.

Şi cum să mai crească piaţa de credit? Guvernatorul BNR îşi pune speranţa în creşterea creditării pentru companii, pentru că piaţa de împrumuturi pentru retail s-a epuizat. În schimb, firmele îşi pun speranţele în reluarea creditării populaţiei ca să poată să vândă mai mult, pentru că altfel nu au cum să se ridice. Salariile nu cresc, locurile de muncă nu se fac peste noapte, investiţiile străine mai aşteaptă etc. Fiecare aşteaptă creşterea de la celălalt. Alt cerc vicios. La câte cercuri vicioase are România, unul în plus sau în minus nu mai contează.

Bancherii vor piaţă liberă, clienţii au vrut credite în franci elveţieni că acum 3 ani erau mai ieftine, au vrut credit cu „buletinul“ etc. Dar îşi asumă

şi consecinţele şi pierderile dacă vremurile se întorc împotriva lor. Şi bancherii şi cei care au luat credite? Alt cerc vicios. Cine este de vină că oamenii fac faţă cu greu acum plăţii ratelor? Bancherul că le-a dat bani, că i-a atras la bancă prin reclamă, zugrăvindu-le o viaţă fără griji, sau oamenii că au luat creditul, au plecat în vacanţă, şi-au luat maşină „bună“, iar apoi şi-au pierdut jobul pentru că a venit criza şi nu mai au de unde să plătească? Sau Isărescu că nu a oprit prin măsuri administrative creditarea în perioada de glorie 2005-2008, că a lăsat leul să se aprecieze când nu era cazul, inducând astfel ideea că s-a îmbunătăţit nivelul de trai pentru că economia „duduie“?

Acum urmează dezbaterea între Asociaţia Bancherilor şi BNR pe marginea noilor condiţii/restricţii de acordare a creditelor.

Toată lumea se uită la Germania cu invidie. Se vrea organizarea şi ordinea nemţească, autostrăzile lor, companiile lor, rezultatele, economia lor, salariile lor, fotbalul lor. Dar să fie români.

În Germania nu poţi să-ţi iei casă fără avans mare, nu poţi să speculezi terenurile, să cumperi azi de pe planşetă trei apartamente şi peste două luni să le dai la dublu etc. Adică poţi, dar plăteşti impozite şi taxe, încât nu devine rentabil. Dacă vrem stabilitate, predictibilitate, să fim ca nemţii, măsurile administrative reglează violenţa pieţei. Viaţa te învaţă şi acest lucru. Dacă vrem să luăm credit doar cu o hârtie, trebuie să fim pregătiţi să plătim şi preţul pentru acest lucru. Sau să găsim pe cineva care să plătească pentru noi. Până acum a fost statul. Dar nici el nu mai are de unde.

20 iunie 2011

Cele 25 de locuri de muncă dintr-un sat din Dorna care îi vor pierde pe Băsescu, Boc şi Lăzăroiu. Cota unică i-a adus la putere, economia îi va îngropa

De mai bine de o săptămână, principalele subiecte ale clasei politice sunt reorganizarea teritorială propusă de preşedintele Băsescu, faptul că Regele Mihai „a comis un act de trădare“ atunci când a abdicat, temă lansată tot de preşedinte, şi mai nou „ejacularea“ lui Marian Vanghelie din fruntea organizaţiei PSD Bucureşti.

Toată lumea politică vorbeşte pe aceste teme pentru că nu îi costă nimic. Nici pe preşedinte, nici pe premier, nici pe miniştri, nici pe Victor Ponta, cel care vrea să fie prim-ministru după ce USL va câştiga alegerile. Între timp, Ponta urmăreşte şi „sticlele“ lui Băsescu.

La polul opus, în economie lucrurile încep să patineze. Creşterea economică, atâta cât era, zero şi ceva, se îndreaptă mai degrabă spre zero decât spre 1,5-2%. Exporturile îşi pierd din suflu pentru că cererea din Europa se reduce. Grecia este în stradă şi urmează un plan de austeritate care va afecta şi comerţul cu România, pentru că scade cererea de produse româneşti, iar băncile greceşti de la Bucureşti îşi vor vedea liniile de finanţare de la băncile din Atena reduse.

Iar în timp ce liderii noştri politici, atât ai puterii, cât şi ai opoziţiei sunt ocupaţi să discute soarta României aşa la nivel general, în economia de jos,

aia care îi plăteşte, se închid fabrici, se restructurează şi se dau oameni afară. Francezii de la Lactalis, cei care au preluat brânzeturile La Dorna, tocmai au închis câteva fabrici din Suceava, au transferat echipamentele în Polonia, urmând să savurăm La Dorna „made in Poland“. 25 de oameni şi-au pierdut locul de muncă.

Pentru premierul Boc, care anunţă încheierea de noi contracte, cu sutele de mii, 25 de locuri de muncă nu înseamnă nimic. Probabil că şi pentru Ponta cele 25 de locuri sunt prea puţine pentru a le băga în seamă, având în vedere aspiraţiile lui politice de a crea un milion de locuri de muncă atunci când va veni la putere.

Un alt lider politic, Sebastian Lăzăroiu, discută de vreo trei săptămâni, de când lumea i se adresează cu apelativul „domnule ministru“, numai despre reorganizarea teritorială, relaţia cu UDMR sau faptul că filialele PDL l-au ajutat pe Ponta să ajungă preşedintele PSD. Despre locuri de muncă nu spune nimic. 25 de slujbe, undeva în comunele din Suceava, mai mult ca sigur că nu îi spun ceva. Pentru că în poziţia lui trebuie să facă politici guvernamentale, nu să creeze locuri de muncă. Vorba aia: Albă-ca-Zăpada, celebrele cuvinte care l-au introdus în istorie pe Sebastian Lăzăroiu, creează locuri de muncă pe bandă rulantă.

Ieri, BNR a rămas din nou „vigilentă“. După şedinţa de politică monetară, Banca Naţională a comentat cu nişte cuvinte extrem, extrem de prudente că „se remarcă semne incipiente de revigorare a creditării“, asociate inclusiv continuării scăderii ratelor dobânzilor. Deci reducerea dobânzii funcţionează. Asta a fost vestea bună. Vestea rea: „Cele mai recente date statistice relevă moderarea în aprilie a ritmului anual de creştere a producţiei industriale şi a exporturilor.“ Şi BNR continuă menţionând că se prelungeşte „valoarea negativă a dinamicii anuale a indicatorilor relevanţi pentru evoluţia cererii interne“. În traducere liberă, consumul este la pământ şi mergând mai departe nu ne putem baza pe el pentru creşterea economică aşteptată în acest an.

În comunicat, BNR spune diplomatic că urmăreşte „să conveargă potenţialul de revenire a economiei pe baze sănătoase“. Dacă România nu

va avea creştere economică în acest an, nu va fi bine. Trei ani românii au îndurat discursurile politice despre necesitatea restructurării sau reformării statului, despre faptul că trebuie să muncească mai mult, au acceptat strângând din dinţi tăierile de salarii şi frica de a nu fi daţi afară. Al patrulea an pare prea mult, iar discursul politic al puterii s-a epuizat. Nu mai există cuvinte care să justifice încă un an pe minus.

Ponta şi Antonescu sunt în opoziţie, deci oamenii nu au de ce să arunce cu pietre în ei. În schimb, în Băsescu şi Boc au de ce sau vor avea de ce. În toată America, de un an de zile se discută numai despre locuri de muncă. Pentru că în ciuda creşterii economice numărul acestora nu a crescut. Iar de aici i se va trage lui Obama. La fel se va întâmpla şi în România. De la cele 25 de locuri de muncă dintr-un sat din Suceava. Pentru că oamenii nu uită.

Aşa cum PDL şi Traian Băsescu au venit şi au câştigat alegerile în 2004 şi 2008/2009 pentru că oamenii şi-au adus aminte că ei au introdus cota unică de 16%, tot aşa alegătorii îşi vor aduce aminte că pe vremea lor s-au „închis“ locuri de muncă. Şi vorba americanilor: „All it’s about economic, stupid!“

29 iunie 2011

Cum se traduce noua ordine mondială anunţată de Isărescu: Dacă un apartament de două camere în Militari va ajunge din nou la 20.000 de euro?

„Urmează o perioadă plină de restricţii şi reguli în lumea financiară.“ Aşa i-a avertizat guvernatorul Băncii Naţionale, Mugur Isărescu, pe bancherii de vârf veniţi să-l vadă joi cum primeşte titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii Româno-Americane şi să-l asculte cum vorbeşte despre ceea ce înseamnă „macroprudenţialitate“, noul concept mondial care va înlocui relaxarea şi dereglementarea financiară din ultimele decenii, care a adus criza, cu restricţii globale şi naţionale în ceea ce priveşte mişcările de capital şi creditare. Iar BNR tocmai se pregăteşte să prezinte oficial noile reguli/restricţii pentru România în acordarea împrumuturilor.

„Probabil sunt restricţii faţă de anul 2002, dar faţă de 2020 sunt probabil relaxări“, le-a spus Mugur Isărescu bancherilor prezenţi, care în mintea lui fiecare se gândea că aceste noi reguli vor însemna un portofoliu de credite mai sigur, dar vânzări şi venituri mai mici, deci targeturi mai greu de atins. Şi adio bonusuri.

Nefiind în relaţie directă cu realitatea economică din teren, cu încasările companiilor, cu problemele fiecărui manager de a-şi găsi clienţi şi pieţe, de a-şi încasa facturile şi de a plăti TVA-ul, guvernatorul BNR nu a vorbit despre implicaţiile acestor noi reguli/restricţii asupra firmelor şi

asupra populaţiei, asupra economiei şi asupra fiecărui cetăţean, salariat, antreprenor. Ştie cineva cum vor lovi restricţiile în economie, în consum, în preţul activelor, în preţul apartamentelor, în salarii, în locuri de muncă etc.? Poate economia aşa, singură, prin creştere organică, să înlocuiască într-un singur an impactul restricţiilor? Vor răsări peste noapte investiţii care să antreneze angajări, producţie, salarii mai mari, consum mai mare, impozite şi taxe mai mari la stat, majorări de salarii la bugetari etc.? Oricum, bancherii vor da vina pe BNR când vor fi întrebaţi de clienţi de ce dau bani aşa de greu acum, de ce a dispărut creditul cu buletinul, de ce iau în considerare pentru un credit numai 70% din venituri – că poate urmează o scădere a salariilor de 30% –, de ce se cer atât de multe garanţii/paragaranţii etc.

Totul va însemna bani mai puţini, finanţare mai scăzută a economiei, nu că băncile nu doresc să dea bani, ci clienţii nu se mai încadrează în a lua bani. Sau mai pot lua bani, dar mult mai puţini ca înainte.

Şi ca o consecinţă directă, se va vinde un calculator mai puţin, o maşină îşi va aştepta cumpărătorul mult mai mult timp, un spaţiu comercial va sta acoperit cu „FOR RENT“ în geam luni bune, dacă nu ani, baxul de bere premium va fi înlocuit cu berea de mijloc, iar un Heineken va fi savurat mai rar, vor fi la fel de frumoşi şi buni pantofii la 400 lei, dar parcă merg şi unii la 300 de lei, tricoul de firmă de 300-800 de lei va fi înlocuit cu unul de la reduceri sau cu o vizită la H&M, că sunt bune şi de acolo, vacanţa de 500 de euro se transformă într-una de 300 de euro, iar exemplele pot continua. Totul se va reduce pentru că o bună parte din banii alocaţi consumului veneau din credite şi din aşteptări salariale în creştere.

Relaxarea banilor care în România a început din 2002 şi de care vorbeşte Mugur Isărescu a adus 6 ani de creştere economică susţinută. În viaţa reală – salariile au crescut cu mult peste cele mai optimiste aşteptări, o poziţie de 500 de euro s-a transformat într-una de 1.000 de euro peste noapte, iar un job considerat excepţional la 1.000 de euro a ajuns să fie unul de duzină, de refuzat, visul unei maşini bune, nouă, a devenit realitate, şi

mai mult decât atât, nu numai „el“ a ajuns să aibă maşina, ci şi „ea“. Iar să ai maşină după ce iei primul salariu a ajuns ceva banal.

Dar evoluţia cea mai spectaculoasă a avut loc în domeniul preţului la apartamente. Dacă dăm puţin timpul înapoi, în 2001-2002 în Militari, Bucureşti, un apartament de două camere, cam de 60 mp, mai nou, de 15-20 de ani, era 11.000 de dolari (10.000 de euro). În 2007-2008 ajunsese la 100.000 de euro, adică 130.000 de dolari şi proprietarii făceau mofturi, că e prea puţin, că poate mai creşte, că să mai stăm, că mai există şi altcineva care îl vrea şi dă un avans mai mare etc. Vă aduceţi aminte, nu? Iar acum acel apartament e 60.000-70.000 de euro, cam 80.000-100.000 de dolari. Iar cumpărătorii spun că şi aceste noi preţuri, în scădere cu 20-30%, sunt cam mari. S-a întors roata, e lumea lor.

În zece ani, multe s-au schimbat în România, mai mult în Bucureşti ce-i drept, dar impactul preţului caselor este cel mai violent. Iar rata la bancă pentru casă, achiziţionată la preţul ultimilor ani, mănâncă cel mai mult din venitul oamenilor. Mai ales că valoarea proprietăţii este în scădere. Să plăteşti şi dobândă, iar apartamentul să valoreze mai puţin, este criminal. Să plăteşti în final cu totul, cu dobândă, cu comisioane, cu taxe de administrare, cam 200.000 de euro, iar cele două camere să facă la preţul pieţei 60.000 de euro, doare foarte mult. Dar dacă lumea intră peste tot în austeritate, cum se spune, banii vor fi mult mai scumpi şi greu de obţinut, marjele de 30-40% profit vor fi o amintire, creşterile de salarii de două cifre pe an vor fi doar excepţii, concurenţa pentru un loc de muncă va creşte dramatic?

Aşa cum a fost greu să credem în anul 2000, cu FNI-ul în stradă şi minerii încă fumegând, cum va arăta Bucureştiul peste 10 ani, cu 12 mall-uri, cu 100 de clădiri de birouri, cu atâtea maşini, cu atâtea cafenele, credeţi că va fi posibil ca acel apartament din Militari să coste nu 10.000 de euro ca în 2001, ci numai 20.000-30.000 euro?

Un preşedinte de bancă îmi spunea că în Bucureşti există cerere mare de locuinţe. Aşa este, dar depinde unde se va regla preţul. Într-o lume cu noi reguli şi restricţii, pe care o anunţă Mugur Isărescu, reglarea s-ar putea să

fie în jos. Dacă poţi să iei credit angajându-ţi numai 30-50% din venit şi ăla discountat cu 30%, preţul activului trebuie să se ducă către acest venit disponibil. Exact cum s-a dus în sus. Numai că vor fi două tabere.

3 iulie 2011

Cum pierd bani Copos şi Ţiriac din generaţia low-cost, BAC 2011. Cum vor fi lovite băncile

De ce îţi trebuie BAC-ul? Banii poţi să-i faci şi dacă ai 4 sau 12 clase! O parte dintre miliardarii lumii nu se disting prin şcolile făcute şi toată lumea scrie despre ei, sunt în prim-plan oriunde ar merge: Bill Gates, Richard Branson, Invar Kamprad (Ikea), Warren Buffett, Carlos Slim – cel mai bogat om din lume la ora actuală, Mark Zuckerberg (Facebook), Ion Ţiriac, Ilie Năstase, Adrian Mutu, Gigi Becali sau Silviu Prigoană (aici comparaţia este forţată, dar scriem despre ei). În acest grup, Dinu Patriciu, cu arhitectura la bază şi chiar profesor, a luat „BAC-ul“ miliardarilor.

Am citit acum 3 luni un articol în revista *Bloomberg Business Week* despre un miliardar american care a câştigat imens investind la început în Google, Facebook, Twitter şi în alte reţele şi acum le dă „burse“ studenţilor pentru a se lăsa de şcoală şi a lucra la propria lor afacere. El susţine că şcoala reduce din spriritul antreprenorial, îl sugrumă şi astfel nu apar idei şi produse noi, revoluţionare şi companii care să schimbe lumea, cum au fost cele puse pe piaţă de Bill Gates (Microsoft) sau Mark Zuckerberg(Facebook).

Ca să vinzi şi să faci bani din terenuri, oi, fotbalişti, maşini, calculatoare, pagini din Facebook, gunoaie, din cântări, din crâşmă şi restaurante (că tot a zis preşedintele Băsescu că ţara are nevoie de ospătari)

nu-ţi trebuie şcoală. Ca să iei terenul cu 10 euro/mp şi să-l dai peste 10 ani cu 800 de euro ai nevoie numai de banii de început, răbdare şi noroc. Ca să ai terenul în zona potrivită. Ca să mergi în Germania să iei o maşină cu 7.000 de euro şi apoi să o dai în Bucureşti cu 10.000 de euro (acum am înţeles că-i invers, cumperi la Bucureşti şi vinzi la nemţi) nu ai nevoie să ştii mai mult de o adunare, nu? Vorba aceea – cu ce te ajută în „şcoala vieţii“ faptul că ştii să „determini numărul submulţimilor ordonate cu 2 elemente ale unei mulţimi cu 7 elemente“. Cu nimic, ai pierdut timpul degeaba la şcoală. Gigi, Ţiriac, Gates, Buffett. Ei sunt adevăraţii profesori, nu cei de la catedră, prăfuiţi, cu haine din Obor sau de la chinezi, care nu ştiu cum e realitatea vieţii, ce se caută pe piaţă, cum se fac banii, cum se învârt relaţiile şi lumea.

Dar nu ştiu cum se face că toţi aceşti milionari şi miliardari îşi trimit copiii la şcoală şi au în spate în propriile companii angajaţi cu şcoală. Cu BAC, cu facultate, cu MBA, cu cursuri de pregătire, cu CV-uri de top. Şi dacă ai vrea să te angajezi la ei, când îţi este lumea mai dragă apare cineva care te întreabă de ce în nu ştiu ce an de şcoală ai avut o medie de 5 la matematică. Sau 5 la purtare. Iar acea notă îţi poate fi fatală.

Tot ei îşi trimit copiii la cele mai bune şcoli şi îi bat la cap să înveţe. Iar notele luate acolo pot însemna mai mulţi sau mai puţini bani în buzunar. George Copos chiar povesteşte cu mândrie că îi condiţionează banii fiicei sale în funcţie de ce rezultate are. De ce i-ar trebui notă mare la Harvard/Stanford sau unde a studiat? Ca să vândă prăjituri? Sau ca să cumpere şi să vândă un fotbalist ? Ce fraier e şi George Copos să cheltuiască banii pe educaţia fiicei, nu?! Oare de ce nu l-a ascultat pe preşedintele Băsescu care i-a spus că ţara are nevoie de ospătari sau pe prietenul lui Gigi Becali care nu are nevoie să citească pentru că-l oboseşte. Nu ştiu câte locuri de muncă a făcut Gigi Becali, dar aici George Copos îl bate. A contribuit la economie mai mult.

Dacă antreprenorul, milionarul fără şcoală, are ideea, curajul, energia, determinarea, nebunia de a pune pe piaţă un proiect, în spatele lui stau cei cu şcoală. Cei care pot şi trebuie să-i implementeze ideea. Acel inginer, acel

constructor, acel economist, acel specialist în marketing, în resurse umane sau în contabilitate. Acel om pe care şcoala, aşa de hulită acum, l-a învăţat cum se ridică o clădire sau cum se face un motor. Şi pe care şcoala l-a învăţat şi cum e cu mulţimile sau cum e cu funcţiile sau cu acel „cosinus blestemat“.

Rezultatele BAC 2011 exprimă în cifre seci scăderea calităţii învăţământului pe care o contemplă toată lumea de ani de zile. Fiecare a atras atenţia în felul lui. Presa a scris, toţi preşedinţii au citit rapoarte de constatare, fiecare ministru a vrut să fie un „Spiru Haret“ modern, mulţi părinţi nu au mai avut energia să se lupte cu copiii lor pentru şcoală, iar Facebook-ul a devenit cel mai bun curs de e-learning. Fără notă însă.

În acest an, peste 200000 de elevi au dat BAC-ul, din care numai 45% au promovat. Dincolo de lacrimi, dezamăgiri, înjurături, pentru economie înseamnă un minus de cel puţin 1 miliard de euro. În fiecare an de acum înainte.

Ce vor face cei care nu au luat BAC-ul ? Unul dintre ei răspundea simplu: mă duc să mă angajez. Foarte bine. Ce joburi poate să găsească/primească? De low-cost: vânzător, operator baze de date, paznic, bodyguard, chelner etc. Nu este nimic rău la aceste meserii. Dar parcă părinţii nu te-au trimis la şcoală pentru a face asta. Să câştigi 600 de lei pe lună. Şi bani la negru. Sau pleacă afară. Ce înseamnă acest lucru mai departe: cu 600 de lei nu prea poţi să iei un credit, nu prea poţi să te atingi de o casă şi aştepţi să plece la ţară părinţii, de banii ăştia nu poţi să-ţi iei o maşină mai bună, cumpărăturile sunt de la discounter, etc. Sau adio şi aceşti 600 de lei pe lună, sunt la italieni. Asta înseamnă un BAC ratat.

De partea cealalată, pentru bancheri va fi dezastru: cum şi cui să-i mai dea credite, că nu se încadrează în scoring, nu are facultate? Ce îţi rămâne să economiseşti din 600 de lei pe lună? Nimic. Deci adio bani în depozite şi apoi adio bani pentru investiţii în economie. Cine mai plăteşte 5,4 lei litrul de benzină? Cine îi mai plăteşte 5 lei lui Copos pentru o prăjitură? Sau lui Ion Ţiriac 60.000 de euro pe un apartament. Nu vor avea de unde, nu că nu vor!

Nimeni nu-ţi garantează o viaţă mai bună dacă ai luat BAC-ul şi apoi te duci la o facultate. Dar ai şanse mai mari ca după ce termini să ai un salariu mai mare, un job mai bun, medium-cost să-i spunem, te pot căuta bancherii să-ţi dea credit pentru casă, îţi poţi lua o mobilă mai nouă şi nu moştenită de la părinţi şi poate îţi iei şi un tort de la Copos. Şi pe tot acest lanţ economia o duce mai bine.

Dar pentru asta companiile trebuie să preseze pentru educaţie. Unele firme au mai investit în facultăţi, dar nu va fi de ajuns. Va trebui să investească încă din liceu dacă vor să aibă studenţi pentru facultăţile lor. Luni de zile Consiliul Investitorilor Străini a făcut lobby pentru noul Cod al Muncii. Foarte bine. Guvernul Boc l-a adoptat pentru că face bine în economie. Aşa cum au făcut lobby aici, la capătul final, tot aşa pot face lobby la capătul de intrare în economie. Cum intră fiecare generaţie. Dacă intră generaţia low-cost atunci vor trebui să-şi ajusteze propriile venituri/afaceri nu în sus, ci în jos. Nu va avea cine să le plătească pentru serviciile, produsele şi salariile de top. Iar restructurările şi reducerile nu îi vor mai ajuta.

Dintre cei 110000 de elevi care nu au luat BAC-ul, cel puţin unul sigur va ajunge milionar în următorul deceniu cu afacerea, ideile şi produsele lui. Şi sigur el va dori să se înconjoare de oameni cu BAC.

10 iulie 2011

„Lume, lume, am Petrom de vânzare. Ieftin şi bun. Numai acum puteţi să cumpăraţi acţiuni la cel mai profitabil monopol!“

Cea mai mare ofertă de vânzare de acţiuni din istoria României se desfăşoară în cel mai deplin anonimat.

Aşteptând metroul mă uit şi pe ecranele unde rulează reclame, informaţii istorice, ştiri din sport, entertainment etc. Printre ce au mai făcut Gigi, Borcea, Steaua, Dinamo, Bianca Drăguşanu, Bote, cine a fost Rembrandt, cine s-a mai născut astăzi, acum 100 de ani, aflu de câteva zile că are loc cea mai mare ofertă de vânzare a acţiunilor către public din istoria Bursei şi a României. Statul, Băsescu, Guvernul Boc, Ministerul Economiei vinde 9,8% din cea mai mare companie românească, Petrom, care anul trecut, în plină recesiune, când toată economia îşi număra datoriile şi restanţele la bancă, obţinuse 520 de milioane de euro profit.

O reclamă la oferta Petrom, un anunţ de informare, cum vreţi, care rulează mai puţin de 1 minut şi după aceea vin ştirile din showbiz.

De o săptămână se vând/subscriu acţiuni la Petrom. Într-un anonimat total. Cu excepţia celor care sunt pe Bursă, 3000-4000 de investitori activi, a celor 1000 de brokeri, a BVB, a CNVM, a celor 5 membri din comisia de privatizare, a premierului Boc, a ziariştilor care scriu despre acest subiect (o colegă îmi spunea că dacă nu ar fi lucrat la *Ziarul Financiar* să audă cum

vorbim în redacţie despre acest subiect, sigur nu ar fi ştiut), a câtorva investitori de la Londra şi Varşovia, în rest este o linişte deplină.

Cea mai mare ofertă de vânzare de acţiuni către public din istoria României, la cea mai mare companie şi cea mai profitabilă, o operaţiune care ar trebui să ţină capul de afiş al acestor zile, să se vorbească despre ea la supermarket, la piaţă, la colţul străzii, să curgă întrebări la Băsescu, Boc, la Guvern, la Bursă, la ziare, la brokeri se desfăşoară într-o linişte deplină. Ca şi cum nu ar exista. Bine, mai este şi varianta OTV, unde afli că Boc, Băsescu, Udrea, cei aflaţi la putere vând pe nimic Petromul şi dacă Dan Diaconescu ajunge la putere toţi cei responsabili de vânzare vor plăti cu puşcăria.

De vreun an premierul Boc şi preşedintele Băsescu predică vânzarea pe Bursă a acţiunilor statului la câteva companii mari – Petrom, Romgaz, Hidroelectrica, Nuclearelectrica. Ca să se dezvolte piaţa de capital şi să atragă investitori de toate naţiile, şi români şi străini, cu mii de euro sau cu zeci de milioane de euro. Probabil că liderii noştri politici au citit ceva despre faptul că aşa a făcut Polonia şi a avut creştere economică, iar toată Europa o dă ca exemplu pozitiv. Nu ca pe România, unde Guvernul se chinuie de trei ani să scoată economia din recesiune, iar toţi străinii aşteaptă întâi rezultatele macroeconomice şi rapoartele analiştilor înainte să reînceapă investiţiile.

Iar acum, când Guvernul a dat drumul la cea mai mare ofertă publică de vânzare de acţiuni, nu de acum, ci din toată istoria României, nici premierul, nici preşedintele, ca să nu mai vorbim de ministrul finanţelor sau al industriilor, nu ies în faţă să o promoveze. Nimic. Iar în joc sunt între 500 şi 600 de milioane de euro. Dacă ar fi o companie de mâna a treia aş mai zice. Dar Petrom, cu profit de jumătate de miliard de euro şi un monopol real al preţului benzinei? Nu ştiu câţi îşi mai amintesc, dar Guvernul Năstase a vândut poporului o himeră, Dracula Park, şi a strâns câteva milioane de euro. A bătut din tobă, a dat din gură, a spus o poveste, a atras atenţia. Acum când Boc are şansa să vândă ceva real, palpabil, nu hârtii ca Năstase, nu se aude niciun cuvânt.

Iar consorţiul de vânzare a acţiunilor, ruso-româno-elen, în afară să spună peste tot că statul, adică Guvernul Boc, trebuie să vândă la discount dacă vrea să aibă succes, prin altceva nu s-a remarcat. Pentru şeful băncii de investiţii ruseşti Renaissance, neozeelandezul Steven Jennings, care trebuie să vândă Petrom, unul dintre lucrurile importante este ca vânzarea Petrom să ajungă pe prima pagina din *Financial Times*. Păi el o să spună că succesul Petrom i se datorează lui, va ieşi cu poza, iar cei care conduc România şi cei care vând vor fi citaţi cu câte o propoziţie.

Pentru Boc şi Băsescu ce este important? Să vândă acţiunile Petrom în anonimat, să nu ştie nimeni de acest lucru? Să vândă unor fonduri de investiţii pentru ca pachetele să fie blocate în sertar cu anii, iar pe piaţă să se tranzacţioneze firimiturile? Păi aşa e şi acum. Cu ce vine nou oferta? Cu ce este diferit Năstase faţă de Boc? Măcar atunci am vândut Petromul pentru integrarea europeană. Dar acum, dacă nu-ţi atragi cetăţenii în această ofertă, pentru ce o faci ?

Ai noştri nu au învăţat nimic de la polonezi, cum au vândut/privatizat pe Bursă ca să scape de gura FMI şi a străinilor şi cum au păstrat controlul. Ideea unei oferte publice către public şi în special către cetăţenii ţării este să le vinzi acţiuni care au şanse să crească pentru ca ei să mai câştige nişte bani când le vor revinde în piaţă. Aşa au făcut polonezii. Şi-au promovat peste tot propriile companii (inclusiv în România), au spus poveşti despre ele, despre cât de frumoase sunt, au vândut apoi 10-30% din ele, au oferit un discount către investitorii mici, au făcut tot posibilul să-i determine să investească, şi nu banii din bănci, ci cei de la saltea, au fost transparenţi, şi au reuşit. Ulterior acţiunile au crescut la Bursă, micii investitori au câştigat 30-40% sau şi-au dublat banii, au căpătat încredere să investească şi în alte companii şi aşa a ajuns Polonia centrul financiar al Estului. Iar fondurile noastre de pensii se duc să investească acolo, că aici, în România, nu au în ce.

La noi, brokerii care intermediază oferta Petrom sunt anonimi. Nu pentru lumea mică a pieţei de capital, ci pentru public. Nu atrag atenţia, nu fac breaking news-urile, nu ies în piaţă să strige: „Lume, lume, am Petrom

de vânzare. Ieftin şi bun. Investiţi aici! Numai acum puteţi să cumpăraţi acţiuni la cel mai profitabil monopol!“

Şi în loc de acest lucru avem cel mai secretos anonimat de vânzare. Ca şi cum nu ar fi către public. Iar premierul nu ştie ce-l aşteaptă după această ofertă publică: dacă va eşua, publicul îi va mai bate un cui în coşciugul politic, dacă va vinde şi acţiunile se duc către fondurile de investiţii, atunci va fi acuzat că a vândut pe ascuns, la înţelegere, că e Năstase 2. Mai ales că nu se publică în fiecare zi cât s-a subscris.

Lume, lume, a mai rămas o săptămână.

17 iulie 2011

Generaţia care schimbă România. Ei au dus economia înainte în ultimii 20 de ani, în timp ce politica a tras-o în jos

O ţară se identifică prin liderii ei politici, sportivi ori culturali sau prin ceea ce a construit de-a lungul timpului.

Prin raportarea la liderii noştri politici, de la care aşteptăm zi de zi autostrăzi, drumuri fără gropi, profesori şi şcoli mai bune, spitale moderne, taxe şi impozite mai mici, România este repetentă, departe de speranţele noastre.

Parcă nu s-a întâmplat nimic, iar românii s-au săturat de ţara lor, de aceleaşi personaje din generaţia „escu“ care parcă sunt bătute în cuie la putere. Românii nu sunt mândri de liderii lor politici şi nici de urmaşii lor la putere. Cred că nu îi reprezintă.

Şi, din acest motiv, interesul pentru politică, pentru cine conduce ţara, s-a transformat într-o „scârbă naţională“.

Cei mai mulţi schimbă canalul, sar peste pagina politică din ziare şi se duc direct la show-biz şi nu se duc la vot.

Dacă liderii politici actuali atâta pot, atunci cine duce România înainte? Avem cu cine?

Avem, dar nu îi căutaţi în politică pentru că nu sunt acolo.

De trei ani, *Ziarul Financiar* împreună cu Universitatea din Viena acordă o bursă pentru un Executive MBA unui abonat al ziarului. Anul

acesta a fost rândul meu să fac parte din juriu împreună cu decanul programului, profesorul Bodo B. Schlegelmilch.

Am cunoscut şi discutat cu 27 de candidaţi: manageri din eşaloanele doi şi trei din multinaţionale, companii româneşti sau antreprenori care sunt mândri de afacerile lor cu valoare de câteva milioane de euro.

Ei sunt generaţia care are 30-45 de ani, generaţia tăcută, care nu a ieşit în faţă. Ei sunt cei care au început să lucreze încă din timpul facultăţii, care au crescut odată cu companiile, generaţia care a învăţat rigoarea şi organizarea multinaţionalelor şi care a pus pe picioare afaceri din instinct, fler, energie şi determinare.

Ei formează generaţia care a fost trimisă la cursuri, seminarii, şcoală, adică la pregătire de angajatorii lor, generaţia care a văzut cum este şi la alţii, care a extins în ţară afacerile companiilor pentru care lucrează, generaţia care ştie în orice moment, până la ultimul sac, care este cererea de produse şi ce vor românii, generaţia care se scoală în fiecare dimineaţă sub presiunea targeturilor de vânzări, care se duce la muncă în fiecare zi pentru că prezenţa lor nu este opţională, aşa cum se întâmplă în Parlament – unde Crin Antonescu este liderul chiulangiilor, generaţia care a dat manageri români pentru alte ţări. Ei sunt generaţia care nu trăieşte din rente, sinecuri sau comisioane. Ei sunt plătiţi în funcţie de realizări.

Eu am stat de vorbă cu doar 27 dintre ei, dar sunt mult mai mulţi… mii şi zeci de mii.

De mai bine de trei luni, *Ziarul Financiar* împreună cu revista *Business Magazin* are o rubrică zilnică, „Generaţia care trebuie să schimbe România“, prin care vrem să scoatem la lumină măcar o parte dintre cei care formează această generaţie, cei ce nu ştiu şi nu se bat cu pumnul în piept că duc România mai departe zi de zi.

O fată din IT care candidase pentru acea bursă de Executive MBA, povestea la interviu cum este responsabilă din România şi pentru alte ţări din zona fostei Iugoslavii şi cum trebuie să facă lucrurile să meargă într-o echipă multinaţională. Un candidat în vârstă de aproximativ 30 de ani din industria auto avea pe mână un buget de 50 de milioane de euro pentru mai

multe ţări. Iar un manager din HR, care lucrase la o firmă de audit, era responsabil de resurse umane pentru nouă ţări.

Iar Traian Băsescu se chinuia în primăvară să găsească un premier.

O altă candidată din industria petrolieră, un domeniu despre care se spune că este rezervat bărbaţilor, spunea, aşa ca o răzvrătire personală, că i se cere de către şeful ei, un expat, să vină cu trei soluţii pentru fiecare problemă şi să o indice pe cea pe care ar alege-o ea. Şi aceea era soluţia cu care expatul se ducea mai departe.

Acestea sunt doar câteva exemple din generaţia tăcută care schimbă România.

Iar această generaţie are o doză de patriotism profesional mult mai puternic decât al liderilor politici.

Ei ştiu că nu sunt mai prejos decât cei pentru care lucrează, sau decât omologii lor din alte ţări, şi nu înţeleg de ce suntem văzuţi atât de prost la nivel politic. Mulţi dintre ei şi-ar dori ca România să fie mai antreprenorială şi să aibă afacerile ei naţionale. Iar acest lucru îl spun cei care lucrează de ani buni în multinaţionale.

Pentru ei politica este un scandal continuu căruia nu îi înţeleg rostul şi de aceea fug de ea. Sunt conştienţi că pot schimba România mult mai repede şi mai bine decât cei care conduc această ţară, dar nu îşi găsesc o platformă în care să se regăsească. Cei care conduc nu sunt din generaţia lor, generaţia care în ultimii douăzeci de ani a dus economia înainte, în timp ce politica a tras-o în jos.

Una dintre întrebările mele a fost „Cu cine ar vota, între Ceauşescu şi Băsescu dintr-o perspectivă a realizărilor“. După câteva clipe de gândire, toţi au spus că ar vota cu Băsescu pentru că ţin la libertate şi democraţie mai mult decât ne-am putea închipui.

24 iulie 2011

Cum constată Băsescu şi Boc că e criză în lume şi că nu trebuie să ia măsuri populiste

„România are nevoie de maximă precauţie şi de evitarea oricăror politici populiste“, „Nu ne putem întinde mai mult decât ne este plapuma“, „Investiţiile sunt singurele care aduc locuri de muncă şi creştere economică“. Acestea sunt trei dintre frazele spuse duminică dimineaţa prefecţilor adunaţi în videoconferinţă de premierul Emil Boc. Iar fraza culminantă a fost: „Important e să nu luăm vacanţă în absorbţia fondurilor europene“.

Cu cine vorbea premierul?

Formal, în sală, pe ecrane, erau prefecţii şi secretarele lor. Dar pe fond, cui se adresa discursul?

La fel ca şi preşedintele Băsescu, liderii noştri politici sunt nişte constatatori: că e criză în lume, că economia noastră este fragilă, că trebuie continuate reformele, că în sănătate nu s-a făcut nimic, că avem un sistem de asistenţă socială care nu mai poate fi susţinut sau că nu trebuie să fim populişti, acum, în aceste vremuri de criză, că altfel o să avem soarta Greciei!

Dar toate aceste lucruri, situaţii, evenimente, le aparţin lor, celor care conduc, celor care au puterea în mână. Creşterea salariilor sau a asistenţei sociale peste cât ţine plapuma, definite ca măsuri populiste, sunt date de cei

aflaţi la putere, de cei care aprobă şi semnează hotărârile de guvern sau care ratifică la preşedinţie. Contractele cu „băieţii destepţi“ din energie, construcţii, transporturi, sănătate, IT, nu vin de nicăieri. La fel ca şi datoriile. Nu au apărut din neant. Cineva a semnat şi semnează pentru contracte. Şi cei mai mulţi, la sume mari, primesc binecuvântarea de sus. La fel ca şi în sănătate, unde preşedintele Băsescu descoperă lunar că sunt noi arierate, de sute de milioane de euro. Păi sistemul care le generează este susţinut an de an de cei de la putere. Iar tocmai ei îl critică şi cer reforma. La fel cum premierul Boc cere să nu se ia vacanţă în absorbţia fondurilor europene. Adică îşi cere sieşi să nu ia vacanţă.

În timpul acesta, în afara României, se fac rugăciuni ca lumea financiară mondială să nu intre în colaps din cauza retrogradării Americii şi ca liderii politici, fie că sunt cei din Europa, fie că sunt cei din SUA, să se înţeleagă şi să vină cu soluţii viabile care să rezolve problema datoriilor sau problema asistenţei sociale care nu mai poate fi susţinută pe termen lung.

Investitorii penalizează statele şi pe politicienii pe care le conduc pentru că nu cred că pot veni cu soluţii pe care să le şi aplice. Actualii lideri nu pot veni în faţa propriilor cetăţeni şi să ceară austeritate şi tăierea cheltuielilor atât timp cât ei sunt cei care le-au generat.

Iar politicienii au ajuns să fie prizonierii investitorilor, ai bancherilor, ai marilor fonduri de investiţii care au pe mână trilioanele de dolari. Atâta timp cât politicienii – fie că sunt cei actuali, fie că sunt cei care vor veni la putere – nu au idee cum să îşi aducă ţările la liman şi să convingă pieţele financiare să îi împrumute din nou, criza va dura. Politicienii au salvat pieţele în 2008, iar acum pieţele le întorc spatele.

La noi, cu excepţia câtorva măsuri rapide luate cu spatele la zid, preşedintele Băsescu şi premierul Boc nu s-au făcut remarcaţi cu alte măsuri active. Ei primesc aplauze de la FMI şi de la analiştii străini pentru măsurile de austeritate luate, nu pentru măsurile de creştere economică.

Premierul se laudă că în sistemul bugetar a disponibilizat 165473 de oameni. Dar s-a schimbat ceva în administraţie? Merg lucrurile mai bine?

Îţi poţi plăti acum toate impozitele într-un singur loc, fără să treci prin „n“ birouri?

Păi asta e reforma statului despre care vorbeşte preşedintele Băsescu că se face acum?

La fel cum premierul Boc vorbeşte despre faptul că investiţiile aduc locuri de muncă. WOW, nu ştiam. Tot el se laudă că în ultimele trei luni s-au înregistrat vreo 600000 de noi contracte de muncă. Dar câte i-au aparţinut lui? Unde sunt investiţiile? Că de la începutul anului s-au făcut economii în acest domeniu.

Urmează 2012, anul electoral de care se sperie toată lumea. Cei de la putere pentru că oamenii nu îi vor mai vota şi vor pierde puterea dacă nu le dau salariile înapoi şi investitorii pentru că se gândesc că Guvernul nu va ţine lucrurile în frâu.

Băsescu, un politician care a câştigat alegerile prin charismă şi populism, atrage atenţia Guvernului, adică a oamenilor pe care îi susţine, să nu scape din mână economia pentru că este foarte fragilă în contextul crizei globale. Păi el este pus acolo ca să vegheze la acest lucru, nu să constate post-factum, aşa cum face acum cu perioada guvernării Tăriceanu. Băsescu era la putere când Tăriceanu împărţea banii în dreapta şi-n stânga şi nu spunea nimic. Pentru că unde se împărţeau banii erau şi votanţii lui.

Acum, atât preşedintele Băsescu, cât şi premierul Boc au ocazia să nu mai constate lucrurile pe care le vedem cu toţii – că e criză, că America are probleme, că Europa este înglodată în datorii din cauza protecţiei sociale mari acordate, că băieţii lor deştepţi fac în continuare bani – şi să treacă la măsuri active. Nu cum a zis ministrul Economiei, Ion Ariton, că nu este momentul să vorbim acum despre criză.

7 august 2011

Să ne rugăm ca America să nu rămână fără toner!

Fed – Banca Centrala Americană este chemată din nou să maseze cordul pieţelor financiare. Preşedintele Obama nu a reuşit să calmeze luni pieţele de acţiuni şi, mai mult, i-a enervat pe investitori care nu cred că el poate aduce America la mal din mijlocul vârtejului economic.

Pentru că nu îşi poate implementa agenda şi a ajuns în situaţia în care nu poate lua nicio decizie fără votul republicanilor, preşedintele Statelor Unite nu poate decât să asiste de pe margine şi să ţină discursuri. Deciziile executive efective sunt în mâinile Fed care trebuie să accelereze „tipărirea“ de bani şi să cumpere activele financiare în dolari de care toată lumea vrea să scape în aceste vremuri.

Fed trebuie să facă ceva, să arate că a preluat comanda, nu că această nouă tranşă de dolari ar schimba cu ceva situaţia. Dar a luat o decizie, vinde o nouă speranţă investitorilor. Bună, rea această speranţă, asta e. Alta mai bună nu există. Dobânzile sunt deja la zero şi americanii tot nu au reuşit să producă noi locuri de muncă. Problema lui Obama este că nu poate crea noi joburi, un indicator politic foarte important în SUA.

Dar nici lumea companiilor şi nici bancherii nu-l ajută. L-au lăsat să se descurce singur, i-au retrogradat ratingul şi acum se uită de pe margine cu un whiskey şi un trabuc în faţă cum o încasează în plin. Credeţi că liderii marilor corporaţii şi sefii celor mai hulite bănci de pe Wall-Street au uitat că au fost chemaţi la o judecată publică în Congres şi li s-a cerut socoteala cu

privire la politicile lor, care au adus şi produs criza? Aşa ceva nu se uită, iar Obama plăteşte acum pentru acest lucru. El nu poate acum decât să se bazeze pe Fed că va tipări atât de mulţi dolari încât să reuşească să închidă gura pieţelor financiare. Măcar până la alegeri.

Dar din păcate toată lumea se bazează pe America să stingă ea prima focul de pe pieţe şi apoi să intervină şi ceilalţi. Până atunci cel mai important este ca Fed să nu rămână fără toner.

9 august 2011

A sosit vremea ca şi ţepele din Piaţa Victoriei să fie privatizate

Preşedintelui Băsescu nu-i este frică să iasă în faţă. Anunţurile fac ştirile pentru o întreagă săptămână, începând de la ţepele din Piaţa Victoriei pentru judecarea corupţilor lui Năstase în 2004, trebuie să împrumutăm de la FMI 20 de miliarde de euro pentru că altfel ne prăbuşim, nu ne mai împrumută nimeni, fondul de salarii în sistemul public se reduce cu 25%, trebuie să închidem din spitale, până la „dacă tot împrumutăm pentru plata pensiilor şi salariilor, atunci dăm faliment“ în august 2011.

Săptămână trecută Guvernul a adoptat strategia fiscală 2012-2014: sistarea angajărilor în sistemul public, la şapte plecări doar o angajare, se va bloca majorarea unor pensii, bugetarii nu vor mai primi în următorii ani tichete de masă, prime şi vor creşte taxele pe proprietăţi. Se strânge cureaua cu încă o gaură, suntem în faliment, ne aşteaptă iadul, se va muri cu zile etc. Asta a reţinut toată lumea, iar înjurăturile au început să curgă. Şi ca să nu se înţeleagă greşit că totul este pentru viitor, premierul a ţinut să clarifice strategia: niciun leu nu va fi tăiat din ceea ce este achitat în prezent şi oricum totul se va discuta anual, prin legea bugetului.

Dacă economia merge bine şi se strâng bani la buget, atunci o parte dintre aceste măsuri se vor uita. Sau vine actuala opoziţie la putere şi aruncă strategia la coş. Oricum această strategie pare floare la ureche pe lângă discuţiile pe marginea deconcentratelor, a legii salarizării, a reformei pensiilor (unde deficitul a crescut după reformă) sau Codul Muncii. Deci tot

ce are legătură cu sistemul public general, ca să-i spunem aşa, s-a discutat, s-a adoptat şi a intrat în vigoare. Restul e discurs.

Dar atât Băsescu, cât şi Boc au mai discutat despre relansarea economică, despre privatizări pe Bursă, despre parteneriate public-private, despre restructurarea companiilor naţionale de stat şi a regiilor naţionale, de aducerea de management privat sau de reformarea sistemului de sănătate.

De trei ani încoace nu cred că este discurs public în care atât preşedintele, cât şi premierul să nu vorbească despre aceste subiecte.

Ştiţi să se fi privatizat ceva? S-au lălăit atât de mult cu acţiunile Petrom din 2010 încoace, când pieţele bursiere erau în creştere, încât au pierdut momentul. Când să bifeze Boc/Băsescu şi ei o realizare în acest domeniu, să-i dea peste nas lui Năstase, au început să scadă bursele şi s-a năruit tot. La fel cu Transelectrica şi Transgaz. Este atât de mult interes din partea chinezilor pentru aceste acţiuni, aşa cum a fost la Petrom.

Guvernul vrea să scoată companiile de stat pe Bursă, aşa cum guvernatorul BNR vrea să se tranzacţioneze titlurile de stat pe Bursă. Adică de vreo 15 ani, de când am citit şi eu prima dată prevederile unui acord cu FMI. De ce să se vadă preţul de tranzacţionare a titlurilor de stat, de ce să existe o piaţă publică transparentă cu cotaţii la vedere? Aşa cum firmele de stat la Bursă? De ce să fie publice bilanţurile şi contractele încheiate?

De când a vorbit Băsescu despre „băieţii deştepţi din energie“ parcă şi mai multe contracte s-au acordat. Tot ei sunt la putere. E ceva nou cu baronii companiilor de stat, s-a întâmplat ceva cu ei de când preşedintele i-a adus în discuţie? Tot acolo sunt. Cei care conduc aceste companii sunt ai PDL-ului, UDMR-ului, UNPR-ului, cum să plece? Poate să vină alţii, dar tot pe filieră de partid.

Aţi auzit de vreo restructurare la vreo companie de stat? Datoriile companiilor de stat şi situaţia lor va exploda în faţa noului Guvern în următorii ani, aşa cum lui Băsescu şi Boc i-au explodat în faţă numărul mare de angajaţi la stat, deficitul de la asigurări sociale şi cel al pensiilor.

Management privat la companiile de stat? Până se face caietul de sarcini, până se aleg cei care trebuie să-i aleagă pe managerii privaţi, până

se dau anunţurile, până se rezolvă contestaţiile, vin şi chiar trec alegerile. Credeţi că opinia publică va mai accepta managementul privat, aşa cum se întâmplă la Fondul Proprietatea, unde firma de administrare adusă din America are un contract de vreo 10-12 miliarde de euro pe an? Opoziţia nu a făcut scandal pentru că mulţi PSD-işti şi PNL-işti aveau acţiuni, ci pentru că voiau să crească preţul şi apoi să le vândă.

Preşedintele tot critică sistemul de sănătate şi cere Guvernului să rezolve disputa între minister, ministru şi Casa Naţională de Asigurări de Sănătate. Ministrul/ministerul ia înjurăturile, închide spitalele, medicii îi iau gâtul, pacienţilor li se indică vinovatul, iar Casa, cum este denumită curent lumea sacului fără fund al sectorului medical, încasează şi împarte banii: aproape 4 miliarde de euro pe an. Dar şeful Casei este de la PDL, aşa că nu a picat el. În rest, se cere reformă. Tăierile să le facă alţii, iar Casa şi banii să rămână la PDL.

Pentru că nu este direct al PDL, ci moştenit, sistemul public este cel mai bun de tăiat, sistat, îngheţat, reformat, restructurat, luaţi-o cum vreţi. Şi chiar au tăiat. În schimb, pentru că este direct al PDL, al guvernării, pentru că acolo sunt oamenii lor, companiile de stat sunt reformate, privatizate şi este adus management privat numai din discurs.

Cum ar spune preşedintele: eu am atras atenţia. Poate că şi ţeapa din Piaţa Victoriei ar trebui scoasă la privatizare sau adus management privat. Iar astăzi se anunţă ce a făcut economia în trimestrul II. Cifrele concrete, nu discursuri.

15 august 2011

Dacă aşteptaţi de la altcineva decât de la voi să aducă creşterea, atunci ea nu va veni

Nimeni nu a fost mulţumit de creşterea economică din trimestrul II. Numai 0,2% faţă de trimestrul I. A fost în marja de eroare, nu se pune, creştere mediocră, slabă, nu se mişcă nimic, economia este în continuare la pământ, Boc şi Băsescu ne ascund adevărul, intrăm din nou în recesiune, vine un nou val de criză, nu facem faţă etc. Acestea au fost comentariile după rezultatul din trimestrul II. Toată lumea a fost mai mult sau mai puţin dezamăgită. Au fost speranţe de revenire mai mari, dar rezultatul a fost mai slab.

Dar până la urmă cine face această creştere economică, de unde vine ea, cine-i responsabil? Fiecare dintre noi dă vina pe Băsescu, Boc, Guvern, PDL, BNR, Isărescu pentru faptul că această creştere este aşa firavă, de nici nu se vede. Oricum faţă de trimestrul II din 2010 creşterea este de 1,4%, rezultat destul de bun, în condiţiile în care acel trimestru a fost bun şi indica un trend de revenire economică. Dacă nu venea creşterea TVA din iulie 2010, o măsură care a lovit în plină figură şi a trimis mediul de afaceri la pământ, acum am fi stat mai bine. 24% TVA? Adică un sfert din preţul unui produs este taxa pe valoarea adăugată? Este ucigător atât pentru cei care fac afaceri, cât şi pentru consumatori.

Atât companiile, directorii, oamenii de afaceri, bancherii, populaţia, investitorii străini, analiştii etc. aşteptăm ca Guvernul să aducă creşterea economică, să vină cu măsuri active de relansare economică, să taie taxele şi impozitele. Iar Guvernul aşteaptă ca întâi să-şi revină companiile private, să facă din nou investiţii, să creeze noi locuri de muncă, să vândă mai mult astfel încât în final să aibă pe ce pune impozit şi să strângă bani la buget. Dacă strânge bani suficienţi, de abia atunci va reduce Guvernul taxele, va mări salariile bugetarilor şi pensiile, va face investiţii mai mari, va da un impuls economiei. Preşedintele Băsescu le-a spus oamenilor de afaceri, prezenţi la o conferinţă a *Ziarului Financiar*, că după ce toţi îşi vor plăti taxele la stat, atunci promite că va scădea CAS-ul, taxa cea mai mare pe forţa de muncă, care susţine sănătatea şi pensiile. Iar mediul de afaceri cere ca întâi statul să scadă impozitele şi contribuţiile sociale pe muncă pentru ca apoi ei să poată plăti tot.

Acum fiecare aşteaptă de la ceilalţi, nu de la el, să vină cu această creştere. În doi ani de criză o parte dintre oameni au pus ceva bani deoparte, pentru că economisirea a crescut.

Şi-au amânat şi au tăiat din cheltuieli pentru că nu se ştie ce va fi. Sau aşteaptă preţuri mai bune la apartamente, maşini, electrocasnice, mobilă etc. Astfel, banii stau la bancă, la saltea sau în aur. Pentru că au vânzări reduse, magazinele aşteaptă şi ele până să dea drumul la noi comenzi. Statul nu are de unde să ia TVA, accize. Alt blocaj. Pentru că nu au comenzi, producătorii reduc din joburi, salarii, investiţii. Stau cu banii în conturi, nu vor să rişte. Aşteaptă datele statistice lunare, trimestriale, anuale. Blocajul se extinde. Neavând de lucru, oamenii taie din cheltuieli, întârzie ratele la bancă. La fel şi companiile. Toată lumea pierde câte ceva pe parcurs. Unii mai puţin, alţii mai mult dacă pe acest lanţ nu au un mijloc de control al cash-ului şi al clienţilor.

Din 2009 încoace pentru că a existat cerere externă, industria a reuşit să aibă rate de creştere substanţiale. Exporturile au mers, s-a întâmplat să iasă la momentul oportun şi modelul Duster care a adus plusul necesar ca să nu fie economia cu minus în faţă în lipsa revenirii consumului intern. Acum

exporturile noastre încetinesc pentru că Europa încetineşte şi ea. Oricum şi dacă exporturile îşi reduc turaţia la 10% pe lună de la 30% tot este o mare realizare. Faţă de acum 20 de ani, exporturile au crescut de zece ori. Cât exporta România într-un an pe vremea lui Ceauşescu, acum exportă într-o lună.

Anul agricol bun a venit din Ceruri şi poate aduce 1 miliard de euro în plus, aşa spune guvernatorul BNR. Numai să aibă cine strânge recolta şi cine o valorifica.

Dar cine poate trage consumul în sus? Cine poate sparge acel cerc vicios în care fiecare aşteaptă de la celălalt să aducă creşterea. Când Alianţa DA a venit la putere, a introdus cota unică aşa, în orb, dar care a declanşat o reacţie pozitivă în lanţ. Apoi s-au mărit salariile bugetarilor, au crescut şi salariile din sectorul privat. S-a consumat mai mult. Economia s-a învârtit. Acum Guvernul Boc nu mai măreşte salariile la stat, nici pensiile şi nici nu scade impozitele. În loc să le crească, statul trebuie să-şi reducă cheltuielile pentru că nu mai are de unde să împrumute bani ca să-şi finanţeze întregul aparat. Spune că privatizează şi restructurează, dar în realitate nu face acest lucru.

Iar peste toate este sentimentul general de neîncredere, nu numai în Boc sau Băsescu, ci în toţi şi în toate, în ce se întâmplă în jurul nostru, în Europa, în America, în lume. Cum nu se poate mai prost.

Se zdruncină sisteme, aşa că nu mai avem ancore şi modele externe la care să ne uităm fără să punem semne de întrebare. Dacă vrem să creştem, trebuie să ne bazăm de acum mai mult pe noi înşine. Am fost aduşi/primiţi în NATO şi Uniunea Europeană prin forţa evoluţiilor politice. Am şi plătit un preţ economic pentru acest lucru. Dar românii care au intrat în afaceri acum 20 de ani, când a căzut sistemul comunist, s-au bazat pe ei înşişi, din inconştienţă. O parte s-au bazat pe stat când au preluat activele şi afacerile. Dar toţi au căpătat experienţă în lupta cu piaţa, cu consumatorii, cu vitregiile vremurilor, cu crizele. Aşa că revenirea creşterii economice le aparţine. Şi ne aparţine. Boc şi Băsescu au gestionat cât de cât criza asumându-şi cu spatele la zid măsuri de austeritate şi tăieri sinucigaşe

politic. Dar nu au forţa şi modelul care să împingă economia înainte. Nu mai aşteptaţi de la ei. Încredeţi-vă în voi şi de-abia apoi cereţi socoteală.

21 august 2011

Când o să fii tu guvernator, să faci asta!

Era prin 1998 când Radu Vasile venise să viziteze Bursa de Valori Bucureşti în calitate de premier, aşa de protocol/imagine, cum se face de obicei. În timp ce Radu Vasile vorbea despre importanţa Bursei în economie, despre cum Guvernul lui va da o atenţie mai mare acestei instituţii, despre cum se vor finanţa companiile de stat prin Bursă sau despre cum vor fi privatizări prin Bursă – deci discursuri de rigoare – făceam conversaţii în spate cu guvernatorul Băncii Naţionale Mugur Isărescu (sediul Bursei era atunci la parterul BNR din Str. Doamnei).

Ce mai e nou cu criza din Asia, crăpa Rusia, ce facem noi, cum va fi cu Radu Vasile premier, se va înţelege Guvernul cu Banca Naţională etc.? Întrebări uzuale de ziarist. Şi, îmi amintesc eu, că la un moment dat l-am întrebat pe guvernator de ce a schimbat yenii în dolari atunci când România s-a împrumutat în 1996 pe pieţele internaţionale prin obligaţiuni samurai-bond. România luase în două tranşe echivalentul a 900 de milioane de dolari, dar în yeni. Imediat după ce s-a împrumutat, Banca Naţională a făcut un swap, respectiv a transformat yenii în dolari, dar în acelaşi timp a făcut şi operaţiunea inversă pentru scadenţă, respectiv să ia yenii înapoi la cursul din 1996, nu la cursul valutar de la scadenţă.

Dacă BNR nu ar fi făcut acel swap de valute şi de curs, ar fi câştigat destul de mult, având în vedere că dolarul se apreciase foarte mult faţă de yen, dacă îmi amintesc bine, cu vreo 30%. BNR avea aceeaşi sumă de dolari, dar având în vedere deprecierea monedei japoneze, ar fi avut mai

mulţi yeni, deci ar fi rambursat la data scadenţei cât avea de rambursat şi îi mai rămâneau vreo 200-300 de milioane de dolari. Şi eu eram mândru de această remarcă, având în vedere că BNR ar fi putut câştiga câteva sute de milioane de dolari. Şi îl tot întrebam de ce a făcut swap-ul, că uite cât ar fi putut câştiga. Iar guvernatorul s-a uitat la mine şi mi-a răspuns: „Când o să fii tu guvernator, să faci lucrul ăsta!“

Cine îi putea garanta lui că la scadenţă cursul de schimb yen-dolar i-ar fi fost favorabil şi nu defavorabil? „Ce, vrei să vină Curtea de Conturi să ne lege pe toţi, că ne jucăm cu banii, că facem speculaţii pe curs?“ Şi mi-a rămas în minte peste ani acest lucru.

Lumea financiară a trăit între 2000 şi 2008 o perioadă excepţională în care toţi investitorii au avut de câştigat, începând de la bancheri, fonduri de pensii, administratori, bănci centrale, mici investitori, speculatori etc. Diferenţa între ei se făcea între cine câştigă cel mai mult. Pierzătorii erau număraţi pe degetele de la o singură mână. Nimeni nu concepea că ar putea să piardă, era un joc numai cu câştiguri. Era o lume fără risc, erau prea puţini cei care încercau să se acopere pentru cazul în care lucrurile s-ar schimba peste noapte, pentru că preţul pentru acoperirea riscului costa: preţul primei, la care se adaugă preţul ratării oportunităţii.

Începutul lui 2007 şi tot ce a urmat după aceea – falimentul Lehman Brothers, prăbuşirea pieţelor bursiere şi culminând acum cu falimentul unor ţări şi retrogradarea SUA – a scos în evidenţă faptul că totul este un joc cu o sumă nulă. Dacă tu câştigi, altcineva trebuie să piardă.

Ultimii trei ani au scos la suprafaţă tranzacţii financiare complexe încheiate în birourile unor primării, în sediile unor administratori de pensii sau în palatele luxoase ale dictatorilor. Bancherii de investiţii le-au vândut acestora produse atât de complexe, cu atât de multe variabile, încât nimeni nu a mai înţeles nimic. Citeam zilele trecute în Wall Street Journal cum primării din Franţa s-au împrumutat în franci elveţiani prin intermediul unor instrumente derivate pentru că era mai avantajos atunci, iar acum, când condiţiile de piaţă sunt total diferite, aceste venerabile instituţii sunt practic în faliment. (Probleme în Paradis: aprecierea francului elveţian nelinişteşte

Saint-Tropez şi alte oraşe europene.) Primăriile din zona Saint Tropez sunt tovarăşi de suferinţă cu românii care s-au împrumutat în franci elveţieni, asta dacă încălzeşte pe cineva.

Dictatorii africani, în frunte cu Gaddafi, au strâns bani ani de zile în fondurile suverane, tăind din bugetul intern pentru a băga miliarde de euro în produse financiare atât de sofisticate, de nimeni nu le mai dădea de capăt. Fondul Libiei, practic al acelei ţări, a pierdut în câteva zile din primăvara acestui an aproape 90% din valoare, nu mai puţin de două miliarde de dolari, pentru că plasamentele pe care le-a cumpărat la recomandarea marilor bănci de investiţii, în frunte cu Goldman Sachs, nu au evoluat „precum li s-a povestit“. Libienilor nu le-a venit să creadă şi au început să ameninţe. Dar piaţa e piaţă.

De scăderi şi pierderi, atunci când pieţele se întorc, nu sunt scutiţi nici administratorii fondurilor private de pensii. Dacă administratorii îşi pierd jobul sau bonusurile, deponenţii îşi pierd banii, economiile strânse an de an. (Scăderea burselor a şters zeci de milioane de euro din conturile de unit-linked şi pensii private.)

Dacă o acţiune scade cu 60% într-o săptămână, în câţi ani poate recupera, având în vedere că aceşti administratori pot obţine doar cu câteva procente mai mult decât indicii bursieri pe care îi au ca etalon?

De la venirea crizei, în 2008, toate mediile sunt pline de anunţuri privind posibilităţi extraordinare, fabuloase de câştig, dacă tranzacţionezi pe Forex, pe indici, pe aur, pe toate instrumentele pământului. Această tranzacţionare este în marjă, respectiv pui 1.000 de euro şi tranzacţionezi de 100.000 de euro, deci de 100 de ori. Dacă pariezi că acţiunea se mişcă cu 1% în sus, îţi dublezi banii, deci ai 2.000 de euro. Dar cei care vând aceste instrumente îţi povestesc prea puţin despre faptul că dacă titlul tău scade cu 1%, şi lucrul ăsta se poate întâmpla în 10 secunde, ai pierdut toţi banii. Având în vedere că nu mai sunt oportunităţi de câştig peste noapte, foarte mulţi investitori români tranzacţionează pe astfel de platforme în speranţa că vor da lovitura. O dobândă de 4% la euro pe un an sau 7% la lei este prea

puţin, nu ajunge să câştige atât de mult încât să ai peste noapte şi maşină, şi penthouse şi să stai pe un yacht şi să vezi cum vin banii de la sine.

Dacă toţi cei care tranzacţionează pe Forex speră să se îmbogăţească, atunci cum gândesc cei care sunt contrapartida lor? De-abia aşteaptă „să împartă câştigurile cu ei“. Mulţi români s-au curăţat de bani pe Forex din lipsă de noi acţiuni, Bursa şi-a mărit portofoliul de instrumente puse la dispoziţia investitorilor. Dacă cineva s-a plictisit de SIF-uri, Petrom, BRD sau Transilvania, poate încerca să-şi bage banii pe „certificate turbo“, unde pariezi dacă DAX-ul german creşte sau scade. Iar „certificatele turbo“ au ajuns la 10% din rulajul Bursei într-un an. Dacă sunt banii tăi, nu e nicio problemă. Câştigi, pierzi, ca peste tot, există o lege a compensaţiei. Nu am auzit ca un investitor numai să fi câştigat. Dar dacă sunt banii altora, pe care tu trebuie să-i administrezi, atunci ai o mare problemă. Iar dacă nu există cineva care să îi tragă la răspundere în faţa „plutonului de execuţie“ pe administratorii de bani, de pensii, în cazul pierderilor, sau să trăiască permanent sub ameninţarea „că te poate închide Curtea de Conturi“, atunci banii vor fi topiţi peste noapte de evenimente, asta dacă nu îţi acoperi permanent riscul şi nu calculezi de la început pierderea pe care ai avea-o înainte de a visa la câştig.

28 august 2011

Nu s-au unit când piaţa creştea, acum băncile trebuie să fuzioneze în cel mai ostil mediu, când toată lumea le urăşte. S-ar putea ca 1+1 să nu facă 2

De mai bine de 6 ani preşedinţii băncilor locale, fie români, fie străini, vorbesc despre consolidarea sistemului bancar românesc. Sunt prea multe bănci (în jur de 40) pentru România. Nu este business pentru toţi, nu poţi să faci prea mult profit că nu ai masă critică, economia este săracă, subbancarizată, jumătate din ţară este în mediul rural şi nu merită să mergi cu sucursale acolo etc. Aşa era discursul public al bancherilor. Dar cred că în sinea lui fiecare preşedinte se ruga să nu fie vreo cumpărare, vânzare, fuziune la acţionarii lor sau chiar în România. Să se consolideze sistemul, dar nu la mine. La alţii. Pentru că o fuziune/achiziţie este un vis urât, este o luptă de orgolii, durează ani, sunt tone de acte de făcut, cine pleacă şi cine rămâne dintre salariaţi, lupte la vârf între şefi, o parte dintre clienţi pleacă deoarece nu le place faţa celui care vine, toţi furnizorii se mişcă şi fac presiuni, fiecare are prietenii lui pe care trebuie să-i protejeze, să menţină afacerile cu ei. În final este un foarte mare coşmar.

Cu toate că fuziunile şi achiziţiile sunt prezentate de consultanţi ca adăugând valoare acţionarilor, economiei, societăţii etc., în realitate 1 plus 1 nu fac 2, ci 1 şi ceva în final. Fac 2 dacă îţi scoţi rivalul din piaţă, scade

concurenţa şi astfel poţi să majorezi preţurile produselor şi serviciilor. Altfel, cimitirul fuziunilor este plin.

La noi, atât timp cât economia mergea în creştere, toţi bancherii cereau bani acţionarilor pentru extindere, noi sucursale, noi produse, noi angajaţi, noi clienţi. În esenţă nimeni nu avea nevoie de consolidare. Afacerile mergeau, banca avea profit, marja era mare. Cei independenţi (Transilvania, Carpatica, RIB, Libra) voiau să vândă banca pe care au construit-o doar dacă cineva le punea pe masă o ofertă de nerefuzat. De şase ori, de şapte ori, de 10 ori activele nete. Şi nu s-a întâmplat. Cât a plătit Erste pentru BCR nu va mai plăti nimeni. Iar la nivel de consolidare a fost un singur caz relevant. Ţiriac a fuzionat întâi cu HVB, apoi UniCredit a preluat în afară HVB, aşa că în România a mai fost o fuziune, rezultând în final UniCreditŢiriac Bank. Proces de integrare care a durat peste doi ani şi a lăsat urme… Acum, în afară, din disperare că nu vor rămâne cu nimic pentru că nu mai fac faţă crizei, două bănci greceşti au decis să fuzioneze. Alpha cu Eurobank (Bancpost pe piaţa locală). Adică în România se unesc locurile 8 şi 9 şi rezultă locul trei. Două bănci locale care în perioada de boom economic erau în echipa de asalt pentru cucerirea pieţei. Alpha ajunsese chiar pe locul 4 la un moment dat. De la jumătatea lui 2008, de când a început criza mondială, situaţia s-a schimbat şi cele două bănci se luptă cu creditele date, o parte semnificativă devenind neperformante, cu zvonuri şi realităţi despre Grecia care îi determină pe o parte dintre clienţi să plece la alte bănci, cu furia celor care le majorează dobânda la credite, că nu mai au surse de finanţare ieftine ca înainte şi atunci plătesc mai mult pe piaţa internă la depozite, cu presiunea supravegherii din BNR care le cere încontinuu să vină cu bani de acasă ca să acopere din pierderi. Asta-i noua realitate în care trebuie să opereze. Iar acum mai trebuie să şi fuzioneze, să vadă cine va fi preşedinte şi director executiv, să stabilească ce pachete compensatorii le oferă celor care trebuie să plece, ce sucursale rămân şi unde, cum se armonizează produsele, ce credite vor fi vândute şi în final cum să promoveze noul nume AlphaEurobank astfel încât clienţii să ştie despre cine este vorba. De-abia aşteaptă consultanţii şi avocaţii să-şi intre în

pâine, să pună pe hârtie cum e mai bine de făcut şi fuzionat. Ei sunt cei mai bucuroşi, vor avea de lucru. La fel şi Nicolae Cinteză, şeful supravegherii din BNR care nu va mai da câte două telefoane, ci numai unul.

Până la urmă e bine că prin fuziune se întăreşte ceva, va fi mai uşor de administrat noua bancă când se va termina curăţenia, va fi mai uşor şi pentru BNR că va fi o bancă mai puternică din punctul de vedere al capitalului. Va fi mai rău pentru economie pentru că din două locuri de muncă va rămâne unul şi ceva. Sau zero şi ceva. Că se vor închide unităţi şi iar vedem imaginea dezolantă a afişului FOR RENT. Pleacă un brand cunoscut, dar ăsta-i mersul vieţii.

Dar în final sistemul bancar se consolidează. Aşa cum cer bancherii. Diferenţa e că ei voiau, dar nu o făceau atunci când economia şi piaţa lor era pe creştere, iar situaţia dramatică a vremurilor i-a adus în situaţia să facă această consolidare pe scădere.

29 august 2011

Aceste „blestemate locuri de muncă“ pe care nu le mai creează nimeni. Haita de la PDL le oferă celor 100000 de absolvenţi fără BAC locuri de muncă la partid

Vineri economia mondială a mai primit o lovitură în plină figură. În august Statele Unite nu au creat niciun loc de muncă. Sectorul privat a adus un plus de 17000 de joburi, dar sectorul public a desfiinţat 17000, aşa că rezultatul a fost zero. Dezastru naţional în America, ce s-a transmis imediat în întreaga lume.

Toate pieţele financiare au luat-o din nou la vale. Cu fiecare zi în care pieţele financiare scad, cu atât se topesc banii care ar putea susţine revenirea din cea mai dură criză. Preşedintele american Barack Obama a mai primit un pumn în plex, aşa că este numărat din nou. Toată cariera lui politică şi menţinerea la putere şi după alegerile de anul viitor stă în aceste „blestemate locuri de muncă“ pe care nu le mai creează economia. La americani nu e de glumit cu acest lucru. Peste câteva zile, mai precis joi noapte, Obama va ţine un nou discurs în faţa naţiunii, de data asta despre un plan naţional pentru locuri de muncă. Dacă va veni din nou cu lozinci şi cu propoziţii din acelea care l-au adus la putere, nimeni nu va mai crede în el. Sunt trei ani de la celebrul slogan „Yes, we can!“ cu promisiunea unei schimbări, dar între timp americanii şi-au pierdut locurile de muncă în favoarea chinezilor, a indienilor sau chiar a românilor, piaţa imobiliară este

la pământ, economia SUA stă să reintre în recesiune, iar bursa de la New York topeşte banii micilor investitori sau a fondurilor de pensii mai ceva ca o oţelărie.

Dacă la americani teama unei recesiuni economice de durată, cu un şomaj ridicat, i-a cuprins pe toţi, la noi preşedintele Băsescu, premierul Boc, miniştrii Udrea şi Lăzăroiu constată că statul nu mai poate susţine pensiile şi nici ajutoarele sociale. Sunt prea puţini salariaţi care contribuie la buget (2,9 milioane în sectorul privat şi 1,2 milioane în sectorul de stat) şi, mai mult decât atât, au salarii prea mici (criza a mai tăiat din ele) pentru cât ar fi nevoie să susţină bugetul de pensii în vigoare (5,5 milioane de pensionari) plus cei care beneficiază de ajutoare sociale (40 de tipuri), deci în total 10 milioane.

De trei ani, de când au preluat puterea, liderii PDL recită zilnic aceste cifre. Am înţeles care-i situaţia, că Tăriceanu, Vosganian, Năstase, Iliescu, Văcăroiu, Geoană etc. au fost de vină. De parcă PDL nu era în Parlament şi nu a votat „pentru“ când a fost vorba de majorări salariale sau de pensii.

Dar acest dezechilibru bugetar, creat de pensii, care este predicat în fiecare zi, nu se rezolvă numai prin tăieri. Ok, tai de la stat, pentru că cei 1,2 milioane de angajaţi sunt prea mulţi, dar cine va crea locurile de muncă necesare pentru acoperirea celor care pleacă? Albă-ca-Zăpada?

De când a fost numit ministru al muncii, Sebastian Lăzăroiu este prezent non-stop numai cu discursuri politice: că USL va sta în opoziţie mult şi bine, că Ponta şi Antonescu sunt slabi şi nu au nimic în cap, că este nevoie de un nou partid de centru-dreapta, plus glumele istorice de rigoare cu Albă-ca-Zăpada. Şi, bineînţeles, şi ministrul Elena Udrea constată cum stă situaţia în câmpul muncii. Nimic despre un plan naţional de realizare de noi locuri de muncă, de contracte de colaborare pentru fonduri europene sau altceva, nimic despre cum ar putea sectorul privat să adauge 300000-500000 de locuri de muncă, nu peste noapte, ci în 4 ani, că tot au spus că stau la putere şi după alegerile din 2012. Ce le trebuie companiilor, oamenilor de afaceri să mai angajeze 1, 2, 3 oameni, câţi or fi, astfel încât să plătească taxele la stat şi la bugetul de pensii? Au nevoie aceşti angajatori

să ştie cine e Albă-ca-Zăpada şi cum e Iliescu (are peste 80 de ani şi nu mai e preşedinte de 7 ani, dar Boc îl tot invocă) sau au nevoie de facilităţi, de un TVA mai mic, de ajutoare de stat sau credite garantate la export, de dobânzi mai mici la credite sau ce o fi, numai să fie, să ridice economia?

Glumele de weekend, că o să le-o tragă din nou USL-ului, cum spune secretarul general al PD-L, nu aduc creştere economică şi nici încredere pentru viitor. Nu scad dobânzile la bancă şi nici nu vând titlurile de stat mai ieftin.

Pe piaţa muncii intră acum 100000 de absolvenţi de liceu fără BAC. Sunt locuri de muncă pentru ei în economie, că tot spune preşedintele Băsescu că e nevoie de chelneri? Sau haita de la PDL, cum admirativ li se spune de către cei care stau pe margine, are locuri de muncă la partid pentru aceşti absolvenţi şi pentru căpşunarii care se întorc din Europa care scârţâie? Că tot vin alegerile şi cineva trebuie să facă muncă de teren.

4 septembrie 2011

Dacă tot va fi mai greu de luat un împrumut de la bancă, măcar Isărescu să nu doarmă liniştit până când costul creditului nu va scădea

Până la urmă, la finalul fiecărei luni, cine este responsabil de cum arată şi cum este sistemul bancar? Băncile, unde fiecare are politica şi obiectivele ei, sau BNR, care primeşte toate datele despre măruntaiele fiecărei bănci, le adună şi trage concluziile? Dacă creditarea scapă de sub control, cine este de vină, banca, BNR sau clientul?

Timp de două decenii băncile au pledat pentru autoreglementare, susţinând că normele lor interne sunt extrem de puternice şi pot preveni orice. În acest caz, rolul unei bănci centrale ajunsese marginal. Piaţa a devenit mai puternică decât autoritatea de reglementare.

La fel s-a întâmplat şi în România cu explozia creditării dintre anii 2005 şi 2008. Băncile, finanţarea ieftină, liberalizarea prin intrarea în Uniunea Europeană şi, nu în ultimul rând, dorinţa oamenilor de a lua bani, calitatea de împrumutat fiind pe planul doi, au fost mai puternice decât Banca Naţională, respectiv decât normele prudenţiale de creditare: cât te poţi împrumuta, pentru ce şi cum dai banii înapoi.

A fost nevoie de această criză, pe care nimeni nu a vrut-o, pentru ca fiecare să îşi pună întrebări în privinţa veniturilor viitoare şi a capacităţii de rambursare a unui credit în caz că se întâmplă ceva. Cine este vinovat că un

credit a devenit neperformant, că ratele lunare nu mai pot fi rambursate conform graficului şi că nu există garanţii în spate sau că ele s-au depreciat? Cel care a luat creditul sau cel care l-a dat?

Boom-ul dintre 2005 şi 2008 a fost o întâlnire perfectă între bănci, care aveau resurse financiare nelimitate şi erau împinse să dea credite de propriii acţionari, de propriii şefi, care aveau nevoie de realizări şi implicit de bonusuri, şi români, unde veniturile lor curente erau prea mici faţă de aspiraţiile şi aşteptările lor.

Ce a rezultat a fost o explozie a creditării, a banilor care au fost luaţi şi o încercare a BNR de a încetini acest lucru prin măsuri indirecte, pentru că cele directe se loveau de protestul „public“.

Beneficiind de finanţare şi creditare, sănătoasă şi mai puţin sănătoasă, economia românească a ars câteva etape în special în consum, iar criza a tăiat tot ce a fost surplus. Totuşi, nu toţi cei care au putut să ia credite prin relaxarea condiţiilor au probleme. Toată lumea gâfâie, mulţi şi-au mai tăiat din aşteptări, cum ar fi să ramburseze creditul pentru casă într-o perioadă mai scurtă decât scrie în contract, dar nu tot sistemul este putred. Pentru că la o bună parte din bănci normele interne de creditare nu au putut să ţină pasul cu avalanşa de clienţi şi lucrurile au scăpat de sub control, acţionarii au fost nevoiţi să vină cu bani de acasă şi să acopere o parte din găuri. Din păcate, acţionarii străini ai băncilor româneşti nu au tăiat în carne vie la Bucureşti, la nivelul managementului. Au fost prea puţini cei care au plătit pentru creditarea relaxată. Asta şi pentru că acţionarii şi-au îndemnat şefii de la Bucureşti să dea credite pe bandă rulantă.

Acum, BNR, pe fondul climatului general din lume, privind întărirea rolului băncilor centrale în supravegherea sistemelor financiare, preia din nou hăţurile creditării şi impune norme. Câţi bani poţi să iei în funcţie de venituri, dar ajustate cu ceea ce s-ar putea întâmpla în viitor. De la euforie, trecem acum la polul opus, la prudenţă mai mult sau mai puţin excesivă. Pentru cazurile în care creditarea va reveni din nou în România ca fenomen de masă.

Noile norme, în care se spune adio creditului de consum doar cu buletinul şi pe 20 de ani sau măreşte nivelul cerut al garanţiei, va încetini speranţele de creditare. Măcar dacă preţul creditului ar scădea, tot ar fi ceva. Perioada crizei a arătat că principiile economice de bază, pe care orice student le învaţă, nu se mai aplică în realitate.

Chiar şi când nimeni nu le mai trecea pragul, timp de doi ani, băncile nu au redus dobânzile la credite în mod evident, ci numai prin promoţii. Bancherii au preferat să-şi menţină marja ridicată la creditele acordate persoanelor fizice, pentru că la firme nu îşi permit. Companiile bune pleacă mult mai repede de la o bancă la alta în funcţie de preţul creditului. Persoanele fizice, în ciuda libertăţii pe care o au de a alege, o fac mult mai greu. Având în vedere că valoarea garanţiilor scăzuse, prin reducerea valorii apartamentelor, a terenurilor etc., persoanele fizice nu puteau să se ducă atât de uşor la o altă bancă să-şi refinanţeze creditul. Toţi bancherii ştiu acest lucru şi de aceea ţin dobânzile sus la creditele vechi şi scad ratele numai pentru împrumuturile noi.

BNR a venit cu aceste norme, toată lumea va da vina pe ea, în frunte cu bancherii comerciali, dar guvernatorul BNR şi şeful supravegherii vor dormi mai liniştiţi. Somnul trebuie însă să le fie mai liniştit doar atunci când vor reuşi să-i determine pe bancheri să reducă dobânzile la credite, în special la lei. Nu poate să fie dublă şi chiar triplă marja de câştig. Dacă BNR vrea să se îngrijească de educaţia luării de credit, atunci trebuie să aibă grijă ca măcar acel credit să aibă un preţ rezonabil.

8 septembrie 2011

Vom dormi cu criza lângă noi mulţi ani, dar dimineaţa economia se va mişca în funcţie de ceea ce va face fiecare

În 15 septembrie se împlinesc 3 ani de la cel mai mare faliment financiar al lumii, Lehman Brothers, punctul oficial care marchează declanşarea crizei economice care face şi acum prăpăd. La început, noi, România, nu ne-am dat seama ce se va întâmpla şi cum ne va lovi acest faliment. Fiecare a crezut că problema este peste Ocean şi că pe noi nu ne va afecta. De atunci am experimentat atât de multe crize, încât acest cuvânt nu mai are aceeaşi semnificaţie. De trei ani trăim cu diverse crize lângă noi. Criza financiară, criza economică, criza bugetară, criza salarială, criza tăierilor de salarii, criza locurilor de muncă, criza datoriilor la bancă, criza investiţiilor, criza de lideri, criză în politică, criză la bănci, criză la Palatul Victoria, criză la Cotroceni etc. Sunt peste 3,6 milioane de afişări pe Google „criză economică în România“.

În lume, în trei ani, cred că am avut zece evenimente majore care au început cu cuvântul criză: criza Lehman, criza băncilor americane, criza în Europa, criza datoriilor suverane, criza în Grecia, criza în Spania, în Portugalia, criza datoriei publice a Statelor Unite, criza în Italia, şi mai nou, de două săptămâni, criză la băncile franceze. Fiecare dintre noi, fie că este angajat, fie că este pensionar, fie că este om de afaceri, director, ministru, guvernator, se întreabă când se termină această criză, sau crize, după cum

apar. În acest moment, lumea economică şi financiară este atât de dezechilibrată, încât rezolvarea problemelor va ţine ani de zile, dacă nu decenii. Între timp, ce să facem? Aşteptăm să se rezolve crizele, de la sine.

După momentul 2009 în care toată lumea din România a crezut în ceea ce au spus preşedintele Băsescu, premierul Boc, guvernatorul Băncii Naţionale, ministrul finanţelor etc., adică cei care conduceau ţara, că vom avea creştere economică, că lucrurile se vor îmbunătăţi, iar criza financiară trece repede, că nu avem nevoie de bani din altă parte pentru că băncile trebuie să se descurce singure cu datoriile făcute şi care nu sunt ale statului, nimeni din sectorul privat nu a mai crezut în ceea ce se spunea la vârf şi fiecare şi-a luat deciziile şi măsurile în propriile mâini.

Finalul lui 2009 şi începutul lui 2010 au fost marcate de restructurări în companiile private, tăieri de salarii, dat oameni afară, redus operaţiuni şi, pentru o parte dintre antreprenori, insolvenţa a fost cea mai bună soluţie pentru a-şi proteja afacerile. Restructurarea creditelor, amânarea plăţilor la bancă, nu au mai fost lucruri ieşite din comun. Atât pentru companii, cât şi pentru persoanele fizice. Cu cuţitul FMI şi al bancherilor străini la beregată, adică al acelora care împrumută statul, preşedintele Băsescu şi Guvernul au tăiat salariile bugetarilor, au dat afară peste 125000 de oameni din sectorul public şi au luat cea mai catastrofală decizie pentru mediul de afaceri, dar şi pentru populaţie, au mărit cota TVA.

Pentru că lumea din business nu a mai aşteptat să vină rezolvarea şi ieşirea din criză „de sus“, economia s-a oprit din cădere şi a început să-şi revină uşor. Antreprenorii şi managerii au căutat soluţii pentru revenirea propriilor afaceri, au dat discounturi, s-au dus peste clienţi, au ieşit în stradă să găsească noi oportunităţi, au mai amânat furnizorii, au scos noi produse, şi-au mai tăiat din marjele de câştig, au căutat noi pieţe de desfacere etc. Fiecare a făcut ceva pentru a-şi menţine afacerea, pentru a plăti salariile şi pentru a nu mai da oameni afară. Astfel, de un an şi jumătate tot vedem şi auzim cum la o companie se mai angajează 100 de oameni, se mai face o investiţie, se mai cumpără un echipament, se mai vând produse româneşti şi în alte ţări decât în Europa, cineva mai are curajul să mai ia un credit de la

bancă pentru că a găsit o oportunitate. Dacă la nivel macro datele nu abundă în cifre mari, creşterea economică fiind anemică, la nivel micro situaţia economică nu este încremenită.

Şi mallurile şi supermarketurile, care sunt criticate acum, aduc creştere economică. În lipsa unor investiţii puternice în producţie, care nu se fac peste noapte, şi centrele de outsourcing sunt bune pentru că acoperă deficite economice pe termen scurt. Dacă cei care conduc o ţară nu lasă în urma lor şi centre industriale de producţie, care se fac şi intră în funcţiune în 4, 5 ani (Renault a avut nevoie de 7 ani la Dacia pentru a scoate un model de succes), atunci economia nu va rezista numai cu outsourcing. Când Băsescu şi Boc îşi vor termina mandatul, ei trebuie să arate ce au lăsat în urma lor în economie, la ce investitori au stat la uşă şi pe care i-au adus în ţară, cum şi-au exercitat influenţa politică astfel încât să-şi convingă aliaţii să facă centre industriale în România.

Am obţinut securitatea politică, dar acum, preşedintele, premierul şi guvernatorul BNR trebuie să aducă şi să asigure securitatea economică, începând de la reducerea taxelor, în frunte cu scăderea TVA, facilităţi pentru noi investiţii, locuri de muncă, reducerea dobânzilor la lei dacă vrem să încurajăm creditarea în moneda naţională astfel încât economia românească să nu mai trăiască permanent sub ameninţarea creşterii cursului, reforma sistemului public nu numai prin reduceri de personal şi neschimbând nimic în administraţie, reforma educaţiei, dar nu prin schimbarea anului şcolar sau prin punerea de camere video la bacalaureat, ci prin reforma a ceea ce se predă la şcoală şi solicită piaţa.

Vestea bună este că există o decuplare între nivelul macro şi microeconomic. Dacă preşedintele Băsescu ne îndeamnă să ne rugăm pentru că vine criza europeană peste noi, undeva, în această ţară, există un antreprenor sau o companie care mai face un loc de muncă, mai cumpără un echipament, mai găseşte un magazin în care să-şi vândă produsul, înainte să se ducă la biserică să se roage, alături de preşedinte. Asta duce economia înainte. Dar vestea proastă este că acolo sus, la etajul politic, nu este nicio diferenţă între macro şi micro. Politicienii sunt toţi la fel, nu-i nicio reformă

şi nici nu se anunţă vreuna. Dacă schimbarea garniturilor politice ale tuturor partidelor nu vine din sectorul privat, pentru că celor de aici le-a ajuns cuţitul la os, atunci politicienii vor fi aceiaşi şi la următoarele alegeri şi peste 6 ani. Gândiţi-vă că politicienii actuali au intrat în viaţa publică în 1990 şi nimeni nu i-a schimbat.

14 septembrie 2011

Sunteţi prizonierii acestei situaţii economice, ai acestui Guvern, ai acestei administraţii. Băsescu v-a spus-o clar!

Cea mai mare greşeală pentru economie a Guvernului Boc, a PD-L-ului, a coaliţiei de guvernare, până la urmă, a administraţiei Băsescu a fost majorarea TVA-ului din vara anului 2010, de la 19% la 24%, ceea ce a însemnat un plus de 26%. Cei care sunt responsabili de ea au recunoscut că a fost o greşeală. Dacă e aşa, greşeala nu poate fi reparată? Preşedintele Băsescu a spus plastic la emisiunea „După 20 de ani“ de la Pro TV că odată spart paharul, s-a dus. Adică în mandatul actualului Guvern şi probabil al lui, TVA-ul nu va scădea. Adică situaţia economică nu se va îmbunătăţi atât de mult într-un orizont imediat astfel încât să permită reducerea TVA-ului, iar programul cu FMI, plasa de siguranţă în faţa analiştilor externi şi a pieţelor străine pline de rechini, este linia directoare şi nu este prevăzută acolo.

Ca să nu existe alte speranţe, preşedintele a spus că singurul program economic pe care mergem este cel cu FMI, Uniunea Europeană şi Banca Mondială, cei mai mari finanţatori. Mai mult de austeritate, de tăiere, de restructurare, de reformă, ceva privatizare dacă mai e de unde, management privat la companiile de stat dacă mai e timp etc. Guvernul nu va veni cu altceva şi nici el nu va cere ceva în plus. Deci, voi toţi cei care aţi sperat că poate Guvernul Boc îşi va schimba priorităţile/ideile/premierul, fiţi realişti.

Un plan naţional pentru crearea de locuri de muncă astfel încât să se astupe gaura de la pensii nu există pentru că nu sunt bani ca la americani. Deci vor fi alte joburi asumate public de autorităţi decât la mină, doar prin excepţii. Dacă măcar la fiecare mină deschisă/redeschisă ar veni şi un centru de inginerie, tot ar fi ceva. De ce este important un plan naţional pentru locuri de muncă? Pentru ca antreprenorii, managerii, investitorii să ştie că aparţin unui proiect pentru România, pentru creşterea ei economică în ansamblu, din care fiecare îşi trage apoi partea – un salariu constant pentru angajat, un profit pentru proprietar, taxe pentru stat şi, în final, o şcoală sau un spital pentru toată lumea. Şi fiecare are o astfel de încredere în viitor, începând cu cel care e acum la şcoală, că va avea un job la absolvire, şi până la părinţii lui care vor avea o grijă în minus.

Preşedintele Băsescu îşi face deja un titlu de glorie anunţând tot timpul că sunt 200000 de oameni în plus la stat şi că sistemul de pensii e pe minus cu aproape 4 miliarde de euro pe an. La fel cum promova acest adevăr statistic şi Sebastian Lăzăroiu, care la Ministerul Muncii mai mult era preocupat de viitorul PDL în alegeri decât de locurile de muncă pe care le-ar oferi investitorii privaţi şi economia celor pe care Boc trebuie să-i dea afară.

Şi ca un corolar al preşedintelui pentru antreprenori, pentru voi toţi cei care aveţi afaceri în România: asta-i situaţia economică, asta-i clasa politică, ăsta-i Guvernul, asta-i birocraţia, ăsta-i acordul cu FMI. Sunteţi prizonieri! Nu puteţi pleca peste noapte în altă parte să faceţi afaceri! Trebuie să vă mulţumiţi cu ce aveţi!

„Dacă nu ar avea încredere (în clasa politică – n.r.), ce soluţie ar avea?“, se întreabă preşedintele Băsescu.

Cel mai crunt adevăr pe care Băsescu vi l-a spus în faţă: „Sunteţi prizonierii clasei politice. Fiţi realişti!“

18 septembrie 2011

Pentru că Băsescu, Boc şi Isărescu nu ştiu să promoveze România pe pieţele financiare externe, plătim un preţ al dobânzii mai mare

Din cauza tensiunilor financiare externe, unde nimeni nu ştie dacă euro va rezista în forma actuală, dacă falimentul Greciei îi va trage în groapă şi pe alţii, când investitorii tremură pentru banii lor pentru că nicăieri nu mai este sigur, riscul extern al României a crescut în ultimele săptămâni la 478 de puncte, adică un investitor trebuie să plătească 478.000 de euro ca să-şi asigure 10 milioane de euro în cazul unui „faliment“ al titlurilor externe româneşti. Acum o lună riscul era de 316 puncte, iar acum 3 luni era de 230 de puncte. Acest indicator CDS (credit default swap) este folosit ca reper atunci când bancherii discută elevat despre preţul pe care să-l ceară atunci când te împrumută: Libor, plus CDS, plus marja băncii, rezultă o dobândă de peste 6%. Atât costă România acum. La acest preţ se adaugă riscul tău, puterea ta de negociere etc.

Acest indicator este influenţat de ce se întâmplă în jurul nostru, pentru că nu suntem o insulă, dar şi de cum ne văd alţii – analiştii externi, investitorii, bancherii străini, ziariştii străini, adică toţi pentru care România este un loc bun, sau nu, de plasat banii.

Dincolo de cum ne văd alţii, mai contează şi cum „ne vindem“ noi în afară. Ce spunem că facem şi ce „livrăm“ după aceea. Şi cum facem ca

toată lumea din afară să audă şi să vadă că poate nu suntem în realitate chiar ultima ţară a Europei din punct de vedere economic.

Iar aici liderii noştri, preşedinte, premier, miniştri, chiar şi guvernatorul BNR, sunt la pământ. Cu excepţia noastră şi a FMI, şi a unor simple propoziţii în rapoartele lunare ale analiştilor băncilor, mai ştie cineva din afară că situaţia financiară a ţării este mult îmbunătăţită faţă de 2009 şi 2010 când eram pe toate listele de „faliment“, că inflaţia este la jumătate faţă de acum un an, că agricultura va aduce peste 10 miliarde de euro în acest an, că premierul Boc nu va pleca decât dacă va vrea el, că economia mişcă şi nu mai este în cădere de peste un an, că angajările la firmele private s-au reluat pentru că s-au scos din sertar câteva proiecte de investiţii –, că mai sunt români care mai au de unde să economisească?

Sunt multe lucruri/poveşti care pot fi vândute în extern. Dar, în afară de scutul american, preşedintele Băsescu nu a repurtat nicio victorie pe pieţele financiare externe. Premierul Boc lipseşte cu desăvârşire, iar cei mai importanţi miniştri, Ialomiţianu la Finanţe şi Ariton la Economie, sunt inexistenţi. Oricum, ei nu există nici în peisajul public românesc, decât prin faptul că ocupă două căsuţe într-o organigramă la Palatul Victoria.

România există în faţa investitorilor străini de la Londra, Frankfurt, Paris, Viena sau unde se mai vorbeşte despre economia românească, numai prin Cristian Popa, viceguvernator al BNR, Bogdan Drăgoi, secretar de stat la Finanţe şi prin Andreas Treichel, şeful Erste, care tremură în fiecare zi pentru viitorul aceste ţări, mai mult decât o fac ai noştri, pentru că a băgat aproape 20 de miliarde de euro aici, prin achiziţia BCR şi împrumuturile către stat. Şi să nu-l uit pe Mark Mobius, 74 de ani, de la Franklin Templeton, şeful de facto al Fondului Proprietatea, care are de luat bani. În rest, suntem zero pe linie.

Stăm mult mai bine macroeconomic decât jumătate din ţările Uniunii Europene, cel puţin ca nivel al datoriei externe şi niciun lider politic şi economic de-al nostru nu vinde cu vehemenţă acest lucru investitorilor. În loc ca Băsescu să se supere mioritic – cazul lalelor olandeze – că am fost refuzaţi în Schengen, mai bine stătea în faţa investitorilor să explice cum

este cu România. Avem şanse mari de creştere economică faţă de foarte multe alte ţări europene pentru că jumătate din economie este la ţară. Dacă creştem gradul de absorbţie al fondurilor europene, nu la 100% ci la 30-40%, adică peste 10 miliarde de euro, ne-a pus Bruxelles-ul mâna în cap şi se ridică economia, avem o piaţă neagră prosperă, de circa 40 miliarde de euro pe an, deci există bani potenţiali pentru buget, numai ca cei de sus să vrea. Ai ce să le spui investitorilor. Poate Băsescu şi Boc nu fac toate aceste lucruri, dar să facă ceva, cât de mic. Să mişte ceva, o privatizare mare, o restructurare, o închidere ca să vadă pieţele externe că se mişcă România şi Guvernul. Dar când acum trei ani faci o listă de companii pe care vrei să le privatizezi, să le restructurezi, anunţi că reduci pierderile, dar între timp le măreşti pierderile (cazul Tarom), iar acum practic constaţi că nu s-a făcut nimic, dar vezi cum Guvernul îşi mai ia încă o dată angajamentul de „a face“ în acordul cu FMI, nimeni nu te mai crede. Grecia e la pământ, sau chiar sub pământ, de Spania şi Italia, pieţele nu mai vor să audă. Dar ce folos pentru noi, dacă nu ne putem prezenta în faţa investitorilor ca o alternativă credibilă, să îndreptăm atenţia şi banii către Bucureşti.

Şi pentru că investitorii străini nu pot vota să îi schimbe, pe Băsescu, pe Boc sau cine-o mai fi, nu-şi pierd timpul trăncănind toată ziua la televizor, ei te penalizează la bani. Nu mai investesc direct, nu te mai împrumută, sau dacă dau bani îţi cer ca bază de plecare peste 6-7% la euro, spun şi altora că în România nu e bine să te duci că preşedintele şi premierul vorbesc mult, dar nu fac nimic. Sau dacă vor să facă, pun niste termene de aplicare şi implementare pentru atunci când nu vor mai fi în funcţie. Aşa cum fiecare guvern a lăsat moştenire „bomba deficitului de pensii“ următorului executiv. Să le explodeze altora în faţă, dar numai să nu o dezamorsez eu.

Premierul şi preşedintele sunt bucuroşi să se vadă la televizor spunând şi avertizând cât de rău e în afară şi să ceară, de fapt lor înşişi, să nu alunece pe panta populismului economic în anul electoral 2012, dar vorbesc pentru ei.

În afară, la pieţele financiare, ce mesaj ajunge: că e rău în Europa, asta o ştiau, şi că va fi criză încă 2,3,4 ani. Şi asta ştiau. Dacă Băsescu, Boc, Isărescu, Ialomiţianu, Ariton, tot Guvernul, nu le spun cu cifrele în faţă şi nu mor vorbind despre ţara lor – România nu e Grecia – că avem proiecte de investiţii private realiste, nu hărţile de autostrăzi de la transporturi, că nu e dezastru, să-i tragă cu forţa să vină să vadă seara cum e în Centrul Vechi, atunci nu am facut nimic. Centrul Vechi este doar o insulă, dar e un punct de plecare, e o poveste reală. Centrul Vechi exprimă România. Stă să cadă, e murdară, dar e şi frumoasă şi modernă, e şi ieftină (shaorma), dar e şi scumpă (friptura de vită la 1 milion), dar se fac bani, şi albi, şi negri.

Dar cum ei, liderii noştrii, nu fac acest lucru, plătim/plătiţi un risc mare, văzut prin ochii altora din faţa unui calculator. De acum, împrumuturile încep de la 6%. Şi nu neapărat pentru că e criză în Europa.

26 septembrie 2011

Suntem/sunteţi nişte proşti! Doi miniştri şi un guvern îţi explică, pe şi din banii tăi, cum sunt cheltuielile statului cu 30% mai mari

Duminică dimineaţa, la emisiunea „După 20 de ani“ de la ProTV, Anca Boagiu, ministrul Transporturilor, spunea victorioasă că a negociat reducerea cu 30% a cheltuielilor de mentenanţă a drumurilor dintr-un contract pe care l-a făcut acum vreo 3, 4 ani ministrul liberal Ludovic Orban. În joc sunt câteva zeci de milioane de euro. Ce-i răspunde cu o ironie de opoziţie Orban, cel care a stat vreo doi ani la Transporturi şi s-a făcut remarcat prin cântecele la chitară? Că dacă Anca Boagiu era manager bun, obţinea o reducere şi mai mare.

Un ministru/miniştri care glumesc sau îşi fac un titlu de glorie pe banii tăi, cititorule! Tocmai te-au făcut prost, pentru că prin munca ta, prin taxele şi impozitele pe care le-ai plătit, le-ai dat bani să le dea altora contracte cu o treime mai mari decât ar face ele. Să nu ne uităm înapoi, cere doamna ministru. Că acolo e Radu Berceanu, care, alt bun povestitor, nu a tăiat din contracte, ci a mers cu ele înainte. Ce, plătea el?

Alt caz. La începutul lui septembrie, Guvernul a aprobat, iar Ministerul Transporturilor a anunţat cu mândrie că a obţinut o reducere a valorii contractului de mentenanţă încheiat între Metrorex şi grupul francez Alstom cu 30%, plus anularea unor penalităţi. Aşa, ca o aducere aminte, contractul

de mentenanţă la metrou este pe 15 ani (2003-2018) şi are o valoare de 240 de milioane de euro. Ca rezultat al renegocierii contractului, economia totală realizată la nivelul anului 2011 pentru cheltuielile cu mentenanţa materialului rulant de metrou este de circa 83,87 milioane de lei (vreo 20 de milioane de euro). În urma negocierilor, cele două părţi au convenit modificarea structurii preţului contractului prin renunţarea la plata serviciilor conform unei componente fixe şi a unei componente variabile (preţ/vagon) şi adoptarea soluţiei preţ/tren km pentru fiecare tip de parc de material rulant“, se arată într-un comunicat din septembrie al Ministerului Transporturilor, citat de Mediafax.

Două victorii de răsunet pentru Guvernul Boc. A redus valoarea câtorva contracte, cu acordul părţilor, a făcut reformă şi a mai bifat un punct în amplul plan de modernizare a ţării.

În acelaşi timp, le-a spus în faţa României, a locuitorilor ei, a votanţilor ei, a muncitorilor ei cât de idioţi/proşti/fraieri sunt. Suntem cu toţii. Mai puţin ei.

Prin aceste renegocieri se recunoaşte faptul că timp de ani de zile contractele de stat aveau, au şi acum, un cost mai mare cu 30% decât ar fi normal. Aşa, la prima strigare.

Pe an, Guvernul plăteşte din buget 12 miliarde de euro către alţii pentru achiziţia de bunuri, servicii şi pentru investiţii. Adică plăteşte cu 3,6 miliarde de euro mai mult decât ar trebui. Aici sunt banii pentru scăderea TVA-ului sau banii pentru spitale sau banii pentru lansarea unui program naţional de locuri de muncă, că tot spunea preşedintele Traian Băsescu că nu avem bani cum au americanii, pentru un asemenea program. 3,6 miliarde de euro, banii care pleacă încotro văd cu ochii şi se întorc cine ştie unde.

Iar premierul Boc constată că vine din nou criza şi cere responsabilitate în cheltuirea banului public sau că Nokia a plecat pentru că a fost o decizie a lor de business. Şi oricum ei au venit ca să plece cândva, numai că au plecat prea repede. Din păcate pentru premier, cele 2200 de locuri de muncă erau aici.

Vorbeam zilele trecute cu cineva implicat în procesul de restructurare a Romtelecom de acum câţiva ani. La un moment dat, concubinajul de după privatizare dintre statul român şi cel grec, în care fiecare a venit cu clienţii lui, cu furnizorii lui, a adus compania la un pas de faliment. Mai aveau bani doar pentru plata salariilor. A fost adus un american, neimplicat, cu mandatul de restructurare şi salvare a ceea ce se mai putea salva dintr-un monopol al telecomunicaţiilor, din care muşcau cu putere competitorii. În doi ani s-au renegociat, tăiat, restructurat contracte şi cheltuieli de 600 de milioane de euro. Cam o treime din costurile generale şi compania funcţiona şi cu mai puţini salariaţi. Iar majoritatea celor care aveau contractele de furnizare de bunuri şi servicii au vociferat puţin, s-au plâns la pilele lor, dar în final au acceptat noile condiţii. Chiar cu bucurie pentru că astfel erau siguri că îşi menţineau businessul cu Romtelecom.

La fel cum a spus şi ministrul Anca Boagiu că, exceptând o singură firmă – Argecom – pe toate celelalte contracte de mentenanţă a drumurilor s-au obţinut scăderi în medie de 35%, dar că şi acestea vor fi relicitate mai ales că unele dintre ele expiră în noiembrie.

Problema e că, dacă nu era criză, niciun preşedinte, premier, guvern, ministru, şef de agenţie, cine mai e ordonator de credite, nu lua în considerare să ceară şi să taie din contracte. Ele mergeau înainte şi noi plăteam. Ca proştii! De ce să se reducă CAS-ul sau să se facă o şcoală, când un drum poate fi curăţat cu 1 milion de euro, în loc de 700.000 de euro? Aici/acolo sunt banii dumneavoastră! Ce mare adevăr a spus cel care a lansat această frază!

Toţi privaţii ar vrea să facă afaceri cu statul. Iar cei care spun că nu vor şi că nu fac, protestează pentru că nu sunt ei acolo la masă, nu pentru că ar fi preţurile umflate cu o treime. Pe lânga firmele de partid abonate la contractele cu statul intră şi multinaţionalele. Până la urmă, multinaţionalele sunt partinice. Mulţi CEO raportează rezultate şi marje bune de câştig în România pentru că exista un stat român, un Guvern, un ministru care le dă aceste contracte, transparent, prin licitaţie, dar ei au preţurile pe care le au. Cred că toate contractele date de stat (ministere şi companii) celor din IT

pentru informatizarea instituţiilor, pentru autostrăzi, poduri sau pentru livrarea de bunuri pot fi reduse instantaneu şi viaţa merge ca mai înainte, nu se blochează nicio secundă. Multe multinaţionale îşi aleg şefii de aici, nu dintre oamenii din domeniu, tehnicienii, ci dintre acei brokeri care pot deschide uşi pentru marile contracte şi sunt în relaţii bune cu toţi, indiferent de culoarea politică.

Dar, în final, să ştiţi că este una şi aceeaşi concluzie – suntem niste proşti. Am plătit întotdeauna mai mult. Ne-o spun în faţă doi miniştri şi un Guvern. Ce tot privim în urmă? Trebuie să privim înainte. Tocmai am aflat că la anul nu mai e creştere economică de 3-4%, ci de 2%. Că euro a urcat la 4,35 lei, deci aveţi de plătit în lei o rată mai mare. Şi s-ar putea ca şi alţi investitori să plece, după cum spune preşedintele. Dacă e aşa, trebuie să munciţi mai mult pentru ca Guvernul să strângă cele 12 miliarde de euro pe care trebuie să le redistribuie şi să plătească datoriile. Că vine vremea scadenţei lor.

2 octombrie 2011

Isărescu se bucură că s-au făcut reforme la nivel macro, dar în dulapul Guvernului stau scheletele nereformate care îi vor sări în faţă

„Acordurile de împrumut cu FMI şi Comisia Europeană au fost necesare şi gândite serios, reformele au îmbunătăţit fundamentele economice, iar disputa internă privind acordurile trebuie să înceteze.“ Punct.

Prin această frază, care are şi un cost – 20 de miliarde de euro – guvernatorul Băncii Naţionale, Mugur Isărescu, vrea să pună capăt unor întrebări, care continuă să fie de actualitate şi vor reveni cu putere în campania electorală de anul viitor, dar şi în anii în care toate aceste împrumuturi trebuie rambursate şi de aceea anumite sectoare vor rămâne fără bani.

Privind la rece începutul anului 2009, şi mai ales acest an cu Grecia, Portugalia şi Italia la zid, împrumutul de la FMI, cel mai mare din istoria României, a fost salvarea economiei, a băncilor, a celor cu împrumuturi în valută şi, bineînţeles, salvarea unei întregi clase politice şi economice, care de 20 de ani îşi împarte puterea.

Privind la ce se întâmplă în celelalte ţări proscrise ale Uniunii Europene şi la dezbaterile legate de viitorul euro şi chiar al Americii, România, cu datele macro actuale, este o oază de linişte. Chiar dacă

creşterea economică este anemică, totuşi deficitul bugetar este ţinut sub control, nu sunt demonstraţii în stradă în fiecare zi, deficitul de cont curent este foarte redus, cursul este stabil, nu avem un sistem bancar falimentar, iar tinerii nu sunt nervoşi. Locuri de muncă se mai găsesc, iar o bere şi-o şaormă îşi permite oricine. Încă nu avem revolte pe Facebook, iar pentru cei care nu au luat bacalaureatul viitorul pare să nu reprezinte o problemă.

Întotdeauna vor fi joburi la Carrefour, Lidl, Mic.ro sau în call center.

Macro stăm bine, iar guvernatorul este mulţumit. Reformele au îmbunătăţit fundamentele economice.

Dar care reforme? La nivel micro, datoriile către stat, adică către buget, a 15 dintre cele 18 companii de stat care mai sunt, şi monitorizate de FMI s-au dublat în 30 de luni de criză, ajungând la 2,2 miliarde de euro.

Deci în doi ani şi jumătate Guvernul Boc nu a restructurat niciuna dintre aceste companii, care mai au şi pierderi din activitatea curentă. Ca să extindem puţin lista, avem 35 de companii de stat monitorizate de ani de zile, care pe an pierd peste 500 de milioane de euro. Guvernul a strâns cureaua cât a putut la nivel macro – pensii, salarii, datorii neplătite către sectorul privat – dar la nivelul acestor companii nu s-a întâmplat nimic.

Aceste datorii vor trebui incluse în buget de la anul şi vor exploda în faţă. Ca să se încadreze în deficitul de 3% prognozat, Guvernul Boc trebuie să taie din altă parte – din investiţii, din pensii, din personal. Aceste companii de care niciun guvern nu s-a atins în ultimii 20 de ani sunt un robinet excelent pentru cei aflaţi la putere.

Au afaceri cumulate de 100 de miliarde de euro, iar 10 sau 100 de milioane de euro care pleacă prin furnizori, lucrări şi servicii supraevaluate sau direct chiar că nu se văd.

Isărescu ţine cursul leu/euro cât poate pentru a nu le mări factura celor peste două milioane de clienţi persoane fizice şi juridice cu credite în valută şi astfel nu ies în stradă să arunce cu pietre în bănci şi în Boc şi Băsescu.

În timpul acesta, reformele micro aflate în parohia Guvernului au fost deja uitate. Când mai are doar un an de mandat, premierul Boc tot anunţă privatizări şi restructurări. În 2013, când va veni noul guvern, îi va lua în

braţe pe cei 34000 de angajaţi ai Poştei Române, compania care îşi pierde monopolul şi care în doi ani, sub comanda PDL, a avut pierderi de nu mai puţin de 300 de milioane de lei. Gândiţi-vă că Poşta este cel mai mare angajator, iar pentru că a fost devalizată continuu va ajunge una dintre cele mai mari probleme sociale. Ce faci cu atâţia oameni când nu vei mai avea încasări?

Acum stăm liniştiţi cu datoriile. Încă nu este presiune, iar statul mai găseşte finanţare şi pasează problema următorului executiv să se descurce el cu miliardele de euro care trebuie rambursate.

Şi Băsescu, şi Isărescu, şi Boc au sperat că economia va creşte mai mult, că vor veni investiţii străine şi că multe goluri de bani vor fi acoperite din fonduri europene. Isărescu spune acum că a crezut prea mult că Guvernul va atrage fonduri europene şi va acoperi miliardele de euro în minus.

Nu au venit nici fonduri europene, nici investiţii străine şi nici creştere economică solidă. Deci economia nu produce suficient astfel încât rambursarea datoriilor să nu fie o problemă. Nokia a fost bună, dar a plecat.

Dacă România a ajuns prea scumpă pentru Nokia, vă daţi seama care sunt aşteptările multinaţionalelor în privinţa salariilor pe care sunt dispuse să le plătească când intră într-o ţară?

Un caz ca Nokia scoate la iveală „reformele“ pe care Guvernul şi preşedintele le promovează ca fiind făcute stat sau nu înlocuieşte lipsa privatizării, sau faptul că sunt prea multe agenţii şi prea mulţi angajaţi la stat. Dintr-odată au apărut în lumina reflectoarelor şefii unor instituţii care sunt desemnaţi să se ocupe de investiţiile străine. Cred că nici premierul Boc, care i-a numit, nu ştia de existenţa lor.

Pe lângă acest lucru, Guvernul a anunţat că mai face un comitet pentru atragerea investiţiilor străine şi competitivitate. Ce să mai facă şi acest comitet? Alte 100 de pagini în care să arate ce bine este să investeşti în România?

Păi în Turcia e de 100 de ori mai bine să investeşti.

Guvernatorul BNR este mulţumit de reforme şi vrea să închidă discuţia privind necesitatea împrumuturilor de la FMI şi Comisia Europeană. Dar la nivel microguvernamental, cu toate aceste întreprinderi, agenţii guvernamentale, personal, şi schelete pe care le ţine în dulap, lucrurile se adună şi îi vor exploda în faţă, în curs, cheltuieli bugetare, datorii de plătit şi tot eşafodajul macro se va nărui.

Eterna problemă: macro stăteam foarte bine în anumite perioade, dar la nivel microguvernamental nu se face nimic. Treptat, treptat, baronii locali şi puterea locală a partidului cu toate necesităţile ei – angajări, contracte, furnizori, clientelă – au devenit mult mai tari decât orice Keynes.

6 octombrie 2011

Vreau să fiu preşedinte! Preşedintele României

Cred că niciodată în cariera mea de jurnalist (18 ani) nu am auzit pe cineva din afara personajelor politice care să spună direct acest lucru: „Vreau să fiu preşedinte! Preşedintele României.“ Până acum, am auzit numai refuzuri – Ţiriac, Hagi, Isărescu – oameni cu notorietate, dar pentru care jobul actual este mai important decât cel de preşedinte. Poate că şi teama de eşec îi face pe mulţi, din start, să nu se aventureze în acest vis.

Afirmaţia, dorinţa, visul îi aparţine lui Adrian Kreiner, pe care *Ziarul Financiar* l-a descoperit în ţară, în cadrul campaniei „Campioni români în business“, realizată împreună cu fondul de investiţii Enterprise Investors, BCR şi o fundaţie pentru antreprenori, Helix. El deţine, alături de un partener austriac, firma Matec-CNC Technik SRL, un producător de componente auto şi pentru industria energetică din Şura Mică, Sibiu. Imediat după 1989 Adrian Kreiner, care are acum în jur de 40 de ani, a plecat în Austria, unde a stat 13 ani. La un moment dat, a decis să revină în România, unde a făcut o fabrică producătoare de componente auto, pentru că la asta se pricepea. De când se ştie a avut abilităţi tehnice şi i-a plăcut să lucreze cu echipamente şi maşini. „Cred că nimeni nu ştie că eu livrez valvele pentru pompele de la BMW“, spune el. „De foarte puţine ori am văzut români mândri de ceea ce fac şi care spun că se pot bate cu oricine din această lume în domeniul în care activează.“ Kreiner spune că cei care le livrează produsele, un mare producător de componente auto – Magna

International – au vrut să lucreze şi cu alţii, dar el a fost mai bun. A putut să livreze soluţii pentru cerinţele lor, care au fost implementate şi în altă parte. „Am fost singurul chemat la masă cu şefii Magna dintre toţi furnizorii lor. Sunt cel mai bun, mi-am făcut o echipă de români cu care mă bat cu oricine.“ Din 2008 până în 2010 firma lui a avut o creştere medie anuală de 99,1%, fiind unul dintre cei şase câştigători ai campaniei „Campioni în business“ pe zona Transilvania. La finalul lui 2010 firma lui, înfiinţată cu doar cinci ani în urmă, a ajuns la afaceri de aproape 28 de milioane de lei (7 milioane de euro). În ţară sunt multe firme româneşti care stau ascunse, dar care au dezvoltări incredibile. Sunt antreprenori români care fac abstracţie de criză, trăiesc cu ea zi de zi, dar încearcă să-şi pună creativitatea la contribuţie pentru a merge înainte. Până anul trecut nu am auzit niciodată de Doina Cepalis, proprietara Te Rox Produ din Paşcani, cel mai important producător european de centuri de siguranţă pentru scaune de copii. În perioada 2007-2009 firma ei a avut o creştere medie anuală a cifrei de afaceri de 650%. „Am reuşit de frică să nu pierd tot. Nu am cedat niciun moment, am stat câte 14 ore în fabrică şi am mers la foarte multe întâlniri în Paris, în New York şi chiar în Japonia. Am găsit soluţii de parteneriate în toată Europa de Vest şi în America“, spune ea. Produsele ei ajung în peste 56 de ţări, la Ferrari, Carrefour, Metro etc. Prin munca şi ambiţia ei dă de lucru la peste 1000 de oameni din Paşcani şi vrea să ajungă până în 2013 la 2000 de angajaţi şi la afaceri de 40-50 de milioane de euro, faţă de 19 milioane de euro, cât are în prezent. Probabil că şi ea şi-ar dori să fie preşedintele României, la fel ca şi Adrian Kreiner, pentru a schimba lucrurile, după cum spune antreprenorul din Sibiu. La Bucureşti, la Guvern, nu se face nimic, avem cel mai mare potenţial, suntem mai inventivi decât multe popoare şi găsim soluţii tehnice la care nu se gândeşte nimeni, dar tot suntem ultimii din Europa. Şi nu suntem. Eu sunt foarte mândru de România, avem o ţară frumoasă şi suntem buni. După 20 de ani de capitalism posdecembrist, în care cu toţii am auzit şi am văzut cum este în altă ţară, cum lucrează alţii, cum gândesc alţii, putem spune cu certitudine că nu suntem proştii Europei, că suntem mult mai deştepţi decât alţii şi că

avem un potenţial de dezvoltare în care nici noi nu credem. Dar nu ştiu cum se face că în mai toate clasamentele economice suntem pe penultimul loc în Europa, noroc că mai există Bulgaria, iar clasa politică românească este arătată cu degetul: neserioasă, coruptă, cu foarte mulţi şefi incompetenţi pe domeniul lor etc. Poţi să-i compari pe Adrian Krenier sau pe Doina Cepalis, producători de componente pentru unul dintre cele mai competitive sectoare din lume – industria auto – cu, dau un exemplu, Ion Ariton, ministrul economiei? Dacă îl întrebi pe ministru cât livrează companiile româneşti din industria de componente auto la export, sigur îţi va spune că nu are datele la el, dar că va analiza problema şi va trimite un răspuns. Kreiner sau Doina Cepalis se luptă pentru fiecare comandă care îi aduce 100 de euro, în schimb Ministerul Economiei are, de 20 de ani, în răspundere şi în monitorizare companii care produc anual pierderi de 500 de milioane de euro şi care au ajuns la datorii de 2,2 miliarde de euro, adică 1,8% din PIB. Kreiner stă în fiecare zi cu teama creditelor luate de la bancă, în jur de 4 milioane de euro, dar a avut şi mai mult, după cum spune el, în schimb Guvernul nu are nicio durere sau răspundere pentru pierderile şi datoriile companiilor de stat. Gândiţi-vă că multe dintre ele au monopol pe ceea ce fac, în schimb antreprenorii români trebuie să se lupte cot la cot cu orice competitor din întreaga lume. „Să-i văd eu pe asfaltatorii noştri cum se luptă în altă ţară, nu aici“, zice Kreiner.

„Am de lucru, pot să mă extind, m-am dus şi pe echipamente pentru industria eoliană, ca să nu fiu dependent numai de industria auto, dar nu am meseriaşi. Nu ştiu ce fel de învăţământ este la noi. Pe toţi pe care i-am angajat a trebuit să-i învăţăm noi de la zero. Nu aveam nevoie de 100 de ingineri care nu ştiu să facă nimic, ci de 10, dar cei pe care îi luăm să fie buni.“ Aceasta este replica unui angajator la toată reforma învăţământului şi la modul în care a fost administrat acest domeniu timp de 20 de ani. (Ştiţi că în 20 de ani au fost peste 100 de modificări legislative în domeniul învăţământului şi peste 14 miniştri? – n. r.) În timpul în care fiecare ministru al Învăţământului venea cu ideile lui, chiar dacă era sigur că rezistă numai un an, în ţară erau antreprenori care îşi luau soarta în mâini, de

nevoie, de frică, din ambiţie şi începeau să producă ceva. Aşa se face că are Guvernul bani, din taxe şi impozite, pe care să-i cheltuiască. În învăţământ în ultimii ani au intrat peste 5 miliarde de euro, dar tot este dezastru. În infrastructură, în fiecare an, se alocă câteva miliarde de euro şi tot este dezastru. În sănătate sunt peste 5 miliarde de euro, bani strânşi de stat, şi tot se închid spitale. Şi fiecare antreprenor întreabă unde se duc banii pe care i-a produs. Că nu a venit preşedintele sau premierul, indiferent care a fost el, să facă centuri de siguranţă pentru scaunele copiilor sau componente pentru BMW.

De aici furia ascunsă a lui Adrian Kreiner şi a multor altor antreprenori la adresa celor care ne conduc. „Vreau să fiu preşedinte! Preşedintele României. Pentru că pot face ceva pentru România! Mai mult decât cei de acum“, spune Kreiner.

Acum el speră să nu treacă Fiscul, Garda, ITM-ul, Mediul pe la el pentru această dorinţă.

9 octombrie 2011

Cum plătiţi cursurile de educaţie ale bancherilor?

Noul regulament de creditare pentru persoanele fizice pe care BNR îl va introduce pe piaţă şi prin care se înăspresc condiţiile pentru a lua împrumuturi este mai mult un instrument de educare a bancherilor ca să nu repete greşelile trecutului.

Aşa spune şeful supravegherii sistemului bancar din Banca Naţională, Nicolae Cinteză, cel care de 12 ani ştie măruntaiele tuturor băncilor. Când toată lumea vrea să facă educaţie poporului, cum şi cât să se împrumute pentru ca un credit să nu devină o povară, cineva vrea să-i educe pe bancheri cum să dea credite pentru că, întâi de toate, acei bani au fost daţi de cineva din bănci. Viaţa şi ceea ce a scos la iveală după apariţia crizei a arătat că cei care vorbeau şi predicau despre responsabilitatea pe care o au atunci când luau bani în depozite de la „pensionari“, uitau de acest lucru şi atunci când dădeau credite. Preţul? În ultimii trei ani băncile locale a trebuit să ceară de la proprii acţionari peste 1,3 de miliarde de euro numai pentru capital, ca să nu mai vorbim de miliardele de euro care a trebuit să fie aduse ca linii de finanţare pentru a susţine activitatea din România.

În anii de boom al creditării, 2004-2008, acţionarii băncilor de aici, grupuri financiare internaţionale, au împins şefii de la Bucureşti să dea cât mai multe credite pentru a câştiga cote de piaţă, având în vedere intrarea României în Uniunea Europeană cu toate avantajele care ar fi decurs. Mai este şi varianta că preşedinţii de la Bucureşti ai băncilor au prezentat la

sediile centrale planuri de dezvoltare exponenţială, având în vedere gradul scăzut de bancarizare. Putea cineva să pună stop „dezvoltării“, dacă aceasta era cerută cu insistenţă? Având în vedere acest lucru, tot bancherii au presat pe toate căile pentru o relaxare a condiţiilor de creditare astfel încât să dea cât mai mulţi bani şi să îşi îndeplinească targetul de vânzări şi cota de piaţă. Ce risc? Ce bonitate a clientului dacă condiţiile de pe piaţă se schimbă? Ce luare în calcul a variantei în care francul elveţian s-ar aprecia? Ce posibilă intrare în faliment a unei companii? Ce posibilă cădere a economiei? Un câmp a devenit dintr-odată un complex rezidenţial de top, cu piscină, restaurante, grădiniţe. Asta pe hârtie.

Toate lucrurile de mai sus au fost uitate când în joc au intrat măririle de salarii, primele şi bonusurile. Şi bancherii sunt oameni, şi ei au aspiraţii şi dorinţe. Iar acţionarii lor aprobau voioşi, fără să ştie şi fără să îşi pună problema că semnau propria lor „condamnare“ de mai târziu, când BNR le-a cerut să vină cu bani de acasă ca să acopere găurile de la Bucureşti.

Degeaba au mers bancherii la cursuri de risc în străinătate, dar şi la noi. Înainte şi în timpul boomului nu s-a prins nimic de ei. Acum, în criză, au trecut de partea cealaltă a baricadei şi au descoperit cât de riscante sunt afacerile pe care le-au finanţat sau cât de riscantă este economia românească. Ar vrea să crediteze, dar n-au cui, pentru că toată lumea a devenit „nebancabilă“. Pentru că nimeni nu le mai trece pragul, sucursalele au devenit dintr-odată un lucru fără utilitate. Şi pentru că multe pieţe au căzut în criză, o parte dintre companii s-au dus şi ele la vale. Iar insolvenţa este cea mai bună cale de supravieţuire pentru proprietari. Iar pentru bancheri un bun prilej pentru a cere noi bani acţionarilor ca să acopere pierderile. Până la urmă insolvenţa este un proces în care toată lumea îşi dă mâna, şi antreprenorul, şi bancherul.

Prin 2007 a venit la mine secretara de la *Ziarul Financiar* să îmi spună că pleacă. Terminase Facultatea de Drept şi voia să facă altceva. „Unde te duci“, întreb. „Într-o bancă!“ „Şi cum ai ajuns acolo?“ „Am dat un interviu şi m-au luat.“ „Succes, să ai o viaţă bună în continuare“, urările de rigoare. Trece peste două luni pe la *Ziarul Financiar* şi o întreb: „Cum e la bancă, ce

faci acolo?“ „Dau credite!“ „Cum adică dai credite?“ „Fac dosare şi le trimit spre aprobare!“ „Şi merge treaba?“ „Nu mai fac faţă! Vin cererile ca să dăm credite pe bandă rulantă şi trebuie să le dăm spre aprobare rapid. Avem targeturi lunare de îndeplinit. Dacă ne facem targetul, ne dau prime.“ „Şi cât e dobânda, dobânda efectivă, DAE la creditele voastre de consum?“ „Păi 18-25% la lei şi 12-16% la euro, cât o fi!“ „Cât ai aprobat cel mai mult?“ „Vreo 100 de mii de euro.“ „Şi vă mai dau oamenii banii înapoi? Or să aibă de unde?“ „Păi asta nu e problema mea, eu trebuie să fac dosarul astfel încât să fie aprobat. Trebuie să ne mişcăm repede.“ „Ce să îţi spun, succes!“ Ce s-a întâmplat după apariţia crizei? Acţionarii acelei bănci vin cu bani de acasă şi încă nu au terminat. Ironia sorţii. Unde se transferase ea, după ce a apărut criza? La departamentul de risc al acelaiaşi bănci. „Mai aprobi credite?“, o întreb. „Nu, cum să aprob? Tu nu te uiţi că e criză? Nu aprob nimic! Ce, n-am ce face!“

Plăteşte cineva pentru educaţia bancherilor? Da, acţionarii şi clienţii buni. De asta nu scad dobânzile. Asta, pentru că din marjă mai trebuie acoperite şi găurile şi educaţia.

16 octombrie 2011

Preşedintele nu ar trebui să întrebe de ce trebuie să plătim preţul crizei din Europa, ci ar trebui să se întrebe ce a făcut el ca să nu-l plătim

„De ce să plătim noi, România, prin dobânzi mai mari, stoparea fondurilor europene sau retragerea liniilor de finanţare indecizia liderilor europeni în privinţa găsirii unei soluţii viabile pentru stoparea crizei din Zona euro?“ Asta se întreba preşedintele Băsescu înainte de a sta la masă cu liderii Europei la finalul săptămânii.

Nu ştiu cui i-a adresat această întrebare şi dacă a primit vreun răspuns. Până una alta a fost o întrebare de „poză“ la aeroport pentru a arăta în faţa poporului român că avem şi noi o voce.

Dar dincolo de vocea răstită mai trebuie să ai şi o plasă de siguranţă pe care să te poţi baza atunci când lucrurile nu mai depind de tine. Iar această plasă se construieşte zi de zi în perioada mandatului încredinţat de popor, nu după ce te loveşte criza din nou, iar lumea te întreabă de ce am ajuns aici. Noi ne-am făcut treaba, dar alţii sunt de vină, aşa spune preşedintele.

În 2010 preşedintele a tăiat salariile bugetarilor cu 25%, iar Guvernul Boc a mărit TVA-ul lovind economia în plin. Dar a făcut mai mult decât atât?

Pierderile întreprinderilor de stat nu s-au stopat, 35 de mari companii au o gaură anuală de 500 de milioane de euro, iar în 30 de luni de criză şi-

au dublat datoriile, care au ajuns la 2,2 miliarde de euro.

S-a întrebat preşedintele de ce plătim aceste pierderi şi datorii? I-a întrebat public pe premierul Boc, pe fostul ministru Videanu sau pe Ariton sau pe Berceanu ce au făcut în aceşti trei ani de s-a ajuns aici? Într-adevăr preşedintele a atras atenţia cu privire la baronii regiilor autonome. Dar numai cu asta am rămas.

Plătim un preţ mai mare acum ca să ne împrumutăm pentru a plăti pensiile şi salariile. Merkel şi Sarkozy sunt de vină că dobânda a crescut, deoarece nu se pun de acord cum să salveze Grecia, Spania, Italia şi băncile europene. Pe lângă acest lucru intervine şi faptul că băncile străine care operează în România nu prea mai au bani pentru susţinerea deficitului bugetar al Guvernului Boc şi, mai mult decât atât, trebuie să trimită bani înapoi în ţara lor.

Dar unde sunt banii din fondurile europene care ar fi trebuit să fie principala sursă de finanţare a economiei? Această întrebare preşedintele Băsescu nu şi-o adresează public? În trei ani de guvernare liberă a PDL Guvernul Boc a atras 1 miliard de euro, dacă luam măcar 50% din banii alocaţi, 20 miliarde euro, aveam 10 miliarde de euro pentru economie, pentru sectorul privat şi sectorul public. Nu 1 miliard de euro ca acum. Şi nu era nevoie nici de tăierea salariilor, nici de majorarea TVA, iar economia nu se zbătea în recesiune; plus că nu mai plăteam dobânzi la ce am împrumutat între timp. Au fost Merkel, Sarkozy, Olanda sau Finlanda responsabili de atragerea fondurilor europene, în locul lui Băsescu şi Boc?

Finalul lui 2008 ne-a prins descoperiţi în faţa crizei, nu am ştiut ce vine, cum să reacţionăm, am aşteptat ajutorul extern, ne-am predat pentru că nu aveam resurse financiare ca să rezistăm. Asta e istorie, dar acum? În trei ani ce am făcut? Am povestit, am plimbat investitorii cu proiectele pe care le vom face, am prelungit contractele tuturor „băieţilor deştepţi“ cu binecuvântarea ministerelor şi a Guvernului, am mai dat contracte şi altora.

Problema este că nu s-au dat aceste contracte, pentru că orice guvern este cel mai mare cumpărător de bunuri şi servicii, ci că preţurile sunt mai mari cu o treime decât e costul real. Astfel, trei miliarde de euro se duc în

fiecare an pe servicii umflate, iar în timpul ăsta sănătatea şi educaţia îşi pierd resursa umană. Aici nu are întrebări publice preşedintele Băsescu?

Pentru preşedinte a fost mai simplu să iasă în faţa telespectatorilor şi să se răstească la liderii Europei că lovesc în România, decât să se întrebe ce a făcut el în aceşti trei ani de criză, cum a pregătit România pentru ca ceea ce s-a întâmplat în 2009 şi 2010 să nu se mai repete. Liderii Europei şi-au făcut datoria, au acceptat România cu bune şi rele în Uniune, dar mai departe e treaba preşedintelui, a premierului, a partidului care conduce ţara să nu se ajungă în situaţia de a se întreba de ce trebuie să plătim noi pentru alţii?

În ultimii trei ani factura înaintată de preşedinte, premier şi guvern poporului român depăşeşte 20 de miliarde de euro. Pe care trebuie să o plătească.

24 octombrie 2011

„CDS-ul“ – noul inamic al lui Băsescu. Cine este el şi ce face?

Luni seară preşedintele Traian Băsescu a introdus în limbajul public o nouă noţiune: CDS-ul. În declaraţia pe care a avut-o la Palatul Cotroceni cu privire la ultimele situaţii din economie şi la întâlnirile pe care le-a avut la Bruxelles luni dimineaţă cu miniştri şi oficiali ai BNR, preşedintele a menţionat de şase ori acest acronim „CDS“, fără să explice ce este el şi cum funcţionează.

„La 1 august, CDS-ul României pentru împrumuturi pe cinci ani era 137 de puncte de bază. Asta este o indicaţie cu privire la dobânzile care s-ar aplica la creditare, fără să fie un indicator precis – cu această dobândă te poţi finanţa. Dar erau 137 de puncte de bază, CDS-ul României. La 26 septembrie, deci două luni mai târziu, CDS-ul României era de 377 de puncte de bază, fără ca România să fi făcut niciun pas greşit, dar aşa a plecat toată regiunea. Aş vrea să înţelegeţi că este o conjunctură economică ce ne obligă la prudenţă“, spunea preşedintele într-o parte a discursului.

România este aproape de Spania pe piaţa CDS şi are un risc de ţară mai mic decât Italia sau Ungaria

Preşedintele vorbea ca şi cum toată lumea ştie ce este CDS-ul, cine îl face şi cum se utilizează. Eu nu cred că în această ţară sunt mai mult de 2000 de oameni care ştiu ce este CDS-ul.

Cred că sunt şi ofiţeri de credit în bănci care nu ştiu ce este CDS-ul.

Dar sigur îl menţionează atunci când explică de ce dobânda la credite depăşeşte 10%, în condiţiile în care dobânda de referinţă intrată deja în limbajul cotidian – EURIBOR – se învârte în jurul a 1,5%.

CDS-ul vine de la *credit default swap*, respectiv prima de risc pe care o plăteşti pentru a-ţi asigura o investiţie făcută în titlurile unei ţări sau ale unei companii. CDS-ul se adaugă la indicatorul de referinţă (EURIBOR, LIBOR, titlurile germane) şi rezultă o dobândă de la care se porneşte în discuţii.

CDS-ul României era ieri pentru titlurile pe cinci ani de 375 de puncte de bază, respectiv dacă voiai să-ţi asiguri în caz de faliment 10 milioane de euro investiţi în titluri de stat în euro pe România, trebuia să plăteşti 375.000 de euro.

Acest indicator este folosit în ultimul timp pentru a arăta cât de riscantă este o ţară. Cehia are 125, Ungaria 515, Polonia 245, Croaţia 480, Slovacia 210, Ucraina 800, Turcia 270. Aşa erau datele de marţi dimineaţă.

Piaţa CDS-urilor este netrasparentă din punctul de vedere al contractelor încheiate şi nimeni nu ştie care este volumul tranzacţiilor, cine sunt cei mai mari jucători şi ce bănci au în dulapuri cele mai mari expuneri.

În cazul în care o ţară intră în faliment, cel care a vândut CDS-uri trebuie să acopere acest risc.

Sumele implicate sunt de la zeci de milioane la sute de milioane, dacă nu chiar miliarde. Gândiţi-vă că peste noapte Erste şi-a provizionat nişte operaţiuni cu CDS-uri prin care pur şi simplu şi-a năucit propriii acţionari: „Erste Group schimbă metoda de evaluare a portofoliul CDS (garanţii vândute) de la cost de amortizare la preţul pieţei. Această măsură va avea un impact negativ singular de 280 de milioane de euro asupra capitalului propriu aferent anilor dinaintea exerciţiului 2011. Efectul asupra contului de profit şi pierdere pentru perioada ianuarie – septembrie 2011 este de aproximativ 180 de milioane de euro (după impozitare)“.

Piaţa CDS-urilor a câştigat teren puternic în ultimii ani şi toată lumea a început să se uite cu foarte mare atenţie la cotaţiile oferite odată cu venirea crizei.

Ţări întregi au fost trântite la pământ de aceste cotaţii oferite de jucători pe ecranele calculatoarelor de tranzacţionare din întreaga lume.

CDS-ul este cotat să spunem de un dealer care are 20-30 de ani şi care pune nişte cifre în funcţie de cum evaluează el riscul investiţiei în ţara respectivă, de cum mai citeşte rapoartele analiştilor, articolele din presă sau de cum se uită la datele statistice. În final evaluează riscul şi în funcţie de liderii politici şi financiari ai ţării, respectiv de cât de mult crede în ei că vor face ceea ce spun.

Preşedintele Băsescu se plângea că în ciuda faptului că România a luat măsuri de tăiere cu mult înaintea altor state şi nu are problemele pe care le avea în 2010, CDS-ul a crescut.

Dar nu-şi pune problema dacă cel care vinde acel CDS crede în ceea ce spun el sau Guvernul Boc sau ministrul de Finanţe sau ministrul Economiei sau guvernatorul Băncii Naţionale sau un alt lider politic.

Când tu spui în programul de guvernare şi în toate declaraţiile că vei privatiza şi vei restructura întreprinderi şi nu faci aceste lucruri, cineva te penalizează. Când spui că vrei să aduci investitori în energie şi de trei ani baţi pasul pe loc, cineva notează şi te penalizează. Când spui la construcţia bugetului în 2009 că mergi pe o creştere economică de 2% şi în final economia a bifat o cădere de 7,1%, atunci toţi te vor privi cu rezervă când vii cu noi indicatori macroeconomici. Când spui că vrei să faci parteneriate public-private pentru anumite lucrări de infrastructură sau proiecte majore şi nici după trei ani nu a început niciun proiect, atunci niciun investitor nu te va lua în serios. Şi toţi care au fost duşi cu vorba vor spune şi ei mai departe, iar în final va fi cineva care va nota acest lucru.

Preşedintele spunea că am privatizat şi nu mai avem ce vinde acum. România a dat companiile investitorilor străini în schimbul investiţiilor, admiterii în NATO şi în UE. Fiecare multinaţională şi-a luat tainul din România pentru că a pus o vorbă bună la ea în ţară la politicieni atunci când trebuia să ridice mâna pentru admiterea României în structurile politice.

Dar acea perioadă s-a terminat, iar pieţele şi investitorii vor altceva. Şi întâi de toate vor să aibă încredere în liderii politici şi financiari că ceea ce

spun la nivelul dezvoltării României se va întâmpla şi în realitate. Iar aici liderii noştri stau foarte prost. Ministrul de Finanţe, Gheorghe Ialomiţianu, este o pasăre rară în cercurile financiare internaţionale, dar şi în faţa ziariştilor români. Ministrul Economiei, Ion Ariton, fuge pur şi simplu de presă şi atunci nimeni nu ştie ce gândeşte şi ce vrea să facă. Toţi străinii notează acest lucru şi pun riscul pe România mai mare pentru că n-au cu cine să vorbească şi în cine să aibă încredere.

A fost bine pentru televiziune când preşedintele Băsescu a avut ceva de împărţit cu Franţa şi Germania. Dar atât. Acum, când avem nevoie de banii nemţilor să fie investiţi în obligaţiunile noastre emise de Finanţe, ei lipsesc. Acum 12, 13 ani, pe vremea preşedintelui Constantinescu, Germania şi băncile germane ne-au finanţat şi ne-au ajutat să nu intrăm în incapacitate de plată. Dar totul s-a rupt peste câţiva ani, iar acum plângem după nemţi. Austriecii şi francezii, care au fost marii câştigători ai privatizărilor din România, au expuneri la maximum. Erste, Raiffeisen, Société Générale sunt principalii finanţatori ai statului, dar nici ei nu mai au ce să pună pe masă, în special austriecii. Au început să vină americanii, dar azi sunt, mâine nu sunt, pentru că ei sunt pragmatici.

Americanii ne-au dat binecuvântarea politică, dar până la binecuvântarea economică, până să ocupe ţara investitorii americani cu miliardele lor mai trece un deceniu. Americanii scot bani prin contractele câştigate. Până una-alta suntem la mâna acelor dealeri şi economişti care văd riscurile României dintr-o altă perspectivă decât le vedem noi de aici.

Parcă şi acum îmi amintesc cum guvernatorul BNR se arăta indignat în faţa ziariştilor români de ce scriau economiştii unor bănci străine. Prietenul guvernatorului era Lars Christensen, de la Danske Bank, care în vara lui 2008 spunea cât de prost stă România la indicatorii macroeconomici, cum este economia supraîncălzită şi cum există riscul unei aterizări forţate. Toate aceste dezechilibre se vărsau în cursul de schimb. Noi ne arătam indignaţi, iar realitatea care a urmat a fost mult mai dură: economia a aterizat în bot, am luat 20 de miliarde de euro de la FMI, ne zbatem să ieşim din recesiune.

Ca o paranteză, la sfârşitul săptămânii trecute, Danske şi-a făcut din nou apariţia şi a spus că valoarea cursului din punctul lor de vedere va ajunge la 4,65 lei/euro.

Până la urmă, dincolo de situaţia macroeconomică, unde România stă mult mai bine decât alte ţări, prima de risc, acel CDS introdus în spaţiul public luni seară de preşedintele Băsescu, ţine şi de credibilitatea pe care el, premierul Boc, miniştrii economici o au în faţa pieţelor. Liderii Cehiei, Poloniei, Turciei, Slovaciei sunt mai credibili. Noroc cu Ungaria şi premierul ei, Victor Orban, care i-a enervat pe investitorii străini prin măsurile pe care le-au luat ca să-şi protejeze ţara şi au fost penalizaţi cu un risc mai mare: 515.

25 octombrie 2011

Unde nu sunt credibili Mugur Isărescu şi Banca Naţională?

Cu ochii mai mult pe ecranele televizoarelor pentru a vedea ce se întâmplă în Grecia, miercuri dimineaţă Consiliul de Administraţie al Băncii Naţionale a hotărât reducerea dobânzii de politică monetară de la 6,25% la 6%, un pas mic, dar totuşi un pas. Şi să nu uităm fraza clasică, pe care nu ştiu câţi o înţeleg: „Gestionarea adecvată a lichidităţilor din sistemul bancar.“ De asemenea, Consiliul de Administraţie al BNR s-a felicitat pentru faptul că a avut o conduită prudentă în domeniul politicii monetare, ceea ce a dus sau a ajutat la scăderea inflaţiei. Asta a fost pentru trecut. Ce va face BNR în viitor? „Atitudinea judicioasă a băncii centrale vizează asigurarea în permanenţă a unor condiţii monetare reale, în sens larg, adecvate menţinerii durabile a ratei inflaţiei în interiorul intervalului de variaţie şi a stabilităţii financiare, elemente care, coroborate cu aplicarea angajamentelor privind consolidarea fiscală şi a reformelor structurale asumate de autorităţile din România în cadrul acordului de finanţare convenite cu instituţiile internaţionale, sunt esenţiale pentru asigurarea unei redresări sustenabile a economiei româneşti.“ Adică BNR se va asigura că inflaţia va sta în intervalul ţintit, dar pentru o redresare a economiei mai trebuie ca Guvernul să aplice ceea ce a convenit cu FMI, altă frază clasică, pe care o auzim de 20 de ani.

BNR se asigură că îşi face treaba cu politica monetară şi este felicitată de FMI, dar pentru restul, ca economia să meargă, trebuie să ne adresăm

Guvernului. Politica fiscală şi reformele structurale sunt la două staţii de metrou, la Palatul Victoria.

Cu ce a venit nou, miercuri, BNR? „Ajustarea reală, treptată, a condiţiilor monetare în sens larg este aşteptată a se reflecta în nivelul dobânzilor practicate la creditele practicate de băncile comerciale. În acelaşi timp CA al BNR reiterează importanţa stimulării procesului de economisire internă, inclusiv prin remunerarea adecvată a depozitelor bancare pentru a asigura sustenabilitatea deficitului extern şi reducerea treptată în termeni relativi a dependenţei economiei naţionale faţă de finanţările externe.“

Două fraze care se bat cap în cap din punct de vedere al realităţii din teren. BNR ar vrea ca băncile să mai scadă dobânzile la credite, dar în acelaşi timp să nu reducă prea mult dobânzile la depozite, pentru a nu ieşi banii din sistem. Adică băncile ar trebui să îşi reducă marja de câştig. Cam greu, pentru că istoria ne arată că bancherii reduc mai rapid şi mai mult dobânzile la depozite decât la credite. Acum noroc cu băncile elene care au nevoie de bani şi ţin dobânzile sus la depozite, pentru că altfel ratele ar fi coborât mai mult. Ce mai spune BNR? În condiţiile în care banii din afară se restrâng, economisirea internă trebuie să acopere goluri, dar nici aici nu sunt bani prea mulţi. Banii românilor bogaţi sunt peste hotare, în Elveţia, şi stau bine mersi în euro, dolari, franci, yeni. În ţară ne bazăm pe banii pensionarilor, profesorilor, medicilor, bugetarilor, salariaţilor, profesorilor, aceia care lună de lună mai pun 50 sau 100 de lei în cont. Tot e bine că avem pe cine să ne bazăm.

BNR este o instituţie credibilă, iar guvernatorul Mugur Isărescu este rugat an de an să vină în fruntea Guvernului şi să ne salveze. De-a lungul anilor, BNR a asigurat într-un fel sau altul stabilitatea cursului valutar şi stabilitatea financiară. În aceşti ani de criză Isărescu a avut grijă de curs şi implicit de bănci, care au expunere mare de valută şi automat de cei care au luat credite în valută. Din acest punct de vedere, toată lumea are încredere în Isărescu că nu va lăsa cursul să explodeze şi nici să aibă fluctuaţii care să ducă la infarct. Mai degrabă sacrifică dobânzile la leu decât cursul. Pe de altă parte, BNR încearcă acum să intre într-o politică de care a fugit

întotdeauna şi unde a lăsat băncile să se exprime liber: dobânzile la credite. Cât au fost, cât sunt, cred că pentru BNR a însemnat doar o dată statistică. Piaţa să îşi spună cuvântul. Că sunt 25%, 20%, 15% sau 10%, fiecare bancă are propria politică, propriile comisioane, propriile reguli. Acum Mugur Isărescu se aşteaptă ca ajustările monetare pe care le face să se reflecte în nivelul dobânzilor practicate la credite de bănci. Iar aici, Banca Naţională, din păcate, nu este credibilă. Sunt prea puţini cei care cred că BNR are puterea de a forţa băncile să reducă dobânzile la împrumuturi. „BNR nu are spirit anteprenorial“, cum ar spune Dan Şucu, patronul Mobexpert. Dacă la nivelul stabilităţii cursului şi la asigurarea stabilităţii financiare BNR este credibilă, atât în faţa poporului, companiilor, investitorilor şi a pieţelor externe, la celălalt nivel, acela de a influeţa dobânzile la credite, BNR şi Mugur Isărescu, nu sunt crezuţi deloc. Asta este realitatea. Economia reală, din stradă, a fost ceva de care BNR s-a ferit să se atingă.

3 noiembrie 2011

Să sperăm că FMI şi Jeffrey Franks nu vor ajunge şi ei „băieţi deştepţi“

„Trebuie să scăpăm definitiv de un sistem în care «băieţii deştepţi» din sectorul public şi din sectorul privat se bucură de profituri nemeritate, în timp ce angajaţii lor şi publicul larg continuă să plătească. Implementarea unor reforme profunde la nivelul companiilor de stat este probabil cea mai mare provocare.“ Aceste fraze îi aparţin şefului misiunii FMI la Bucureşti, Jeffrey Franks, şi nu ştii de unde vin. De unde şi până unde se ocupă FMI de „băieţii deştepţi“ din sectorul public şi privat? Până mai ieri FMI stătea la altitudine, survola economia şi refăcea dezechilibrele macroeconomice în birouri. Acum trebuie să ajungă în stradă, la întreprinderile de stat, acolo unde situaţia lor financiară şi datoriile acumulate vor exploda, dacă nu în 2012 – an electoral –, atunci sigur în 2013 sau 2014?

Aproape 2,5 miliarde dolari stau prin dulapurile întreprinderilor de stat cu pierderi. Şi până în 2013-2014 probabil că se va mai adăuga un miliard. Şi, deşi toate guvernele s-au arătat preocupate de întreprinderile de stat cu pierderi, niciunul nu a tăiat conducta de contracte, de bani, pentru „băieţii deştepţi“.

Aceşti „băieţi deştepţi“ sunt ai clasei politice, ai lui Băsescu, Boc, Tăriceanu, Năstase, ai actualilor şi foştilor miniştri, ai funcţionarilor publici de grad înalt.

„Băieţii deştepţi“ nu vin din neant şi nu acţionează singuri. Ei *sunt aduşi* la contractele cu statul sau îşi pun oamenii ca să le dea contracte cu

statul. Fiecare guvernare are băieţii ei deştepţi, că de-aia se luptă politicienii să ajungă la putere.

În fiecare an 2, 3 miliarde de euro din bugetul de stat plus alte câteva zeci de milioane de euro de la întreprinderile de stat măresc încasările „băieţilor deştepţi“ din sectorul privat. De obicei, facturile sunt mărite cu 20-30%, dacă nu chiar mai mult, iar banii pe care îi plăteşte în plus statul, ministrul Finanţelor, ministrul Transporturilor, ministrul Comunicaţiilor, tot Guvernul până la urmă, se regăsesc în conturile de profit ale altora.

Unii „băieţi deştepţi“ sunt ai tuturor guvernărilor. Dar, în ciuda faptului că de la preşedinte şi până la Jeffrey Franks mai nou toţi vorbesc de băieţii deştepţi, nu avem o listă a lor. Cine sunt şi ai cui sunt? Iar FMI-ul, prin Jeffrey Franks, care de aproape trei ani bate pasul pe la Bucureşti, riscă acum să devină noul Băsescu, noul Boc, noul Videanu (care se plângea la televizor că funcţionarii din sistem acaparează ministerul şi de aceea nu poate fi aplicat programul de guvernare). Adică vorbeşte pentru public, pentru a se auzi spunând „băieţii deştepţi“, dar în spate lucrurile merg ca înainte. În cei trei ani în care şi-a tocit o pereche de pantofi în triunghiul Palatul Victoria – Palatul Cotroceni – BNR, cu escală pe Calea Victoriei, la Ministerul Economiei, FMI nu a făcut nimic cu întreprinderile de stat pe care le descoperă acum. Să sperăm că Jeffrey Franks şi FMI nu vor ajunge şi ei „băieţi deştepţi“.

7 noiembrie 2011

Şi băncile şi România s-au luat prizoniere. Cine evadează primul şi cât mai rămâne din el?

Cel mai înfricoşător an din punct de vedere financiar pentru întreaga Europă a prins România cu un sistem bancar extrem de dezechilibrat. Poate că sistemul este solid, aşa cum spune Banca Naţională, dar distribuţia lui actuală din punct de vedere al jucătorilor şi al concentrării arată o mare vulnerabilitate. Primele zece bănci deţin 80% din sistem, iar primele 20 din totalul de 40 deţin 95%.

Din primele zece, grupurile financiare austriece deţin 38% din întregul sistem bancar românesc: Erste la BCR, Raiffeisen, UniCredit Ţiriac prin Bank Austria şi Volksbank. Grecii, prin Alpha şi Bancpost, deţin 9% şi dacă mai punem şi celelalte bănci elene de la locul zece în jos, în total controlează 17% din sistem.

Deci două ţări, Austria şi Grecia, decid pentru 55% din sistemul bancar românesc.

Francezii, prin SocGen, au 14%, România, prin CEC, Eximbank, Banca Transilvania, Carpatica şi Feroviara (ultimele două sunt mult prea mici), are vreo 15%, olandezii prin ING au 3,7%. Turcii au 3,3% prin Garanti şi Credit Europe, iar americanii au 1,5% prin Citibank. Pentru restul cotele sunt neglijabile.

Din păcate, mai mult de jumătate din sistemul bancar românesc – austriecii şi grecii – au primit pas la finanţare de la Viena şi Atena şi trebuie să găsească resurse ca să îşi susţină activitatea lor şi a clienţilor pe piaţa românească. Asta îmi aminteşte de o afirmaţie a guvernatorului BNR, Mugur Isărescu, care spunea că ne-am deschis graniţele economice pentru investitorii străini, atât financiar, cât şi non-financiar, pentru că România nu are suficiente resurse interne de dezvoltare.

Investiţiile se fac din economii, iar opinia Băncii Naţionale este că România este o ţară săracă din acest punct de vedere. Resursele financiare din bănci sunt de 41 de miliarde de euro (echivalent atât în lei, cât şi în toate valutele), din care economiile populaţiei sunt de 25 de miliarde de euro.

Acum, după 12 ani de la deschiderea porţilor pentru investitori, grupurile financiare străine şi-au trimis diviziile din România să facă rost de bani de aici pentru că ei nu mai au bani să le dea. Grecilor li s-a pus cruce, iar Austria este total dezechilibrată pe sistemul bancar. Expunerea pe Est şi pe România a devenit periculoasă în actualele condiţii dramatice ale pieţelor financiare.

Banca centrală a Austriei le-a cerut propriilor bănci să pună stop finanţării Estului. Aşa se întâmplă şi cu grecii, italienii, iar francezii sunt la limită. Până la urmă, toate băncile care operează în România se vor bate pentru 41 de miliarde de euro, care trebuie să finanţeze zi de zi un portofoliu de credite private de 50 de miliarde de euro, atât companii, cât şi populaţie, la care se adaugă încă aproape 30 de miliarde de euro, cât înseamnă împrumuturile acordate statului. În mai puţin de un an de zile se naşte o gaură de 40 de miliarde de euro. Până acum a fost finanţată de băncile-mamă şi grupurile financiare internaţionale. Norocul nostru este că aceste grupuri sunt captive aici, respectiv poate se gândesc să iasă, dar cine le dă banii. Problema nu este capitalul investit, ci liniile de finanţare care trebuie înlocuite, iar aici nimeni nu riscă.

În aceste condiţii, cine va mai finanţa economia, compusă din companii, stat şi populaţie, în continuare?

Preşedintele Băsescu spune că a securizat România din punct de vedere politic cu americanii. La nivel economic, lucrurile sunt total diferite. Săptămâna trecută, când a vrut să se împrumute pe piaţa americană, României i s-a cerut o dobândă de peste 7% la dolari. Polonia s-a împrumutat cu 5%. Ministerul Finanţelor a respins oferta, dar acum trebuie să găsească bani pe alte pieţe. Asta va fi principala problemă a Guvernului Boc anul viitor, nu deficitul bugetar. Cum şi unde să găsească bani pentru finanţarea curentă a statului, peste 12 miliarde de euro.

De când a izbucnit criza, Banca Naţională şi-a întărit supravegherea tuturor băncilor şi a stat călare pe şefii locali ca să ceară bani de la băncile-mamă dacă bilanţurile lor din România se înrăutăţeau. Dar ce să mai faci acum, când, peste noapte, Viena, Atena, Paris sau ce capitală o mai fi cer propriilor bănci să facă rost de capital şi să nu mai trimită bani în Est?

Dezechilibrele, din punct de vedere al concentrării acţionariatului în sistemul bancar românesc pe două-trei ţări, lovesc acum în plin. Şi băncile străine sunt captive aici pentru cât au finanţat, dar şi România este captivă. Cum ar veni, fiecare a ajuns prizonierul celuilalt. Cine evadează primul şi cât mai rămâne din el?

23 noiembrie 2011

Să nu uitaţi că pentru cele 190 de miliarde care se strâng anual la stat cineva munceşte, cineva are o idee, cineva angajează oameni şi cineva luptă pentru afacerea lui

Întreaga lume stă pe un „butoi de pulbere“. Dacă liderii europeni nu vin rapid cu soluţii care să stopeze criza financiară, care a „crăpat“ deja acoperişul Uniunii Europene şi riscă să ajungă în câteva luni la fundaţia celei mai mari construcţii politice şi economice din lume, atunci toate economiile Bătrânului Continent se vor nărui una câte una.

De un an de zile liderii Europei se chinuie să găsească un „colac financiar de salvare“ pentru ţările europene aflate în „faliment“ din cauza datoriilor uriaşe. Şi nu l-au găsit încă, iar timpul s-a întors împotriva tuturor. Nu numai a europenilor, ci şi a americanilor, a chinezilor, a întregii lumi. Acesta este peisajul dramatic la nivelul Europei de vârf din acest moment.

La polul opus, la nivelul economiei „de stradă“, nu din birourile de sticlă de la Bruxelles sau din palatele vechi de 200 de ani de la Paris, Roma sau Atena, lucrurile sunt puţin diferite. Joi seară, într-o România unde majoritatea populaţiei crede că este mai rău ca înainte de 1989, *Ziarul Financiar* i-a celebrat pe „Campionii români“ din business, pe acele firme mici şi mijlocii care în cei trei ani de criză au reuşit să meargă înainte, şi-au

majorat afacerile, au angajat oameni, au plătit taxe la buget şi ţin ca afacerea lor să reziste indiferent de vremuri. De patru ani *Ziarul Financiar* împreună cu un fond de investiţii polonez Enterprise Investors, iar în acest an alături de BCR şi Fundaţia Triple Helix scanează toată economia în căutarea firmelor care au cele mai mari rate de creştere.

În spatele acestor firme stau antreprenori români anonimi, pe care nu îi vedem în fiecare zi în prim-plan, dar care sunt responsabili de afacerea lor, de plata celor care muncesc pentru ei şi de asigurarea banilor pentru funcţionarea statului. Un stat care anual strânge 190 de miliarde de lei din impozite şi taxe şi pe care îi cheltuie cu nonşalanţă, risipindu-i în dreapta şi-n stânga. Ce gândeşte un antreprenor care face perne şi pilote, centuri de siguranţă pentru scaunele copiilor din maşini, carcase din plastic pentru interiorul maşinilor sau creşte vaci când citeşte în presă, din stenograme, că pentru 50.000 de euro un funcţionar al statului „nici nu se scoală din pat“ să facă plata pentru un contract angajat de stat? Cum pot explica premierul Boc, fostul ministru Videanu sau preşedintele Băsescu unui antreprenor care din munca lui plăteşte taxe la stat că din banii lui se plătesc contracte umflate, autostrăzile întârzie cu anii, iar „băieţilor deştepţi din energie“ li se prelungesc contractele la Hidroelectrica, pentru că după aceea toţi trei să se întrebe cine le-a prelungit.

Asta ca să nu mai vorbim de un sistem informatic pentru Casa de Asigurări care s-a făcut în zece ani. Până atunci s-au plătit şi pierdut sute de milioane de euro. Să ştiţi că pentru banii aceştia cineva a muncit, cineva a venit cu o idee sau s-a bătut pentru un contract cu un chinez, cu un asiatic sau cu un european.

Joi seară am văzut 12 antreprenori fericiţi, cel puţin pentru cinci minute, că munca lor este răsplătită măcar cu aplauze. Fiecare a spus cu mândrie câţi angajaţi are şi câţi vrea să angajeze pentru că într-o economie care stă pe linia de plutire şi o poate lua imediat înapoi ei reuşesc să asigure prin ideile lor de business, prin contractele lor, prin relaţia cu clienţii lor, locuri de muncă pentru români. În acest moment fiecare loc de muncă contează, iar ei, antreprenorii, ajung să-l preţuiască cel mai mult. Nimeni nu

are curajul să critice deschis Guvernul pentru ceea ce nu face de teamă să nu vină Garda peste ei. Nu există afacere perfectă şi fiecare este conştient că poate plăti amenzi sau penalizări în orice moment. Că stingătorul de incendiu nu este la locul lui, că o factură nu are toate datele sau că la un contract lipseşte o pagină. Fiecare are şi taxe pe care le mai datorează statului. Dar toţi „trag cu dinţii“ ca afacerea lor la care au muncit ani de zile să reziste şi să nu fie nevoiţi să dea afară „pe capete“.

Nu ştiu cât sunt Guvernul şi cei care conduc instituţiile de stat conştienţi că cineva în economie munceşte 24 din 24 să facă afaceri, să aibă creşteri, să aibă contracte, să creeze locuri de muncă. Dacă la stat programul se încheie la ora 16.00, altundeva cineva stă peste program pentru a nu-şi pierde locul de muncă. Nu am auzit niciodată în sectorul privat ca un patron să câştige un contract şi să-l onoreze în proporţie de 3%, cât înseamnă absorbţia fondurilor europene. Iar toţi cei responsabili să fie în funcţie şi acum. Miliardele de euro pierdute pe fonduri europene înseamnă un minus în economie şi în afacerile tuturor. Să spui ca premierul Boc ca după trei ani, în care ai avut „pixul şi puterea“, că acum vei atrage şase miliarde de euro ca fonduri europene pare o glumă târzie.

Oamenii de afaceri trăiesc cu senzaţia că există două lumi paralele – lumea de sus, unde fără declaraţii şi promisiuni nu trăieşti, şi lumea de jos, din stradă, care plăteşte din banii ei factura altora.

27 noiembrie 2011

Criza Zonei euro. Cum a ajuns cel mai mare proiect al Europei să fie doar un simbol de tranzacţionare

În vara lui 2007 două fonduri ale băncii de investiţii americane Bear Stearns au colapsat. De atunci a început criza financiară, iar acum, după patru ani şi jumătate, s-a ajuns să se pună problema destrămării Zonei euro. Peste 50 de ani de muncă a două generaţii, de vise politice şi economice parcă se năruie în câteva zile. Pentru că toţi liderii politici şi economici actuali ai Europei nu au creat nimic din ceea ce înseamnă esenţa UE, au primit totul de-a gata şi nu au luptat să construiască un vis şi o necesitate pentru o Europă care până în 1945 a trăit din război în război, iar colapsul Zonei euro pare să le fie indiferent.

Cred că nimeni nu-şi mai aminteşte de unde a început toată această criză, care în patru ani, ca la domino, a ajuns în mijlocul Europei şi riscă să îngroape cel mai mare proiect politic al Europei, Uniunea Europeană şi moneda comună – Euro.

În vara lui 2007 două fonduri gestionate de banca de investiţii americană Bear Stearns, care ulterior a căzut victimă crizei, fiind cumpărată de un rival, au intrat în colaps. Căderea celor două fonduri părea ceva normal. Investitorii câştigă, dar mai şi pierd. Probabil că de aceea şeful acelei bănci de investiţii nu şi-a întrerupt turneul anual de bridge la care participa.

Peste un an a căzut Lehman Brothers, iar Statele Unite au derulat în spatele uşilor închise cel mai mare program de salvare a sistemului financiar american. În joc s-au pus în câteva luni 7.700 de miliarde de dolari. Datele apar de-abia acum, după trei ani, într-o investigaţie al cărei dosar are 29000 de pagini.

Americanii au fost de acord să pice câteva bănci, pentru a le salva pe altele. Indiferent de câţi bani au pompat, americanii au făcut totul pentru a-şi salva sistemul. Cred că nici nu şi-au pus problema cât costă tot acest pachet de salvare.

Când America era în flăcări şi toată lumea o arăta cu degetul pentru produsele toxice pe care le-a creat şi le-a vândut în întreaga lume, Europa filosofa. Liderii ei politici, Merkel şi Sarkozy, care sunt şi acum în funcţie, gândeau numai pentru ţara lor, uitând că fac parte dintr-o Uniune Europeană cu 27 de ţări, dintre care 17 au adoptat moneda unică Euro.

În patru ani, de la episodul Bear Stearns, americanii au transfe_rat criza de la ei spre toată Europa, care a ajuns să fie îngenuncheată. Liderii politici şi financiari americani, chiar dacă a venit un nou preşedinte – Obama – nu au avut nicio apăsare când a trebuit să pună pe masă cele 7.000 de miliarde de dolari, fie că le-a dat statul, fie că le-a dat Banca Centrală – Fed. Când este vorba de lucruri mari, noţiunea de faliment iese din discuţie.

După ce americanii au reuşit să liniştească lucrurile la ei acasă, au transferat criza către Europa şi chiar au amplificat-o. Dintr-odată, analiştii, băncile de investiţii, agenţiile de rating au descoperit cât de îndatorate sunt ţările Europei, cât de nesustenabilă devenise datoria lor şi cum nimeni nu mai voia s-o finanţeze. Asta în condiţiile în care, timp de 20 de ani înainte, au finanţat această datorie, au creat-o când a fost nevoie şi chiar au palmat-o în diverse instrumente, cum a fost cazul Greciei, ca să intre în Uniunea Europeană.

Ceea ce se putea finanţa cu o dobândă de 2, 3, 4 sau 5%, dintr-odată nu se mai putea finanţa, iar dobânzile efective din piaţă, care ajunseseră la 6, 7, 8% în doi ani şi jumătate pentru cinci ţări ale Europei – Irlanda, Portugalia, Grecia, Spania şi Italia – au devenit de nesusţinut. Nimeni nu mai voia să se

atingă de ele şi toate au fost lăsate pradă în ghearele pieţelor financiare. Liderii Germaniei şi Franţei, state marcate de o rivalitate istorică de sute de ani, au avut la dispoziţie doi ani să stopeze înaintarea crizei către mijlocul Europei şi să găsească soluţii pentru a susţine cel mai mare proiect politic al Europei, Uniunea Europeană şi Zona euro. Predecesorii le-au lăsat moştenire acest proiect, care la bază a avut considerente de pace, nu economice.

După cel de-al Doilea Război Mondial liderii politici de atunci au pus pe masă o soluţie prin care încercau să unească ţările şi pieţele astfel încât să nu se mai ajungă la un război. Ulterior, pe măsura trecerii timpului, proiectul de pace a devenit mult mai mult. Pentru că liderii politici actuali ai tuturor ţărilor care compun Uniunea Europeană nu au trăit pe viu războiul, nu pot înţelege substanţa şi esenţa Uniunii Europene.

La fel cum noi, cei care beneficiem acum ca un dat de Uniunea Europeană, de deschiderea graniţelor, de o monedă unică atunci când ieşim din ţară, nu putem înţelege ce înseamnă destrămarea UE şi ce consecinţe poate aduce. Pentru bancherii, traderii şi investitorii de pe pieţele financiare care iau decizii într-o fracţiune de secundă şi care nu sunt plătiţi să gândească ce înseamnă Uniunea Europeană sau moneda Euro, UE nu înseamnă decât un mijloc de a face bani sau de a pierde bani, după caz. Ei au făcut bani şi când a apărut Euro, ei fac bani şi când se pune problema destrămării.

Nu-ţi vine să crezi cum lucrurile pot scăpa de sub control dacă sunt lăsate la voia pieţelor şi la mâna celor pentru care un proiect politic nu înseamnă nimic. Timp de 50 de ani trei, patru generaţii de lideri politici şi economici şi, implicit, două generaţii de oameni au muncit, au visat şi au făcut ca proiectul politic cel mai important al Europei să prindă viaţă, iar acum, în numai doi ani, totul pare că se destramă.

Să revină cele 17 ţări la monedele lor naţionale? Să se facă o Uniune Europeană cu cinci ţări puternice şi restul să se descurce? Germania, principala forţă a Europei, cea care nu vrea să-şi pună la bătaie banii şi nici

reputaţia pentru a-i salva pe mai leneşii greci, italieni, spanioli, portughezi sau cine or mai fi ei, este în esenţă principala beneficiară a Zonei euro.

Germania şi Franţa au reuşit să-şi vândă produsele şi să finanţeze pentru celelalte state achiziţia produselor pentru că a existat Euro. Excedentul lor comercial s-a bazat pe deficitul celorlalte ţări. În cazul în care celelalte ţări ar fi avut monedele lor naţionale, şi-ar fi reglat deficitele lor comerciale instantaneu, prin depreciere, iar produsele nemţeşti ar fi devenit mai scumpe şi nu ar mai fi fost cumpărate. La fel, cetăţenii greci, spanioli, italieni etc. au beneficiat de euro prin creşterea artificială a puterii lor de cumpărare. Şi au avut bani să consume produse din alte ţări.

Germania raportează cu mândrie creşterea economică şi excedent comercial istoric de peste 150 de miliarde de euro, pentru că a existat euro şi pentru că a putut să finanţeze prin băncile nemţeşti achiziţiile de bunuri şi servicii ale altor state. Bineînţeles, şi celelalte ţări ale UE şi-au majorat schimburile comerciale.

Când citeşti acum titlurile din ziarele străine, nu ştii ce să crezi. Sunt Uniunea Europeană şi Zona euro o investiţie în pierdere? „Zona euro mai are zece zile pentru a evita colapsul“, scria luni analistul *Financial Times* Wolfgang Munchau. Asta înseamnă că urmează să se rupă ce s-a construit în mai bine de 50 de ani în şapte zile?

Toată Europa, liderii ei politici, economici, bancherii au intrat într-o groapă din care fiecare caută o ieşire, adică să se salveze singur, dar dacă iese singur, va fi împuşcat de pieţele financiare cinice, pentru care fiecare reprezintă doar o cifră şi un simbol de tranzacţionare. Slăbiciunea euro şi a Europei este că cei care o conduc nu au trăit pe viu un colaps sau un război. Atunci când nu ştii cum e, îţi este indiferent rezultatul şi nu faci nimic ca să-l împiedici. În 50 de ani generaţiile Europei s-au schimbat, iar cea care deţine puterea nu a luptat pentru ceva până în acest moment. Cea mai mare slăbiciune. Totul a fost de-a gata, a fost construit de alţii. Că mai sunt şapte zile.

30 noiembrie 2011

Vom ieşi din criză când vom dori să evadăm din ea

Jurnalistic vorbind, 2011 a fost un an extraordinar. Au fost atât de multe evenimente, s-au pus în discuţie atâtea sisteme, pieţe, tabuuri, cutume, personaje, ţări întregi încât totul a devenit dramatic.

Euro mai are 10 zile de trăit, Statele Unite intră în faliment, marile bănci se vor duce una după alta în groapa istoriei, capitalismul îşi dă ultima suflare, Marx a înviat, europenii vor trebui să lucreze precum chinezii dacă vor să mai existe etc.

Dar în timpul acesta, în care guvernatorul BNR, Mugur Isărescu, se întreabă încotro ne ducem şi nu are un răspuns, după cum chiar el a spus după ce s-a întors din cercurile puterii în care se învârte, jos „în stradă“ se inventează noi produse şi servicii care ne schimbă viaţa, vin peste noi alte generaţii care consumă „viaţa“ într-un alt mod. Visele, aşteptările şi viziunea lor preşcolară schimbă lucrurile şi îndreaptă lumea. Inconştient. Când Bill Gates a pus bazele Microsoft, acum 30 de ani, visul lui era ca pe fiecare birou să existe un calculator, iar pe fiecare calculator să ruleze programul lui. Între timp, PC-urile îşi trăiesc ultimii ani, iar laptopurile câştigă teren. În anii 1990 a ieşit telefonul mobil, sub formă de „cărămidă“. Acum îl pierzi prin buzunar şi îţi este frică să te atingi de el întrucât poate face atât de multe lucruri încât eşti deja pierdut pentru noua lume.

E sfârşitul capitalismului pentru că se prăbuşeşte Europa socială şi pensionară, America fără scrupule, Grecia trândavă, Italia *dolce far niente*,

Spania cu somnul de prânz, euro prea tânăr, dolarul fără acoperire, băncile lacome, piaţa liberă care nu formează lumea echitabil ci naşte şi accentuează extremele, bogaţi şi săraci? Va fi sfârşitul capitalismului dacă cei care conduc acum ţări, companii, şcoli etc. nu se vor îngriji ca peste ani să le ofere celor care se nasc, trăiesc şi respiră tot ce e nou, locuri de muncă pe măsura speranţelor şi aşteptărilor lor. Nu este totul numai tehnologie, ce-i drept, dar ea duce lucrurile înainte. Şi visele. Că poţi realiza ceva. Indiferent ce este acela. De la o prăjitură diferită până la un produs cu totul revoluţionar. Vom trăi cu ştirile crizei încă mulţi ani. La noi criza a tăiat prima dată extrema de sus, apoi ne-a trimis în cealaltă extremă şi sperăm ca 2012 să aducă un fel de echilibru. Iar de aici să înceapă creşterea. În România nu este dezastru, nici economic şi nici politic. Dar nici nu putem fi Germania. Nu este în ADN-ul nostru. Nemţii nu dau 1 milion de euro la vrăjitoare pentru că nu au de unde. La noi, banii au venit din neant pentru o clasă şi au avut de unde să plătească „să moară duşmanii sau să aibă noroc la afacerea aia“. Aşa e viaţa noastră de zi cu zi. Azi suntem îndatoraţi cu probleme, griji, credite, datorii, mâine aruncăm cu bani în maşini, case, Valentino, Gucci, că doar nu au deschis magazine degeaba.

Aşteptăm ca schimbarea societăţii, a economiei să vină de la clasa politică, de undeva de sus, dar de acolo nu va veni niciodată paşnic. Îl injurăm pe Băsescu, dar Ponta şi Antonescu nu ne inspiră încredere, aşa că aşteptăm să vină de undeva un alt lider. Iar alţii noi nu sunt pentru că nu vor să fie.

Clasa de business comentează în surdină, de pe margine, dar nu vrea să iasă în ring, să lupte parte-în-parte cu cei de la putere.

Şi atunci cum să se schimbe lucrurile, pe cine să voteze oamenii? Iar societatea este prizoniera politicienilor şi a oamenilor de afaceri. Şi până la urmă a noastră. Asta-i România anului 2011.

Dar undeva în această toamnă, în Timişoara, într-un incubator de afaceri, adică un etaj într-o clădire, am asistat la o discuţie între un grup de programatori/softişti, adică cei pe care nu-i înţelegi ce fac şi cum fac. „Sunt Bogdan“ (cred că aşa îl chema), „sunt încă la liceu şi vreau să fac un

joc/program în care să-i adun pe oameni afară, nu în faţa calculatorului.“ „Vreau să fac“, asta-i fraza care-l duce înainte. Şi toţi din acel incubator doreau să facă ceva şi chiar făceau. Nimeni nu ştia dacă va avea succes, dar teama de eşec şi de necunoscut sigur nu exista în agenda lor. Iar şeful lor, al incubatorului de afaceri spunea aşa ca o realitate că acum se duce să recruteze viitori antreprenori la liceu, pentru că cei de la facultate sunt deja luaţi de multinaţionale.

Dar până una alta, premierul Boc şi Guvernul trebuie să aprobe bugetele şi pierderile companiilor de stat. Incubatoarele de afaceri nu au loc pe ordinea de zi. Şi aşa am mai pierdut un an cu reforma statului pe post de drapel public şi contemplând ceea ce se întâmplă în extern.

Vom ieşi din criză când vom dori să evadăm din ea şi din prizonieratul pe care-l apărăm. Şi când Guvernul nu-şi va mai propune să se reformeze pe el şi pe stat, ci să dezvolte incubatoarele de afaceri. Reforma adevărată de acolo vine.

Urmează un an electoral plin de promisiuni.

22 decembrie 2011

În 2002 nu ştiaţi unde puteţi ajunge. În 2012 ştiţi cât de mult puteţi pierde. Înapoi la muncă, adică la investiţii, tovarăşi capitalişti!

Acum 10 ani, în Europa, în toată lumea şi în România a apărut Euro, ca monedă fizică. Cel mai mare proiect monetar din întreagă istorie a lumii putea fi văzut, atins, ţinut în mână şi în portofel, atunci, de mai mult de 300 de milioane de oameni. Ca monedă scripturală, Euro se lansase în 1999.

La 1 ianuarie 2002, 12 state europene – Germania, Franţa, Portugalia, Luxemburg, Olanda, Irlanda, Belgia, Finlanda, Italia, Spania, Austria, Grecia – şi-au predat monedele naţionale şi au adoptat euro. La miezul nopţii, sub focurile de artificii de Anul Nou, dar şi de celebrare a lansării monedei unice europene, bancomatele şi unităţile bancare au fost luate cu asalt de milioane de europeni din cele 12 ţări care voiau să atingă noua bancnotă.

Nu mi-aş fi adus aminte de acest eveniment dacă nu aş fi consultat arhiva *Ziarul Financiar* pentru a vedea ce am scris acum 10 ani în primul număr din 2002. „Un vis ajuns palpabil într-o jumătate de veac“, „Înfrăţirea celor 300 de milioane de buzunare“, „O monedă unică, 12 burse“, „Marea dilemă: a adera sau a nu adera la Euro?“ (era vorba de Marea Britanie – n.r.). „Marca a murit. Trăiască euro!“ a fost titlul unui articol scris de un reporter *Ziarul Financiar* (Cristian Micu – între timp, el a devenit trader la

Londra), care s-a aflat atunci la Frankfurt, la Banca Centrală Europeană. În România, euro şi-a făcut intrarea la ghişeele băncilor şi la casele de schimb valutar ale băncilor şi totul a decurs normal. Euro era şi moneda noastră şi avea o cotaţie în jurul a 28.600-28.800 lei vechi (2,86-2,88 lei). Dolarul era cotat în jurul a 32.000-32.100 lei (3,2-3,21 lei). Între timp, euro a ajuns la 4,31 lei, iar dolarul la 3,3 lei. Analistul politic Silviu Brucan, cel care între 1999 şi 2006 a avut în fiecare zi de luni un editorial în *Ziarul Financiar*, scria: „În 2002, Europa are probleme – autorii monedei comune au apucat mecanismul de la capătul final… şi rămâne de văzut cum va funcţiona această decizie politică de forţă majoră în economia capitalistă.“ Este interesant de citit acum editorialul lui Silviu Brucan de acum 10 ani, având în vedere ce se întâmplă în Europa în zilele noastre.

În România de atunci, guvernatorul BNR se lupta să reducă inflaţia la 22% de la 30%, băncile plăteau la depozitele în lei dobânzi de 28-35% pe an, iar la dolari (valută de bază în acele vremuri) între 2-4,75%, iar la euro se plătea între 2,5-4,5%. La credite, dobânzile treceau de 35-40% la lei şi 10-12% la valută. Iar titlul principalului articol din *Ziarul Financiar* era „Plasează în lei şi ia credite în valută“, aşa ca o tendinţă pentru acel an. Cred că este valabil şi acum. Undeva, într-un colţ în pagina trei, *Ziarul Financiar* scria că „românii vor fi tot mai datori, exact ca şi cetăţenii statelor aflate puţin mai la vest de noi“. Numai că nu am ştiut cât de mult se pot îndatora românii.

Anul 2002 debutase cu intrarea în administrare specială a Băncii Române de Scont, instituţie legată de numele şi afacerile lui Sorin Ovidiu Vântu. Oare ce mai face dosarul BRS şi oamenii care au trecut pe acolo? Piaţa auto se pregătea pentru un nou an de creştere, spre 110000 de maşini, iar piaţa construcţiilor se ducea spre 3 miliarde de dolari pe an şi tocmai se introdusese TVA în construcţii. În 2012 jucătorii speră să vândă 90000-100000 de maşini noi, faţă de 90000 anul trecut. În construcţii previziunile se duc spre 9-10 miliarde de euro (11-12 miliarde de dolari). Creşterea economică era estimată la 4-6%, la un PIB de 45-48 de miliarde de euro. În acest an Guvernul Boc speră la o creştere economică cuprinsă între 1,8 şi

2,3%, dar la un PIB de 135 de miliarde de euro. Între timp, exporturile şi importurile au crescut de patru ori, spre 45-55 de miliarde de euro, faţă de 2002. La companiile de pe Bursă, Dan Ioan Popp, patronul de la Impact, dădea vile în loc de dividende – „Firma de construcţii Impact Bucureşti a hotărât să-şi plătească acţionarii acordându-le reduceri la cumpărarea de vile“.

Şi ca un déjà-vu Oltchim trecea de pe profit pe pierdere, iar Ioan Nicolae tocmai folosise rafinăria Astra pentru a-şi majora participaţia la clubul de fotbal Astra Ploieşti. Nu ştiu dacă rafinăria Astra mai funcţionează sau nu, dar clubul Astra joacă în Liga Întâi la fotbal. Sicomed Bucureşti şi Terapia Cluj erau deţinute de fonduri de investiţii şi se ocupau cu schimbarea managementului şi respectiv restructurarea personalului ca să crească productivitatea.

Daewoo Craiova vânduse, în 2001, 18262 de maşini, din care cea mai mare parte la export. Daewoo nu mai este, a venit Ford, care în 2011 produsese la Craiova circa 7500 de maşini. Utilitare. Iar americanii promiseseră să facă la Craiova 250000 de maşini pe an.

Şi dacă tot suntem la maşini, în pagina 7 din *Ziarul Financiar* din 7 ianuarie 2002, citim că „Începe telenovela ARO do Brasil“, adică Aro avea în plan să se asocieze cu firma braziliană Mirmar să deschidă o unitate de producţie mixtă în Brazilia. Aşa declara Aurel Dordea, directorul general al Aro. Asamblarea ar fi urmat să aibă loc în zona liberă Manaos, iar pentru 2001 se estima asamblarea a 1250 de unităţi. Aro? Cine e? Ce a făcut el? Aşa te-ar întreba cineva care are acum 15-20 de ani.

Şi un final al ediţiei *Ziarului Financiar* de acum 10 ani – „Dracula Park a supt până în prezent 22 de miliarde de lei“. Vă mai amintiţi de afacerea/proiectul de parc de distracţii Dracula, promovat de Dan Matei Agathon şi Guvernul Năstase? Un proiect de 31 de milioane de dolari, undeva prin Sighişoara. Dracula Park vindea acţiuni către public, iar Agathon spunea că dacă oferta publică va avea succes „până la sfârşitul acestui an vor fi construite primele două obiective din parcul tematic Castelul lui Dracula şi Institutul Naţional de Vampirologie“. Banii s-au

strâns, cel puţin cei din ofertă, obiectivele nu s-au făcut. Unde sunt milioanele sau acţiunile? Punem şi noi o întrebare peste timp. Parcă şi *Ziarul Financiar*, printr-un coleg, cumpărase vreo 100 de acţiuni ca să meargă la AGA.

Ce avem în acest an? O economie românească ce încearcă să rămână pe plus, şi cu puţin noroc s-ar putea să evităm o reintrare în recesiune. Asta dacă apele din Europa nu se învolburează din nou. Primul trimestru va fi mai dificil, pentru că toată lumea va sta în expectativă, să vadă ce se întâmplă în jur, încotro se duce lumea. După primul trimestru industria s-a dovedit destul de rezistentă în aceşti ani şi va marca un nou plus. La fel ca şi exporturile. Nu vom mai avea rate de creştere de 30%, dar şi dacă avem 10% raportându-ne la o sumă mai mare tot este ceva. Consumul a dat semne uşoare de revenire/creştere şi s-ar putea să „mişte“ în acest an. Destul au pus trei ani românii bani la saltea, la bancă. Casa mai trebuie zugrăvită, poate se iveşte şi o oportunitate pentru a da un avans/cumpăra un apartament la copii, că nu mai rezistă şi-al patrulea an la comun. S-au mai strâns şi ceva bani pentru o maşină mai bună. Ceva mobilă mai trebuie înlocuită, că sunt reduceri. Şi H&M, Zara, New Look nu au venit degeaba, să stea cu magazinele goale.

Până la urmă nu-i chiar aşa dezastru. Dacă citeşti *Ziarul Financiar* de acum 10 ani şi mă uit la o bună parte din cifrele vehiculate atunci cu cele de acum, chiar s-au mai mişcat lucruri în economie. Nu este dezastru, cum ne place să vorbim. Criza în general nu ne-a întors în 2002. Au fost pieţe, companii, afaceri, milionari care s-au prăbuşit, dar au ieşit altele şi alţii la suprafaţă.

Fiecare firmă românească sau multinaţională va trebui să investească ceva pentru a-şi ridica sau menţine vânzările pentru că altfel se va uita la afacere cum scade. Trei ani de criză şi de aşteptare/contemplare a ce se întâmplă în jur au fost de ajuns pentru repoziţionare sau restructurare. De tăiat costuri, s-a cam tăiat de peste tot, iar acum trebuie să urmeze lupta după pieţe, clienţi, noi afaceri. Adică pentru venituri. Sau veţi pierde lupta pentru/în următorul deceniu.

Ce vor face băncile? Până acum s-au uitat cum vin banii din dobânzile la credite, au mai palmat din neperformante, au amânat vânzarea de credite, au plasat banii la stat. Dar bilanţul lor nu s-a îmbunătăţit, iar acţionarii lor nu mai au bani să le susţină. Până la urmă trebuie să facă ceva cei care vor să rămână în România. Trebuie să mai dea credite şi să forţeze o creştere. Dacă mai scad şi dobânzile la lei, s-ar putea să avem o surpriză.

Dacă acum 10 ani Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, se lupta cu o inflaţie de 30%, ce am putea spune acum când se luptă cu o inflaţie de 3% pe an? Şi dacă e 3% şi cursul lei/euro trebuie să rămână stabil, nu?

Fiţi optimişti, 2012 s-ar putea să fie un an mai bun decât vă aşteptaţi. În 2002 nu ştiam unde şi cât poate creşte economia. Şi noi şi afacerile mergeam cu piaţa şi viaţa. Nu aveam un reper. Fiecare proprietar sau angajat visa la mai bine şi încerca să ajungă acolo, fiecare în felul lui şi cu cifrele şi obiectivele lui. Unul voia să aibă o maşină bună, un altul vroia să ajungă la un milion de euro. Un altul voia să-şi ia un apartament, în timp ce patronul lui voia să-şi cumpere concurentul, ca să depăşească afaceri de 100 de milioane de euro. Am văzut cum poate arăta 2007 sau 2008. Şi avem un reper. Deci înapoi la muncă, adică la investiţii, la crearea de noi locuri de muncă, de noi produse şi servicii şi de noi pieţe, tovarăşi capitalişti!

2 ianuarie 2012

Dacă ar fi fost responsabil şi în 2009

Premierul Boc a anunţat în prima şedinţă de la Palatul Victoria din acest an că el, Guvernul şi miniştrii şi-au îndeplinit „fără probleme“ indicatorii propuşi de creştere economică şi deficit bugetar pentru anul 2011.

„Încă o dată apreciez efortul pe care l-aţi făcut (adresându-se miniştrilor – n. r.) pentru îndeplinirea ţintelor macroeconomice din 2011, faptul că am reuşit să rămânem în deficitul bugetar de 4,4 şi să avem o creştere economică de peste 1,5%, cât ne-am propus, aproape de 2%, este o dovadă de seriozitate şi de credibilitate a Guvernului în contextul european nu foarte optimist, context european încă măcinat de criza datoriilor suverane şi a deficitelor excesive şi de furtunile de pe pieţele financiare. De aceea, România nu are altă şansă decât să rămână credibilă, prudentă şi responsabilă. Şi de aceea vă invit ca şi în 2012 să nu avem în vedere anul electoral, ci în primul rând interesul României de a rămâne responsabilă, credibilă în plan internaţional“, a spus premierul Boc în faţa miniştrilor şi a presei.

Dacă acest discurs l-ar fi ţinut în prima şedinţă de guvern din 2010 sau din 2011, ar fi meritat toate aplauzele şi România ar fi stat mult mai bine acum.

Să ne reamintim că în 2009 Guvernul Boc a cheltuit la buget cu 36 de miliarde de lei (8,5 miliarde de euro) mai mult decât a încasat, iar în 2010 cu 33 de miliarde de lei (7,8 miliarde de euro). În 2011 a cheltuit cu 24 de

miliarde de lei mai mult (5,7 miliarde de euro). Nu mai punem la socoteală cât a făcut în aceşti ani datorie publică.

Premierul Boc vorbeşte de credibilitatea, seriozitatea şi responsabilitatea Guvernului. Dacă ar fi avut în minte aceste lucruri şi în 2009, sigur nu ar fi fost tăierile de salarii din 2009 şi 2010 din sectorul privat şi bugetar, nici majorarea TVA-ului de la 19% la 24% şi nici scăderea investiţiilor şi a consumului de frica zilei de mâine.

Degeaba aplaudă premierul efortul pe care l-a făcut el şi Guvernul pe care îl conduce, acum la final de mandat, când lasă în urmă o economie şi un mediu de business care este temător în privinţa afacerilor şi nu are încredere nici când rezultatele sunt bune.

Economia a mers rezonabil în 2011, având în vedere contextul extrem de tensionat, dar oamenii de afaceri şi populaţia continuă să rămână neîncrezători. Dacă mâine se schimbă iarăşi situaţia? Cei mai mulţi preferă să-şi pună această întrebare decât să afirme şi să acţioneze gândindu-se că 2012 va fi un an mai bun.

Premierul a spus în şedinţa de miercuri că pentru acest an „locurile de muncă şi investiţiile reprezintă de departe cea mai importantă prioritate a Guvernului“. Păi asta trebuie să fie prima prioritate a oricărui guvern indiferent de situaţie, nu în al patrulea an de mandat. Cred că nici premierul nu ştie câte locuri de muncă s-au creat în economie ori s-au distrus în aceşti trei ani de mandat al lui. Iar la investiţii, mai mult a plătit facturile restante din anii anteriori decât a creat altele noi. Iar investiţiile străine sunt cel mai mare dezastru. De la 9 miliarde de euro au ajuns la 2 miliarde de euro şi mai mult s-au înregistrat plecări majore decât intrări.

Încă aşteptăm investiţiile din IT vehiculate la finalul anului trecut şi care sunt cel puţin până acum „confidenţiale“.

Premierul Boc şi ministrul finanţelor Gheorghe Ialomiţianu s-au încadrat în deficitul bugetar convenit cu FMI de 4,4% din PIB lăsând plăţi de onorat şi pentru la anul. Şi tot aşa şi Guvernul care va veni din 2013 va avea plăţi de onorat de pe urma Guvernului Boc.

Întreprinderile de stat cu pierderi? Guvernul le va reforma, exact cum le-a reformat şi în aceşti trei ani. A tăiat indemnizaţiile de conducere ale membrilor CA până la nivelul unui secretar de stat. Atât, atât a făcut în anii anteriori. După nouă luni de căutări, Ministerul Economiei nu a putut să aleagă nicio firmă de headhunting care să selecteze managerii. Iar de privatizare şi de restructurare, probabil că sunt tone de hârtie de consultanţă. Oricum, sigur consultanţii şi avocaţii şi-au luat banii pentru întocmirea proiectelor.

Dar să lăsăm istoria în urmă, pentru că şi noi vom lăsa moştenire datoriile urmaşilor noştri şi să sperăm că în prima şedinţă din 2013, premierul de atunci va felicita Guvernul anterior pentru că şi-a îndeplinit obiectivele pentru 2012. Creştere economică de 1,8-2,3%, deficit bugetar de 1,9% din PIB, creşterea absorbţiei fondurilor europene la 20%, reforma făcută şi întreprinderile de stat cu pierderi, privatizarea unor companii pe piaţa de capital, terminarea autostrăzilor Bucureşti-Constanţa şi Bucureşti-Ploieşti după un deceniu. Atunci ar trebui să aplaudăm şi noi.

4 ianuarie 2012

Pe Guvern cine îl trimite în judecată?

Dacă nu eşti prieten cu cei de la putere, indiferent cine este aceasta şi care sunt personajele, şi nu ştii cotloanele puterii, nu poţi face afaceri de genul: energie ieftină de la Hidroelectrica către băieţii deştepţi; afacerea Romgaz, gaze ieftine pentru sprijinirea combinatelor chimice; sistemul informatic al Casei Naţionale de Asigurări de Sănătate, care s-a făcut în zece ani şi a costat peste 100 de milioane de euro şi nici până acum nu este gata integral; autostrăzile care încep şi nu se mai termină, dar sunt plătite. Sălile de sport şi mai nou bazinele de înot, Stadionul Naţional, contractele de consultanţă pentru toate companiile de stat care, adunate, cred că depăşesc o sută de milioane de euro pe an etc. Şi dacă cunoşti măruntaiele puterii, transferul de bani şi resurse dintr-o parte în alta nu stă apoi decât într-un referat, într-o semnătură, a unui director, a unui secretar de stat, a unui ministru şi a Guvernului, şi în final în justificarea unui interes naţional.

Acum a fost rândul afacerii cu gaze ieftine de la Romgaz să iasă la suprafaţă şi să se lase de data asta cu subminarea economiei naţionale.

Astfel de afaceri se fac în întreaga lume, problema este ce rămâne în urmă şi pentru ce. La izbucnirea crizei în 2008/2009, guvernul german condus de Angela Merkel şi-a ajutat cu bani de la buget marile companii auto să ţină salariaţii pe statul de plată şi să nu-i dea afară. În Franţa, Sarkozy are o lungă prietenie cu marii industriaşi, iar companiile franceze sunt avantajate prin contracte cu statul, prin deschideri de uşi pe alte pieţe, dar în spatele lor stau sute de mii de salariaţi.

La noi, Hidroelectrica a prelungit cu şapte ani afacerile „băieţilor deştepţi“ în 2010, pe motiv că firma de stat avea nevoie de nişte contracte ferme pe termen lung pe baza cărora să obţină finanţare de la bancă. Numai că, la finalul lui 2010, Energy Holding avea 51 de salariaţi, Alpiq Romenergie şi Alpiq Romindustries aveau 13, respectiv 18 angajaţi. Iar aceste trei firme primiseră contracte cu energie ieftină de peste 720 de milioane de lei pe an. Înmulţiţi asta cu şapte ani şi vedeţi cât rezultă. Totul pentru 82 de angajaţi şi pentru ca aceste firme să ia energia ieftină şi să o dea mai departe tot la noi în economie. Alro măcar avea 2600 de angajaţi şi ţine în viaţă un oraş întreg. Încă nu se ştie pe cine ţine în viaţă Energy Holding şi Alpiq.

Şi Renault a primit facilităţi, ajutoare de stat pentru Dacia de-a lungul anilor. Dar are 13500 de angajaţi şi „au scos din mormânt“ un brand pe care l-au înviat şi l-au făcut celebru în Europa. La gazele ieftine, Ioan Niculae este mai mult cunoscut în opinia publică ca fiind patronul echipei de fotbal Astra şi pentru că schimbă antrenorii mai des ca Becali. Oricum, Nicolae are mai mulţi angajaţi decât Energy Holding şi Alpiq. Problema lui Nicolae nu este că a luat gaze ieftine, ci ce a făcut cu ele, dacă a făcut îngrăşăminte sau le-a dat mai departe, ca la energia ieftină.

Dacă toate aceste afaceri în care firmele de stat dau produsele şi serviciile mai ieftin decât preţurile din piaţă şi în care baronii regiilor de stat, aşa cum i-a numit preşedintele Băsescu, primesc OK-ul ministerial, guvernamental şi politic ar fi transparente şi s-ar explica public unde este avantajul economiei, nu s-ar ajunge aici. Problema la noi este „căpuşeala“, respectiv atunci când banii pleacă de la marile companii şi regii de stat la firme private mai mari sau mai mici cu o secretară, un birou şi un apartament închiriat. Iar la rândul lui, intermediarul, care îşi opreşte cea mai mare parte a banilor, dă contractele mai departe şi la preţul pieţei celor care le execută în realitate.

Aşa au fost devalizate regiile autonome, CFR-urile de Marfă, de Călători, de Infrastructură, Poşta, companiile din energie. Iar totul sub ochii Guvernului. Acum este rândul premierului Boc şi a Guvernului să constate

cum companiile din subordinea ministerelor pierd banii şi ei aprobă anual bugete de sute de milioane de euro în cinci minute, atât cât durează citirea actului normativ de către ministrul de resort în şedinţa de la Palatul Victoria.

Dacă puterea, Guvernul, ministrul, secretarii de stat nu ar fi părtaşi la această afacere a întreprinderilor de stat cu pierderi sau a „devalizării“ prin acte oficiale a companiilor de stat care mai fac profit, atunci ar fi trebuit ca ei să dea în judecată companiile şi managerii lor pentru management defectuos. Nu am auzit până acum ca Guvernul să dea în judecată managerii companiilor pe care le deţine pentru felul în care au fost conduse şi pentru responsabilitatea în faţa pierderilor. Pentru că toţi sunt responsabili şi toţi iau parte anual, prin aprobarea bugetelor, la ceea ce se întâmplă. Probabil că nu am fi aflat niciodată ce se întâmplă la Hidroelectrica, cine şi cât ia din energia ieftină, dacă americanii care administrează Fondul Proprietatea, ca acţionar acolo, nu ar fi publicat contractele în doar câteva luni. Guvernul, prin Ministerul Economiei ca acţionar, nu a publicat niciodată contractele cu „băieţii deştepţi“ şi nu ar fi făcut-o niciodată. Şi Guvernul deţine 80% din Hidroelectrica. Şi la Romgaz, Fondul Proprietatea a publicat o parte dintre contracte. Guvernul Boc mai are mai puţin de un an de administrat ţara din cei patru. În cei trei ani de până acum nu a pus pe masă banii care intră şi care ies din companiile de stat. Nu le-a privatizat şi nici nu le-a listat la bursă dacă ar fi considerat că sunt strategice şi nu trebuie vândute cu totul. În schimb, „reforma statului“ merge înainte şi mai mult ca sigur viitorul Guvern va trebui să ia şi să plătească de la buget datoriile şi pierderile acestor companii de stat. Iar în joc sunt peste două miliarde de euro, dacă nu chiar mai mult. În momentul ăsta datoria publică trece de 40% din PIB, anul acesta mai adăugăm ceva, la anul încă ceva şi dintr-o dată se va face 60% din PIB. 82 de angajaţi de la Energy Holding şi Alpiq sigur vor avea un job timp de şapte ani; în schimb, sute de mii de alţi angajaţi vor trebui să strângă cureaua şi să-şi caute de lucru, atunci când Guvernului îi vor exploda în faţă afacerile „băieţilor deştepţi“ cu toate companiile de stat. Prima pe listă este Poşta care îşi va pierde monopolul

peste un an, nu va face faţă concurenţei din piaţă, iar o parte dintre cei peste 30000 de angajaţi îşi vor căuta de lucru.

Pe Guvern cine îl trimite în judecată pentru această administrare a companiilor? Guvernul premierului Boc tot invocă ce a lăsat în urmă Tăriceanu. Dar până acum nu l-a dat în judecată.

8 ianuarie 2012

Cum s-au bătut brokerii şi acţionarii Bursei pentru 525 de lei. Plus o cartelă de metrou

În timp ce acţionarii, brokerii şi investitorii se luptau ca la Rovine pentru alegerea preşedintelui şi a Consiliului de Administraţie, Bursa „murea“ cu acte în regulă. După 16 ani de la redeschidere şi după lupte crâncene în culise an de an între brokeri, Bursa poate face cerere pentru şomaj şi va fi acceptată cu brio. Pentru cei care nu ştiu, ajutorul de şomaj este de 525 de lei şi poate creşte în funcţie de anii lucraţi.

La cum arată Bursa de la Bucureşti acum, cu tranzacţii şi implicit comisioane care nu acoperă nici măcar biletul de metrou pentru cea mai mare parte a brokerilor care vin în fiecare dimineaţă la muncă în faţa ecranelor de tranzacţionare şi tot aşteaptă revirimentul, nici nu ar trebui să existe conducere. Indiferent din cine este formată. Să îţi iroseşti zece ore din viaţă stând pe culoarele de la Hilton pentru a face şi desface alianţe, nu merită. Plus orele care s-au pierdut înainte încercând să îl schimbe pe Farmache, să îl pună pe Lucian Anghel sau să îl sprijine din simpatie pe Dan Paul.

În 16 ani nu s-a schimbat nimic la Bursă. Îmi amintesc şi acum când au fost primele alegeri de la Bursă şi cum s-au făcut atunci alianţele care l-au sprijinit pe Farmache. O parte dintre personajele de atunci şi-au găsit altceva mai bun de făcut, iar alţii luptă în continuare (Siminel) şi nu înţeleg

de ce. Oricum Siminel, unul dintre cei mai vechi combatanţi ai fronturilor Bursei, mai mult a delistat de pe piaţa de capital decât a listat. Deci pentru ce se lupta? Pentru că la Bursă trebuie să te lupţi pentru listări, pentru a aduce companii şi implicit investitori.

E bun şi Facebook-ul, Danone, Daimler, Dior, dacă Romgaz nu e. Pentru cei interesaţi, astăzi acţiunile Adidas tranzacţionate la Bucureşti au crescut cu 6%, într-o singură tranzacţie de 231,6 lei. Iar brokerul care a făcut tranzacţia a luat un comision de 3,5 lei. Cartela cu două călătorii la metrou este de patru lei, deci brokerul trebuie să mai muncească şi mâine.

Petrom, cea mai mare companie românească, cea mai valoroasă şi cu cel mai mare profit, aproape de un miliard de euro, a avut azi tranzacţii de 65.800 lei (15.000 euro). Deci o sută de brokeri s-au bătut astăzi pe 150 de euro. Adică masa pe care o plătesc patru brokeri pentru a face şi desface alegerile pentru bursă. Cred că mai mult au dat pe şpriţ şi pe trabuc şi au pierdut vremea discutând despre Bursă decât au făcut bani din comisioane.

La ora la care scriu acest articol nu se ştie cine va fi preşedintele Bursei. Dar trag speranţa ca peste patru ani, când vor fi noi alegeri, brokerii să nu fie la coadă la ajutorul de şomaj.

P.S. Să-l felicităm pe Lucian Anghel, noul preşedinte al Bursei, şi să-i urăm succes şi nervi de oţel pentru a face faţă discuţiilor interminabile şi fără finalitate de la Bursă. Sperăm să nu se lupte pentru ajutorul de şomaj.

9 ianuarie 2012

În timp ce zece români s-au grăbit să devină antreprenori ai economiei din stradă, Guvernul se gândeşte liniştit la o strategie de atragere a investiţiilor. Pe care o va prezenta în februarie. Dacă e gata…

Ce diferenţă mare de atitudine între Guvern şi economia din stradă, cea pe baza căreia se sprijină Guvernul prin taxele şi impozitele pe care le plăteşte. Ce diferenţă clară între dorinţa de a mişca lucrurile şi responsabilitatea faţă de familiile lor, faţă de propriul viitor, între birourile de la Palatul Victoria, adică cei care le ocupă, cei care reprezintă Guvernul, cel căruia i-am dat mandatul să ne reprezinte şi să ne conducă, şi economia antreprenorilor, a celor pentru care ziua de mâine este o necunoscută, şi care, de teamă, decid să facă ceva, atât cât se pricep – un aprozar, o sală de jocuri, un producător de ambalaje sau un distribuitor de pesticide! *Ziarul Financiar* a vrut să afle cine sunt cei care au avut curajul să înceapă o afacere în prima zi din 2012, adică lista primelor 10 firme înregistrate în acest an. Cine sunt antreprenorii, de unde sunt şi ce vor să facă. Sigur, premierul Emil Boc nu a auzit de Marian Tudoran, 23 de ani, din Bistriţa, care vrea să-şi deschidă aprozar într-un sat de la câteva zeci de kilometri de Bistriţa: „Acolo nu se mişcă mai nimic, aşa că m-am decis să-mi deschid o afacere.“ În Suceava, Ovidiu Doroftei, 34 de ani, a decis să intre în

domeniul distribuţiei de pesticide. El speră ca firma sa să-i aducă 100.000 de euro în acest an, iar profit să facă undeva prin 2014. Sunt doar două exemple dintre primii zece antreprenori înregistraţi în acest an. De teamă, de foame, pentru că nu mai vor să muncească pentru alţii. Şi, mai mult decât atât, perspectiva de a face bani, de a câştiga în viitor este mai puternică decât realitatea austeră a crizei de acum. De partea cealaltă, Guvernul Boc se uită cum investiţiile străine pur şi simplu se prăbuşesc. Guvernul, premierul Boc şi tot aparatul guvernamental au reuşit să atragă în ultimul an numai 1,3 miliarde de euro. Şi nici banii ăştia nu i-au atras ei, prin politicile lor, ci mai degrabă au venit din inerţie. Acum 5-6 ani, investiţiile străine aveau o medie de 7 miliarde de euro pe an. În 2004, în ultimul an al Guvernului Năstase, investiţiile străine directe au fost de 5 miliarde de euro, iar în 2008, în perioada „iresponsabilă“ a Guvernului Tăriceanu, au fost de 9 miliarde de euro. Care a fost răspunsul de acum al reprezentantului Guvernului care ar trebui să se ocupe de atragerea acestor investiţii? „Suntem la stadiul de gândire a strategiei pentru 2012. În februarie, probabil, va fi finalizată“, menţionează Constantin Matei Lăpădat, directorul general al Centrului Român pentru Promovarea Comerţului şi Investiţiilor Străine.

În timp ce zece oameni cu vârste cuprinse între 23 şi 42 de ani au dat buzna să-şi înregistreze firma în 2012 şi să caute un business ca să asigure traiul familiei lor, reprezentantul Guvernului sau chiar Guvernul este la stadiul de „gândire a strategiei“ pentru atragerea investiţiilor străine în acest an. Economia internă nu are resurse suficiente pentru investiţii şi de aceea trebuie să caute investitori şi în afara ţării. Polonia şi Turcia, ţările care au sfidat criza, îşi fac reclamă în toate marile reviste de politică şi business ale lumii: *Invest in Turkey. Invest in Poland!*

Miniştrii lor, care sunt responsabili de acest lucru, ies în faţă şi îşi promovează ţara, spunând despre creşterea economică înregistrată, despre facilităţile pe care le oferă, dau şi un număr de telefon şi o persoană de contact, au site şi vorbesc cu mândrie despre ţara lor.

La noi, Guvernul este cunoscut prin faptul că a luat măsuri dure de austeritate, că are program cu FMI, că a tăiat salariile şi că s-a încadrat în ţinta de deficit. Acesta este exemplul pozitiv prin care este promovată România, din gură în gură şi pe agenţiile de presă internaţionale. Turcia şi Polonia îşi scot în evidenţă creşterea economică şi perspectiva de dezvoltare, în timp ce, în dreptul României, austeritatea şi tăierea salariilor sunt cuvintele de ordine. De unde să aducă Guvernul creşterea dacă nu are o strategie de atragere a investiţiilor străine? Este 15 ianuarie, iar economia privată munceşte deja de două săptămâni, în speranţa că se va încadra în bugetul propriu şi că va atinge targetul de vânzări, astfel încât să nu fie nevoită să apeleze din nou la reducerea cheltuielilor şi a salariilor.

Iar Guvernul este la stadiul de „gândire“ a strategiei pentru investiţii străine. Iar în momentul ăsta, premierul Boc contemplă prăbuşirea lor.

Unul dintre antreprenorii care şi-au deschis afaceri în 2012, în domeniul imobiliar, spunea că vrea să angajeze în acest an 10 oameni.

La polul opus, întrebată privind existenţa unui plan naţional al Guvernului de creare a locurilor de muncă, ministrul muncii şi protecţiei sociale, Sulfina Barbu, spunea la finele săptămânii trecute că acesta este subiectul unei conferinţe viitoare, după ce se va discuta pe această temă cu partenerii sociali. Probabil că Guvernul Boc îşi va termina mandatul la finalul acestui an şi tot se va lucra la strategia naţională pentru crearea de noi locuri de muncă sau de atragere a investiţiilor străine.

Ce diferenţă mare între acei antreprenori, al căror prim gând din acest an a fost să lanseze firma cât mai repede şi să înceapă să mişte ceva palpabil, să angajeze, să taie facturi, astfel încât statul să vină după aia să le ia taxe şi impozite, şi oamenii Guvernului, care gândesc strategii şi sunt plătiţi din munca şi ideile celor de mai sus!

Dar timpul nu stă în loc. Aşa cum lipsa reformei în sănătate, de care nu s-a atins niciun Guvern din motive politice, a explodat acum, şi lipsa investiţiilor, fie că sunt străine, fie că sunt interne, tot se vor vedea în economie prin lipsa locurilor de muncă, lipsa veniturilor la buget şi scăderea economică.

Până atunci, fiţi liniştiţi, Guvernul gândeşte o strategie. Dar economia nu stă în loc şi datoriile ticăie.

15 ianuarie 2012

Boc cere românilor înţelegere. Dar românii pot înţelege de ce şi-a trimis consilierul personal, specialist în ştiinţe militare, ca şef la o companie de 600 de milioane de euro?

Premierul Boc a azvârlit Pieţei Universităţii, protestatarilor, opoziţiei, televiziunilor, mulţimii indignate din faţa micilor ecrane, deci României, „capul“ lui Baconschi. Securea a fost înlocuită cu telefonul mobil. Dar capul insipidului ministru de externe, pe care oricum Boc nu-l putea suporta, nu poate ţine loc de locuri de muncă, de investiţii private româneşti şi străine, de reducerea fricii în privinţa jobului şi readucerea încrederii oamenilor în economie. În timp ce Boc îi tăia capul lui Baconschi, ca un favor făcut protestatarilor, un antreprenor român – Marin Cruţescu de la Amvic Grup – îşi vedea anulată o întâlnire de afaceri cu nişte parteneri italieni cărora voia să le vândă ferestre şi cofraje. În spatele acelor ferestre şi cofraje stau locuri de muncă, familii, prezentări, impozite şi taxe la stat şi, în final, profit. Opoziţiei, pieţei şi televiziunilor le-ai dat un cap. Dar ce le dai economiei, antreprenorilor, managerilor şi investitorilor? Că ei nu vor „capete“ că nu au ce face cu ele. Ei vor să nu mai stea la coadă la administraţiile financiare, aşa cum se stă acum, ca să dea bani. Nu să ia. Ei nu mai vor să vadă cum banii lor, pentru care au muncit, se duc în contracte

umflate cu statul sau în energie ieftină pentru „băieţii deştepţi“ sau să hrănească o haită aflată în spatele celor de la putere. Vineri, când Cruţescu sau Popescu sau Ionescu primeau un răspuns că se amână un contract sau o vânzare până se mai liniştesc lucrurile, ministrul economiei îl numea în fruntea Transelectrica, transportatorul naţional de energie cu afaceri anuale de 600 de milioane de euro, pe un consilier personal de-al lui Boc, Adrian-Victor Vevera. Dacă Transelectrica nu era listată la Bursă, unde este obligatoriu să anunţi schimbările în conducere, nici nu am fi ştiut de această numire. Ministerul Economiei l-a pus în poziţia de preşedinte al Consiliului de Administraţie, care trebuie să supervizeze activitatea conducerii executive a uneia dintre cele mai mari companii de stat, pe un doctor în ştiinţe militare care în ultimii ani, conform CV-ului, s-a specializat în protecţia informaţiilor. Asta a fost vineri. Marţi dimineaţă, Guvernul a anunţat că Adrian-Victor Vevera renunţă la numire.

Deci, în trei zile, Guvernul şi ministerul s-au jucat cu o poziţie de top management în România aşa cum dai o declaraţie politică în weekend ca să aibă ce da televiziunile şi site-urile breaking news, iar când vii luni la lucru, o retractezi, spunând ironic de la înălţimea puterii că a fost o glumă pe care presa a înghiţit-o pe nerăsuflate de foame ce-i este. Tot aşa este şi cu administrarea companiilor de stat sau a sectorului energetic sau al educaţiei sau al sănătăţii. Toată această administrare a Guvernului este ca o declaraţie politică, pentru care nu dai socoteală, conform cutumei.

În discursul de luni din Parlament, premierul Boc aducea în discuţie situaţia dificilă din jurul nostru: „Trăim vremuri deosebite în lume, în Europa şi în România. Criza necruţătoare afectează viaţa a miliarde de oameni. Suntem practic în mijlocul unei crize fără precedent după cel de-al Doilea Război Mondial. Nimeni nu ştie exact cum se va încheia criza sau ce forme va îmbrăca ea. Astăzi în Uniunea Europeană există riscul major de a se reveni pe recesiune economică.“ Şi făcea apel la unitate, la înţelegerea situaţiei economice, la linişte etc. Premierul spunea că-i înţelege pe români că protestează, pentru că au fost nevoiţi să îndure măsurile de austeritate pe care Guvernul a trebuit să le ia. Dar oare românii şi acţionarii

(Transelectrica este cotată la Bursă) îl înţeleg de ce azi pune un preşedinte la o companie care are pe mână toată reţeaua electrică şi peste trei zile îl revocă? Oare românii pot înţelege de ce a fost nevoie să se taie salariile şi să se majoreze TVA-ul într-o zi, adică lucruri clare, când de trei ani (plus încă 4 înainte, pe vremea lui Tăriceanu) se anunţă şi se face din vorbe restructurarea administraţiei şi a firmelor de stat. Ce reformă a statului a făcut premierul Boc când în trei ani de când are în administrare sistemul medical nu s-a reuşit punerea în funcţiune a sistemului informatic prin care, în orice moment, poţi să vezi unde se duc cei 5 miliarde de euro care se cheltuie anual în sănătate? Cred că mai repede va face ministrul turismului, Elena Udrea, sistemul infomatic prin care se poate vedea în timp real cine şi unde s-a cazat în hoteluri până va fi gata sistemul în sănătate.

De ce ar mai arăta românii înţelegere, aşa cum o cere premierul Boc, când simt că austeritatea reală şi reforma închipuită nu duc economia nicăieri? Cu ce ar mai putea să vină nou Guvernul şi premierul Boc ca politică şi să întoarcă neîncrederea în cei de la putere? După „capul“ lui Baconschi, mai lipseşte doar să azvârle cu bani pe care să se bată mulţimea.

P.S. La închiderea ediţiei a venit informaţia de la Guvern că Adrian-Victor Vevera a demisionat din funcţia de preşedinte al Transelectrica, dar că va rămâne membru în CA.

24 ianuarie 2012

„Cea mai mică datorie externă pe cap de locuitor din UE“ este doar o iluzie fără o creştere economică de peste 3%. Până atunci, acumulăm în fiecare zi datorie la datorie

Preşedintele Băsescu a constatat şi a anunţat astăzi că România are cea mai mică datorie externă pe cap de locuitor din Uniunea Europeană.

Aceasta este vestea bună. Vestea rea este că, chiar în timp ce preşedintele îşi ţinea conferinţa la Palatul Cotroceni, Ministerul Finanţelor adăuga încă 1,5 miliarde de dolari la datoria statului, pentru care România, adică noi, trebuie să plătească dobânzi de 101 milioane de dolari pe an în următorii 10 ani.

Cele 1,5 miliarde de dolari (1,1 miliarde de euro) se adaugă celor 22 de miliarde de euro – datoria externă a statului. Asta înseamnă cel puţin un miliard de euro dobânzi pe an.

Dacă punem la socoteală şi datoria privată, datoria externă totală a României mai are un miliard de euro şi se apropie de 100 de miliarde. Adică plata unor dobânzi de cel puţin cinci miliarde de euro în fiecare an.

În urmă cu 12 ani, datoria externă totală era de 11 miliarde de euro.

În toată această datorie totală se află maşinile noastre, casele noastre, plasmele noastre, vacanţele noastre, berea noastră, hainele noastre,

telefoanele de ultimă generaţie. Dar tot aici se află şi (in)competenţa celor care au condus şi conduc România, tot aici sunt şi banii aruncaţi şi prăduiţi din sistemul de stat, tot aici sunt şi erorile în administrarea intrărilor de valută şi a creditării de către BNR sau de către tot sistemul bancar – pentru care toată lumea plăteşte acum –, tot aici este şi preţul rămânerii la putere a preşedintelui Băsescu – în 2009 România a luat peste noapte de la FMI cel mai mare împrumut din istoria ei, de aproape 20 de miliarde de euro (jumătate din bani fiind în rezerva valutară a BNR, care nu este inclusă în datoria publică) –, tot aici se adună lipsa restructurării în sectorul şi în companiile de stat, devalizările şi pierderile firmelor de stat.

Anul trecut, probabil iritat de faptul că datoria externă este pusă numai în seama statului, guvernatorul BNR Mugur Isărescu a ţinut să le reamintească românilor că datoria externă înseamnă şi creditele în valută pe care le-au luat ei, pentru care a trebuit să ţină cursul valutar leu/euro la un nivel stabil şi să ferească astfel sistemul bancar de o lovitură în plin dacă moneda naţională s-ar fi prăbuşit. Dar la fel de adevărat este şi că diferenţialul de dobândă între leu şi euro a fost net în favoarea monedei europene. Iar controlul dobânzii la lei se află la BNR şi nu în altă parte.

Inflaţia a fost biruită, parcă într-un moment în care nu mai este nevoie de acest lucru. O inflaţie anuală de 3,5% nu implică şi o dobândă la lei de 3,5-5%, ci peste 10% la creditele în lei. Inflaţia a scăzut parcă prea târziu.

Uitându-se la Italia, Grecia, Portugalia, Belgia, Germania etc., preşedintele Băsescu face un titlu de glorie din faptul că România are cea mai scăzută datorie externă pe cap de locuitor din UE. Dar dacă România se va târî în următorii ani cu o creştere economică de 1-2%, această datorie le va exploda în faţă românilor peste cinci ani, când vom realiza că ea s-a dublat, dacă nu triplat. Pentru că rostogolim tot timpul datoria şi plătim dobânzi la dobânzi.

România poate rambursa din soldul datoriei doar dacă are o creştere economică de peste 3-4%. Mai este şi varianta în care, aşa cum a făcut Ceauşescu, se taie tot – salarii, pensii, importuri – şi se mai rambursează din datorie.

Partea bună este că încă mai putem să ne împrumutăm de pe pieţele financiare, adică mai avem „spaţiu“ ca procent în PIB. Partea rea este că aceşti bani se vor „topi“ cât ai clipi în malaxorul administraţiei ineficiente a Guvernului, unde sunt multe guri de hrănit.

Nu vom avea creşteri de salarii în sectorul bugetar, nu vom avea pensii mai mari, pentru că nu sunt bani. Asta ne spune preşedintele Băsescu şi premierul Boc. Creşteri nu vor fi, dar cu toate acestea salariile trebuie plătite, iar plata lor se face şi din datoria contractată săptămânal de Finanţe.

31 ianuarie 2012

Nu suntem pregătiţi pentru inflaţie şi dobânzi mici

Anul 2012 a debutat cu două minime istorice pentru BNR şi pentru România. Inflaţia a ajuns la un minim istoric anual de 3,14%, iar joi BNR a redus dobânda de politică monetară la 5,5% pe an, alt minim istoric pentru ultimii 21 de ani. Nu ştiu cum a fost înainte de 1989, cum era cu minimele istorice.

Ceea ce alte ţări tovarăşe ale României în blocul comunist au atins mai repede, noi am atins după 21 de ani. A fost un drum cam lung de parcurs, aşa ca de ţară, cu hârtoape şi mocirlă, când putea fi un drum naţional cât de cât curat. Până la autostradă mai avem.

Dar întrebarea mea este dacă BNR şi tot sistemul bancar, obişnuiţi istoric cu o inflaţie şi rate de dobândă de două cifre, se pot descurca cu noile cifre. Dar nu numai ei, ci şi toată economia. Inflaţia mare putea să ascundă multe şi astfel toată lumea trăia şi se descurca într-un concubinaj fericit. Creşterile anuale de afaceri sau venituri la buget în valoare nominală de două cifre cel puţin, iar dacă aveai o stabilitate cât de cât a cursului, pentru că BNR voia să reducă inflaţia, atunci rezultatele finale în euro sau dolari erau chiar spectaculoase. Salariile nu ţineau pasul cu inflaţia, dar creşteau şi tot timpul exista această speranţă. Era inflaţie de 30%, salariile urcau cu 20%, cursul creştea cu numai 18%, deci era bine.

Acum totul s-a schimbat dramatic, şi cifre şi psihologie. Când vezi în faţa ochilor creşteri anuale de business de sub 10%, când pe perete

veniturile estimate sunt de maximum 4-5% faţă de 20% acum câţiva ani, când în dreptul salariilor nu există niciun procent de creştere, ci ar putea fi chiar scădere, atunci îţi dai seama dintr-odată că totul este foarte greu. Înainte afacerile creşteau din inerţie, prin simpla lor existenţă, prin inflaţie şi curs, dacă aveai legat preţul produsului şi al serviciului la evoluţia ratei leu/dolar/euro. Iar inflaţia era scuză pentru tot. Când veneau străinii şi vedeau cifrele se speriau. Ei aveau cu chiu, cu vai creşteri anuale de 5-8%, iar în România raportările către centru începeau de la 15-20% în sus.

Dobânzile mari, în cifre, la depozite îţi aduceau o satisfacţie nominală. La cea reală nu te gândeai. Acum, la o dobândă de 7% pe an la lei, adică zero şi ceva la sută pe lună, parcă nu ar mai avea sens să ţii banii la bancă. Nici nu-ţi dai seama ce dobândă primeşti.

Când inflaţia era mare, lumea nu prea se îngrămădea la credite. Dar când cursul a devenit stabil, perspectiva s-a schimbat. În valută salariul creştea şi ratele puteau fi şi rambursate.

În acest moment totul este diferit. Cu o scădere economică gata să sune în orice moment la uşă, plus un mediu de afaceri extrem de dur, un plus al cifrei de afaceri obţinut din greu de 3-4% în lei poate fi anulat peste noapte de o creştere a cursului.

Pe cine mai interesează că inflaţia este de 3%, minim istoric? Afacerile şi cererea nu sunt atât de mari încât cifrele mici de creştere să fie compensate de volum.

Pentru Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, o mişcare de curs de câteva procente este nimic, nici nu o mai pune la socoteală, având în vedere că reperul este triplarea cursului peste noapte de acum 15 ani.

Isărescu s-a luptat 21 de ani cu inflaţia. Şi a dovedit-o. La dobânzi la lei, mai ales la credite, încă mai are de muncă vreo doi ani. Întrebarea este dacă noi, economia, managerii, populaţia, bugetul, suntem pregătiţi să vedem în faţă şi să trăim cu aceste cifre mici. Le facem faţă?

3 februarie 2012

Ungureanu are şansa să pună în practică propriile rapoarte pe care le făcea la SIE şi să vadă cât sunt de valoroase pentru economie

Acum un an, la emisiunea „După 20 de ani“ de la Pro TV, l-am întrebat pe Mihai Răzvan Ungureanu dacă SIE – serviciul secret care acţionează şi strânge informaţii în afară cu implicaţii asupra României – a ştiut din timp că vine criza financiară şi economică peste noi. Şeful SIE atunci şi actualmente premierul desemnat a spus foarte sigur, într-un limbaj aseptic impecabil, şi fără să clipească că SIE a ştiut şi că a avertizat instituţiile abilitate să primească aceste informări despre criză, dar ce fac aceste instituţii cu aceste rapoarte nu este problema lui sau a SIE. E a altora, preşedinte, premier, miniştri, BNR, SRI şi cine-o mai primi rapoartele.

Adică i-a anunţat înainte pe preşedintele Traian Băsescu şi pe guvernatorul BNR Isărescu că vor lua în ianuarie 2009 de la FMI 20 de miliarde de euro, cel mai mare împrumut din istoria ţării, când ei în toamna lui 2008 declarau peste tot că România este izolată de criză şi că nu avem de ce să ne împrumutăm? Numai desecretizarea arhivelor, peste câteva decenii, ne va da răspunsul la această întrebare.

Până atunci Mihai Răzvan Ungureanu, 43 de ani, speranţa lui Traian Băsescu să aducă creşterea nivelului de trai, are ocazia unică de a lua în considerare rapoartele pe care le-a întocmit la SIE despre economie şi a

acţiona efectiv pe baza lor în calitate de premier. De a le pune în practică şi a vedea cât sunt de valoroase.

Probabil că în acele rapoarte pe care le-a întocmit la SIE şi pe care le va găsi acum în mapa oficială de pe biroul de la Palatul Victoria scrie: cum şi de ce investiţiile străine s-au prăbuşit în aceşti ani de criză, iar toţi se duc în Polonia sau Turcia şi sunt sigur că deja are un plan de relansare; cum România se dezindustrializează şi că este nevoie de un plan al statului de industrializare, asa cum a făcut Coreea de Sud sau Singapore, de exemplu, iar alăturat să fie planul lor naţional ca să-l copiem; cum să câştigăm noi pieţe de export şi unde, că doar de asta avem ataşaţi comerciali, aşa cum fac lobby ataşaţii altor state la Bucureşti pentru companiile din ţările lor; în ce să investim astfel încât viitorul să nu ne prindă că nu suntem la masă sau cum să atragem o bancă mare germană în România astfel încât să nu stăm numai în grupurile austriece, franceze sau elene.

Sunt sigur că Ungureanu, cel care a fost la cârma SIE în ultimii 4 ani şi a putut să analizeze în linişte rapoartele cu ce se întâmplă în jurul nostru, ştie ce să facă în continuare cu economia românească, ştie cu ce program să treacă la deszăpezirea afacerilor, ştie cum să pună rapid pe masă un plan naţional de creare a cel putin 500000 de locuri de muncă cât s-au pierdut în 4 ani luând exemplul altor ţări, ştie cum să bage plugul în companiile de stat, ştie cum trebuie să arate noua lege a sănătăţii şi nu trebuie să o ia de la zero, să mai pierdem un an în discuţii care nu duc nicăieri.

Am mari speranţe că ştie multe pentru că a declarat că este pregătit să facă faţă funcţiei.

7 februarie 2012

Luat de sub plapumă, Guvernul Ungureanu este chemat să stimuleze investiţiile şi să valorifice potenţialul intelectual al poporului român

Fostul premier Emil Boc şi fostul ministru PDL Anca Boagiu spun că demisia premierului, schimbarea Guvernului şi aducerea în prim-plan a altor nume au fost discutate în decembrie şi era ceva planificat cu responsabilitate, pentru a da un nou imbold actului de guvernare al principalului partid de la putere.

Deci se ştia şi erau pregătiţi pentru schimbare. Aveau numele noilor miniştri, analizaseră cariera şi competenţa lor şi erau buni profesionişti, programul de guvernare era stabilit, aveau ţinte economice şi sociale precise, astfel încât nivelul de trai al populaţiei să crească până la alegeri, pentru a justifica în faţa românilor de ce şi cum au condus ţara. Dacă marţi seară nu l-ar fi luat direct de sub plapumă pe Lucian Bode ca să-l pună ministru la Economie, că nu aveau pe cine după renunţarea Andreei Vass, am fi putut spune că s-au pregătit de schimbare. Cred că nici premierul Boc nu ştia când va demisiona şi nici greii din PDL nu ştiau că premierul, preluând partidul, îi va scoate din fotoliile de miniştri.

Dacă l-au scos, atunci şi el i-a mazilit. De când preşedintele Băsescu i-a cerut ca prim obiectiv premierului desemnat Mihai Răzvan Ungureanu să crească nivelul de trai al oamenilor, adică să crească salariile şi pensiile,

toată lumea vorbeşte numai despre acest lucru. Ca să se întâmple, trebuie să existe creştere economică pentru ca bugetul să aibă bani de unde să dea. Ca să scoţi mai mulţi bani din economie trebuie să vii cu un program de măsuri, astfel încât economia şi firmele să producă mai mult. Şi citim în pagina 3 a ceea ce miercuri se spunea că este programul de guvernare Ungureanu ce înseamnă măsuri pe termen scurt: „inventarierea oportunităţilor de investiţii şi promovarea activă a acestora; stimularea sănătăţii şi performanţei mediului de afaceri autohton; menţinerea atractivităţii investiţionale a României în condiţiile reducerii semnificative a fluxurilor investiţionale globale ca urmare a crizei, crearea de locuri de muncă şi protejarea intereselor economice ale populaţiei – puterea de cumpărare, capacitatea de rambursare a creditelor bancare şi asigurarea securităţii sociale“, iar ultima măsură era „reducerea decalajelor de competitivitate în raport cu UE prin stimularea investiţiilor în cercetare şi dezvoltare, astfel încât să fie valorificat potenţialul intelectual al poporului român“.

Deci din aceste măsuri, bineînţeles că mai erau şi altele, Guvernul Ungureanu trebuie să facă rost de cel puţin 1 miliard de euro pentru a majora salariile şi pensiile cât de cât.

Premierul Ungureanu ştia din decembrie că va fi clar prim-ministru, PDL avea pe masă lista noilor membri, exista un program de guvernare aplicat cu măsuri concrete şi nu mai trebuia decât să se apuce de treabă, ca să producă banii necesari creşterii nivelului pensiilor şi salariilor.

În trei ani de când a ocupat Palatul Victoria, premierul Boc cu tot Guvernul şi având tot timpul de pe lume nu a reuşit să oprească prăbuşirea investiţiilor străine. După trei ani şi după ce premierul Boc a plecat, guvernatorul BNR Mugur Isărescu a spus marţi că această cădere economică a României din ultimii ani se datorează căderii investiţiilor străine de la 16 miliarde la 2 miliarde de euro. Iar economia internă nu avea capacitatea de a înlocui acest lucru.

Până când premierul Ungureanu va inventaria oportunităţile de investiţii, îi va trece mandatul. Şi până când va găsi modalităţi în România

de valorificare a potenţialului intelectual al poporului român, încă 100000 de oameni vor pleca.

Dacă te declari pregătit să preiei funcţia de prim-ministru, atunci trebuie să ai şi în prima lună măsurile concrete prin care poate fi stimulată activitatea economică, nu platitudini care se dau copy şi paste în fiecare program de guvernare încă de pe vremea lui Petre Roman şi a lui Iliescu. Toţi liderii politici au vrut să valorifice şi să stimuleze potenţialul intelectual al poporului român. Acum este rândul premierului Ungureanu cu al său cabinet de lupi tineri, competenţi şi profesionişti, care au fost luaţi de sub plapumă şi puşi miniştri.

8 februarie 2012

România va avea puterea să renunţe la profesoratul FMI atunci când Mugur Isărescu…

Guvernatorul BNR Mugur Isărescu vrea ca din 2013, după expirarea actualului acord, România reprezentată prin Guvern şi BNR să nu mai apeleze la FMI, ci să se ridice în picioare fără ajutor pentru a sta singură în faţa pieţelor internaţionale.

„Cel mai bine ar fi să ieşim din acest acord, ceea ce ar însemna că lucrurile merg bine şi nu mai avem nevoie de profesor. Dacă te mai lungeşti într-un asemenea acord, nu va mai fi un mesaj bun… Nu sunt de partea acelora care nu vor la greu să-şi arate măsura“, a spus el.

De 22 de ani România se învârte în jurul FMI, exact de cât timp se află Isărescu la conducerea Băncii Naţionale şi toate acordurile au în dreapta la final semnătura lui. Declaraţia este surprinzătoare, având în vedere că FMI a fost cel mai bun şi cel mai fidel aliat al guvernatorului de-a lungul celor două decenii. Iar cei 22 de ani în funcţie stau mărturie.

Problema nu este dacă România poate să stea singură în bătaia pieţelor, ci dacă BNR şi guvernatorul pot să stea de neclintit în faţa Guvernului şi a celor de la putere, indiferent cine sunt ei.

De-a lungul anilor, BNR s-a luptat cu flămândele pieţe, în căutare de la zi la zi de noi victime, şi de multe ori a învins. Cu guvernele şi cu politicienii a fost însă mai greu, iar cei 20 de ani în care ne-am învârtit în

jurul FMI arată acest lucru. Cu pieţele te poţi bate, dar cu cei aflaţi la putere mai greu. Politica monetară mai întotdeauna a acomodat cu bani deciziile Guvernului, indiferent dacă acestea au fost bune sau proaste. Creditele pentru agricultură sau energie de acum 15 ani, Bancorexul, creşterea salariilor în sectorul public cu 120% (guvernatorul a spus că în nicio ţară din Europa salariile nu s-au tăiat cu 25%, dar nici nu au crescut cu 120%) sau aruncarea cu bani a premierului Tăriceanu de la finalul mandatului acestuia. Plus dezastruosul an 2009, în care alături de preşedintele Băsescu, a asistat cum deficitele publice – stat, pensii, asigurări sociale – au explodat la 9 miliarde de euro, cum datoria s-a dublat, cum fondurile europene zăceau în sertare sau cum investitorii străini au fugit. Şi de aceea în anul 2010 s-au tăiat salariile şi s-a majorat TVA-ul, măsuri care au întors economia din nou în groapa recesiunii şi i-au făcut pe oameni să nu aibă încredere că viitorul le va aduce ceva bun.

Întotdeauna BNR spune că şi-a făcut temele, masele monetare – M1, M2, M3, M4 – sunt sub control, cursul valutar e sustenabil, rezervele valutare sunt ok, sistemul bancar e bine supravegheat etc., dar restul – problemele economice, reformele, restructurările, privatizările – sunt în altă parte, la Guvern, ministere, agenţii, la partid, în sectorul privat. Mai uşor supraveghezi şefii a 40 de bănci şi tot atâţia trezorieri care mişcă rata de schimb decât 16 ministere, 40 de prefecţi, 80 de agenţii, sute de companii de stat şi sute de mii de contracte publice.

Dacă Mugur Isărescu ar vrea să se lupte cu pieţele şi să iasă de sub profesoratul FMI, ar trebui să întrebe public care sunt rezultatele în cifre ale reformei statului, pensiilor, salariilor, care este rostul atâtor agenţii guvernamentale, de ce autostrăzile costă aşa mult la noi, de ce partidele îşi numesc oamenii în companiile de stat, de ce Poşta sau CFR-ul au ajuns o ruină, de ce există contractele „băieţilor deştepţi din energie“, sănătate, dar şi din toate sectoarele. Iar lista de întrebări poate continua. Degeaba strânge sau lărgeşte BNR cureaua monetară, dacă Guvernul şi partidele sparg miliardele de euro dintr-o simplă semnătură.

Când BNR îşi va asuma şi acest rol, de a întreba, de a avertiza public şi acţiona chiar în sens contrar Executivului, pe lângă acela declarant de a coopera cu Guvernul pe care îl dă ţara, atunci România, inclusiv BNR, ar putea încerca să stea singură în faţa pieţelor şi să nu fie doborâtă din nou. România va sta fără FMI atunci când Mugur Isărescu va dori să intre în politică. Până acum nu a dorit.

12 februarie 2012

Premierul Ungureanu are la dispoziţie doar o lună să preia iniţiativa să ridice economia. Altfel timpul va veni peste el şi îl va arunca atât în recesiunea economică, cât şi în cea politică

Mediul de afaceri îi cere acum premierului să pună mâna pe pix şi să umple o pagină cu iniţiative economice. Că numai asta îl va ţine şi consacra pe terenul de joc. Altfel va fi numai o speranţă. Iar politica şi fotbalul sunt pline de speranţe.

Timpurile economice nu ţin cu noul premier Mihai Răzvan Ungureanu. A preluat pe inventar un trimestru 4 al anului trecut în scădere faţă de trimestrul 3, minus 0,2%, iar după cum arată trimestrul 1 al acestui an, plin de zăpadă şi probleme, va urma al doilea minus la rând (trimestrul 1 va scădea faţă de trimestrul 4), ceea ce va aduce statistic – recesiunea. Şi astfel cifra de creştere economică de anul trecut, de 2,5%, va fi doar istorie şi nu va mai putea fi exploatată.

În cele două săptămâni de când a preluat biroul, încărcat inevitabil de igrasia timpului şi a adminstraţiei de la Palatul Victoria, premierul Ungureanu s-a făcut remarcat în domeniul economic prin două demiteri – şeful de la Transelectrica şi şefa fondurilor europene pe HR –, o întâlnire cu cei care vin în control cărora le-a cerut să aducă 2 miliarde de euro la buget

în plus în următoarele două luni din combaterea evaziunii fiscale şi solicitarea pe care a făcut-o principalilor finanţatori internaţionali ai României – FMI şi Comisia Europeană – de a veni la Bucureşti să-l întâlnească în noua sa calitate.

Sigur, premierul va spune că va respecta prevederile din acordul cu FMI, că va da un nou impuls factorilor de decizie care trebuie să îndeplinească ce scrie în acord, că vor discuta despre situaţia economică din România şi de la nivel european etc. Dar aceste declaraţii diplomatice şi sterpe nu vor aduce creşterea economică şi nici nu vor îmbunătăţi nivelul de trai.

Economia românească şi-a pierdut puţin suflul începând cu trimestrul 4, iar toţi stau acum să-şi tragă sufletul şi să vadă ce fac mai departe. Ţin de bani, îşi conservă afacerile, mai economisesc 3 luni că nu se ştie ce va urma cu Grecia sau mai dau drumul puţin la investiţii, cheltuieli, mai angajează un om, mai cumpără un echipament sau mai cer bani de la bancă.

Mediul de afaceri chiar îşi pune ceva speranţe în Ungureanu, măcar că-i o figură nouă, vorbeşte limbi străine şi are acces în afară. Cam aşa este văzut noul premier.

Întrebarea este dacă dincolo de acest lucru poate premierul să pună pe masă ceva pentru mediul de afaceri şi pentru economie? Ştie ce trebuie să facă astfel încât trimestrele 2, 3 şi 4 să fie cu plus în faţă sau ne vom trezi că, în loc să se mişte economia, din iniţiative interne, ale Guvernului, ale noilor miniştri, mestecăm discursuri diplomatice?

Nimeni nu-l aşteaptă pe premierul Ungureanu 100 de zile ca să se familiarizeze cu culoarele Palatului Victoria şi ale administraţiei şi să vină cu un pachet de iniţiative economice. Acest pachet trebuia prezentat deja şi pus pe masa FMI la discuţia din această săptămână. Un program Prima Casă în lei pentru construcţia sau achiziţia de noi locuinţe putea fi deja conceput astfel încât în martie să fie deja lansat. S-ar fi relansat piaţa creditului şi piaţa construcţiilor. Mai rămânea doar ca bancherii să vină cu o marjă mică peste indicele de referinţă Robor, aflat în scădere, şi poate

creditul în lei ar fi mai avantajos decât cel în euro. Pentru asta ar trebui să lupte premierul Ungureanu, ca să-l ţină minte lumea că a făcut ceva practic.

În urmă cu 12 ani, premierul Isărescu a redus impozitul pe profit pentru exportatori. Adrian Năstase a împins în faţă zonele defavorizate care au contribuit la instalarea unor afaceri. Şi tot Năstase a redus taxele pe salarii pentru programatori, punând astfel o cărămidă la o întreagă industrie de soft, care produce bani şi astăzi. Tăriceanu şi Băsescu au venit cu cota unică şi s-au bucurat de boom-ul economic. Au cheltuit banii şi nu au pus vreo cărămidă.

Cu ce vine premierul Ungureanu? Până acum, nu are nici oameni şi nici idei. Iar timpul nu este de partea lui. Iar cele 2 miliarde de euro pe care le-a cerut în plus la buget din înfrângerea evaziunii nu prea se fac când economia e în recesiune. Asta dacă nu vrea să vină cu un plan să „albească“ banii celor care îi ţin în afară. Ca în Italia.

Aşa cum premierul s-a remarcat chiar în a doua zi îndemnându-i pe oameni să pună mâna pe lopeţi, tot aşa economia, mediul de afaceri, îi cere acum premierului să pună mâna pe pix şi să umple o pagină cu iniţiative economice. Că numai asta îl va ţine şi consacra pe terenul de joc. Altfel va fi numai o speranţă. Iar politica şi fotbalul sunt pline de speranţe.

19 februarie 2012

Grecia, pe drumul unui faliment controlat al brandului de ţară. Se pregăteşte România

Toată lumea se uită cu stupefacţie cum a ajuns Grecia, o ţară a Uniunii Europene şi cu monedă Euro, un „cadavru în putrefacţie“, care este lăsat să falimenteze controlat pentru a nu dărâma tot sistemul financiar european. Practic Grecia trăieşte din mila Europei şi treptat s-a predat comisarilor financiari europeni. Grecia nu mai are brand de ţară, iar investitorii nu mai au încredere în ea. Cât poţi să trăieşti, ca economie şi ţară, numai din reducerea tarifelor în turism şi din austeritate? Pentru a vedea unde a ajuns Grecia trebuie să ne uităm la parcursul ei din ultimul deceniu în care toată clasa politică elenă s-a înfrăţit cu lumea afacerilor devalizându-şi propria ţară. Banii Greciei sunt în conturile din străinătate. Este România împinsă pe acelaşi drum de liderii săi politici? Extrapolaţi datele statistice actuale şi combinaţi-le cu înfrăţirea politică şi economică de la noi.

Acum un deceniu Grecia a intrat în Zona euro, iar liderii ei politici au deschis sticlele de şampanie. Atunci, Grecia a beneficiat de un „wild card“ din partea Europei ca să nu fie lăsată pe margine şi astfel proiectul politic european de şase decenii la care a muncit generaţia de după cel de-al Doilea Război Mondial să fie ciunt.

După zece ani, grecii au ajuns să se trezească în fiecare zi cu ameninţarea ieşirii pe uşa din dos din Zona euro şi să se îndrepte sigur spre

un faliment „controlat“ al întregului brand de ţară.

În doi ani de zile Grecia a fost salvată de două ori de la un faliment necontrolat, în corpul ei injectându-se în total 240 de miliarde de euro, cât PIB-ul lor. Cele mai puternice ţări ale Europei trebuie să scoată bani din buzunar şi să ajute Grecia să îşi plătească datoriile, astfel încât lumea financiară să nu se prăbuşească precum un domino.

Când a intrat în Zona euro, Grecia avea o datorie de 100% din PIB. În zece ani a mai adăugat 50% din PIB (în 2011 PIB-ul este estimat la 217,8 de miliarde de euro, iar datoria publică la 347 de miliarde de euro). Dar ce au făcut cu banii, întrucât economia lor nu a avut o creştere spectaculoasă, ci practic s-a târât ? Într-un deceniu au adunat datorii de 170 de miliarde de euro, dar PIB-ul a crescut cu numai 70 de miliarde de euro.

Grecia a fost pasată la fiecare ciclu electoral între practic aceleaşi „familii“ de politicieni. Atât timp cât cel care ajungea la putere majora salariile şi pensiile din condei, adică din împrumuturi, lumea era fericită şi nimeni nu punea întrebări. Contractele publice erau adjudecate de „familii“, iar banii plecau în conturile din străinătate. Cazul Olimpiadei din 2004 a fost cel mai elocvent. Grecia a plătit o factură de 9-10 miliarde de euro, când în realitate costurile erau de 4-5 miliarde de euro. Acum toată infrastructura sportivă stă nefolosită şi înghite anual sute de milioane de euro de la buget pentru întreţinere. Autostrăzile au costat dublu sau triplu, iar toate construcţiile publice erau cele mai râvnite contracte.

Grecii se bazează numai pe turism în susţinerea economică, având în vedere că exporturile sunt de numai 20 de miliarde de euro, iar deficitul comercial – exporturi minus importuri – se situează în jurul a 20 de miliarde de euro. O întreagă generaţie de politicieni a luat bani ca să aibă linişte în ţară, dar nu a construit nimic. Criza financiară mondială izbucnită la finalul lui 2008 a dezvelit situaţia Greciei. În momentul în care toată lumea a început să fugă cu banii de peste tot şi nimeni nu mai voia să împrumute ţările slabe, Grecia a rămas practic fără bani. În mai 2010 a venit primul pachet de salvare în valoare de 110 miliarde de euro. Liderii politici eleni nu au făcut nimic în schimbul acestui pachet, iar practic totul s-a blocat

timp de un an şi jumătate. Scăderea economică a venit peste ei, iar grecii şi-au retras chiar ei banii din bănci şi mulţi i-au dus în străinătate. 60 de miliarde de euro au plecat din depozite din septembrie 2009, când erau 237 de miliarde de euro. În aceste condiţii, cu ce să mai finanţezi economia? Şi cu ce să mai plăteşti datoriile?

Practic Grecia a intrat într-un faliment controlat al întregului brand de ţară. Nimeni nu o mai împrumută şi stă la mila Europei. Fără bani nu îşi poate reforma economia astfel încât să genereze surplus din care să plătească treptat datoriile.

Liderii politici vor fi practic obligaţi să vândă sau să pună gaj toate activele în contul datoriilor. Poate să reziste Grecia în aceste condiţii sau inevitabil va ieşi singură sau va fi expulzată din Zona euro?

Dacă iese şi revine la drahmă, atunci o întreagă ţară îşi va pierde puterea de cumpărare peste noapte prin devalorizare, iar un salariu minim de 700 de euro acum se va înjumătăţi. Chiar şi în aceste condiţii Grecia va trebui să îşi găsească alţi „sponsori“ care să o finanţeze, dacă Europa îşi întoarce spatele cu totul. Chinezii şi ruşii sunt singurii pentru care Grecia prezintă interes. Pentru ruşi ar fi practic o reluare a istoriei, având în vedere că la Ialta în 1945 au făcut schimb de ţări cu americanii şi englezii. Au dat Grecia, au luat România.

Cu puţine excepţii (exporturile României sunt duble faţă de ale Greciei – 40 de miliarde de euro versus 20 de miliarde) România prin liderii ei politici mai face câte un pas pe drumul deschis de Grecia.

România are o datorie publică în jurul a 33% din PIB (129 de miliarde de euro estimat pentru 2011), dar dacă se adaugă şi cea privată, datoria este de 80% din PIB. În trei ani de criză România a adunat la datoria publică 25 de miliarde de euro fără ca acest lucru să se vadă cumva în economie prin reduceri de taxe şi impozite sau proiecte de investiţii care să genereze creştere.

Cele 25 de miliarde de euro au fost luate pentru acoperirea deficitelor de pensii, de asigurări sociale şi plata facturilor pentru autostrăzi şi drumuri care încă nu se văd, pentru bazine de înot care sunt închise pentru că nu mai

sunt bani de întreţinere, pentru plantat de flori, pentru contracte publice mai mari cu o treime, pentru aparatură medicală pe care nu o foloseşte nimeni sau pentru sisteme informatice care nu funcţionează, dar au fost plătite. În sistemele informatice publice au fost investiţii în zece ani de peste 2 miliarde de euro, dar instituţiile nu comunică deloc între ele informatic.

În sistemul de sănătate a fost nevoie de un deceniu şi de peste 100 de milioane de euro ca să se facă o bază de date cu privire la consumul de medicamente şi nici până acum nu este funcţional în totalitate.

De trei ani economia se zbate între –1,5% în 2010, 2,5 creştere în 2011 şi speranţa unui plus de 1,5% în acest an. La aceste ritmuri economice soldul datoriei creşte cu 2 miliarde de euro pe an, asta în condiţiile în care nu se preiau datoriile firmelor de stat sau ale primăriilor. România are nevoie de o creştere economică de cel puţin 5% pe an în următorul deceniu pentru a nu deveni o victimă a pieţelor financiare prin creşterea gradului de îndatorare. Cum să obţii o creştere economică de 5%, în condiţiile în care o întreagă clasă politică, de la preşedinte la premier, miniştri şi funcţionari, şi-a bătut joc de cea mai ieftină sursă de finanţare – fondurile europene. Mandatul de trei ani al premierului Boc a fost catastrofal din această privinţă, iar cel mai bine se vede prin cei trei miniştri care au trecut pe la Ministerul Muncii şi nu au reuşit să supravegheze programul POSDRU.

Cum poţi să atragi 6 miliarde de euro în acest an din fonduri europene când puterea a acceptat, mai mult de faţadă, să creeze un post de ministru de afaceri europene care practic nu poate să facă nimic.

Odată cu izbucnirea crizei, ritmul de creştere al salariilor s-a oprit brusc în toată economia şi chiar s-au operat scăderi, având în vedere căderea vânzărilor şi lipsa banilor odată cu închiderea robinetului de finanţare de către bănci. Cu salarii care se învârt între 200 şi 400 de euro nu se poate crea o piaţă internă care să stimuleze consumul şi să nu depindem atât de mult de exporturi pentru a avea un plus economic.

De douăzeci de ani, aceiaşi lideri conduc România, iar alternarea la putere s-a produs numai la televizor. În spate, afacerile firmelor de partid merg înainte, iar singura problemă este pentru ce sumă se scoală cineva

„din pat“ ca să rezolve un contract. Şi, exact ca la greci, probabil că banii sunt în afară.

La o creştere economică ce se învârte între Ă/-1% niciun investitor străin nu va mai călca în România, iar exemplul cel mai bun sunt aceşti trei ani, când de la investiţii străine de 16 miliarde de euro am căzut la 1,9 miliarde de euro şi nici după trei ani Guvernul, fie că a fost Boc sau acum Ungureanu, nu are o strategie de a readuce investitorii străini în economia românească.

Nu totul stă numai în garanţiile pe care le oferă statul, mai trebuie să oferi şi o economie şi o administraţie mai puţin coruptă şi birocratică. Reforma statului, sloganul din ultimii doi ani de zile, nu are rezultate practice în economie. Degeaba vrea guvernatorul BNR Mugur Isărescu să „scape“ de FMI când nu are ce să pună în loc. Ce să prezinţi şi cu ce să te duci în faţa pieţelor? Cu un deficit bugetar care este ţinut sub control numai prin amânarea plăţii facturilor? Cu fonduri europene care îţi explodează în faţă şi riscă să fie oprite? Cu un sistem bancar care este practic controlat de zece bănci, dintre care două sunt greceşti? Cu menţinerea la limită a finanţărilor către România, doar ca să mai aibă puţin oxigen operaţiunile locale? Cu o piaţă internă unde oamenilor le este frică să consume pentru că nu ştiu ce se întâmplă mâine şi nici nu au încredere în liderii lor? Cu contracte ale firmelor de stat din care pleacă 100-200 de milioane de euro mai departe? Cu un sistem medical devalizat de toată lumea? Cu o administraţie plătită la limita subzistenţei, dar unde toată lumea se bate să intre având în vedere că „şpăgile“ care ies depăşesc orice imaginaţie (vezi cazul primarului Clujului Sorin Apostu)? Cu jumătate din Parlament care încasează 1.000 de euro pe lună net de deputat sau senator şi care lucrează şi legiferează fluierând de la balcon sau fiind în grevă parlamentară? Cu oameni de partid care sunt treziţi noaptea din somn şi puşi miniştri? Cu o clasă de lideri români de business care nu vor să audă de politică şi care nu sunt uniţi? Cu vânzări de active şi apoi închideri de unităţi? Cu TVA de 24% pe care mai bine nu îl plăteşti şi preferi să lucrezi la negru? Cu taxe pe forţa de muncă de jumătate din salariu de care fug toţi? Cu „impresari“ care

ameninţă în sala de judecată? Sau cu finanţatori care fac agenda publică? Cu cine să înlocuim profesoratul FMI?

Nici când am fost inundaţi de miliarde de euro nu am pus ceva în loc.

Dacă liderii politici, cei cărora populaţia le-a încredinţat cu bună credinţă administrarea ţării, nu schimbă cursul pe care a intrat România sau dacă România nu îşi schimbă liderii, atunci Grecia de acum este imaginea României din viitor. Dacă.

22 februarie 2012

Poate rezista pactul fiscal în lipsa creşterii inflaţiei? Putem avea creştere economică fără inflaţie?

Liderii europeni au semnat, vineri, la Bruxelles, pactul fiscal care ar trebui să prevină în viitor deraierea finanţelor publice ale unei ţări prin doi indicatori: datorie şi deficit bugetar.

Acest pact, semnat şi de preşedintele Traian Băsescu în numele României, este pentru liniştirea investitorilor cu încrederea la pământ şi a pieţelor financiare acum şi pentru politicienii viitorului din fiecare stat, pentru a nu arunca cu bani, atunci când economiile ţărilor lor nu îi pot produce.

Probabil că acest pact ar fi trebuit semnat acum un deceniu, când s-a lansat Euro ca monedă unică. Dar ar mai fi crescut Europa? Ar mai fi ţinut pasul cu America? Ar fi luat Germania avântul din ultimii ani? Ar mai fi trăit Europa atât de bine?

Problema nu sunt noile restricţii din acest pact. Oricum, condiţiile pentru adoptarea monedei euro sunt în vigoare şi acum pentru cei care vor să adere: inflaţie scăzută, dobânzi mici sau deficit de numai 60% din PIB. Problema este dacă şi în aceste noi condiţii Europa şi ţările Europei vor putea să se împrumute ca să îşi finanţeze cheltuielile curente. Iar al doilea punct este dacă vor putea să aibă creştere economică care să susţină acest pact în faţa propriilor alegători.

În următorul deceniu, cei care vor conduce toate ţările Europei vor trebui să se încadreze în condiţii restrictive, pe de o parte, dar pe de altă parte vor trebui să găsească resurse de creştere economică în afara finanţelor publice.

Are Europa resurse pentru a găsi creşterea economică fără să folosească ca stimulent din investiţiile publice sau taxele şi impozitele? Poate Europa să muncească mai mult şi mai ieftin decât America sau ţările asiatice? Poate Europa să reducă taxele pe forţa de muncă, astfel încât să stimuleze creşterea consumului şi ulterior să vină şi plusul economic?

Pot economiile Europei să crească cu o inflaţie scăzută dacă nu chiar cu deflaţie?

În lipsă de altceva, liderii europeni în frunte cu Angela Merkel, cancelarul german care conduce cea mai puternică economie de pe continent, au oferit publicului şi pieţelor acest pact, justificându-l la punctul doi prin faptul că stă la baza creşterii economice viitoare.

La primul punct era scăderea datoriei şi reducerea presiunii pe acest indicator, dar dacă nu va veni creşterea economică, va mai ţine cineva cont de acest pact fiscal când proprii locuitori vor fi în stradă cerând locuri de muncă şi salarii mai mari?

Banca Centrală Europeană (BCE) a salvat sistemul financiar european la finalul anului trecut de o criză majoră prin faptul că a dat posibilitatea băncilor să se împrumute nelimitat la o dobândă de 1% pe termen de trei ani. Săptămâna aceasta a fost a doua rundă de împrumuturi, ceea ce face ca în total o mie de miliarde de euro să fie injectaţi în membrele financiare ale Europei.

Un italian – Mario Draghi, şeful BCE – a făcut acest lucru, bazându-se pe experienţa de întregi decenii de supravieţuire prin printare de bani a Italiei. Deci următorul pas în Europa este inflaţia.

Liderii europeni au semnat în faţa camerelor de luat vederi acest pact fiscal miraculos, dar în arenă fracturile de pe pieţele financiare se văd cu ochiul liber. Pentru că nu au încredere între ele, băncile europene au lăsat la

BCE, garantul financiar al Europei de ultimă instanţă, peste 700 de miliarde de euro ca depozite peste noapte.

Niciun ban nu s-a dus în economie, la firme sau la populaţie. Liderii politici europeni şi-au oferit încredere când au semnat pactul dar bancherii nu au încredere în nimeni, nici în omologii lor. Asta este problema, pe care acest pact nu a rezolvat-o. Banii stau degeaba în seifuri, iar guvernele trebuie să înfrunte austeritatea.

Preşedintele Băsescu a fost adeptul acestui pact, nu că ar fi avut altă propunere sau altă variantă. La prima vedere, Guvernul trebuie să mai taie puţin din deficit ca să se încadreze în acea cifră miraculoasă de 0,5% deficit structural.

Fie are venituri mai mari la buget, fie taie din cheltuieli. Cam cu un miliard de euro trebuie să reducă deficitul dacă ar fi să aplice de mâine noile reguli. Ceea ce mi se pare mai important însă este ceea ce se întâmplă în Europa, pe piaţa Italiei, a Spaniei, Germaniei, Franţei, etc. Introducerea austerităţii prin necesitatea încadrării treptate în deficit şi în datorie va însemna mai puţini bani publici, deci mai puţină creştere economică. În consecinţă, românii care lucrează în străinătate vor trimite mai puţini bani acasă, iar cererea noastră la export se va diminua. Iar de alte pieţe de desfacere nu putem face rost peste noapte.

În aceste condiţii toţi ochii se vor îndrepta către intern. Unde lipsesc ideile, oamenii politici sau forţa internă de a genera creştere. Timp de două decenii inflaţia ne-a salvat, atât pe politicieni, cât şi economia. Acum inflaţia în România este mai mică decât cea din Europa, cel puţin în luna ianuarie, 2,7% la 3,1% anual. Putem creşte economic fără inflaţie, ştim acest lucru? Italia, Grecia, Portugalia, Spania nu au ştiut.

2 martie 2012

Degeaba cere Isărescu scăderea dobânzilor dacă oamenii şi-au pierdut încrederea în bănci să ia un credit. Şi nu sunt ei de vină

De aproape 4 luni, de când inflaţia a coborât spre 3% pe an şi a început să reducă dobânda de politică monetară, guvernatorul BNR Mugur Isărescu are un monolog cu bancherii pe tema scăderii dobânzilor la credite. Şi puţin la depozite.

BNR a redus de trei ori consecutiv dobânda, de la 6,25% la 5,5%, iar Isărescu s-ar fi aşteptat ca imediat, ca în America, băncile să scadă şi ele dobânzile pe tot lanţul, depozite, credite. În acelaşi ritm. Asta ar fi însemnat o reducere cu 12% a costul creditului şi implicit a bonificaţiei la depozite. Dar nu s-a întâmplat aşa. O parte dintre bănci, confruntate cu un deficit de resurse pe relaţia de finanţare a portofoliului de credite acordat anterior din cauza faptului că băncile-mamă le-au redus liniile de împrumutut, au ţinut dobânzile la depozite sus, dacă nu chiar le-au ridicat. Asta, ca să nu le plece şi resursele atrase de pe piaţa internă. La credite noi în lei, dobânzile s-au mărit, după datele BNR din ianuarie. La cele vechi, legate la indicele pieţei interbancare Robor, ratele au scăzut pentru că indicele a scăzut.

De la monologul scăderii dobânzilor, guvernatorul BNR a trecut la discuţia despre lichiditate. Băncile au şi vor avea atât de mulţi bani încât vor fi nevoite să reducă dobânzile. Şi asta odată cu venirea primăverii şi topirea zăpezilor, după cum a precizat el poetic.

Dacă BNR are control pe dobânda sa, pe lichiditatea din sistem şi nu în ultimul rând pe cursul leu/euro, ceea ce nu poate stabili în şedinţele Consiliului de Administraţie este încrederea oamenilor sau a companiilor în bănci şi economie. Şi nu la depozite, ci la credite.

La depozite, la resursele unei bănci, mai iese domnul Cinteză (şeful supravegherii bancare din BNR) sau domnul Vasilescu (consilierul guvernatorului) şi mai spun că nu sunt probleme cu băncile, că sistemul este solvabil şi banii sunt în siguranţă, dar ce să spună la credite? Cum să-i convingă pe oameni să se reîntoarcă în sucursale să mai întrebe de un împrumut pentru o casă, maşină, televizor, chiar şi pentru nevoi personale, nu numai să-şi plătească cu ciudă ratele.

În trei ani, bancherii au pierdut încrederea oamenilor să ceară un credit, nu numai să facă un depozit. Că o bancă nu trăieşte numai din banii luaţi cu împrumut şi plasaţi în titlurile de stat. În ultimul an şi dobânzile la titlurile de stat au scăzut, aşa că nu mai e o afacere, nu se mai câştigă încât să se acopere toate cheltuielile.

Asta-i problema care ţine reluarea creditării pe loc. Oamenii, clienţii, au prins ură pe bănci şi nu mai vor să aibă de a face cu ele. Iar bancherii ştiu acest lucru. Dacă lansezi un credit nou, cu o dobândă mai mică, cu o marjă mai redusă, asta nu înseamnă că mâine e din nou coadă, ca în vremurile bune. Neavând cerere mare, volum, produsul s-ar putea să nu fie prea rentabil. Şi atunci bancherii preferă să ţină dobânzile sus cu marje mari – chiar duble între depozite şi credite. Cine vrea să ia împrumut cu aceste condiţii bine, cine nu, nu. Din aceste condiţii, marje, se acoperă şi cheltuielile de funcţionare ale băncii, şi riscul de credit, şi cheltuielile cu provizioane pentru creditele neperformante şi chiar şterse cu totul. Cineva trebuie să plătească.

Iar cel mai bine spune acest lucru Guy Poupet, preşedintele BRD, cea mai puternică bancă de pe retail. „Banca trebuie să fie profitabilă, iar pentru a avea o anumită profitabilitate trebuie să menţii o oarecare marjă, iar astăzi, dacă ai un cost ridicat al riscului, singura cale ca să compensezi costul riscului este să majorezi comisioanele şi marja. În ceea ce priveşte

comisioanele, trebuie să lansezi produse noi ca să atragi clienţi şi nu este atât de uşor astăzi, iar în ceea ce priveşte marja de interes ai volumul, dar volumul este limitat, sau creşti marja, în cazul în care nu reduci rata de dobândă.“

În ultimele două luni, guvernatorul BNR şi-a dedicat mult timp în cadrul ieşirilor publice pentru a cere băncilor să reducă dobânzile, că poate aşa reînvie cererea de credite noi, nu numai refinanţările. Dar cum să-i readuci pe oameni în faţa ofiţerului de credite? Cum să recapete încredere când cei mai buni platnici au fost storşi pe toate părţile şi puşi să plătească pentru alţii? De ce ar mai cere şi ar lua cineva un credit când noul împrumut e mai scump şi chiar mai greu de obţinut pentru că nu te încadrezi în noile norme?

Degeaba va reduce BNR dobânda şi va mări lichiditatea dacă clientul fuge de bănci, simţindu-se „jupuit“ prin atitudine, politică, răspunsuri, ipocrizie de marketing etc.

De trei ani o parte dintre oameni economisesc. Ca să-şi cumpere mai apoi, fie un apartament, fie o maşină nouă, fie un frigider sau televizor, cu banii jos, şi să nu mai aibă de-a face cu banca pentru un credit. Iar aşa, consumul intern bate pasul pe loc şi nu ajută la revenirea economiei. Iar dacă economia nu-şi revine, oamenii nu cred în viitor şi nu au încredere să ia un credit.

Cine şi ce poate readuce încrederea oamenilor să ia credite de la bănci? Asta ar trebui să fie următorul instrument de politică monetară a Băncii Naţionale.

4 martie 2012

Prioritățile noului premier: scăderea CAS, reîntregirea salariilor şi un circuit de Formula 1. Declaraţiile nu costă. Criza, da

De doi ani se tot aruncă în dreapta şi în stânga cu declaraţii de scăderi de taxe şi impozite sau majorări de salarii şi pensii, încât cineva, om serios, care vrea să-şi facă un business plan, trage concluzia că România este raiul fiscal al afacerilor şi al forţei de muncă. Pentru un politician, fie că el se cheamă preşedinte, premier, ministru, şef de partid, senator sau deputat, să arunce cu vorbe este ceva la ordinea zilei. Nu costă. Pentru cei care sunt de partea cealaltă a baricadei, pentru oameni de afaceri, pentru companii, pentru angajaţi sau pensionari, aceste declaraţii sunt luate în serios, pentru că reprezintă o speranţă că undeva, în viitor, va veni un surplus de bani.

Când preşedintele spune că vrea „reîntregirea“ de la 1 iunie a salariilor bugetarilor, adică să ajungă la nivelul din vara lui 2010 de dinainte de tăierea de 25%, asta înseamnă că 1,2 milioane de bugetari speră şi iau în serios că după 1 iunie vor avea un plus de 15% la salariu. Pentru un bugetar care lunar încasează net 1.200 de lei, el ia în serios faptul că, de la mijlocul anului, va avea un plus lunar de 180 de lei. În şase luni, el poate pune deoparte 1.080 lei (254 de euro). Dacă pune aceşti bani la bancă, în lei, mai câştigă în şase luni un 5%, adică încă 54 de lei. La finalul anului, poate să-şi ia un frigider, un televizor, poate şi o maşină de spălat sau îşi poate lua o

săptămână de vacanţă cu aceşti bani. Sau mai dau din datorii, că bancherii sunt pe urmele lor.

Asta e declaraţia lui Băsescu şi acestea sunt calculele pe care le fac toţi bugetarii în secunda 2. Pentru că nu îşi pot închipui cum preşedintele îi poate înşela. Atunci când a trebuit să taie salariile cu 25% în vara lui 2010, nici nu a clipit. Aşa se aşteaptă cei 1,2 milioane de bugetari să se întâmple şi acum, dar în sens invers.

De partea cealaltă, premierul Ungureanu a anunţat că ia în considerare o reducere a contribuţiilor de asigurări sociale de 3-5%. Asta la angajat, ca să-i rămână nişte bani în plus la final de lună.

O reducere a CAS de 3 puncte procentuale pentru angajat, la un salariu mediu brut de 1.671 lei, ca să aibă net 1.200 de lei, înseamnă un plus de 50 de lei lunar. La o scădere a CAS de 5 puncte procentuale, îi rămân 83 de lei. Pornim de la prezumţia că premierul Ungureanu ştie cum sunt contribuţiile de asigurări sociale, pensii, şomaj, sănătate. Dar ca să nu greşim, reluăm încă o dată toate taxele plătite pentru un angajat care încasează, net, 1.200 de lei pe lună:

Contribuţiile plătite de angajat din salariul brut: CAS individual – 10,5%, şomaj – 0,5%, asigurări de sănătate – 5,5%, deducere personală de bază – 170 lei, impozit pe salariu – 16%.

Contribuţia angajatorului este: CASS – 5,2%, şomaj – 0,5%, CAS – 20,8%, FNUASS – 0,85 %, fond de risc şi accidente – 0,4%, fond de creanţe salariale – 0,25%.

Pentru a plăti, în final, un salariu net lunar de 1.200 de lei, o companie trebuie să aibă pe statul de plată 2.139 de lei. 80% din bani se duc la stat.

Pentru orice salariat, indiferent dacă este bugetar sau lucrează la privat, orice ban în plus lunar, fie că este 50 sau 83 de lei (din reducerea CAS) sau 180 de lei (din creşterea salariilor bugetare) înseamnă enorm. Niciodată nu am putut să înţeleg cum politicienii se pot juca cu speranţele salariale ale oamenilor şi pot arunca din vârful buzelor sau de la tribuna Parlamentului cu „bani“ în dreapta şi în stânga. Nu ştiu dacă politicienii realizează cum se

joacă cu speranţele a 4,2 milioane de oameni, anunţând scăderi de taxe sau majorări de salarii.

Nu ştiu dacă noul premier, instalat în funcţie acum o lună, a plătit vreodată un salariu cuiva, a stat faţă în faţă cu acea persoană şi i-a spus că îi majorează salariul, iar peste o lună i-a explicat că nu mai poate să-i dea aceşti bani.

Niciodată premierul nu a fost nevoit să înfrunte ochii unor angajaţi cărora le-a promis ceva şi nu s-a ţinut de cuvânt. Contează pentru un politician acest lucru? Tot ce au anunţat, prin declaraţii, în această săptămână preşedintele şi premierul, referitor la reîntregirea salariilor şi reducerea CAS, înseamnă, cumulat, între 1,9 şi 2,6 miliarde de euro.

Chiar şi dacă se aplică o singură măsură, înseamnă că de undeva Guvernul trebuie să scoată între 800 de milioane de euro şi 1 miliard de euro. De unde să scoată aceşti bani? Economia, în cel mai bun caz, va creşte între 0 şi 1,5%, insuficient. Să reduci cheltuielile? Scade economia şi mai mult. Locuri de muncă noi, care să genereze surplus de venituri? De unde investiţii străine şi româneşti pentru a scoate pe piaţă noi locuri de muncă?

În perioada Guvernului Boc, investiţiile străine s-au prăbuşit, fiind unul dintre motivele scăderii noastre economice. La fel ca toţi politicienii, premierul Ungureanu vinde populaţiei şi companiilor iluzia unei scăderi a CAS-ului. Din punct de vedere legal, şi mâine poţi să reduci CAS-ul. Din punct de vedere al sustenabilităţii bugetului, aşa cum este făcut el, nu există nicio şansă. Înainte să iasă cu aceste declaraţii privind CAS-ul, poate premierul ar trebui să se uite în economie, unde există un deficit de euro, iar acest lucru a dus la creşterea dobânzilor la moneda europeană; unde creditarea nu mai creşte pentru că refinanţările s-au epuizat; unde programul „Prima Casă“ şi-a pierdut suflul, iar până acum nu a venit Guvernul cu un alt instrument care să ducă la construcţia de noi locuinţe; unde investiţiile străine (marota mea!) aproape au dispărut şi noroc cu BNR că mai obligă băncile să aducă bani de acasă să mai acopere din pierderi; unde antreprenorii îşi drămuiesc totul şi nu mai riscă nimic; unde tuturor le este frică să facă un pas înainte, atât companiilor, cât şi populaţiei.

Dar până când premierul se va apleca asupra acestor lucruri, trebuie să salutăm declaraţia noului ministru al dezvoltării şi turismului, Cristian Petrescu, care a anunţat că există un interes din partea unei companii germane de a dezvolta un circuit de Formula 1 în Bucureşti. Sau pe litoral.

Cred că acest proiect ar trebui inclus repede pe lista priorităţilor premierului Ungureanu: un circuit de Formula 1. Că tot costă jumătate de miliard de euro. Mai trebuie de angajat project managerul, că există deja experienţă în recrutarea managerilor privaţi la companiile de stat.

Până una-alta, luna martie nu pare chiar atât de puternică economic, iar premierul se va confrunta cu veniturile încasate la buget. Şi acolo nu e o declaraţie, este o realitate. Din acea realitate se plătesc pensiile şi salariile şi se fac investiţii. Şi se dă speranţă.

8 martie 2012

Ştiţi unde sunt banii voştri care ar fi trebuit să vină din reducerea CAS? La Guvern, la ştergerea datoriilor CFR!

Guvernul Ungureanu va şterge, va anula ca să fim precişi, datoriile CFR către stat (datorii plus penalităţi) în valoare de 3,9 miliarde de lei, circa 915 milioane de euro, iar în contul lor Ministerul Transporturilor va primi acţiuni la companie. Adică cel care a administrat CFR, Ministerul Transporturilor, nu numai că nu este scos din companie pentru proastă gestiune, dar primeşte şi mai multe acţiuni.

CFR, cea care administrează infrastructura de cale ferată, nu este altceva decât o Grecie a României. Timp de 20 de ani a fost devalizată, spartă pe bucăţi, impărţită la toţi, pasată de la o guvernare la alta, analizată de zeci de firme de consultanţă cu specialişti plătiţi cu cel puţin 100 de euro pe oră, pentru ca în final tot să se şteargă datoriile. Dar pentru că totul trebuie să poarte un nume, i s-a spus Nicolaiciuc, celebrul director al CFR. De parcă a devalizat el singur CFR-ul?

Se anulează datoriile? Foarte bine. Dar se schimbă cu ceva situaţia? Vin alţi manageri care să schimbe lucrurile? Lângă hotărârea de guvern există şi un plan de restructurare a companiei astfel încât peste 5 ani Guvernul de atunci să nu mai anuleze încă o dată datoriile făcute între timp?

Se face o HG, se susţine în şedinţa de guvern de către ministrul de resort – acum e rândul lui Alexandru Nazare, 31 de ani, să spună despre ce e

vorba, are circumstanţe atenuate, e prea tânăr ca să ştie cum s-a devalizat CFR –, premierul întreabă dacă sunt obiecţii, se asigură că sunt toate semnăturile, că e legal totul şi aprobă. În final urmează publicarea în Monitorul Oficial, şi gata, urmează un alt ciclu de devalizare, noi contracte de întreţinere, alţi consultanţi sau aceiaşi, alte proiecte de restructurare, în final, ca unică soluţie, închideri de linii de cale ferată, superafacere pentru cei de la fier vechi şi în final alte datorii. Altă HG, alt premier sau acelaşi.

Când s-au şters atâtea datorii în 20 de ani, mai contează încă 900 de milioane de euro, din care 500 de milioane de euro erau penalităţi?

Mai contează că Traian Băsescu, Radu Berceanu, Miron Mitrea, Gheorghe Dobre, Anca Boagiu, toţi foşti miniştri ai transporturilor, sunt în politică sau în administraţie?

Mai contează că bugetul naţional de pensii are în acest an un deficit de 13 miliarde de lei, circa 4 miliarde de euro, iar la anul şi în următorii ani va fi la fel?

Mai contează că TVA este la 24%, adică un sfert din valoarea unui produs sau a unui serviciu?

Mai contează că nu sunt bani şi pentru scăderea CAS la toată lumea, deci şi pentru sectorul privat?

Mai contează că trenurile merg cu viteza de acum jumătate de secol pentru că nu mai rezistă şinele de cale ferată din cauza uzurii?

Mai contează că salariile ramân la 250-300 de euro, că nu există resurse pentru creşterea lor? Mai contează că pensiile, marea lor majoritate, sunt la 175 de euro pe lună?

Mai contează că CFR e un fel de Grecie şi tot aşa, să nu ajungă şi România la fel?

Toate aceste lucruri contează, dar pentru cine? Pentru cei care le plătesc prin taxe, impozite, salarii contează. Pentru cei care le fac, le administrează, nu contează. Totul se rezolvă printr-o HG. Nu-i costă nimic.

12 martie 2012

Mai sunt cinci zile şi ieşim din recesiune. Ce facem apoi? Îl aşteptăm pe premierul Ungureanu să vină cu soluţii sau ne uităm la Dan Diaconescu, să le luăm de acolo?

Dacă premierul Ungureanu scoate apa din nou cu găleata ca Boc, s-ar putea ca economia să nu mai aibă timp să ajungă pe uscat.

Dar apoi ce facem? Unde se duce economia românească? Va trăi pe plus din reîntregirea salariilor bugetarilor de la 1 iunie, care va aduce 500 de milioane de euro în jumătate de an în portofelul salariaţilor de la stat, din care o parte se vor duce în consum? Iar la anul? Să se descurce viitorul guvern, nu? Oricum, banii sunt pentru reîntregire.

Bogdan Drăgoi, ministrul finanţelor, tocmai menţiona că are surplus de lichiditate obţinut din cele două împrumuturi luate de pe piaţa americană, în valoare totală de 2,25 miliarde de dolari. Pentru care se plăteşte o dobândă medie de 6,75% pe an.

Din trimestrul 3 din 2008, de când a început recesiunea, economia oscilează între scăderi şi creşteri trimestriale. Nu are forţa să se desprindă din criză.

Premierul Tăriceanu i-a lăsat premierului Boc o economie care începuse să o ia apa şi cădea de sus. Premierul Boc a scos apa cu găleata până a obosit, iar acum premierul Ungureanu se chinuie să găsească o galeată mai mare, că trece timpul până ajunge România la ţărm.

Niciun premier nu a pus ceva sau a lăsat ceva susţinut predecesorului. Tăriceanu nu a văzut criza şi a aruncat cu miliardele de euro în dreapta şi-n stânga, ca un partid aflat la guvernare. Boc a aşteptat să treacă criza de la sine, fără să facă nimic. Şi cum nu trecea, ci dimpotrivă mai mult se adâncea, soluţia de ieşire a fost tăierea salariilor bugetarilor. Şi economia iar a căzut. Trei trimestre din 2011 au marcat o revenire şi când credeam că avem un respiro, iar am intrat pe minus în T4, când a intrat toată Europa în malaxorul datoriilor. Dar dacă ne bazăm numai pe vremea bună, ca să se facă rapiţa, grâul, porumbul şi să aducă creşterea economică, atunci nu am făcut nimic. Premierul Boc, la fel ca Tăriceanu, a predat o foaie albă la fondurile europene. Nu erau buni banii ăia, „moca“ cum se spune, erau mai buni banii din împrumuturi, cu 6% dobânda pe an la euro şi 8% sau chiar 12% la lei. Iar investiţiile străine, care ar fi mişcat afacerile şi locurile de muncă ale antreprenorilor locali de servicii, s-au prăbuşit. Ne-am întors în urmă cu zece ani. De ce nu mai vin investitorii străini?

Preşedintele Băsescu spune că încă e criză şi s-au retras de peste tot. Dacă ar fi aşa, dacă s-ar fi bazat pe această constatare prezidenţială, Turcia şi Polonia ar fi murit de mult. În toate publicaţiile economice externe vezi numai *Invest în Turkey*, *Invest în Poland*, acum vine Macedonia din urmă.

Ce facem din trimestrul 3 încolo? Îl aşteptăm pe noul premier să vină cu un board de experţi care să-i ofere soluţii-miracol? Aşteptăm să-şi revină Europa, mai precis Germania şi Franţa? Până îşi revine Europa, scade China şi trage toată lumea după ea.

Economia românească şi-a pierdut suflul extern, ritmul de creştere al exporturilor reducându-se de la 30% spre 5-10%, asta dacă nu chiar am intrat pe minus în februarie din cauza vremii. Iar suflul intern lipseşte pentru că Guvernul Boc nu a pregătit nimic, iar premierul Ungureanu nu ştie ce să facă, unde să-şi mute atenţia pentru a prelua iniţiativa în economie. Pe lângă acest lucru mai lipseşte şi susţinerea financiară din partea băncilor, pe bani, nu gratis, care sunt în plină activitate de „deleveraging“, adică renunţă la credite pentru a se încadra în indicatorii de prudenţialitate sau nu mai iau alte credite. Iar acest lucru se face prin

stabilirea unui preţ al creditului care-l descurajează pe client. Pentru bancheri, finanţarea economiei a ajuns pe locul trei. Acum bancherii presează BNR să le înapoieze bani din rezervele minime, în special din cele la euro, unde se înregistrează un deficit destul de important pentru că s-au tăiat liniile externe.

Guvernul Boc a avut timp economic şi nu a făcut nimic cu el. L-a gestionat aşa cum a putut şi a ştiut. Din păcate, Ungureanu nu are. Dacă nu preia iniţiativa în economie, şi lumea de business îşi va muta privirea către discursul lui Dan Diaconescu, care seară de seară nu oboseşte să pună pe tablă idei – mai bune sau mai rele, mai realiste sau mai utopice – pentru creşterea economiei şi a nivelului de trai.

Din păcate, premierul Ungureanu încă nu are ce să pună pe tablă. Mai are timp doar trimestrul 2, pentru că apoi nimeni nu va mai aştepta.

25 martie 2012

Ştie BNR să facă politică monetară în lei cu economia reală a companiilor şi a persoanelor fizice? Pentru prima dată realitatea îl ajunge din urmă pe Isărescu

Din noiembrie anul trecut, BNR a început un proces de reducere succesivă a ratei dobânzii de politică monetară de la 6,25% până la 5,5%. Dacă această scădere s-ar fi transmis imediat pe lanţul economic, costul creditelor în lei, dar şi randamentul depozitelor ar fi trebuit să scadă cu 12%, iar soldul creditelor în lei să crească. Joi, de la ora 11:00 consiliul de administraţie al BNR se întruneşte din nou, iar analiştii se aşteaptă să reducă dobânda la 5,25%.

Ce avem după cinci luni? Dobânda medie la creditele în lei acordate populaţiei şi companiilor a scăzut de la 10,9% (octombrie 2011) la 10,5% (februarie 2012), respectiv cu mai puţin de 0,4%.

Soldul creditelor în lei nu s-a îmbunătăţit deloc, chiar reducându-se de la 80,7 miliarde de lei în octombrie la 80,3 miliarde de lei în februarie. În termeni de economie reală, deciziile BNR de a reduce dobânda şi a lăsa mai multă lichiditate în piaţă nu au avut niciun efect. Între timp a mai intervenit şi criza din Grecia, Europa a fost la un pas să fie făcută knock-out, au dispărut peste noapte liniile de finanţare de la băncile-mamă, iar din cuvântul şefilor de la risc nu iese nimeni. Totuşi întrebarea fundamentală este dacă politica monetară în lei are un efect în economia reală la nivelul

companiilor şi al populaţiei, şi nu doar la nivelul relaţiei dintre bănci şi Ministerul Finanţelor privind asigurarea finanţării bugetului prin achiziţia de titluri de stat.

Are BNR muniţie pentru a schimba poziţia bancherilor care se întreabă retoric dacă tot trecem la euro în trei ani, de ce să mai încurajăm leii? Mihai Bogza, preşedintele consiliului de administraţie al Bancpost şi fost viceguvernator al BNR între 1998 şi 2004, spune clar că nu vede vreo bancă să rişte acordând credite în lei pe termen lung atât timp cât resursele de finanţare în lei sunt pe termen scurt, de 1-3 luni. Pe de altă parte, confruntându-se cu tăierea finanţărilor de la băncile-mamă în euro, băncile locale trebuie să acopere cu amândouă mâinile gaura pe care o au între creditele în euro pe care le-au acordat pe termen lung şi resursele disponibile în euro care au dispărut.

Tocmai de aceea bancherii bat cu toată forţa la uşa guvernatorului să le reducă rezervele minime în euro. Având în vedere prudenţa guvernatorului, ar fi o minune să reducă rezervele la euro.

În plină criză financiară, atunci când sistemul financiar european stătea să crape, noul preşedinte al Băncii Centrale Europene, italianul Mario Draghi, a venit cu o soluţie care a detensionat pieţele: le-a dat băncilor posibilitatea să ia credite nelimitate în euro pe trei ani la o dobândă de 1% pe an. Plus că a extins gama de garanţii cerute băncilor. Această linie nelimitată care a ajuns la aproape 1.000 de miliarde de euro ar fi fost de neconceput atunci când s-au pus bazele BCE. Practic s-au rescris principii şi filosofii de politică monetară într-o noapte.

Inflaţia nu a mai contat, prudenţa a fost lăsată pentru şedinţele viitoare, iar tipărirea de bani a fost cuvântul de ordine. Totul pentru a detensiona pieţele şi a nu lăsa ca această criză financiară şi de lichiditate să invadeze de tot bătrânul continent.

Este BNR în aceeaşi situaţie acum? Cum poţi să readuci încrederea în economie, în bănci şi în leu ca monedă de credit? În cei aproape patru ani de criză tot creditele în euro au fost cele mai cerute şi cele mai vândute. Asta până când a intervenit tăierea liniilor de finanţare de-afară şi implicit

acest lucru s-a transmis în economia românească. Poate da BNR credite în lei băncilor pe 3, 5, 10 ani că tot se plâng că nu au finanţare pe termen lung şi de aceea nu încurajează creditarea în lei?

Ar mişca ceva în economie un asemenea instrument? Ar scădea costul creditelor suficient cât să trezească interesul oamenilor? Probabil nici Mugur Isărescu nu ştie acest lucru întrucât politica BNR de-a lungul anilor a fost mai mult reactivă decât proactivă. În criză a ţinut dobânda sus pentru a le asigura o atractivitate titlurilor de stat pe care le vindea Ministerul Finanţelor. Asta a fost principala problemă a anilor 2009, 2010, finanţarea cheltuielilor statului prin împrumuturi.

Din 2011 întâi a aşteptat să vadă dacă scade inflaţia şi după aceea a început să taie din dobândă după şase luni – tot o acţiune reactivă. BNR şi-a îndeplinit două obiective – inflaţia şi ţinerea sub control a sistemului bancar astfel încât să nu derapeze. Dar acestea nu sunt de-ajuns pentru a împinge economia înainte. Mugur Isărescu nu prea s-a confruntat cu asemenea situaţii în care să folosească politica monetară pentru susţinerea economiei în moneda naţională. Poate la începutul anilor 1990, când erau creditele pentru agricultură. După 22 de ani, BNR va face joi cu Banca Centrală Europeană primul briefing de presă pentru a explica deciziile consiliului de administraţie pe politică monetară.

Este un început şi pentru economia reală?

27 martie 2012

Degeaba faci un MBA, degeaba îţi pierzi nopţile învăţând pentru CFA, degeaba te pregăteşti să fii printre cei mai buni într-un domeniu! Sunteţi nişte fraieri, doar nişte votanţi!

Luni, săptămâna trecută, când atenţia tuturor camerelor tv se îndrepta către Tony Blair, fostul premier britanic aflat la Bucureşti să-i îndeplinească lui Victor Ponta, liderul PSD, un vis şi să spună că nu mai există dreapta sau stânga în mod tradiţional şi că lumea s-a schimbat şi dacă nu eşti „fashion“ din punctul de vedere al gusturilor publicului, poţi să stai mulţi ani în opoziţie, partidele au schimbat şefii şi au numit unii noi în două instituţii de supraveghere financiară – CNVM (piaţa de capital) şi CSSPP (pensiile private).

Luni după amiază au venit la comisiile de specialitate din Parlament schimbările în plic, iar marţi CNVM şi CSSPP, instituţii care reglementează şi supraveghează pieţe financiare de peste 30 de miliarde de euro, aveau alte conduceri şi alţi membri. Schimbările au fost atât de fulgerătoare şi neaşteptate, încât rămâi fără glas şi te întrebi dacă aceiaşi oameni care vin cu plicul, care fac schimbările în 24 de ore sunt tot aceia care ţin legile prin sertare cu anii.

Oricum astea sunt amănunte.

Ce este mai dărâmător este cum îşi dau partidele mâna când trebuie să-şi pună oamenii în funcţii. Şi cine sunt oamenii pe care îi susţin în funcţii de răspundere publică. În faţa camerelor de televiziune, Victor Ponta nu mai are cuvinte în vocabular prin care să descrie dezastrul economic lăsat de Boc şi guvernarea lui, în schimb nu s-a auzit niciun cuvânt când şefa de cabinet a lui Boc, Ştefania Ferencz, a fost numită membru al CNVM. Nu a rupt nicio masă de indignare că PDL şi Boc au trimis să supravegheze piaţa de capital pe cineva care nu are nicio legătură cu acest domeniu, iar această trimitere nu este altceva decât o recompensă, o rentă politică. Păi cum să facă scandal dacă PSD a venit şi şi-a numit un vicepreşedinte, Gheorghe Marcu, şi i-a prelungit mandatul de comisar Dorinei Mihăilescu, cea cu care Ponta a făcut echipă la cabinetul premierului Adrian Năstase acum un deceniu.

Iar la Comisia de Supraveghere a Pensiilor a fost numit, tot aşa într-o înţelegere transpartinică, Marian Sârbu, fost lider al PSD, actualmente preşedinte al UNPR şi cel care acum 10 ani nu era favorabil pensiilor private obligatorii. Ironia vieţii. Acum trebuie să le supravegheze.

Eu pot înţelege numirile politice, dar nu ştiu cum ar putea explica cei care le fac, adică liderii partidelor politice care pentru acest lucru îşi dau mâna pe sub masă, celor care cred şi îşi învaţă copiii că şcoala, pregătirea continuă, profesionalismul, specializarea te ajută să ajungi om mare. A fi membru al CNVM sau CSSPP sau CSA (asigurări) este ca şi cum ai fi un membru în consiliul de administraţie al BNR. O dată la 5 ani, numai 28 de români – 9 la BNR, 7 la CNVM, 5 la CSSPP şi 7 la CSA – au şansa şi onoarea să ocupe o asemenea funcţie publică, unde ar trebui să-ţi pui în slujba ţării, a unui bine public, toate cunoştinţele şi experienţa acumulate anterior şi să nu laşi ca aceste pieţe – bancare, de capital, asigurări, pensii private, unde sunt economiile şi investiţiile tuturor românilor, şi ale celor puternici şi ale celor slabi, şi ale celor bogaţi şi ale celor săraci – să fie devalizate şi pierdute de alţii ca la ruletă.

Şi pentru această supraveghere şi reglementare nu eşti plătit cu salariul mediu pe economie, ci cu peste 10.000 de euro pe lună net, cel puţin în

cazul preşedinţilor şi al vicepreşedinţilor.

Ce-i poate spune Ponta şi Boc unui român care a fost învăţat că după ce termină facultatea în ţară poate e bine să îşi caute şi o bursă în afară, să umble din birou în birou să găsească bani pentru un MBA, să piardă nopţile învăţând tone de formule matematice pentru un CFA, totul pentru a face diferenţa când se pune problema unei promovări sau a obţinerii unui post mai bun, mai bine plătit, unde poţi aduce valoare adăugată? Ce să le spună Boc, Ponta, Băsescu, Oprea, Kelemen Hunor sau ce lideri politici mai avem? Sunteţi nişte proşti, nişte fraieri! Învăţaţi degeaba, vă pierdeţi nopţile aiurea învăţând la matematică, management sau ce cursuri or mai fi pe la un MBA; oricum vă ştergeţi undeva cu el, nu vă foloseşte la nimic. Nu în politică. Cine i-a făcut agenda zilnică lui Boc în ultimii 7 ani e mai bună decât toate cursurile voastre, decât toată pregătirea voastră, decât toată specializarea voastră! Numele ei şi al celorlalţi erau pe lista venită în plic pentru numire. Nu ale voastre. Voi sunteţi nişte anonimi, care sunteţi buni numai să ascultaţi şi să vedeţi cum se păruiesc politic (în spate e aceeaşi gaşcă) şi să-i mai şi votaţi! În rest, voi aţi ieşit din joc, nu sunteţi buni la nimic altceva, decât să plătiţi taxe şi impozite.

Nu am nimic împotriva d-nei Ştefania Ferencz ca nume, nu o cunosc şi nu ştiu nimic despre pregătirea ei. Dar modalitatea de numire a ei, ca de altfel a tuturor, arată cum judecă clasa politică.

M-aş bucura ca peste ani să pot pune în dreptul d-nei Ferencz, drept comisar CNVM, o realizare care a schimbat o întreagă piaţă de capital, aşa cum în dreptul lui Louis Schweitzer, fost CEO Renault şi fost şef de cabinet acum 30 de ani al unui premier francez, stă Dacia de 5.000 de euro şi tot ce este Dacia astăzi.

1 aprilie 2012

Cum să ieşi în stradă şi să ceri cu bună ştiinţă să fii devalizat şi să-ţi fie furată educaţia şi sănătatea de „băieţii deştepţi“

Săptămâna trecută 300 de angajaţi ai Hidroelectrica au ieşit în stradă, în faţa Ministerului Economiei să protesteze faţă de intenţia de a vinde pe Bursă 10% din acţiunile companiei, moment foarte prost pentru că e „criză economico-financiară“ şi astfel acţiunile ar fi mult subevaluate, faţă de intenţia de a aduce management privat care ar lua „sute de mii de euro în beneficiul ei şi în detrimentul Hidroelectrica“, că se va da pachetul majoritar, că aşa vrea FMI şi astfel se vând resursele energetice şi se pierde controlul asupra sistemului energetic naţional.

Şi ca o bomboană pe colivă sindicalişti vor să cheme la „conciliere“ pe „băieţii deştepţi din energie“ în legătură cu contractele cu energia ieftină. Deci cei 300 de sindicalişti de la Hidroelectrica sunt preocupaţi de soarta companiei, de cine vine la conducere, de valoarea acţiunilor listate la Bursă, de strategia naţională energetică etc. Aşa dintr-odată. Dar, nu-mi amintesc ca în ultimul deceniu, sau măcar în ultimii ani, aceşti sindicalişti şi liderul lor să fi ieşit în stradă, să fi spart geamurile de la Ministerul Economiei, să-şi fi dat „foc“ în faţa Palatului Victoria sau la Palatul Cotroceni, că în 10 ani Hidroelectrica a fost secată de 1,5 miliarde de euro prin contractele încheiate de conducere şi cu voia acţionarului majoritar, statul, prin toţi cei care au fost la putere.

Niciun sindicalist nu a făcut greva foamei pe motiv că statul şi managementul de stat, nu privat, au devalizat compania, au luat din banii pentru educaţie, sănătate, drumuri, şcoli, creşe, medicamente, adică din banii lor şi ai copiilor lor şi i-au dat „băieţilor deştepţi“. 1, 5 miliarde euro au fost luaţi în 10 ani din Hidroelectrica şi daţi altora. Deci suntem în minus cu vreo 100 de şcoli, cu vreo 10000 de medici, cu 100000 de profesori nemulţumiţi şi acriţi de viaţă, cu salarii tăiate pentru că managementul de stat le-a dat contracte şi energie ieftină „băieţilor deştepţi“. Nu am auzit vreun sindicalist de la Hidroelectrica să fi murit de grija acestor 1,5 miliarde de euro care le-au fost luaţi din buzunar cu acte în regulă şi daţi altora.

Până acum, sub ochii lor, sub munca lor de angajaţi, a fost cel mai tare management privat. Dar al celor de la putere. Şi nu era plătit cu „sute de mii de euro“, ci cu 1,5 miliarde de euro. Iar acum să spui ca mergi la conciliere cu „băieţii deştepţi“. Tu, sindicalist, care sub ochii tăi, cu îngăduinţa ta, ai fost devalizat, secat, furat şi trimis acum în stradă să protestezi că nu e bine să fie vândută compania. Ea deja a fost „vândută“, numai că în acte e a statului, în realitate e a altora. De mai bine de zece ani. Întotdeauna interesul „băieţilor deştepţi“, indiferent de domeniu, este ca o companie de stat să rămână a statului, să nu fie vândută altora, că ne vindem ţara, dar ei să fie principalii beneficiari ai contractelor de furnizare de produse şi servicii către societate la preţuri maxime sau de achiziţie a produselor societăţii la preţuri minime. O dată la trei, patru ani se mai şterg şi datoriile şi ciclul se repetă. Iar sindicaliştii sunt acolo să-i ajute, să le fie furat viitorul lor şi al copiilor lor.

8 aprilie 2012

Sunteţi vinovaţi! De cum arată oraşul vostru, de primarul vostru şi de ţara voastră! Sunteţi vinovaţi că soarta vă este decisă de un litru de ulei. Voi, toţi cei care nu mergeţi la vot!

„Ce proşti suntem! Ne meritǎm soarta!“ îmi spunea anul trecut un taximetrist. „De ce?“ l-am întrebat. „Dacă toţi ăia care s-au dus la inaugurarea stadionului naţional ar fi ieşit în stradă să protesteze că li s-au tăiat salariile, atunci Boc şi Băsescu şi toţi ăştia de la putere ar fi fost măturaţi!“ Aceasta a fost explicaţia redată din memorie a ceea ce mi-a spus taximetristul. La începutul toamnei, atunci când primarul Capitalei Sorin Oprescu a deschis stadionul naţional pentru public, între 30000 şi 50000 de oameni au fost să vadă noua realizare a Bucureştiului. În vara lui 2010, când preşedintele Băsescu a anunţat tăierea salariilor şi pensiilor cu 25%, nimeni nu a ieşit în stradă. Pensiile nu au mai fost tăiate, dar s-a majortat TVA de la 19 la 24% şi, la fel, nimeni nu a ieşit în stradă. Dar la avanpremiera stadionului naţional, care a costat peste 200 de milioane de euro, o sumă imensă, au fost peste 30000 de oameni pentru a imortaliza momentul. Acea fotografie, făcută cu telefonul mobil, i-a costat pe oameni un sfert din salariul lor.

Peste o lună şi jumătate suntem chemaţi să ne votăm aleşii locali: primarul, şeful consiliului judeţean, consilierii locali, adică oamenii care ne influenţează viaţa curentă, care ne fac curat pe străzi, care îi adună pe vagabonzi, pe câinii maidanezi, care ne pun panseluţe şi ceasuri, care ne asfaltează străzile, care au grijă să nu uităm când s-a înfiinţat localitatea, care dau terenuri din patrimoniu, unii mai cer şi şpagă, unii mai au grijă şi de un spital, de o şcoală sau de o creşă etc.

Aşa cum arată datele în acest moment, peste 70% dintre primarii şi şefii consiliilor judeţene vor fi realeşi. Asta înseamnă că două treimi dintre oamenii unei localităţi sau ai unui judeţ sunt foarte mulţumiţi de activitatea edililor lor, de ce au făcut ei în ultimii patru ani de mandat pentru comunitatea lor, le-au trecut cu vederea scandalurile, acuzaţiile de corupţie, micile sau marile afaceri făcute şi controlate din birouri. Dacă ţara este compusă din aceste comunităţi, asta înseamnă că 70% dintre oameni sunt mulţumiţi de felul în care este condusă ţara, de direcţia ei, de economie, de salarii, de joburi, de liderii lor politici. Nu-i aşa?

Dacă te uiţi pe alte sondaje sau stai de vorbă cu oamenii, în ţară este un dezastru, toată clasa politică este coruptă, toţi fură, mai avem puţin şi ajungem ca Grecia, că era mai bine pe vremea lui Ceauşescu, tinerii nu mai au niciun viitor aici, nu sunt locuri de muncă, medicii pleacă, profesorii sunt total dezinteresaţi din cauza salariilor mici şi jumătate dintre elevi pică la bacalaureat sau pensionarii se luptă ca la Rovine pentru o reducere la zahăr şi ulei sau chiar mor la cozi.

Dar 70% dintre edilii locali sunt realeşi. Cum vine asta? Marian Oprişan, baronul din Vrancea, cel care timp de două decenii taie şi spânzură, va fi reales în zona lui. Dar în judeţul lui salariul mediu este la jumătate faţă de Braşov, spre exemplu. El este responsabil de 323000 de locuitori, iar în 2011 în zona lui s-au înfiinţat „109 locuri de muncă“ ca urmare a unor noi investiţii. Peste tot auzim că Vrancea este o zonă săracă, că oamenii nu au după ce bea apă, dar Marian Oprişan este reales. În 20 de ani, nu a reuşit să ridice zona, dar va mai primi încă un mandat de patru ani.

Liviu Dragnea este baronul Teleormanului, o altă zonă săracă. Iar câştigul salarial mediu pentru cei 360000 de oameni din judeţ este de 1.150 de lei. În Vrancea era 1.086 de lei. Rata şomajului la el în judeţ era de 8,9%, aproape dublu faţă de media naţională. În Timişoara, spre exemplu, rata şomajului era în decembrie de 1,9%. Şi Dragnea va fi votat şi reales. Iar drama cea mai mare este că numărul 2 din PSD, cel mai puternic partid, conduce un judeţ sărac, cu salariile la jumătate faţă de alte zone, fără investiţii majore, fără o şcoală puternică în judeţ, fără companii puternice în zonă şi pretinde să conducă România. Nu a ridicat economic nimic în judeţul lui, în fruntea căruia se află din 1996, dar voturile pe care le strânge în zonă îi sunt suficiente să fie în fruntea PSD.

Gheorghe Ştefan de la PDL, liderul de peste 10 ani din Piatra Neamţ, vrea un nou mandat de primar. L-am întrebat: „Ce investitori aţi adus în Piatra Neamţ?“ „Păi e treaba mea să aduc investitori, să mă duc eu după ei? Au venit unii, nişte italieni, să facă un spital oncologic. Le-am concesionat ceva. Să vedem. Zic că investesc 20 de milioane de euro. Au mai venit nişte supermarketuri.“

„Dar ceva industrie, investitori care să ridice nişte capacităţi de producţie?“ „A, nu. Nu ştiu!“ Şi conduce oraşul Piatra Neamţ de peste un deceniu, iar oamenii vor să-l realeagă. A făcut o telegondolă. „Câţi turişti a adus această telegondolă?“ a fost întrebat la emisiunea „După 20 de ani“ de la Pro TV. Îşi scoate banii? „Nu ştiu.“ Dar familia lui făcea afaceri în energie. Băiatul lui, la 26 de ani, era acţionar într-o firmă care făcea trading cu energie. Şi asta nu era nimic. În Green Energy, firma unde băiatul lui fusese acţionar, un alt acţionar avea 18 ani. „A fost o afacere legală?“ „Da.“ „Şi atunci despre ce vorbim?“ ar spune primarul din Piatra Neamţ, căruia oamenii îi dau voturi.

Romeo Stavarache, primarul PNL al Bacăului de opt ani, probabil că va cere un nou mandat. Iar Bacăul este cenuşiu, crăpat, fără investitori, o zonă economică care trăieşte din supermarketuri şi din dealerii auto. Şi este un primar liberal. Ar fi trebuit ca toată zona aia să duduie de activitate economică.

Este treaba primarilor sau a şefilor de consilii judeţene sau a consilierilor să atragă investitori, şi români şi străini, ca să ridice zona lor din punct de vedere economic şi să creeze locuri de muncă? Dacă îl ascultăm pe Gheorghe Ştefan: „Ce, e treaba mea?“ sau dacă ne uităm la Sorin Apostu, fostul primar al Clujului care le cerea şpagă investitorilor care voiau să vină în oraş, nu e treaba lor. Investitorii şi locurile de muncă să le facă cei de la Bucureşti, Guvernul, miniştrii, spun ei.

Dar gândiţi-vă că edilii locali, cei pe care trebuie să-i alegeţi pe 10 iunie, au pe mână anual 44 de miliarde de lei, adică 10 miliarde de euro. În patru ani, prin conturile instituţiilor pe care le conduc au trecut 40 de miliarde de euro. Cu banii ăştia construiai încă o Românie, dacă ar fi să ne uităm puţin într-un deceniu de pe vremea lui Ceauşescu. Ce au făcut cu banii, de oraşele lor sunt cenuşii, de oamenii sunt nemulţumiţi de veniturile pe care le câştigă, de serviciile pe care le primesc în schimbul impozitelor şi taxelor pe care statul le reţine lunar? Păi de unde bani pentru ca şcolile sau spitalele să arate mai bine, dacă tu, ca primar, ca şef al consiliului judeţean, un tartor al întregului judeţ, nici nu-ţi pui problema să aduci tu investitori care să angajeze oameni, să dea drumul la producţie şi apoi să ai de unde lua taxe şi impozite.

Ştiţi de ce aceşti oameni şi mulţi alţii stau la putere de 8 ani, de 12 sau chiar de 20 şi vor sta şi, dacă se enervează, mai stau încă pe atât? Pentru că voi, clasa de mijloc, care mai aveţi anii necesari pentru a schimba lucrurile, mai aveţi energia şi determinarea de a vă îndeplini un vis, staţi în casă, protestaţi şi înjuraţi între patru pereţi de 50 de metri pătraţi plini de igrasie, moşteniţi de la bunicii şi părinţii voştri, vă bucuraţi dacă aveţi un job, orice job, chiar dacă sunteţi şef de promoţie la facultate şi lucraţi ca asistent de relaţii cu publicul într-un mall. În loc să ieşiţi în stradă să-i cereţi socoteală celui căruia i-aţi dat votul, fie că e de la PDL, PSD, PNL, UDMR – pe UNPR nu l-aţi votat în 2008, că atunci nici nu exista –, să îi umpleţi căsuţele de la primărie cu indignările voastre, staţi în ziua votului în faţa televizorului, a Internetului, a Facebook-ului (acum patru ani încă nu era pe val, dar acum e la modă), pe terase, la iarbă verde sau în mall. Ăsta este

protestul vostru la adresa clasei politice. Nu mă duc la vot, că toţi sunt hoţi şi corupţi. Pe cine să aleg?

În timp ce voi trăiţi cu această întrebare „Eu pe cine votez?“, 70% dintre edilii actuali s-au şi reales. Neprezentarea voastră este cea mai mare fericire pentru cei care stau de un deceniu la putere. Şi ei ştiu acest lucru. Ei se realeg cu voturile a 20% dintre locuitorii unei zone. Iar zona este prăbuşită economic şi voi nu aveţi un job mai bine plătit, pe măsura facultăţii pe care aţi terminat-o, spitalele cad pe voi şi pentru a fi trataţi mai bine îi daţi asistentei sau domnului doctor 5, 10 lei, 100 de lei, voi şi copiii voştri învăţaţi de la profesori care nu mai au niciun chef de viaţă şi pe care nu-i respectaţi şi de care râdeţi pentru că poartă acelaşi taior sau acelaşi costum de doi ani.

Voi sunteţi vinovaţi de cum arată oraşul vostru sau de jobul pe care îl aveţi. Pentru că nu vă duceţi la vot, că nu-i cereţi socoteală celui pe care îl alegeţi an de an sau o dată la patru ani, pentru că prin votul vostru nu îi sancţionaţi pe cei care nu v-au făcut nimic în oraş sau pe cei care vă fură.

Dacă însă vă place cum arată oraşul, sectorul sau judeţul în care locuiţi, daţi-le votul! Sunt edili locali care au făcut multe lucruri bune pentru zona lor. Şi asta se vede în datele statistice: în salariul mediu al zonei, în investiţii, în rata scăzută a şomajului sau în numărul de joburi create.

Învăţaţi să cereţi ceva pentru votul pe care o dată la patru ani vi-l cere cineva! L-aţi învestit, l-aţi pus într-o funcţie, vă reprezintă şi trebuie să-i cereţi socoteală. Dar nu puteţi să-i cereţi socoteală stând la bere sau la mall. Voi sunteţi vinovaţi că soarta voastră este decisă de un litru de ulei, un kilogram de zahăr şi două de mălai, produse pe care candidaţii le dau celor care se duc la vot. Voi sunteţi responsabili de comunitate şi, în final, de România. Şi sunteţi vinovaţi dacă nu mergeţi la vot. Indiferent pe cine aţi alege. Pot să vină alţii, clasa politică poate fi schimbată, aerisită, împrospătată doar dacă votaţi! Sunt mulţi în generaţia voastră, de 30-40 de ani, care cred ca voi şi care ar avea curajul să iasă în faţă. Dar dacă voi nu ieşiţi la vot, în general, ei sunt siguri că nu are cine să-i voteze. Şi de aceea nu se schimbă nimic.

22 aprilie 2012

Cursul, la maxim istoric. În 13 ani a crescut cu 237%. Leul plăteşte preţul tâlhăririi politice şi economice din România. La polonezi, zlotul a pierdut numai 2,6%

În 13 ani, de la lansarea monedei euro, la 1 ianuarie 1999, leul a pierdut 237% din valoare. Inflaţia a fost de 220%.

Acesta este preţul plătit de toată România pentru lipsa reformelor şi a privatizărilor la timp, pentru dezastrul din fondurile europene, pentru dezastrul din educaţie şi sănătate, care costă miliarde de euro anual, pentru pierderile companiilor de stat şi devalizarea acestora prin contractele „băieţilor deştepţi“ şi în ultimul rând pentru o clasă politică haină, care îşi pasează din generaţie în generaţie poziţiile care le asigură accesul la putere şi bani.

Dacă ne uităm la celelalte monede foste comuniste, vom vedea că acolo preţul plătit este mult mai mic. În Cehia, coroana s-a apreciat cu 29% în 13 ani, polonezii au pierdut numai 2,6% din valoarea zlotului, iar forintul ungar a scăzut cu numai 14%.

Numai în România, Rusia şi Turcia, preţul plătit este mai mare. În Rusia, o ţară condusă de peste un deceniu de Putin, KGB şi oligarhi, rubla a

pierdut 54% din valoare, iar în Turcia, unde nu există diferenţă de interese între sistemul politic şi de business, lira a scăzut cu 525%.

În ciuda faptului că de peste două decenii Mugur Isărescu ţine zilnic cursul leului sub control, toate „tâlhăriile“ din economie şi politică nu pot fi acoperite la nesfârşit. Mai devreme sau mai târziu, cursul valutar şi inflaţia tot cresc. La fel cum acum cresc şi creditele neperformante din sistemul bancar ca urmare a dezmăţului din perioada de boom economic.

Pe de altă parte, Mugur Isărescu, guvernatorul BNR de 22 de ani, a preferat liniştea Băncii Naţionale decât să intre într-o dispută continuă cu clasa politică, cu guvernele, cu partidele şi cu mediul de afaceri în privinţa evoluţiei economiei, a reformelor sau a privatizării. Inflaţia şi cursul au ajutat de multe ori guvernele să aibă linişte socială, în ciuda faptului că populaţia şi deponenţii pierdeau an de an din valoarea veniturilor salariale şi a plasamentelor bancare.

Creşterea cursului leu-euro în ultimii 13 ani a fost mai puţin dramatică faţă de perioada primului deceniu de după Revoluţie. În istoria economică, începutul anului 1997, atunci când s-a predat puterea de la Iliescu la Constantinescu, a fost dramatic. Dolarul, care era moneda de referinţă în acel moment, a crescut de la 4.000 de lei (0,4 lei în banii actuali) la 10.000 de lei în mai puţin de două luni, pentru a coborî apoi la 8.000 de lei.

Chiar dacă în ultimii ani, creşterea cursului a fost mult mai redusă şi s-au înregistrat chiar aprecieri în perioada 2004-2006, obsesia cursului de schimb este mult mai prezentă în acest moment în mintea oamenilor, chiar dacă creşterile sunt de mai puţin de 5% într-un an. Diferenţa de acum 13 ani este că populaţia şi companiile sunt supraîndatorate în euro, iar orice creştere a cursului se transferă imediat în rata lunară plătită la bancă.

30 aprilie 2012

Pentru Isărescu reîntregirea salariilor este mai importantă decât scăderea dobânzilor la lei pentru că este singura sursă de creştere economică

Banca Naţională a pus stop unui ciclu de cinci luni de scăderi consecutive ale ratei dobânzii de referinţă la lei care s-a oprit la 5,25% pe an. Iar Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, a declarat că nu se pot pronunţa nici el, nici consiliul de administraţie când se va relua acest proces de scădere a dobânzii.

Dobânda de 5,25%, nivel care a fost stabilit în şedinţa de la începutul lunii aprilie, este un minim istoric pentru perioada de după Revoluţie. La fel ca inflaţia care a coborât sub 3% pe an. Ceea ce nu a spus Mugur Isărescu este că dobânda BNR şi, mai mult, scăderea acesteia nu ajută economia şi nici nu au vreo influenţă în creşterea economică. A ajutat doar Ministerul Finanţelor să se împrumute mai ieftin şi să scadă costurile de finanţare a deficitului.

Dobânda BNR este urmărită de bănci prin prisma operaţiunilor de pe piaţa monetară interbancară şi mai ales de cei care tranzacţionează pe piaţa titlurilor de stat. Iar investitorii în aceste instrumente prin care se finanţează deficitul bugetar nu mai acceptă o scădere a dobânzii sub 5% pe an la lei pentru România pentru că nu ar mai avea de câştigat având în vedere posibilităţile ridicate de creştere a cursului.

Ministerul Finanţelor urmăreşte destul de mult dobânda BNR, la care mai adaugă un uşor câştig pentru investitori şi astfel îşi vinde titlurile de stat.

La o dobândă sub 6% la lei şi la o creştere a cursului pe termen scurt de 1-3%, câştigul rezultat pentru un investitor este de 3-4%, iar la acest nivel se pot găsi alte oportunităţi. Acest lucru este valabil şi pentru dobânzile plătite de bănci populaţiei. Dacă dobânzile la depozitele în lei scad prea mult, atunci există riscul ca banii să plece spre valută şi apoi la saltea. Iar economia din nou nu are bani, iar bancherii se plâng că nu au resurse de finanţare a creditelor nici pe termen scurt, nici pe termen lung.

Când a anunţat că pune stop ciclului de reducere a dobânzii de referinţă, Mugur Isărescu s-a gândit la nevoia de bani a Finanţelor, care trebuie să acopere şi creşterea salariilor de acum, şi returnarea banilor la pensii. Având în vedere că rata dobânzii de referinţă contează mult prea puţin în economia reală pentru că băncile nu urmăresc proporţional scăderea acesteia, decizia BNR nu face nici bine, nici rău. Pentru managerii de companii deciziile BNR sunt ultimul lucru la care se uită. Cred că nici nu ştiu cât este dobânda de referinţă. Mai degrabă ştiu cât este ROBOR şi marja pe care o au de plătit peste acest nivel la creditele curente.

Ţinând cont de euroizarea economiei locale şi de influenţa destul de redusă a politicii monetare în economie prin intermediul dobânzilor la lei, prima măsură de creştere a economiei nu este dobânda, ca în America, ci majorările salariale.

De aceea BNR susţine reîntregirea salariilor bugetarilor, spunând răspicat că acest lucru a fost convenit cu FMI şi trebuie să se întâmple.

Cei 400 de milioane de euro care intră în economie de la 1 iunie la care se vor adăuga şi restul banilor la o dată ulterioară – încă 300 de milioane de euro – vor susţine creşterea uşoară a consumului de care are nevoie economia, vor ajuta la plata ratelor, iar o parte s-ar putea duce în creşterea economiilor populaţiei în bănci.

Dacă se vor mai da bani şi la pensii, respectiv restituirea sumelor reţinute ilegal, economia mai primeşte însă un uşor impuls.

Din păcate economia nu-şi revine, nu iese din recesiune cu niveluri istorice minime la dobânda BNR şi la inflaţie, ci cu majorări de salarii, pensii şi preţuri. Ca să aibă Ministerul Finanţelor venituri nominale la buget mai mari. Iar pentru bănci aceste cifre mici sunt un coşmar, pentru că nu ştiu să lucreze cu ele. De aceea BNR preferă şi susţine acum chiar şi majorarea uşoară a deficitului bugetar. Pentru că, în cazul în care economia nu şi-ar reveni, s-ar pune în discuţie inclusiv politica BNR şi a FMI. Cum poţi să ai dobânzi minime şi inflaţie minimă, punctul central al politicii FMI şi a Băncii Naţionale, şi să nu ai creştere economică? Timp de 20 de ani tema predicilor FMI susţinute de BNR prin ţintirea inflaţiei spunea că o inflaţie mică scade dobânzile, stabilizează cursul, veniturile populaţiei nu mai scad în valoare reală şi astfel vine creşterea economică. Dar realitatea ultimilor ani arată că nu este chiar aşa, iar Europa este cel mai bun exemplu. Isărescu ştie acest lucru şi vrea să evite punerea în discuţie a acestei teme. Iar în condiţiile în care piaţa europeană se confruntă cu austeritatea, iar exporturile noastre încetinesc, creşterea internă a consumului este singura modalitate de a împinge economia în sus. Iar aceasta se poate face acum numai prin reîntregirea salariilor.

7 mai 2012

Capitalurile pleacă, salariile se reîntregesc din condei, vin alţi furnizori la putere, iar creşterea este nefiscalizată. Credeţi că aşa vor mai rezista mult cursul şi economia?

În timp ce noul premier Victor Ponta anunţă că sigur se dau înapoi nişte bani pentru bugetari şi pensionari, urmând ca ulterior ministrul finanţelor să găsească şi cash-ul necesar, iar Radu Mazăre, puternicul lider al PSD din Constanţa, îl aşteaptă pentru nişte numiri, Banca Naţională se uită cu îngrijorare cum pleacă oficial banii din ţară, iar alte capitaluri nu mai vin, şi, în aceste condiţii, cursul nu are cum să stea pe loc. Mai mult decât atât, „chimioterapia“ austeră aplicată Greciei nu îşi mai face efectul, iar ţara a intrat într-o nouă criză politică, pe care s-ar putea să nu o mai poată duce. În aceste condiţii, ieşirea din euro şi falimentul dezordonat sunt deja pe masa tuturor oficialilor şi pe ecranele investitorilor.

Ca niciodată, BNR îşi exprimă public îngrijorarea cu privire la riscurile tot mai mari în privinţa finanţărilor. Cu băncile elene aproape de naţionalizare la ele acasă şi un sistem bancar românesc care se sprijină într-o proporţie de 15% pe greci, întrebarea este: cine mai finanţează o bună parte din economia românească dacă Atena va fi în flăcări? Dacă o parte din finanţare dispare şi nu este înlocuită, creşterea economică se poate transforma peste noapte într-o scădere la Bucureşti.

Revenirea crizei în Grecia şi a turbulenţelor pe pieţele financiare, lipsa banilor de peste tot a fost principalul motiv pentru care reîntregirea salariilor bugetarilor se va face în două etape. Prima dată cu 8% de la întâi iunie şi apoi mai vedem.

Dacă Grecia intră şi mai mult în haos politic, iar pieţele financiare devin scumpe, banii strânşi în rezervă la Ministerul Finanţelor – 4,7 miliarde de euro şi 7 miliarde de lei – s-ar putea să fie prea puţini pentru necesităţile curente de plată ale statului. De unde să mai fie bani şi pentru majorări de salarii? Iar toţi cei care au stat la masă cu FMI-ul, respectiv premierul Victor Ponta, Florin Georgescu, ministrul finanţelor, Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, ştiu acest lucru.

De un an, bani noi nu prea mai intră în România. Investitorii stau departe, românii care muncesc în străinătate nu mai au ce să trimită acasă, iar fondurile europene, aşa puţine cum erau, au fost deja cheltuite electoral. Ca să dea bine la votanţi.

Nu ştiu dacă simpatizanţii, susţinătorii, furnizorii USL, cei care au preluat puterea, se uită cu îngrijorare la ce se întâmplă în Grecia, dar coada la împărţeala banilor deja se face. Şi aşa cum a făcut premierul Boc timp de trei ani, banii se cheltuie în avans, se strâng facturi de miliarde de euro şi, apoi, toţi presează pe rectificarea bugetară.

Să ştiţi că cei din USL nu sunt diferiţi faţă de cei din PDL la împărţirea banilor, se schimbă doar furnizorii.

FMI continuă să creadă într-o creştere economică de 1,5% în acest an, dar plusul tot din agricultură va veni. Iar aici veniturile nu sunt fiscalizate, iar statul nu are de unde să strângă bani la buget. Şi în aceste condiţii, nu are de unde reîntregi salariile. S-ar putea ca următoarea tranşă de 8% să mai aştepte. Pentru că nici la anul nu vor fi bani.

10 mai 2012

De fapt, de 45 de zile am ieşit din recesiune. Dar conform cutumei economice care evaluează trecutul, economia este încă în recesiune. Şi asta datorită rapiţei

Institutul Naţional de Statistică a anunţat marţi dimineaţă evoluţia economiei în trimestrul I comparativ cu trimestrul IV – minus 0,1% şi plus 0,3% faţă de perioada similară a anului trecut. Având în vedere că avem două trimestre consecutive de scădere economică, trimestrul IV 2011 faţă de trimestrul III când am avut minus 0,2% şi trimestrul I 2012 faţă de trimestrul IV 2011 cu un minus de 0,1%, conform uzanţelor economice suntem în recesiune. Iar acesta va fi titlul de astăzi pe toate ecranele. Dar acesta e trecutul, pe care statistica îl consemnează cu întârzierea de rigoare necesară strângerii de date din economie şi de la companii.

Însă dacă ar fi să consemnăm ce se întâmplă în economia zilnică, actuală, România a ieşit din recesiune la finalul primului trimestru. Pentru că în trimestrul II probabil că va consemna o creştere economică mai mare decât în trimestrul I. Deci economia merge pe plus în acest moment, iar datele statistice care vor veni în august vor consemna acest lucru. Asta dacă nu se va întâmpla ceva dramatic cu Grecia care ar putea să oprească în a doua parte a lunii mai şi în iunie economia românească.

Paştele şi Finala Europa League de la Bucureşti au ridicat puţin consumul intern, iar acest lucru se va vedea în date. De asemenea, pregătirile pentru alegerile locale, care vor avea loc pe 10 iunie, vor consemna încă un uşor plus al consumului intern. Ironic vorbind, va fi cererea mai mare pentru zahăr, ulei, mălai, făină, bere, vin, ţuică, rachiu, găleţi şi ce mai dau candidaţii alegătorilor. Dacă vă uitati în oraşe, primarii în funcţie au început să dea cu mătura mai mult, asfaltează mai cu spor sau renovează mai repede ca să vadă lumea că fac ceva pentru oraşul lor. Toate aceste lucruri se vor transpune în majorarea cererii de produse şi servicii, creşterea consumului intern şi în final un plus al PIB-ului pe trimestrul II.

Ritmul de creştere al exporturilor a încetinit, dar nu dramatic, ceea ce înseamnă că industria românească are în continuare de muncă. Economia Germaniei merge mai bine decât aşteptările ceea ce înseamnă că este o cerere mai mare de servicii şi produse din alte state, inclusiv din România. Germania este principala piaţă de export pentru noi. Şi dacă vedem puţin în perspectivă, anunţul unor importanţi oficiali germani că vor să majoreze salariile pentru nemţi în a doua parte anului va atrage cu sine o creştere a cererii de importuri ceea ce ar putea sălta şi exporturile româneşti.

Absorbţia de fonduri europene, care este la pământ, dar care este în creştere faţă de anul trecut cu câteva sute de milioane de euro contribuie de asemenea la majorarea cererii interne.

Majorarea salariilor bugetarilor cu 8% de la 1 iunie va mai disponibiliza bani în economie, dintre care 100 de milioane de euro vor intra în ultima lună din trimestrul II. Asta înseamnă încă un plus la cererea internă.

Ceea ce este însă cu minus sunt banii trimişi de românii care lucrează în străinătate. Austeritatea şi şomajul care s-au instalat în Spania şi Italia, acolo unde muncesc peste 1,8 milioane de români, înseamnă o reducere a banilor trimişi în tară. De asemenea cu minus sunt investiţiile străine directe plus capitalurile care ies din România din cauza incertitudinilor externe.

Agricultura nu stă chiar atât de rău şi, oricum, s-ar putea să avem în continuare un an bun, chiar dacă va fi în uşoară scădere faţă de

exceptionalul an agricol 2011.

Trimestrul II al acestui an, din care a trecut jumătate, va fi pe plus faţă de trimestrul I, şi deci deja de 45 de zile am ieşit din recesiune.

Tot acest breaking news de astăzi că oficial suntem în recesiune este deja depăşit din punctul de vedere al evoluţiei economice curente, nu statistice. Dar ca o ironie, toată această recesiune, de două trimestre consecutive de scădere, ni se trage de la rapiţă. Dacă rapiţa, care a avut în 2011 un an excepţional nu ar fi fost inclusă în cea mai mare parte în trimestrul III 2011, ci s-ar mai fi lăsat o parte şi pentru trimestrul IV, atunci trimestrul al III-lea ar fi avut o creştere mai redusă, faţă de 4% cât a avut, iar trimestrul IV nu ar fi scăzut cu 0,2% ci ar fi fost pe 0 sau chiar pe un uşor plus. Şi nu am mai fi avut două trimestre consecutive de scădere, ci numai unul – T1 2012 –, care nu putea fi evitat având în vedere blocajul din februarie datorat iernii grele. Dar asta a fost istoria.

Statistic, conform trecutului şi cutumei economice suntem în recesiune. Dar conform evoluţiei curente, am ieşit din recesiune de 45 de zile.

15 mai 2012

Cum ne învaţă fondatorul Facebook socialismul-capitalist pe care antreprenorii noştri – Copos, Ţiriac, Popoviciu, Badea, Cataramă etc. – ar fi trebuit să-l ştie pe de rost

Vineri, în Statele Unite, la San Francisco, reţeaua de socializare Facebook, de fapt „Oracolul“ nostru din copilărie, care a venit în întâmpinarea dorinţelor noastre „ascunse“ de a ne arăta pozele, prieteniile, recomandările, viaţa, s-a listat la Bursa americană.

Cel puţin 1000 de angajaţi ai Facebook sau cei care au crezut acum opt ani în ideea simplă de socializare prin intermediul Internetului a lui Mark Zuckerberg au devenit „bogaţi“, iar unii dintre ei chiar foarte bogaţi, miliardari. 100 de miliarde de dolari, valoarea de listare, creaţi în opt ani arată cât de mult sunt preţuite ideile şi oamenii care pot schimba lumea prin ceea ce fac. Iar acest lucru a fost posibil în plină criză economică.

Modelul Henry Ford de acum un secol sau Bill Gates de acum 30 de ani merge înainte, dar poartă un alt nume şi o altă idee.

Dacă revenim cu picioarele pe pământ românesc şi ajungem la Bucureşti vom auzi o întreagă generaţie de antreprenori români care sunt furioşi că băncile nu le mai dau bani, că le iau şi pielea de pe ei, că muncesc numai pentru a-şi plăti împrumuturile. Peste tot bancherii sunt acuzaţi că au

închis robinetul cu bani, că cer să vii cu 40% finanţare proprie dacă vrei să iei un împrumut, care şi acela este tot mai scump. Comparativ cu anii trecuţi, relaţia dintre un antreprenor şi bancă s-a schimbat radical. În plin avânt economic bancherii dădeau buzna în birourile antreprenorilor să le dea împrumuturi. Acum situaţia s-a schimbat radical şi oamenii de afaceri stau pe la uşile băncilor în speranţa că vor găsi ceva finanţare care să le permită să mai reziste încă un an sau doi până speră că va trece criza.

Cu foarte puţine exemple, care pot fi numărate pe degetele de la o mână, niciun antreprenor român nu se duce pe Bursă să strângă finanţarea de care are nevoie. Pentru că antreprenorul român nu este obişnuit să împartă afacerea lui şi cu alţii, nu este dispus să dea din câştigul lui către alţii, nu vrea ca altcineva să se uite în ceea ce face şi nu vrea să dea socoteală pentru ceea ce face. Când finanţarea bancară era la îndemână, iar bancherii te rugau să iei bani, antreprenorul român era rege, era milionar, iar clientul lui sigur „nu era stăpânul lui“. Nu avea nevoie de banii nimănui pentru a-şi finanţa activitatea pentru că erau peste tot. Şi toţi credeau că explozia afacerilor lor li se datorează mai mult lor decât conjuncturii pieţei.

Criza a schimbat dramatic tot acest peisaj. Clienţii/consumatorii au devenit dintr-o dată foarte importanţi, concurenţa a devenit acerbă peste noapte şi mulţi nu erau pregătiţi, iar, mai mult decât atât, banii uşor de obţinut de la bancă au dispărut. Dacă firma lui ar fi fost listată la Bursă, ar fi putut să ridice finanţarea de la acţionari, ar fi putut să afle ce gândesc clienţii mult mai repede şi ar fi dat nas în nas cu piaţa reală mult mai devreme. Acum aproape 100 de ani, la fel, în plină criză economică, Henry Ford a preferat să îşi finanţeze ideea şi modul de organizare a producţiei de automobile de pe bursă, decât să fie, ceea ce denumea el „prizonierul Wall Street-ului“, centrul bancar al Americii. A preferat să fie prizonierul micilor acţionari care au crezut în el, în afacerea lui, decât al bancherilor.

La noi antreprenorii preferă să fie prizonierii băncilor şi să fie victimele crizei decât să iasă pe bursă. Poate la început compania lor nu va valora prea mult, aşa cum speră ei, dar dacă au o idee bună, un produs sau un

serviciu bun, şi le pun în practică, piaţa, consumatorii şi, în final, acţionarii/ investitorii îi vor răsplăti.

Aşa s-a întâmplat şi cu Wal-Mart, Microsoft, Dell, Starbucks, Apple, Amazon, Google, companii care au pornit de la ideea unor fondatori şi, până la urmă, de la dorinţa lor de a cuceri lumea prin produsele şi serviciile lor. Dar, pentru a face acest lucru, toţi aceşti fondatori/antreprenori au fost dispuşi să împartă şi cu alţii, adică cu Bursa, o parte din afacere pentru a obţine capitalul necesar dezvoltării.

La noi Banca Transilvania nu ar fi ajuns niciodată acolo unde este dacă fondatorii nu ar fi pus afacerea pe Bursă. Dar, din păcate, este un exemplu izolat. Şi, de aceea, clasa noastră de antreprenori va pierde cel mai mult în această criză şi va fi nevoită să lase bani şi cotă de piaţă multinaţionalelor.

Fiecare dintre antreprenorii noştri visează la capitalismul american, dar mai mult la banii şi valoarea lui decât la modul lui de gândire şi acţiune în practică.

Paradoxal, capitalismul înseamnă să împarţi ideile şi banii şi cu alţii ca să nu rămâi prizonier în propria ta curte şi să eşuezi.

În comunism/socialism am fost învăţaţi că bunurile aparţin poporului, tuturor. America de după anii 1980 a dezvoltat acest concept, dar în cel mai pur stil capitalist. Antreprenorii lor chiar au împărţit afacerile cu investitorii şi apoi acţionarii lor. Când o acţiune creşte, şi principalul acţionar şi cel mai mic dintre acţionari câştigă în acelaşi procent. Când scade e la fel. Dacă afacerea dă faliment, şi unii şi alţii pierd.

Mulţi dintre antreprenorii noştri au fost crescuţi cu ideile socialismului în economie. Dar nu le-au dus mai departe şi în afacerile lor. Iar acum criza le ia tot ce au câştigat prin capitalismul sălbatic de după 1990.

Fondatorii Facebook, Google, Groupon, Starbucks, Subway au învăţat socialismul capitalist mult mai mult decât cei care ar fi trebuit să-l ştie pe dinafară: Copos, Badea, Ţiriac, Cataramă, Popoviciu şi mulţi alţii.

20 mai 2012

Cine este vinovat de creşterea cursului. Ponta, Boc, căderea lui MRU, Grecia sau Isărescu că nu-l mai ţine?

De la începutul anului şi până vineri cursul leu/euro a crescut cu 3,35%, din care în luna mai a urcat cu 2%. Faţă de tot anul trecut, creşterea cursului în cinci luni este dublă, având în vedere că în 2011 euro a câştigat 1,8% faţă de leu. Cine este de vină pentru această creştere a cursului de 2%, neprogramată?

BNR dă vina pe noua situaţie externă, respectiv impasul în care a ajuns din nou Grecia şi creşterea probabilităţii de a părăsi Zona euro, ceea ce ar avea efecte catastrofale. Iar leul, o monedă a unei ţări de la periferie, nu poate rezista şocurilor externe, la fel cum nu rezistă nici zlotul polonez, forintul maghiar sau coroana cehă. La polul opus, de pe băncile opoziţiei, Adriean Videanu, liderul marcant al PDL şi fost vicepremier, susţine că Ponta şi noua guvernare sunt vinovaţi de această creştere a cursului, adică de deprecierea leului, pentru că sunt incoerenţi, nu au un program economic credibil şi de aceea investitorii au devenit îngrijoraţi şi nu mai au încredere.

De pe băncile puterii, noul premier Victor Ponta dă vina pe guvernarea Boc şi MRU (Mihai Răzvan Ungureanu) pentru dezastrul lăsat în urmă. Dar spune că are deplină încredere în BNR că va gestiona situaţia, adică va controla mişcările de curs. Populaţia şi companiile îndatorate până peste cap în valută şi cărora orice creştere de curs le măreşte factura îşi îndreaptă

ochii înspăimântaţi către Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, în speranţa că acesta ştie ce face. Dealerii bancari, care toată ziua stau cu ochii în ecran şi care văd în timp real cererea şi oferta de valută, spun că oferta de euro s-a subţiat destul de mult, iar „BNR este singura care mai dă valută“. Lipsa investiţiilor străine, a intrărilor de capital şi a fondurilor europene mai are puţin şi îi explodează în faţă economiei, iar aici vinovat este Guvernul Boc, care trei ani nu a făcut nimic pe această temă.

Noua criză din Grecia, care scoate în evidenţă şi mai mult problemele financiare ale Europei, prinde din nou România pe picior greşit. Scăderea inflaţiei şi a dobânzilor la lei nu are niciun efect având în vedere că economia noastră nu este atât de competitivă încât să reziste cu o inflaţie de 1,8% pe an, mai mică şi decât cea din Zona euro. Iar dobânzile la lei au scăzut mult prea târziu şi oricum bancherii obişnuiţi să lucreze mai mult cu euro nu ştiu ce să facă cu împrumuturile în moneda naţională şi cum să le promoveze în piaţă. Creşterea cursului cu 3% în cinci luni a anulat practic câştigul obţinut prin plasarea economiilor în lei (dobânzile fiind cuprinse între 5 şi 7% pe an), iar orice creştere ulterioară a cursului trimite plasamentele în lei pe minus raportate la euro. Deponenţii fac comparaţie cu euro, nu cu inflaţia. Iar marja de manevră a BNR să jongleze între curs, inflaţie şi dobânzile la economiile în lei s-a redus extrem de mult.

Ceva tot trebuie să crească pentru a nu sufoca şi mai mult economia. Având în vedere seceta finanţărilor externe, respectiv cele în valută, care s-a instaurat şi în România şi în toate pieţele periferice, viaţa academică a Băncii Naţionale va deveni şi mai complicată. Numai în pielea guvernatorului BNR să nu fii atunci când toată lumea va îndrepta privirea şi degetul către banca centrală, ironic nu pentru creşterea cursului, ci pentru faptul că nu l-a ţinut pe loc, aşa cum s-a obişnuit publicul. Guvernul întotdeauna este vinovat pentru creşterea cursului, iar BNR este vinovată că nu l-a ţinut pe loc. Şi doar i-a spus Ponta că are deplină încredere în el.

27 mai 2012

Cei 999 de dolari care lipsesc din banii voştri şi ai părinţilor voştri. Cum s-a transformat un libret de economii de 1.000 de dolari din 1977 într-un dolar, în 2012

Luni dimineaţă, zi liberă de Rusalii, într-un Bucureşti pustiu unde nici „criza“ nu circula pe stradă, am primit la redacţie un telefon de la un cititor care mi-a prezentat problema lui, rugându-mă să o expun mai departe ministrului de finanţe sau premierului. Astfel încât să se găsească o soluţie.

După o conversaţie de zece minute cu acel domn, dintr-o localitate din Hunedoara, am realizat că situaţia lui este până la urmă o problemă a tuturor celor care economisesc, o parte din salariul lor, astfel încât să lase ceva moştenire copiiilor lor. Unde să investeşti, în ce produs de economisire şi în ce monedă, astfel încât trecerea anilor şi evenimentele care apar să nu îţi înghită banii pe care i-ai pus de-o parte?

În 1966, părinţii cititorului au făcut prima depunere la CEC. În 1977, soldul carnetului de economii de la CEC indica 10.000-11.000 de lei. De atunci, părinţii nu au mai efectuat vreo depunere, dar nici nu au scos vreun ban. Ce se aduna era doar din dobândă.

La vremea respectivă, în 1977, 10.000 de lei însemnau cam 1.000 de dolari. Sau 10 luni de salariu. O Dacie era cam 70.000 de lei (7.000 de dolari), iar o casă/apartament era cam 50.000-70.000 de lei (5.000-7.000 de dolari).

În 1994, deci peste 17 ani şi la patru ani după Revoluţie, în soldul contului de economii de la CEC se adunaseră 21.774 de lei, după cum mi-a spus cititorul. Adică 5 dolari şi ceva. În 2005, când a venit denominarea în care s-au şters patru zerouri din coada leului, în soldul libretului de economii se adunaseră 33.163 de lei, adică 3,3 în lei noi, adică 1 dolar.

Iar întrebarea de acum a interlocutorului meu este simplă: „Cine îmi dă mie banii? Banii din 1977, nu cei de acum.“

Cei cărora li s-au naţionalizat casele în 1947 au primit despăgubire. Cei care au avut bani pentru Dacie la CEC au mai primit şi ei ceva, dar cei care au avut încredere în sistemul naţional de economisire, în moneda naţională ce primesc? Ce să îi spui cititorului? Cine să îi facă lui dreptate, că şi-a pierdut banii, de fapt valoarea banilor în 35 de ani? Iliescu, Constantinescu, Băsescu, Isărescu sau toţi premierii şi miniştrii de finanţe care au condus România? Sub cei 22 de ani de domnie a lor s-au devalorizat banii. Cum să facă ei dreptate? Asta ar însemna să se acuze pe ei, privind modul în care au administrat ţara, resursele şi economiile oamenilor.

Părinţii lui au economisit de bună credinţă şi în 1977 au pus de-o parte echivalentul a 1.000 de dolari, a zece luni de muncă, a 20% dintr-o casă, de fapt avansul. El a moştenit libretul şi s-a trezit că are 1 dolar sau trei cafele la dozator.

Cum să-i explici că între timp am avut inflaţie de trei cifre, iar dobânda bancară la economii nu a putut să ţină pasul cu ea, am avut devalorizarea monedei naţionale de nu ştiu câte ori în raport cu dolarul, între timp a mai crescut şi preţul la case. Numai preţul la maşină a rămas pe loc.

Cum te poţi apăra în decenii, cât ţine viaţa unui om, de tot ce se întâmplă în jurul tău, care afectează valoarea banilor?

Bancherii se plâng că nu pot da credite în România pe termen lung în moneda naţională, pentru că nu au resurse pe termen lung, adică deponenţii nu îşi pun banii pe 20 de ani, ci îşi ţin economiile pe cel mult un an. Şi cine e de vină că oamenii nu mai au încredere în ceea ce se cheamă economii pe termen lung? Părinţii cititorul meu şi chiar el au avut încredere în conceptul de economisire, de fapt de moştenire pe termen lung, şi au pierdut. De la

1.000 de dolari au ajuns la 1 dolar, în bani reali. Şi ca ei sunt mulţi alţii cărora li s-a întâmplat la fel.

De foarte multe ori sunt întrebat unde este mai bine să îţi ţii economiile, adică partea din salariu pe care ai putea să o pui de-o parte.

Ce să îi spui? Să aibă încredere în leu, aşa cum spunea Banca Naţională între 2003 şi 2008, până a venit criza? În dolari? În euro? În aur? În franci elveţieni?

Mai este valabilă noţiunea de economisire pe termen lung, în condiţiile fluctuaţilor valutare de monede? Sau, de fapt, trebuie să îţi evaluezi an de an situaţia economiilor şi să dai cu banul, în ce monedă mergi mai departe?

Dacă ai fi investit în dolari în ultimul deceniu, ai fi pierdut comparativ cu plasamentele în leu sau euro.

Dolarul a crescut comparativ cu leul cu numai 12% între 2002 şi 2012. Iar dacă ne uităm puţin la ce s-a întâmplat acum 4-5 ani, când dolarul a scăzut la 2,2 lei faţă de 3,6 acum, toţi cei care au avut încredere în moneda verde ar fi pierdut.

Dacă ai fi mers pe euro, între 2004 şi 2012, ai fi câştigat din aprecierea monedei europene comparativ cu leul 10%. Dacă aveai norocul să-ţi plasezi leii în 2002, când euro era cotat la 2,8 lei, ai fi câştigat până acum 60%. Pe de altă parte, dacă ai fi ţinut leii în bancă, cu dobânzile acumulate într-un deceniu, ai fi câştigat în lei cam 160%. Dacă excludem deprecierea leu-euro de 60%, plus dobânda la euro, ai fi avut un câştig de 40%.

Aceste calcule sunt postfactum. Nu ştiu dacă în 2002 puteai să îi spui cuiva să scoată toţi banii pe care îi ţinea în valută şi să îi bage în lei, că va câştiga mai mult. Sau îşi va conserva valoarea banilor mai bine.

Aşa cum se mişcă lumea acum, unde toate ţările încearcă să iasă din menghina datoriilor şi din recesiune, economisirea pe termen lung într-o singură monedă este un pariu extrem de riscant. Nu ştii ce îţi vor aduce evenimentele şi care ţări se vor confrunta cu devalorizări sau cu aprecieri atât ale monedelor, cât şi ale activelor.

În 1977, un apartament era 5.000-7.000 de dolari, aproape de anii 1990 probabil că urcase la 8.000-10.000 de dolari, după Revoluţie coborâse din

nou spre 5.000-7.000 de dolari, nivel unde a stat aproape un deceniu. După 2000, acelaşi apartament urcase la 50.000-70.000 de dolari, pentru ca acum să coboare spre 30.000-40.000 de dolari. E investiţia într-un apartament mai bună decât într-un depozit bancar? Ce laşi moştenire copiiilor? Un libret de economii în moneda naţională, cumperi acum dolari şi îi ţii la saltea că s-ar putea ca euro să nu mai existe? Cumperi aur sau franci elveţieni? Cumperi tacâmuri şi covoare aşa cum făceau părinţii noştri ca să ne lase moştenire ceva util, care nu risca să se deprecieze?

Având în vedere istoria ultimelor patru decenii cât şi evenimentele actuale din jurul nostru atât cele economice, cât şi cele politice şi sociale, conceptul de economisire pe termen lung, într-un singur coş, nu mai există.

Împărţiţi-vă economiile în două, trei sau chiar patru monede, nu investiţi numai într-un singur activ şi uitaţi-vă ce se întâmplă în jurul vostru!

Nici statul, nici bancherii nu vor avea grijă de păstrarea în timp a valorii banilor voştri. Pentru că nici ei nu ştiu şi, de aceea, se uită mai degrabă pe termen scurt decât pe termen lung. Iar criza a arătat acest lucru.

Un preşedinte stă patru sau opt ani şi sigur nu se gândeşte zi de zi la cei care economisesc, iar un premier sau un ministru de finanţe stă mult mai puţin. Şi nici Mugur Isărescu, care stă de 22 de ani în fruntea Băncii Naţionale, nu a putut să oprească devalorizarea în timp a monedei naţionale, în special după 1990.

Şi totuşi, până la urmă, cine îl despăgubeşte pe cititorul meu, dintr-o localitate din Hunedoara, ai cărui părinţi au economisit an de an, au lăsat dobânda acolo, cu credinţa că îi vor lăsa ceva moştenire fiului lor?

De la 1.000 de dolari să ajungi la un dolar după 35 de ani este cumplit. Iar cei 999 de dolari care lipsesc din valoarea banilor nu înseamnă altceva decât preţul plătit de cei mai mulţi pentru cele trei decenii pierdute din punct de vedere economic. Ultimul deceniu al perioadei Ceauşescu plus cele două decenii de după Revoluţie. Dar gândiţi-vă că în economie ce pierd unii, câştigă alţii.

4 iunie 2012

Oare cu cine or fi votat Ţiriac, Şucu, Popoviciu, Isărescu, Negriţoiu, Copos şi toţi oamenii de afaceri?

Oare cu cine or fi votat cei care conduc economic România, de la cei mai importanţi oameni de afaceri, şefii de bănci, guvernatorul Băncii Naţionale sau şefii români ai celor mai mari companii din România? Oare cu cine or fi votat Ion Ţiriac, George Copos, Puiu Popoviciu, Dan Adamescu, Mişu Negriţoiu, Mugur Isărescu, Dan Şucu, Mariana Gheorghe – Petrom, Radu Timiş – Cristim, Răsvan Radu – Unicredit, Radu Gheţea – CEC, Dragoş Damian – Terapia Cluj, Ioan Nicolae – Braşov sau Ioan Niculae – Interagro?

Dacă ar putea să voteze şi expaţii, cei care conduc la rândul lor mari companii, pe cine ar alege? Oare cui i-ar da votul Steven Groeningen, preşedintele Raiffeisen România de peste un deceniu, care vorbeşte bine româneşte şi este căsătorit cu o româncă, campioană olimpică la Los Angeles în 1984, sau Jean Valvis, care a creat brandul Dorna (ape minerale, LaDorna – lactate), iar acum promovează în toată lumea podgoria de vin de la Sânbureşti?

De foarte multe ori, cei de mai sus se mândresc cu firmele lor, cu brandurile pe care le-au lansat, cu numărul locurilor de muncă create, cu taxele şi impozitele plătite la stat. Dar niciunul dintre ei nu are o părere publică despre primarul lui, despre ce face consiliul local sau judeţean sau

despre ce face primarul Capitalei. Oare sunt mulţumiţi de curăţenia din oraşul sau sectorul lor?

Când trec pe lângă un loc viran plin de „bălării“ şi de gunoaie sunt furioşi pe primarul lor şi primul imbold ar fi să se ducă, să spargă uşa la Primărie şi să îi ceară socoteală edilului cu privire la mizeria din oraş? Asta în numele companiei pe care o conduc, a afacerii pe care au făcut-o în acel loc şi din munca căreia se adună taxe şi impozite şi, astfel, primarul are bani de cheltuit. Oare ce părere au cei care conduc marile companii şi implicit economia despre faptul că primarii lor aruncă din banii lor cu milioane de euro pe fântâni arteziene, răsaduri, ceasuri de aur sau asfaltări din an în an?

În companiile pe care le conduc se uită la fiecare ban cheltuit, dar nu se uită şi nu protestează atunci când primarii şi consilierii lor toacă milioanele de euro conform manelei: fără număr, fără număr.

Când ei sunt principalii plătitori de taxe şi impozite atât la bugetul naţional, cât şi la bugetele locale, vocea lor ar trebui să fie prima care să se audă atât în problemele naţionale, cât şi în cele locale.

Asta e curiozitatea mea pentru această zi de alegeri locale: cu cine au votat oamenii de afaceri, bancherii sau şefii marilor companii? Asta dacă s-au dus la vot.

10 iunie 2012

Dacă nu va face economia să crească şi să revină încrederea oamenilor în viitor, ca să investească şi să consume, USL va pierde repede din ceea ce a câştigat

A fost înfrânt PDL-ul sau USL-ul a câştigat? Aceasta este o întrebare filosofică a votului de la alegerile locale. Cei care au ieşit la vot s-au răzbunat pe PDL, pe tăierile de salarii sau majorarea TVA-ului, pe Băsescu, pe Elena Udrea, pe Boc, pe camarila de la PDL sau au votat o speranţă privind un viitor mai bun pe care ar putea să îl aducă USL-ul?

Tăierea salariilor în 2010 şi majorarea TVA-ului a lăsat urme adânci în mintea oamenilor, care erau îndatoraţi până peste cap. Iar acea tăiere i-a făcut să ajungă în statistici fie cu un credit neperformant, dat mai departe de bănci la recuperatorii de credite care te pisează încontinuu la cap cu telefoanele, sau să îi trimită la bancă şi să ceară cu ruşine reeşalonarea împrumutului.

Dar dincolo de această tăiere a salariilor şi majorare a TVA-ului, care a tras înapoi economia cu un an şi a mărit preţul produselor şi serviciilor cu 8%, a fost problema că numai ei au fost sacrificaţi, iar cei de la PDL şi-au păstrat privilegiile, afacerile, „corupţii“ etc.

Din partea PDL nu a existat umilinţă şi compasiune după tăierea salariilor, iar teza predicată cum că, dacă nu s-ar fi luat aceste măsuri, am fi ajuns precum Grecia nu a fost înghiţită. Dacă prin tăierea salariilor în vara

lui 2010 România a ieşit de pe ecranul cu avertisment al analiştilor şi al băncilor străine care ne împrumută, ceea ce s-a întâmplat după aceea, în următorul an şi jumătate, a arătat că Guvernul Boc nu a avut niciun plan. Creşterea economică a venit de la sine, de la Dumnezeu, pentru că am avut un an agricol bun, şi nu prin faptul că Guvernul Boc a luat măsuri, decizii ca să scoată România din recesiune. Iar lipsa acestor măsuri active se vede acum când exporturile şi producţia industrială încetineşte, iar economia nu poate fi susţinută prin consumul intern pentru că nu sunt surse de finanţare.

În 2009, preşedintele Băsescu şi premierul Boc au salvat băncile româneşti, aflate marea lor majoritate în proprietatea unor grupuri financiare din Austria, Franţa, Grecia, Olanda sau Anglia, prin acordul cu FMI. În schimb, băncile trebuia să asigure în continuare în special finanţarea bugetului de stat, care avea o gaură ce depăşea 10 miliarde de euro. Dar mai departe băncile nu au salvat IMM-urile, cele mai lovite de criză, şi nici persoanele fizice. Iar Băsescu şi PDL plătesc acum acest lucru.

Insolvenţa a peste 20000 de afaceri în toţi aceşti ani de criză trebuie decontaţi de către cineva. Asta este singura modalitate de răzbunare a micilor antreprenori, care pe lângă chioşcul lor mai aveau 2, 3 angajaţi, pentru ceea ce s-a întâmplat. Iar aceşti vinovaţi sunt PDL şi Băsescu.

Discursul de reformă al preşedintelui, recitat apoi de către discipolii din PDL, nu se regăsea în realitatea economică. Şi nici politică. Oamenii auzeau că cineva şi-a asumat decizii grele de reformă, dar reforma nu exista. Erau aceiaşi oameni la putere, aceeaşi situaţie, iar situaţia economică nu se îmbunătăţea. Iar situaţia politică devenea din ce în ce mai agresivă.

Un preşedinte-jucător poate era bun atunci când economia creştea şi când populaţia nu avea probleme cu banii. Când economia a scăzut şi se chinuia să iasă din recesiune nu ştiu cât de mult atitudinea de preşedinte-jucător mai era valabilă în ochii oamenilor.

Iar în faţa televizoarelor oamenii au prins ură faţă de Băsescu şi PDL pe care şi-au exprimat-o la alegerile de acum, când voturile s-au dus către USL sau către Partidul Poporului al lui Dan Diaconescu. Diaconescu şi-a pierdut multe nopţi explicând pe o tablă cum ar scoate el economia din

groapă cu măsuri active, unele bune, unele utopice. În schimb, PDL avea discursul că dacă nu luau măsurile la timp, ajungeam ca Grecia. Iar măsurile în cauză erau tăierea salariilor şi majorarea TVA-ului. Atât au putut să facă.

Băsescu a simţit primul că oamenii s-au întors împotriva lui şi împotriva PDL-ului şi a dat puterea atunci când acum o lună l-a numit pe Ponta premier şi a adus USL-ul la guvernare înainte cu o lună de alegeri. Iar la alegeri a lăsat PDL-ul să fie răstignit în piaţa publică.

USL-ul, marele câştigător, chiar peste estimările lor, primeşte un vot de încredere prin ura la adresa PDL-ului. Speranţele oamenilor sunt mai mari acum şi aşteaptă de la noua putere să le îmbunătăţească viaţa.

După sticlele de şampanie de luni, USL-ul şi Victor Ponta se vor trezi în faţa aceleiaşi situaţii economice: creşterea producţiei industriale încetineşte, exporturile îşi fac loc mai greu pe pieţele externe pentru că toată Europa suferă, iar banii pentru consumul intern se duc pentru acoperirea ratelor curente şi a celor restante.

În şase luni, până la alegerile parlamentare, Guvernul Ponta nu poate face economia să duduie, dar măcar poate să fie un guvern activ şi să pună pe masă măsuri economice care să îşi facă efectul în următorii ani.

Majorările de salarii nu vor putea fi susţinute, nici cât a promis Ponta pentru decembrie, un plus de 8%, dacă nu vor fi bani în economie, dacă nu va porni creditarea şi dacă antreprenorii şi marile companii nu vor începe să reinvestească. Iar pentru a pune banii din nou în investiţii trebuie să aibă încredere că USL nu va înlocui, cum spune patriarhul PSD Ion Iliescu, „corupţii lor cu corupţii noştri, faliţii lor cu faliţii noştri şi flămânzii lor cu flămânzii noştri“.

Aşa cum PDL a împărţit banii cât timp a fost la guvernare cu ai lor, cu ai UDMR-ului, cu ai UNPR-ului, aşa şi USL va face la fel. Dar măcar o parte din bani să ajungă şi la alţii, fie că se cheamă popor, fie că se cheamă mici comercianţi sau mari companii. Iar această parte înseamnă reduceri de taxe şi impozite, facilităţi dacă începi o afacere şi angajezi pe cineva, fie că

ai acces la un contract de stat printr-un preţ competitiv, nu prin condiţii cu dedicaţie care să te scoată automat din joc.

Dacă USL va înlocui garnitura de flămânzi şi corupţi cu una nouă, atunci la alegerile din toamnă vor lua mai puţin decât au câştigat acum şi va trebui să mai cedeze din putere.

România nu mai are o miză politică importantă în următorii ani, cu excepţia Schengen. Dar are o miză economică, să nu piardă ce a câştigat până acum, atât cât este. Oamenii nu mai vor tăieri de salarii, nici la stat, nici la privat, vor să îşi plătească creditele fără să gâfâie de la un salariu la altul, vor să poată să îşi ia un împrumut pentru casă fără să fie respinşi din prima pentru că nu îndeplinesc condiţiile, care s-au înăsprit. Vor să nu tremure din cauza cursului de schimb care le măreşte factura lunară, vor să nu audă de tunuri cu statul şi să se enerveze că prin votul lor i-au adus la putere pe alţii la fel de flămânzi precum cei de înainte.

Antreprenorii şi şefii de companii vor stabilitate, în primul rând politică, pentru ca partenerii lor din afară să nu îi mai întrebe săptămânal de crizele de la Bucureşti. Vor stabilitate fiscală ca să se poată baza pe un business plan pe mai mulţi ani şi să vadă dacă mai iau un credit sau nu pentru o nouă investiţie. Vor ca băncile să reia creditarea şi să nu le înăspreasscă condiţiile pentru a-i alunga de la ghişee. Iar dacă băncile străine nu mai dau credite, statul să găsească o modalitate prin care să dea el împrumuturi. Vor creştere economică reală, nu din vorbe. Vor multe, dar pentru asta au dat votul.

Lista cerinţelor şi speranţelor este lungă, dar şi votul de acum de la alegerile locale a fost numeros.

11 iunie 2012

Cum ajungi de la o ţintă pentru un target de vânzări la un credit neperformant. Întreabă un bancher

O întrebare îi macină pe bancheri de mai mult timp: de ce sunt atât de multe credite neperformante în România, adică de ce este rata atât de ridicată – 16% – comparativ cu alte state cu situaţii economice similare, asta în condiţiile în care gradul de îndatorare al românilor nu este atât de ridicat?

Până acum, nu au un răspuns, şi până vor găsi unul, rata creditelor neperformante va creşte.

Însă înainte să găsească un răspuns, întrebarea corectă cred că este: cum de bancherii au dat atât de multe credite fără să evalueze riscul în ceea ce priveşte viitorul? Una dintre întrebările pe care le-am pus şefilor băncilor la evenimentul organizat de *Ziarul Financiar* săptămâna trecută – *Ziarul Financiar Bankers Summit 2012* – a fost: „Cui îi aparţine responsabilitatea analizei riscului atunci când este vorba de un credit: băncii sau clientului?“ Răspunsul bancherilor a fost că responsabilitatea este comună. Cred că este un răspuns greşit. Responsabilitatea analizei riscului aparţine în exclusivitate bancherilor. Pentru că ei au toate mijloacele de analiză la dispoziţie, au oameni şi departamente specializate, organizează traininguri continuu cu cei responsabili să se ocupe de acest lucru, au acces la informaţii în privinţa viitorului mai mult decât au cei care iau credite. De

partea cealaltă, o companie sau o persoană fizică nu are decât o idee, o dorinţă, o necesitate şi o speranţă. Dacă ar fi după ei, nici nu ar lua vreodată credite. Dar nu au toţi banii necesari, fie pentru a-şi dezvolta afacerea, fie pentru a-şi lua o casă, o maşină, un televizor, o vacanţă etc. De aceea, se îndreaptă către bănci. Şi, într-un fel sau altul, aşteaptă de la bănci banii pentru toate aceste lucruri. Iar dacă un bancher le-a dat un credit, înseamnă că a evaluat în deplină cunoştinţă de cauză situaţia lui, atât cea actuală, cât mai ales cea de viitor. Cine ar fi crezut că va veni criza, că vor fi tăiate salarii, atât în sectorul privat, cât şi în cel bugetar, că vor dispărea clienţii pentru un anumit produs sau serviciu sau că valoarea activelor se va înjumătăţi?

În primul rând bancherul ar fi trebuit să creadă 100% că se pot întâmpla toate aceste lucruri. Nu clientul. Nu clienţii prognozează în rapoartele lunare evoluţia economiei, a unui sector, a dobânzilor sau a cursului de schimb. Ci analiştii băncilor.

Nu clienţii trebuie să ştie evoluţia în timp a pieţei imobiliare, să caute de nebuni ce s-a întâmplat în Japonia acum trei decenii, apoi în Statele Unite, în pieţele asiatice sau în Grecia. Nu bugetarii trebuia să ştie că ar putea să urmeze reduceri de salarii în sectorul lor, în condiţiile în care bancherii criticau finanţele statului şi nesustenabilitatea deficitelor.

Cum poţi să dai un credit în valută pentru achiziţia unei case sau a unui teren dintr-o piaţă imobiliară supraîncălzită, ştiind că un curs de 3,2 lei pentru un euro nu poate rezista mult timp, iar orice creştere a cursului măreşte şi mai mult rata lunară?

Când cineva vine la bancă şi cere un credit, se aşteaptă ca bancherul să-i evalueze riscul de sus până jos, pentru că asta e treaba lui. Pentru asta e plătit, pentru asta există departamente de risc distincte. Să-i spună: „NU! Nu pot să-ţi dau acest credit pentru că…“ Nu să fie o „ţintă“ pentru îndeplinirea unui target de vânzări, pentru un bonus sau pentru câştigarea unei cote de piaţă.

Peste câţiva ani, când a venit ziua scadenţei, iar vremurile s-au schimbat dramatic, clienţii au decis ei să spună NU rambursării

împrumuturilor. Nu mai avem bani, pentru că ne-au fost tăiate salariile, pentru că a crescut cursul, iar rata a devenit prea mare, pentru că…

De ce rata de credite neperformante este atât de ridicată în România? Răspunsul sigur nu se găseşte la client.

24 iunie 2012

După doi ani de căutări şi învârtit în cerc, nemţii sunt nevoiţi să importe modelul financiar american. Dacă ei le dau BMW-uri, americanii trebuie să le vândă modelul tiparniţei de bani

Până la urmă tot se ajunge la bani şi la salvarea băncilor şi a statelor cu banii altor state. De doi ani şi ceva Germania, şi până la urmă Europa, se învârte în cerc în încercarea de a găsi soluţii pentru rezolvarea crizei fără ca cineva să pună bani pe masă, ci numai vorbe şi o retorică de austeritate. Ceea ce ar fi trebuit să se întâmple în 2010 s-a întâmplat parţial acum la summit-ul de la Bruxelles.

În lipsa altor soluţii şi sub ameninţarea scăderii economice în toată Europa, inclusiv în Germania, cancelarul german Angela Merkel a acceptat să se constituie un fond din care să se tragă bani pentru salvarea băncilor care au nevoie, să se facă un fond care să cumpere direct obligaţiunile guvernamentale ale statelor cu probleme pentru a nu sări în aer dobânzile şi să se înfiinţeze o autoritate de supraveghere europeană pentru bănci.

Până la urmă Europa împrumută modul de funcţionare american în care banca centrală poate cumpăra direct obligaţiunile emise de Trezorerie şi poate interveni în salvarea băncilor. Că acum în Europa i spune «fond» este acelaşi lucru. Această criză şi spălarea cu formol a scheletelor din bănci şi

din bugetele naţionale nu se poate face decât cu bani care trebuie puşi de state prin intermediul băncilor centrale. Nu există alte entităţi care pot tipări bani cât este nevoie pentru a învia cel puţin pentru un an, doi, trei acele schelete.

În 2008 şi la începutul lui 2009, America, respectiv banca centrală, a pompat peste 12.000 de miliarde de dolari în câteva luni pentru a stopa extinderea crizei financiare şi a nu lăsa băncile să cadă. În Europa, timp de doi ani au fost mai mult discuţii, care în final nu au dus nicăieri şi până la urmă tot va fi nevoie de aceste Fonduri, alimentate cu bani de la nemţi, francezi, austrieci etc., care să stabilizeze situaţia. Pierderile care s-au acumulat în urma acestei crize tot vor fi decontate de BCE, băncile naţionale şi contribuabili orice s-ar face. Soluţii fără bani nu există.

Modelul german de austeritate şi creşterea din criză s-a bazat pe faptul că există o monedă unică şi că statele naţionale care o folosesc nu au propria monedă pe care să o deprecieze când au nevoie şi să îşi rezolve astfel o parte din problemele interne.

După doi ani rapoartele întocmite de nemţi pentru nemţi arată că o ieşire a Greciei, a oricărui stat, şi o destrămare a Zonei euro ar trimite Germania imediat în recesiune şi ar fi nevoie de mult mai mulţi bani pentru a rezolva situaţia.

Până la urmă la summit-ul UE de la Bruxelles s-au făcut câţiva paşi înainte şi au mai eliberat din presiunea care se exercită asupra Europei de doi ani. Americanii, pragmatici, şi fără să-şi pună prea multe probleme existenţiale au pompat rapid bani în propria economie şi în sistemul financiar, iar apoi au pasat problema Bătrânului Continent unde ştiau sigur că deciziile nu se iau peste noapte. Acest lucru le-a dat un respiro pentru că atenţia s-a îndreptat către Europa, puternic îndatorată şi în scădere de competitivitate.

Cancelarul german şi liderii europeni au ajuns în final tot la varianta că trebuie puşi bani pentru salvarea băncilor, a statelor şi până la urmă a întregului lor model economic care i-a adus la putere şi le dă posibilitatea să stea la pozele oficiale.

Creşterea economică din ultimele două decenii, peste potenţialul economic al lumii, s-a bazat pe credite, pe produse derivate şi pe încrederea că această Schemă Ponzi va ţine. Când s-a oprit sistemul, cineva trebuie să acopere cu bani ceea ce s-a creat în plus începând de la maşini, televizoare, locuri de muncă, consum, prosperitate şi pace socială. Iar acel cineva sunt tot băncile naţionale şi contribuabilii.

Nemţii se plâng că ei sunt nevoiţi să strângă cureaua, că nu aruncă cu eurocenţi în dreapta şi stânga, că îşi fac concediile şi în Bulgaria pentru că nu au bani şi nu vor să golească conturile de economii şi cardurile de credit la Mallorca sau pe Coasta de Azur. Dar şi foie gras şi vinurile roşii de Burgundia şi vacanţele de la Santorini trebuie să fie plătite acum de cineva. Pe lângă Lidl mai există şi buticurile gastronomice.

Moral nu este ca altcineva să plătească pentru consumul pe credit al altcuiva, dar istoria ne arată că în realitate aşa se petrec lucrurile.

Lumea financiară şi economică a primit o gură de oxigen pentru câteva luni în urma deciziilor luate la summit-ul de la Bruxelles, dar în toamnă se va pune din nou problema majorării sumelor.

29 iunie 2012

De ce i-a fost frică lui Isărescu, n-a scăpat: BNR a început să finanţeze atât creditele cu buletinul, cât şi fuga banilor băncilor străine

Undeva pe la finalul lui 2008, când încă nu ştia ce criză va urma, Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, se întreba public de ce trebuie ca statul să salveze sectorul privat, care s-a îndatorat până peste cap.

Fără să o spună direct, dar probabil o gândea, se întreba de ce ar trebui ca Banca Naţională să salveze băncile comerciale prezente pe piaţa românească, în special cele aparţinând unor grupuri financiare străine, care au dat credite în neştire fără să evalueze vreun risc. Guvernatorul se întreba de ce BNR ar trebui să salveze creditele date cu buletinul, împrumuturile date pentru vacanţă, maşini, iahturi sau avioane sau finanţările acordate pentru construcţia în plin câmp arabil a unor ansambluri rezidenţiale cu piscină.

Deja avea în faţa ochilor ce se întâmpla în Statele Unite, când Fed – banca centrală americană – finanţa şi salva cu mii de miliarde de dolari propriile bănci, care se aventuraseră în instrumentele derivate de tip subprime.

Era de neconceput pentru Isărescu să dea bani băncilor locale ca să le finanţeze poziţiile de creditare luate în anii de boom. După trei ani BNR a ajuns să finanţeze cu toată forţa şi cu mii de miliarde de lei sectorul bancar

local şi, mai ales, băncile care aparţin grupurilor financiare internaţionale din Grecia, Austria, Franţa, Olanda sau Marea Britanie.

„Contextul extern a fost tensionat şi volatil, marcat de reacţia adversă a pieţelor financiare pe fondul escaladării crizei datoriilor suverane, al accentuării problemelor din sistemul bancar european şi al persistenţei incertitudinilor privind perspectivele creşterii economice la nivel mondial. Sporirea aversiunii globale faţă de risc şi înrăutăţirea percepţiei investitorilor în condiţiile unui potenţial impact advers al ajustării sistemului bancar european şi ale efectului de contagiune prin fluxuri de capital volatile s-au reflectat substanţial asupra ţărilor central şi est-europene, precum şi asupra evoluţiei cursurilor valutare din regiune, inclusiv asupra cursului leului. (…) Persistenţa incertitudinilor, în special în ceea ce priveşte posibilităţile de finanţare ale băncilor româneşti cu capital străin de la băncile-mamă determină o funcţionare încă tensionată a pieţei monetare interbancare şi apelul în creştere la liniile de credit de la BNR“, se arată în comunicatul BNR de săptămâna trecută.

Dacă înainte băncile puteau lua sute de milioane de euro de la băncile-mamă ca să finanţeze cererea de credite, acum nu mai pot lua niciun euro, ci dimpotrivă, trebuie să le trimită ele bani acasă. Iar singura entitate care are bani, pentru că îi poate genera printr-o simplă apăsare de taste, este BNR. Şi pentru ca piaţa internă să nu se fractureze şi mai mult, Banca Naţională a ajuns să pună pe masă miliardele de lei necesare asigurării lichidităţii în piaţă. La începutul lui 2009, când încă mai credea că această criză începută în America va ţine puţin, România a luat 20 de miliarde de euro de la FMI pentru a susţine cursul, pentru a finanţa sectorul bancar rămas fără finanţare şi pentru a susţine deficitele statului. Prin acest acord, BNR le-a dat băncilor câteva miliarde de euro prin reducerea rezervelor minime obligatorii în valută, pentru ca în schimb bancherii să finanţeze gaura care se lărgea tot mai mult a bugetului prin achiziţia de titluri de stat.

Şi tot atunci s-a încheiat acel acord de la Viena, care prevenea retragerea banilor din România de către grupurile financiare internaţionale în schimbul acordului cu FMI.

În 2011 acordul de la Viena a expirat şi nu a mai fost reînnoit pentru că se părea că lucrurile se stabilizează la nivel mondial şi european. Aşa că a rămas doar un angajament verbal că banii vor rămâne în România şi vor fi retrase doar acele linii care nu-şi mai găsesc o contrapartidă în economie.

Începutul toamnei lui 2011 a întors însă această situaţie şi reizbucnirea crizei din Grecia a determinat şi reducerea treptată a expunerilor pe România.

Bancherii locali au început să nu-şi mai ia riscuri, pentru că aşa au primit instrucţiuni de la centru. Pas cu pas, banii au început să plece şi a început lupta pentru resursele interne, şi aşa limitate.

Fractura de pe piaţa monetară în care s-au format grupuri de bănci care se finanţau numai ele între ele a devenit tot mai evidentă, iar BNR a fost nevoită să intervină din ce în ce mai mult. Cum lucrurile nu s-au liniştit nici în Europa, care trebuia să facă faţă cazurilor Spaniei şi Italiei, nici la Bucureşti, unde căderea Guvernului Ungureanu a reintrodus o neîncredere şi mai mare în evoluţia economiei, Banca Naţională a început să pompeze săptămânal miliarde de lei în piaţă, ca să-i ţină regulate bătăile inimii şi să nu facă infarct. De fapt, BNR finanţează creditele neperformante, creditele cu buletinul şi creditele date de bănci pentru nişte păşuni unde ar fi trebuit să fie ansambluri rezidenţiale cu piscină.

De ce s-a temut Mugur Isărescu la finalul lui 2008, că BNR va ajunge să susţină finanţarea băncilor şi reducerea expunerilor, nu a scăpat.

Bancherii spun că finanţează economia doar dacă văd semne de creştere. Dar economia nu poate creşte fără să fie ridicată de finanţare. Până una-alta, BNR finanţează îndatorarea băncilor. Întrebarea este: cine finanţează economia?

1 iulie 2012

Clasa politică s-a urcat cu picioarele pe economie, iar BNR, companiile, oamenii de afaceri şi bancherii „asistă“ cum primesc lovituri în plin. Pentru că au tăcut, toţi au devenit prizonierii politicienilor

Banca Naţională este cea mai credibilă instituţie din sistemul de stat, dar şi din întreaga economie, fie de stat, fie privată, datorită guvernatorului Mugur Isărescu, în cei 22 de ani de conducere.

Dar acest lucru are şi un preţ. În cele două decenii, conducătorii BNR, în frunte cu Mugur Isărescu, s-au ferit să spună public ceea ce gândesc, ceea ce se întâmplă în economie cu adevărat şi în special cu modul în care clasa politică şi guvernul administrează finanţele ţării, companiile de stat aflate în portofoliu sau politicile publice de sănătate şi educaţie care mănâncă anual miliarde de euro.

Pentru a nu intra într-un război cu prim-miniştrii, indiferent cine au fost ei, cu miniştrii sau cu şefii partidelor, şi, de ce nu, pentru a nu fi înlocuit, Isărescu a sprijinit politicile oricărui Guvern prin ţinerea cursului, prin acomodarea cu bani a bugetului, chit că o face indirect, istoric prin acceptarea dată numirilor politice în fruntea băncilor (cazurile Bancorex sau Agricola nu se uită niciodată, având în vedere că au costat peste 2 miliarde

de dolari) sau prin devalizarea, atât a băncilor de stat, cât şi a băncilor private, tot pe filieră politică – Banca Dacia Felix, Credit Bank, Bankcoop, Banca Română de Scont sau Banca de Investiţii şi Dezvoltare.

Joi, la BNR, a avut loc dezbaterea anuală „Mugur Isărescu şi invitaţii săi“, care a picat exact în mijlocul celor mai aprige bătălii politice din ultimii 20 de ani. Având în vedere credibilitatea de care se bucură, tot mediul de afaceri a aşteptat să vadă ce zice Banca Naţională, prin guvernator, despre situaţia politică şi despre consecinţele ei asupra economiei, asupra cursului valutar, asupra afacerilor, asupra încrederii investitorilor în viitor. În cele trei ore de discuţii despre inflaţie, despre „problemele actuale ale creşterii economice, inflaţiei şi cursului de schimb“, Isărescu s-a ferit din răsputeri să facă vreo menţiune asupra situaţiei politice actuale, ca şi cum ea nici nu ar exista. Singura menţiune făcută a fost că speră ca ideile, concluziile din acea întâlnire între macroeconomişti, economişti, analişti să fie luate în seamă de „factorii politici“.

Din păcate, „factorii politici“, indiferent care sunt ei – USL, PDL, Ponta, Antonescu, Băsescu, Blaga, Boc –, s-au suit cu picioarele pe ţară şi pe economie. Şi asta nu de săptămâna trecută, ci de câţiva ani buni.

Iar oamenii de afaceri, BNR, Asociaţia Română a Băncilor, Consiliul Investitorilor Străini, AmCham au acceptat acest lucru pentru că ajunseseră la mâna statului sau pentru că fac afaceri cu statul şi nu trebuie să-i supere pe cei care, printr-o semnătură, ca prim-ministru, ca ministru, ca director al unei agenţii de stat, ca şef al unei companii de stat, pot aloca milioane de euro printr-un contract unde preţurile sunt umflate şi de unde cei aflaţi la putere îşi extrag „tainul“ de rigoare.

Atât timp cât era creştere, economia duduia şi banii erau aproape pentru toţi, nimeni nu-şi punea problema clasei politice şi a modului de administrare a economiei şi finanţelor publice.

Pentru ca „factorii politici“ să audă şi să tragă concluziile aşa cum speră guvernatorul ar trebui ca toată clasa de business şi BNR şi bancherii să iasă în faţă şi să nu le fie teamă să spună ceea ce gândesc. Din cauza comportamentului iresponsabil, discreţionar al politicienilor mediocri şi

incompetenţi, aflaţi şi la putere şi în opoziţie, din cauza cumetriilor dintre politicieni şi cei puşi paravan în sectorul privat pentru administrarea doar a unor contracte cu statul fără să se creeze niciun loc de muncă, nicio afacere, nicio piaţă, economia suferă şi cei care au investit bani, muncă, talent în crearea unor servicii, produse, branduri şi dau de muncă la mii de oameni sunt loviţi. Ar trebui să spună că din cauza clasei politice şi a modului cum se administrează finanţele publice avem taxe şi impozite mari, avem un sistem de sănătate şi educaţie la pământ, că avem companii de stat – Poşta, Hidroelectrica, CFR-urile şi câte or mai fi – care, în loc să susţină creşterea economică în perioade de criză, mai mult aduc pierderi şi probleme.

La prima vedere, creşterea cursului, de 5% în acest an, pare mică, având în vedere devalorizările de acum zece ani, de 40-50% pe an. Dar această creştere a cursului, mică cum e ea, va aduce un nou val de credite neperformante în bănci, întârzieri la plată şi o revenire a blocajului în economie. A ieşit în faţă vreun bancher să-şi dea foc la costumul Canali şi să spună că aşa nu se mai poate, că ce se întâmplă pe scena politică se va vedea clar în economie în lunile următoare, când comercianţii vor avea vânzări mai mici, când se vor disponibiliza noi angajaţi pentru că nu-s îndeplinite targeturile? Nu a ieşit nimeni în faţă. Dar, în schimb, în discuţiile tête-à-tête, toţi sunt înfioraţi de ce se întâmplă pe scena politică. Cât timp Hidroelectrica arăta bine, niciun bancher nu avea vreo problemă cu contractele încheiate cu „băieţii deştepţi“. Toată lumea ştia, astfel de contracte se fac între cei aflaţi la putere şi cei din spatele firmelor. Nu aveau o problemă cu acest lucru şi cu ce se întâmplă în birourile societăţii pe care ei o creditau. Chiar nici nu conta. Dar, dintr-odată, lucrurile s-au întors, Hidroelectrica a intrat în insolvenţă şi nu mai poţi fi sigur de nimic. Un „băiat deştept“ şi-a declarat insolvenţa, ca să nu-şi plătească datoriile, mai urmează ca şi cel mai „băiat deştept“ să facă la fel, pentru ca tacâmul să fie complet: şi cu energia ieftină luată, şi cu banii luaţi. Cu dorinţa de a obţine contracte cu statul, oamenii de afaceri şi-au promovat şi susţinut propriii oameni în conducerea companiilor de stat. Aceştia au prins o putere atât de mare, încât acum se întorc împotrivă şi stabilesc ei regulile jocului şi cum

se împart banii. Iar companiile private şi oamenii de afaceri au ajuns ei să se milogească să le fie plătite contractele pentru serviciile prestate sau să le fie rambursat TVA-ul, din operaţiuni cinstite, nu din fraude.

De-a lungul celor două decenii, BNR şi-a clădit şi apărat independenţa cu dorinţa de a nu fi deranjaţi. „Noi ne-am făcut treaba“, este răspunsul Băncii Naţionale când este întrebată de îndeplinirea condiţiilor convenite cu FMI. Restul nu e treaba lor.

Dacă nu vor apăra independenţa economiei, a oamenilor de afaceri, a consumatorilor, a investitorilor, a deponenţilor, a politicilor publice, de incompetenţa şi lipsa de responsabilitate a clasei politice, BNR s-ar putea să nu mai aibă cum să apere nici cursul, nici băncile, nici dobânzile şi nici independenţa faţă de exterior, faţă de speculatorii de la Londra, New York sau Frankfurt. Şi atunci s-ar putea să nu se mai apere nici pe ea, când clasa politică se va sui cu picioarele pe BNR, că era treaba ei să apere cursul.

Pe economie, pe mediul de afaceri, clasa politică s-a suit cu picioarele şi loveşte din plin în lupta pentru propria lor putere. Dacă nu ies în faţă să protesteze, să-şi apere afacerile lor şi, până la urmă, independenţa faţă de disputele politice, vor ajunge să plătească un tain mai mare atunci când una dintre părţi va învinge. Nu vă interesează ce se întâmplă pe scena politică, nu e treaba voastră, nu credeţi că puteţi schimba ceva? Atunci veţi fi prizonierii clasei politice, aşa cum sunteţi şi acum.

15 iulie 2012

Trebuie să ne tragem un glonţ în cap. Şi să nu ratăm

Eu de-abia acum am realizat că noi am făcut autostrada Bucureşti-Ploieşti paralelă cu DN1. Nu sunt şofer şi merg prea puţin cu maşina, astfel încât nu m-a preocupat prea mult problema traficului pe DN1 spre munte sau spre drumul care duce la mare.

Deci 500 de milioane de euro a costat o bucată de autostradă – Bucureşti-Ploieşti – care, de fapt, este inutilă, având în vedere că partea cea mai importantă de autostradă – Comarnic-Braşov – nu există şi, probabil, nu va exista nici în următorii cinci ani. Să faci o autostradă care să fie mai lungă decât drumul tradiţional mi se pare o absurditate. Care a fost raţiunea pentru care s-a făcut mai întâi această bucată de autostradă? Nu se poate. Mi se pare că am dus Kafka pe un palier superior. Să vină un alai de prim-miniştri şi miniştri ca să taie panglica la o autostradă fără sens în acest moment şi să se mai laude cu acest lucru! Bine măcar că n-a venit şi Boc!

Cu 500 de milioane de euro am fi putut să facem cinci spitale noi-nouţe sau zece centre naţionale de afaceri care poate ar fi creat mai multe locuri de muncă şi ar fi adus mai mulţi investitori decât am câştigat noi din această bucată de autostradă. Dacă mai punem la socoteală şi autostrada inutilă Transilvania-Bechtel, unde s-au făcut până acum 60 de kilometri de autostradă pentru care am plătit 1,2 miliarde de euro, am vedea cum îşi bat joc de banii noştri, luaţi anual prin taxe şi impozite, cei cărora le dăm mandatul să ne conducă şi să ne administreze resursele.

Cea mai importantă cale comercială pentru România, care uneşte această ţară, devalizată de politicieni până în măduva oaselor, de vestul Europei, are tronsoane neîncepute, cel mai important fiind Sibiu-Piteşti, care traversează munţii. În schimb, avem autostradă Bucureşti-Ploieşti, de weekend. Oare cum reuşim noi să ne alegem astfel de preşedinţi, astfel de premieri sau miniştri?

Suntem chemaţi să votăm sau nu demiterea unui preşedinte. Trebuia să fim chemaţi să votăm demiterea întregii clase politice care a condus România în ultimii 12 ani! Pe vremea lui Iliescu şi Constantinescu nu aveam resurse pentru că eram ai nimănui şi trăiam prin inflaţie. Pe vremea lui Băsescu şi a tuturor guvernelor am avut resurse, sute de miliarde de euro, pe care cei de la putere i-au tocat cu acte în regulă, apăraţi de lege, de hotărâri de guvern sau de ordonanţe. O fi fost bună această autostradă, Bucureşti-Ploieşti, dar după ce era gata Comarnic-Braşov sau după ce se făcea Sibiu-Piteşti.

Nu ştiu ce putem face, dar măcar dacă vrem să ne împuşcăm în cap, că acceptăm aceste absurdităţi, aceste situaţii prin care îi tolerăm pe politicieni, măcar să nu ratăm!

19 iulie 2012

Dacă ai avea de ales un model, între cine ai alege: Gigi Becali sau ministrul de finanţe? Răspunde cinstit!

De ce vrei să faci ASE-ul? „Nu ştiu. Mi-am depus dosarul la mai multe facultăţi şi aştept să văd unde intru. După facultate oi vedea eu ce fac.“ După ASE unde vrei să te angajezi? „Nu ştiu. Vreau să aştept până la terminarea facultăţii pentru a vedea care sunt opţiunile. Nu ştiu dacă mediul de afaceri ar fi o opţiune pentru mine. Noi nu avem oameni de afaceri în România, ci bişniţari cu bani. Nu vreau să ajung aşa.“ Cine e ministrul finanţelor? „Nu ştiu.“

Cam aşa a decurs o conversaţie între *Ziarul Financiar* şi cei care stăteau să îşi depună dosarul de înscriere la Academia de Studii Economice (ASE). Probabil că răspunsurile sunt valabile şi pentru cei care stăteau să se înscrie la celelalte facultăţi. De ce vor să facă ASE-ul?

Ne place, nu ne place, asta este generaţia care vine după noi. Prima reacţie ar fi să ne punem mâinile în cap şi să răspundem retoric şi înţelept cum s-a deteriorat educaţia, ce exemple iau ei din viaţă şi cum nu ştiu ce se întâmplă în jurul lor.

Dar, până la urmă, nu este problema lor dacă ştiu sau nu cine este ministrul finanţelor sau premierul sau oricare alt ministru sau de ce trebuie să facă ASE-ul şi nu o altă facultate, ca o formă de mândrie, de prestigiu, de

CV. Şi nu în ultimul rând, este problema noastră dacă mediul de afaceri din România este văzut în ochii lor ca o „bişniţă“.

Dacă vrem să vedem ce a făcut un ministru, ce a lăsat în urmă, trebuie să întrebăm generaţiile mai tinere, în primul rând, dacă ştiu cine este ministrul finanţelor. Şi aşa vom afla dacă acel ministru a făcut ceva cât timp a fost demnitar al statului român.

Nu ştiu dacă în ultimii cinci ani, de când au intrat ei la liceu şi până când l-au terminat, vreun ministru al finanţelor s-a remarcat prin ceva, a făcut carieră în opinia publică printr-o măsură luată sau a îmbunătăţit cumva viaţa contribuabililor, a celor care plătesc taxe şi impozite.

Aţi auzit de Pogea, Vlădescu, Ialomiţianu, Drăgoi, Georgescu? Cred că cel mai cunoscut este Vlădescu şi nu prin faptul că a semnat tăierea salariilor şi majorarea TVA-ului, ci prin faptul că cel puţin o dată pe an ţine prima pagină a ziarelor tabloide. În rest, numele miniştrilor de finanţe sunt înscrise pe panourile de la intrarea în minister. Cum să ştie un doritor de ASE, o facultate făcută de cei de mai sus, cine este ministrul finanţelor, dacă o parte dintre ei s-au închis în minister şi au pierdut pe drum intenţiile de îmbunătăţire a mediului de afaceri, de colectare a impozitelor – cozile sunt şi acum – sau nu au avut nicio idee pentru care să se bată public?

Toată lumea a auzit de Gigi Becali, de fraţii Becali, de Bianca Drăguşanu, de Adi Minune sau Jean de la Craiova, de Oana Zăvoranu sau „Cruduţa“. Şi reprezintă modele pentru alţii, pentru că s-au impus în spaţiul public, şi cu bune şi cu rele. Au avut activitate.

Reprezintă poziţia de ministru de finanţe sau de oricare alt ministru un model pentru cei care vin din urmă? Ironia este ca şi pentru actualul ministru, Florin Georgescu, poziţia să fie temporară, el dorindu-şi mai mult să se reîntoarcă la Banca Naţională decât să stea la minister.

De ce îşi doreşte tânăra generaţie mai mult să ajungă ca Gigi Becali decât ca ministrul de finanţe? Asta este întrebarea pe care ar trebui să şi-o pună cei care conduc România atât politic, cât şi economic, atât la nivel public, cât şi la nivel privat.

Ca să fii un model trebuie să faci ceva, să laşi ceva în urmă, să schimbi ceva astfel încât lumea să audă de tine, să vorbească despre ceea ce faci, să te susţină sau să te respingă.

Într-un mandat de ministru sau de prim-ministru nu poţi să mişti munţii, pentru că o ţară este foarte greu de urnit, iar schimbările se produc în decenii. Dar poţi să începi de undeva şi să te baţi pentru ideea ta.

La fel ar trebui să fie şi clasa de business. Noua generaţie ar trebui să aibă modele de oameni de afaceri la care să se raporteze, care au schimbat ceva în jurul lor, nu numai au dat tunuri şi au devalizat statul alături de prietenii lor din politică.

La fel ar trebui să fie şi ASE-ul. Cine vine acolo trebuie să îşi dorească atât de mult să termine această academie economică încât admiterea şi terminarea şcolii să fie cardul de intrare pe o poziţie într-o mare companie sau într-un minister.

Nu este problema celui care vine la ASE alături de dosarele depuse şi la alte facultăţi. Este problema celor care au condus ASE-ul că au ajuns să fie pe o listă comună, banală în mintea celor care vor să facă o facultate.

În Franţa există ENA (École Nationale d'Administration), o facultate atât de puternică încât cine termină acolo are uşile deschise pentru o carieră în administraţia sau în lumea corporatistă franceză. La noi ce există? Facultatea de partid. În Franţa, un şef de cabinet la un prim-ministru sau la un ministru poate ajunge imediat într-o funcţie de top atunci când îşi termină mandatul ca funcţionar public. Louis Schweitzer, cel care a lansat Dacia de 5.000 de euro şi care a scos din moarte clinică Automobile Dacia prin investiţia făcută de Renault, a fost şef de cabinet la premierul Laurant Fabius, pentru ca apoi, după o lungă carieră în administraţia publică, să ajungă şeful Renault. La noi, Codruţ Marta, şeful de cabinet al directorului Fiscului Sorin Blejnar, şi el anchetat, a dispărut, ajungând să aibă mandate de arestare. Iar soţia lui să fie şefa unei reţele de proxenetism de lux.

Schweitzer, un străin care nu avea nicio treabă cu România, a venit cu o idee, cu ideea Daciei de 5.000 de euro, care a salvat 20.000 de locuri de muncă, a adus 10% din exporturile României şi contribuie cu 3% la PIB. Şi

nu avea nicio obligaţie faţă de România. În schimb, Marta nu a produs altceva decât bani pentru el şi pentru alţii, a devalizat statul şi munca celor de la Dacia. Şi ca Marta sunt mulţi care lucrează în administraţie.

Cum poate să aibă tânăra generaţie, care a picat la bac, modele între oamenii din administraţie sau politicieni sau cei care au condus instituţiile publice dacă ceea ce văd ei în faţa ochilor şi aud este numai jaf, furt, tâlhărie şi proxenetism? Păi, Gigi Becali sau Dan Diaconescu par cei mai cinstiţi oameni, care au făcut mai mult decât cei din administraţie pentru această ţară.

Vrem să vină din spate o generaţie mai bună, care să aibă modele şi repere solide şi temeinice? Vrem. Dar tot noi trebuie să le oferim acele modele, pentru că altfel ei le vor lua din piaţă aşa cum apar ele. Dar avem modele serioase în politică, în business, în administraţie, care le pot înlocui pe cele actuale, rău famate, superficiale?

22 iulie 2012

Seceta financiară care s-a instaurat de câteva luni bune ne va usca portofelele şi activele. Dar până atunci pregătiţi-vă să plătiţi şampania taberei învingătoare

În timp ce liderii politici – Traian Băsescu vs. Crin Antonescu/Victor Ponta – îşi numără voturile şi de ce nu, orele pe care le mai au în viaţa politică, Banca Naţională calculează banii care pleacă din ţară ca un decont al acestor vremuri de criză europeană, dar mai ales de mardeală politică internă. În acelaşi timp BNR calculează banii care nu mai vin în ţară până când preţul activelor nu va scădea astfel încât totul să fie încă odată ieftin sau dobânzile la depozitele în lei şi la titlurile de stat la lei să fie din nou la 8-10% sau până când cursul nu va creşte mai mult ca să aibă de unde să scadă pentru a oferi investitorilor financiari o rentabilitate apreciabilă.

Joi Banca Naţională va avea o nouă şedinţă de politică monetară unde cel mai interesant lucru va fi nu dacă BNR reduce sau nu rata dobânzii de politică monetară sau scade rezervele minime obligatorii, pentru că nimeni nu se aşteaptă la acest lucru, ci comunicatul de după şedinţa Consiliului de Administraţie, unde printre rânduri şi într-un limbaj de nu înţelege nimeni nimic banca centrală spune care sunt problemele cu care se confruntă. La precedenta şedinţă din 27 iunie, BNR a menţionat pentru prima dată tensiunea de pe piaţa financiară internă şi faptul că este nevoită să intervină constant pentru a asigura lichidităţile necesare sistemului bancar şi în

special băncilor cu capital străin care au rămas fără linii de finanţare de la băncile-mamă.

Ce ar putea să spună acum BNR? Că îşi menţine politica monetară prudentă, că au crescut tensiunile atât externe, cât şi interne, că se aşteaptă la o creştere a inflaţiei ca urmare a secetei, la majorarea preţurilor administrate şi la creşterea cursului care se reflectă imediat în preţul unor bunuri şi servicii legate la euro. Şi ce va mai spune sau nu. Că avem ieşiri de capital, că nu mai vin bani în ţară, că Ministerul Finanţelor apelează la rezervele strânse la începutul anului, când s-a împrumutat mai mult, pentru că acum costurile au crescut semnificativ, iar cei care vor să ne împrumute au pus România pe „hold“, dacă nu chiar „reject“. Sau că fără FMI suntem morţi şi am fi mâncaţi de vii de pieţele financiare internaţionale, dovadă şi intenţia Guvernului actual de a încheia un nou acord până în 2015.

În iulie cursul leu-euro a crescut cu aproape 4%, iar de la începutul anului cu 7%. Dacă ne uităm puţin în istoria noastră de acum 10-15 ani, această creştere nici nu se vede faţă de cum era atunci când veneau minerii, când România era la un pas de a declara incapacitate de plată sau când trebuia să facă faţă unei inflaţii de 30-40% pe an, faţă de 2-4% acum. Dar această creştere de 7% se adaugă unei creşteri de 25% din momentul izbucnirii crizei în vara lui 2008. Iar de atunci salariile nu au crescut cu 25%, ci dimpotrivă au scăzut, ceea ce a dus la acumularea datoriilor şi a restanţelor. Acum orice creştere a cursului cu 1% înseamnă de fapt o creştere a cursului cu 10% în urmă cu un deceniu.

De luni FMI revine la Bucureşti pentru a vedea ce a mai făcut Guvernul între timp. Ce poate să îi raporteze? Că miniştrii au fost ocupaţi cu referendumul pentru demiterea lui Băsescu, că au umblat să găsească afacerile frauduloase ale guvernării Băsescu-Boc, că au schimbat oamenii celorlalţi cu ai lor în fruntea administraţiei, că ţin deficitul bugetar sub control prin reducerea banilor alocaţi pentru investiţii, că au reziliat contractele cu „băieţii deştepţi din energie“ sau că seceta face ravagii. Dar cel mai important lucru pe care trebuie să îl spună Fondului Monetar Internaţional este că după referendum se vor ocupa cu toată forţa de

economie. Asta până să vină alegerile parlamentare. Sau prezidenţiale dacă Băsescu este demis (acest articol este scris duminică, la ora 17, fără a cunoaşte rezultatul referendumului).

Tare îmi este teamă că alături de seceta din agricultură am intrat într-o secetă financiară care se extinde şi pârjoleşte totul în cale, unde banii ies şi nu intră, unde suntem din nou ocoliţi de fluxurile financiare private şi unde FMI-ul este singurul nostru prieten care mai stă la masă cu noi. Din obligaţie.

După ce oamenii vor reveni din concedii, cu mai puţini bani în buzunar, vor creşte aşteptările şi cerinţele de la cei care sunt la guvernare. De la „noi vrem pământ“ se va trece la „noi vrem bani“. În trimestrul doi au fost bani la buget, dar nu ştiu dacă vor fi şi în trimestrul trei, având în vedere că în lunile de vară economia va fi afectată atât de problemele interne, cât şi de încetinirea din Europa.

Referendumul pentru demiterea lui Băsescu a trecut, dar seceta financiară rămâne! Iar ăsta este cel mai important lucru pentru că banii nu au de unde să cadă peste noapte dacă nu s-a însămânţat şi nu s-a irigat economia. Iar de plouat nu mai plouă cu bani de un an de zile.

Luni, una dintre tabere, Băsescu pe de-o parte, Ponta şi Antonescu pe de altă parte, va deschide sticlele de şampanie şi cutiile cu pişcoturi. Iar noi le vom plăti! Şampania va fi tare scumpă.

29 iulie 2012

Cel mai rău scenariu: 10 lucruri care vor afecta economic România

Iresponsabilitatea întregii clase politice duce la căderea economică şi la slăbirea capacităţii de a rezista presiunilor externe.

România este de 10 săptămâni sub o presiune politică internă imensă din cauza luptei dintre noua putere – Ponta şi Antonescu (USL) – şi noua opoziţie – Băsescu şi PDL – care însă a dus la deteriorarea rapidă a situaţiei economice şi, mai ales, a perspectivei de creştere economică ce va avea urmări importante în toamnă şi în următorii ani.

Pe lângă criza economică din Europa, care dărâmă state întregi considerate până acum doi ani intangibile cum ar fi Spania sau Italia, în România a intervenit peste noapte şi criza politică ce a dat peste cap o întreagă economie. În ciuda unei reveniri în trimestrul al doilea care ar fi putut să susţină economia în trimestrele trei şi patru, lupta politică începută în iunie a dus la o creştere rapidă a cursului, a vânzărilor de titluri de stat în lei, schimbarea leilor în valută şi, în final, a ieşirilor de capital. Într-un an în care ar fi necesar să primească un respiro economic care ar fi trebuit să le dea o gură de oxigen în afaceri după trei ani de criză dură, companiile şi antreprenorii se confruntă acum cu o nouă lovitură prin creşterea cursului, reducerea din nou a consumului ca urmare a scăderii sumelor disponibile ale clienţilor şi acumularea de noi restanţe la bancă pentru că li s-a redus capacitatea de plată. Următoarele şase luni vor fi extrem de tensionate,

având în vedere că lupta politică nu se va tranşa rapid şi va continua cu alegerile parlamentare.

Ce se va întâmpla în economie?

1. Cursul valutar rămâne sub o presiune imensă. BNR nu mai poate folosi creşterea dobânzilor la lei pentru ţinerea cursului pentru că ar lovi în Ministerul de Finanţe şi în propria politică monetară

Posibilităţile de intervenţie ale BNR pentru susţinerea cursului, chiar dacă rămân în picioare, sunt mai reduse. Având în vedere că intrările de valută prin investiţii străine, fonduri europene, banii românilor care lucrează în străinătate şi creditele externe atât pentru sectorul privat, cât şi de stat s-au redus simţitor, iar ieşirile de capital au crescut substanţial, aprecierea cursului nu se face decât prin vânzarea de valută din rezerva BNR. Iar Banca Naţională este tot mai reticentă în a pune în joc rezerva valutară, având în vedere că de acum şi până la finalul lui 2013 are de rambursat aproape 7 miliarde de euro către FMI (1,7 miliarde de euro în 2012 şi 5,3 miliarde de euro în 2013), care deja a început să aibă obiecţii cu privire la folosirea rezervei pentru sprijinirea cursului.

Ştiind că BNR este sub presiune şi cu o marjă de manevră mai redusă pentru că nu mai poate creşte dobânda la leu pentru a apăra cursul aşa cum a făcut-o în 2008, 2009 din cauză că ar lovi în Ministerul Finanţelor căruia i-ar creşte costurile la împrumut, investitorii financiari speculativi vor avea o putere mai mare şi vor încerca să atace cursul cu o forţă mai puternică. În aceste condiţii, s-ar putea să vedem creşteri de curs mai puternice, urmate de reveniri, dar care vor accentua şi mai mult tensiunea de pe piaţa valutară. Această tensiune se va transmite imediat în economie.

În toamna lui 2008 şi începutul lui 2009, atunci când criza financiară a izbucnit, iar România nu a rămas fără finanţare externă privată pentru că se retrăgeau capitalurile, BNR a folosit creşterea dobânzii la lei de la 7% la 12% pentru a ţine cursul şi a stopa o parte din ieşirile de capital, dându-le investitorilor un randament mai mare.

Dar acest lucru a ridicat costul finanţării în lei la niveluri foarte mari de 14-20%, aproape nesustenabile. Băncile locale, aflate în deficit de resurse

din cauză că nu mai primeau fonduri peste noapte de la băncile-mamă, au plusat la dobânzile la depozite, ceea ce a dus la o goană pentru resurse şi la o fracturare a pieţei interne care continuă şi în prezent. Este puţin probabil ca acum BNR să folosească aceeaşi politică şi să forţeze, din nou, majorarea dobânzilor la lei pentru că şi-ar nărui propria politică monetară din ultimul an şi jumătate, care s-a axat pe reducerea inflaţiei şi a dobânzilor la lei, în special la credite. BNR a sperat că prin impulsionarea politicii monetare şi preferinţa pentru leu va reuşi să scadă, măcar cu câteva procente, expunerea foarte mare pe valută a creditorilor care macină o întreagă economie şi peste patru milioane de persoane fizice care au credite în valută. Dacă ar renunţa la această politică, economia ar fi şi mai mult dependentă de valută şi curs, iar BNR nu va reuşi niciodată să iasă din acest prizonierat.

2. Reducerea sumelor disponibile în lei pentru consum, investiţii şi economisire

Persoanele fizice şi companiile ar trebui să se obişnuiască cu un curs de peste 4,6 lei pentru un euro, dacă nu chiar mai mult spre 4,7-4,8 lei, o eventuală scădere a lui spre 4,5 lei/euro fiind doar o excepţie. Dar această creştere de curs mănâncă din banii disponibili în lei pentru alte operaţiuni deoarece clienţii trebuie să plătească mai mult pentru a cumpăra aceeaşi cantitate de euro. Plata ratelor şi a facturilor legate de euro reduce banii pentru consum, pentru achiziţii de bunuri de folosinţă îndelungată sau chiar pentru economisire. Având în vedere că economisirea internă va încetini, sumele disponibile pentru investiţii vor fi mai reduse, iar în acest caz totul cade, din nou, pe finanţarea externă care însă nu mai vine din cauza tensiunilor interne şi a lipsei de perspectivă, în condiţiile în care economia nu mai creşte.

3. Ministerul de Finanţe va avea probleme cu veniturile, finanţarea deficitului şi rostogolirea datoriilor existente

În prima parte a anului, Ministerul de Finanţe a reuşit să se împrumute de pe pieţele externe – Statele Unite – şi de pe piaţa internă la un cost în

scădere. Din păcate, odată cu prăbuşirea Guvernului Ungureanu, presiunile care au intervenit imediat pe curs au dus la majorarea costurilor la împrumuturile în lei şi reducerea şanselor pentru noi împrumuturi de pe piaţa externă care ar fi permis lungirea scadenţelor, o uşoară scădere a costurilor, dar, mai mult decât atât, un respiro pentru piaţa internă unde băncile locale sunt expuse la titluri de stat şi, astfel, au mai puţini bani pentru creditare. Ieşirea pe piaţa americană, în primăvară, a permis Ministerului de Finanţe să-şi diversifice gama de investitori care cumpără titluri de stat româneşti, reducând astfel riscul grupurilor financiare din Franţa, Austria, Grecia, Olanda care au entităţi în România şi care sunt astfel prizoniere, ceea ce le creează un disconfort şi o reţinere pentru noi investiţii pe piaţa românească.

În acest moment Ministerul Finanţelor mai are o rezervă de 3 miliarde de euro pentru finanţarea fără probleme a deficitului, după care va trebui să intre din nou în piaţă, unde va fi la mâna investitorilor. Dacă 2012 va trece cât de cât bine, problema finanţării deficitului bugetar şi a rostogolirii, din nou, a datoriilor statului, ceea ce, cumulat, înseamnă peste 20 de miliarde de euro, va deveni acută anul viitor. Pieţele financiare externe sunt, în continuare, tensionate, iar o nouă expunere pe România nu este pe lista de priorităţi. Chiar dacă autorităţile sunt într-un acord cu FMI şi intenţionează să mai facă unul, acest lucru nu va fi de ajuns. Ministerul de Finanţe va trebui să plătească costuri mai mari care vor mări şi mai mult datoria externă. România trebuie să aibă o creştere economică de peste 3% pe an pentru a putea să ramburseze din datoria internă şi externă care a ajuns la 40% din PIB. O creştere economică sub acest nivel va aduce rapid noi procente în datorie şi nu o scădere. Din păcate, aceste procente nu înseamnă investiţii în economie care să creeze locuri de muncă, ci doar datorii mai mari. Chiar dacă statul nu are o datorie mare, cumulat însă cu cea privată se ajunge, deja, la 100% din PIB şi, din acest moment, orice împrumut către România va fi foarte greu de dat. În lipsa veniturilor la buget, majorarea salariilor bugetarilor cerută şi promisă – încă 8% în decembrie sau ianuarie

– va fi sub semnul întrebării. Dacă se va opera, atunci ministerul trebuie să reducă cheltuielile din altă parte ca să aibă bani.

4. Blocajul în economie va creşte, iar companiile îşi vor reduce plăţile către buget

În condiţiile în care creşterea economică nu mai este cea prognozată de 1,5-1,7%, a intervenit seceta cumplită care a afectat producţia agricolă, investiţiile străine sunt la pământ, iar fondurile europene în bună parte blocate, veniturile cuprinse în buget nu se vor mai face, în special în trimestrul patru. Pentru a se încadra în deficit de 2,2% din PIB, Ministerul Finanţelor nu poate face altceva decât să oprească cheltuielile pentru investiţii şi să amâne plăţile către furnizori, ceea ce va afecta şi mai mult companiile. Arieratele vor creşte atât către bugetul de stat, cât şi către bănci, ceea ce va mări şi mai mult blocajul în economie. Deja acest lucru de simte de la sfârşitul trimestrului al doilea, aşa cum a fost în 2009 când cash-ul şi amânarea plăţilor cât mai mult către furnizori erau cuvântul de ordine. Pentru a rezista pe piaţă şi a nu închide afacerile, cei mai mulţi dintre antreprenori îşi vor amâna plăţile către bugetul de stat, ceea ce va mări şi mai mult gaura. Pentru antreprenorii mici şi mijlocii singura cale de supravieţuire în aceste vremuri, în condiţiile în care afacerile scad, este să-şi amâne plăţile către buget.

5. Scăderea afacerilor, revizuirea bugetelor şi a planurilor de investiţii. Urmează noi disponibilizări

Confruntate cu scăderea economică, deteriorarea afacerilor şi tensiunile politice interne care nu oferă nicio perspectivă, multe companii îşi vor reduce investiţiile dacă nu chiar le vor pune pe „hold“ şi îşi vor revizui în scădere bugetele. Iar, de aici, următorul pas este o nouă „şarjă“ de disponibilizări, aşa cum a fost în 2009 şi în prima parte a lui 2010.

Pentru investitori, tensiunile politice sunt cele mai dăunătoare businessului deoarece deteriorează climatul intern, îi sperie pe consumatori şi ridică foarte multe întrebări afară, la partenerii externi. Neavând o perspectivă clară când se termină acest război politic, mai ales că sunt şi

alegeri parlamentare, toate proiectele sunt luate de pe masă şi puse în sertar până vin vremuri mai bune. Dar acest lucru înseamnă scăderea afacerilor şi, mai ales, stoparea oricărei perspective de creştere. Nu se mai fac angajări, ceea ce provoacă un nou motiv de nemulţumire şi protest din partea populaţiei. Din cauză că a avut o politică dezastruoasă în criză, în timpul Guvernului Boc, că nu a atras fonduri europene şi nici investitori străini, România nu are acum prea multe resurse de creştere şi rămâne prizonieră unui plus economic de 1-2%, ceea ce este total insuficient. În lipsa unei creşteri economice solide care ar permite majorarea afacerilor companiilor, a veniturilor la buget şi, în final, a salariilor atât în sectorul privat, cât şi cel de stat, nici consumul intern nu va creşte, ceea ce îi va ţine departe pe investitori. Economia României riscă să rămână prizoniera unui cerc vicios – nu creşte pentru că nu are investiţii şi băncile nu dau credite, nimeni nu face investiţii pentru că nu creşte – din care foarte greu poate să scape şi nu prin resurse interne care sunt prea puţine şi, oricum, sleite de criză.

6. Băncile îşi vor reduce finanţarea şi vor presa pe rambursarea împrumuturilor în loc să facă noi reeşalonări

Băncile, la fel ca economia, companiile şi persoanele fizice sunt în al patrulea an de criză şi deja sunt stoarse de atâtea credite neperformante şi pierderi. Reeşalonările făcute în anii precedenţi îşi dovedeau valabilitatea dacă economia creştea, ceea ce ar fi permis şi companiilor să aibă afaceri mai mari şi o îmbunătăţire a fluxului de cash. 2011 a permis un an de respiro şi se părea că 2012 ar putea fi un an mai bun, dar, din păcate, criza din Europa la care s-a adăugat, peste noapte, criza politică internă, a întors acest scenariu. Băncile vor fi nevoite să constate o înrăutăţire a situaţiei clienţilor lor şi, astfel, reducerea capacităţii de rambursare a împrumuturilor. Întrebarea este dacă bancherii vor mai fi dispuşi să ofere noi reeşalonări, având în vedere că ei, la rândul lor, se confruntă cu o lipsă acută de finanţare. Dacă situaţia economică se deteriorează şi mai mult, vom vedea noi insolvenţe, noi lupte şi procese între debitori şi bănci pe marginea recuperării împrumuturilor. Un alt motiv de tensiune şi de ură la adresa sistemului bancar.

7. Valoarea activelor româneşti va scădea

Creşterea cursului, situaţia politică internă şi lipsa perspectivei unei creşteri a afacerilor din cauza situaţiei economice care se deteriorează vor duce, inevitabil, la reducerea valorii activelor româneşti şi, implicit, a garanţiilor depuse pentru creditele la bancă. Preţul apartamentelor a scăzut din nou în acest an, iar tendinţa se va menţine pentru încă cel puţin un an. Având în vedere că euro a crescut, iar clienţii nu mai au suficienţi lei pentru a acoperi acest salt de 7% al cursului de la începutul anului, vânzătorii trebuie să reducă preţurile în euro. Peste acest lucru va veni, din nou, scăderea cererii având în vedere că oamenii nu se vor mai grăbi să facă achiziţii din cauza tensiunilor politice care nu oferă niciun final. Oamenii mai bine aşteaptă încă un an, până se liniştesc lucrurile, până văd dacă îşi păstrează jobul şi salariul, decât să facă o achiziţie. Piaţa imobiliară va rămâne astfel blocată. Băncile au devenit cei mai mari proprietari de apartamente luate de la cei care nu mai pot să-şi plătească ratele, dar nu reuşesc să vândă mai nimic, având în vedere că cererea este la un minim istoric. Nici reducerea preţurilor operată nu a fost suficientă pentru a mişca cererea. Scăderea preţului la imobiliare, de toate tipurile, îi va pune pe bancheri în postura să le ceară clienţilor noi garanţii la creditele acordate, ceea ce va naşte o nouă dispută şi o nouă tensiune.

Afacerile antreprenorilor români, oricum lovite de cei patru ani de criză, vor valora mai puţin în noile condiţii. Neavând perspective prea mari de creştere şi multiplii de evaluare, se vor reduce. Foarte mulţi antreprenori au sperat că-şi vor vinde o parte din afacere pentru a se extinde sau pentru a-şi plăti datoriile la bancă. Dar acest lucru nu s-a întâmplat deoarece sumele primite pentru afacerile lor sunt reduse foarte mult de situaţia politică şi economică internă. Se constituie, astfel, un nou cerc vicios din care antreprenorii vor reuşi greu să iasă.

8. Prăbuşirea fondurilor europene, cea mai ieftină resursă, va fi cea mai mare pierdere

Din 20 de miliarde de euro, bani puşi la dispoziţie României odată cu intrarea în Uniunea Europeană pentru autostrăzi, pentru dezvoltarea

afacerilor, reabilitarea infrastructurii sociale – spitale, şcoli, aziluri de bătrâni –, pentru instruirea angajaţilor, Guvernele Tăriceanu, Boc, Ungureanu şi acum Ponta au atras mai puţin de 2 miliarde de euro. În criză, fondurile europene ar fi trebuit să fie resursa financiară care să acopere plecarea capitalurilor private şi să menţină finanţarea economiei. Nimic din toate acestea nu s-a întâmplat, în ciuda faptului că din 2007 încoace, toate guvernele şi-au pus ca prioritate creşterea absorbţiei de fonduri europene.

Capacitatea administrativă slabă a tuturor guvernelor de implementare şi ducere la bun sfârşit a unor proiecte s-a văzut în acest lucru. Dar nimeni nu a plătit, nici politic, şi nici administrativ, pentru dezastrul din fondurile europene. Polonia, singura ţară din Uniunea Europeană care a reuşit să traverseze aceşti patru ani de criză având creştere economică solidă, a atras aproape 60 de miliarde de euro fonduri europene din cele 80 de miliarde puse la dispoziţie până în 2013.

Pentru România, riscul cel mai mare este ca Uniunea Europeană, confruntată cu propria criză economică, cu problemele descoperite în România pe fonduri europene şi, mai nou, cu această criză politică internă, să ne retragă o bună parte din sumele neatrase, pentru că în şase ani am utilizat doar 10%. România va avea din ce în ce mai puţine argumente în faţa Uniunii Europene pentru a se lupta ca să-şi menţină neatinsă cota de fonduri europene. În aceste condiţii, cea mai ieftină resursă pentru finanţarea economiei, a infrastructurii şi a multor afaceri mici şi mijlocii va dispărea. Din păcate astfel orice procent de creştere economică va fi obţinut cu o finanţare scumpă din împrumuturi private sau de la instituţiile financiare internaţionale, ceea ce va reduce până la minim marjele de rentabilitate ale proiectelor.

9. România rămâne prizoniera FMI şi a pieţelor financiare internaţionale

În ciuda discursului atât al Guvernului Boc, cât şi al Guvernului Ponta, progresele înregistrate de România în acordul cu FMI sunt aproape nule, iar obligaţiile care au fost îndeplinite se referă doar la nişte obiective mărunte care nu au impact semnificativ în economie. Cele mai importante proiecte,

respectiv privatizarea, restructurarea companiilor de stat, angajarea unor manageri privaţi au întârzieri de aproape doi ani, iar, în timpul acesta, situaţia acestor entităţi s-a deteriorat. Pentru că a încetinit proiectele de privatizare foarte mult, în speranţa unei îmbunătăţiri a economiei care ar fi adus o marjă de manevră mai mare, autorităţile au ajuns în situaţia de a fi presate să vândă pachete de acţiuni la preţuri în scădere drastică, exact cum a fost în perioada 1998-2002. Cu banii pe care i-ar obţine acum din privatizare nu ar acoperi nicio tranşă lunară la FMI. Mai mult decât atât, dacă Guvernul ar reuşi să vândă câteva pachete i s-ar lipi pe frunte sintagma că „a vândut ţara pe nimic“ ceea ce ar spori şi mai mult tensiunea şi lupta politică internă. În loc ca negocierea în orice vânzare să aparţină României, ea va aparţine, însă, celor care au banii şi care vor încerca să dea preţurile cât mai mult în jos. Chiar dacă se vorbeşte de peste un an şi jumătate de această idee de a aduce manageri privaţi în fruntea întreprinderilor de stat, nici până acum nu s-a trecut de stadiul alegerii unor headhunteri, ceea ce arată în faţa investitorilor seriozitatea autorităţilor şi dorinţa de a duce un proiect până la capăt. Cazul companiei de stat Hidroelectrica, ce a fost introdusă în insolvenţă chiar de reprezentanţii statului pentru rezilierea contractelor cu „băieţii deştepţi“ care mâncau, anual, cel puţin 100 de milioane de euro din câştigurile companiei, stă pe masa tuturor băncilor. Modul de administrare a Hidroelectrica timp de un deceniu în care a fost devalizată cu 1,5 miliarde de euro cu aprobarea tacită a celor din fruntea statului, la care s-a adăugat trimiterea peste noapte în insolvenţă a redus, dacă nu chiar stopat, credite externe către entităţi din România, fie de stat, fie private. În lipsa acestor finanţări externe private, Guvernul României, indiferent care este el şi de ce partide este susţinut, rămâne la mâna FMI şi a politicii acestuia de strângere a curelei pe tot lanţul economic. Dacă în 2009 a închis ochii, iar în 2011, 2012 nu a stat cu biciul pe autorităţi, un nou an relaxat cu FMI nu va mai exista. Presiunile vor creşte, la fel şi condiţiile de îndeplinit. Guvernul nu are marjă de manevră având în vedere că, fără un acord, nici nu se va putea apropia de pieţele externe pentru a-şi rostogoli datoriile şi a finanţa bugetul. Având în vedere constrângerile la care va fi

supus, Guvernul nu va putea să-şi impună niciun proiect de investiţii pentru că nu va avea bani. În aceste condiţii, resursele bugetului vor fi folosite doar pentru conservarea unei situaţii şi nu pentru dezvoltare.

10. Un deceniu de stagnare şi distrugerea clasei de mijloc. Bugetarii şi pensionarii vor rămâne masa de manevră electorală

Cei 20 de ani de economie cât de cât liberă, intrarea în NATO şi Uniunea Europeană au permis crearea unor afaceri private solide care au angajat sute de mii de oameni, atât din cei daţi afară de la stat, cât, mai ales, din cei care terminau o facultate în perioada 1990-2000. Investiţiile străine au adus un plus susţinut de creştere economică, în special după anul 2000, care au tras după ele clasa de antreprenori care s-a format după 1990. Aceste investiţii străine la care s-au adăugat împrumuturile private au majorat afacerile, ceea ce a permis creşterea salariilor în toate sectoarele. Din 2000 şi, mai ales, din 2004, a avea o maşină şi un apartament nu a mai fost un lux pentru generaţia tânără. Astfel s-a creat o clasă de „young professional“ cum se spune în Occident, bine plătită, care, fără a fi bogată ca un patron, putea să aibă o viaţă bună. Această generaţie, care pentru a-şi permite o maşină şi un apartament la o vârstă fragedă s-a împrumutat la bancă, a fost cea mai lovită de criză şi riscă acum să rămână prizoniera împrumuturilor făcute. Adică toţi banii să fie daţi pentru plata ratelor şi a utilităţilor. Dar, mai mult decât atât, valoarea bunurilor cumpărate pe credit a scăzut considerabil în criză, ceea ce înseamnă că nu s-au ales cu nimic, ci sunt datori până peste cap. Acest lucru este valabil şi pentru întreprinderile mici şi mijlocii ai căror patroni români s-au extins pe credit în perioada de boom şi care acum îşi văd amputate afacerile şi nu mai pot să ramburseze împrumuturile.

Criza a distrus o clasă de antreprenori şi o clasă de mijloc care va fi refăcută cu greu şi nu într-un an, doi, ci în două decenii. Aceasta este pierderea cea mai mare suferită de România în criză. În lipsa acestei clase de mijloc formată atât din antreprenori, cât şi din young professionals, România este prinsă între o clasă de bugetari, pensionari şi angajaţi în sectorul privat cu salarii mici, pe de o parte, iar pe de altă parte, o clasă de

companii mari, adevărate monopoluri şi oameni de afaceri bogaţi care sunt mână în mână şi se sprijină reciproc cu cei din clasa politică, indiferent din cine este formată ea. Această clasă de mijloc ar fi permis o balansare a scenei politice unde discursul politic să nu fi fost adresat numai categoriilor cu venituri reduse, iar toate promisiunile şi, ulterior, politica economică să fie făcute doar cu gândul la aceşti votanţi.

Iresponsabilitatea clasei politice, indiferent că ea poartă numele Băsescu, Boc, Antonescu, Ponta sau al altor politicieni, poate trimite România într-o cădere economică rapidă, din care va ieşi foarte greu şi foarte slăbită. Iar acesta este doar un simplu scenariu economic în zece puncte. Dar când economia slăbeşte, atunci scade şi capacitatea ţării de a asigura bunăstarea propriilor cetăţeni. În acel moment, o ţară este expusă din plin evenimentelor şi intereselor politice externe, indiferent de unde ar veni ele.

5 august 2012

Nicu din Ploieşti, Ioana din Bacău, Petru din Focşani, Larisa din Iaşi, aceşti români anonimi care muncesc în Grecia şi pe care politicienii i-au descoperit la referendum

Cum muncesc românii în Grecia, între grecii care se plâng toată ziua la cafea de austeritate şi vor reîntoarcerea la drahmă şi un turist neamţ care crede că aceştia o duc încă bine: cum poţi să supravieţuieşti fără industrie… numai cu gyros, cartofi prăjiţi şi ceva orez?

La aproape trei ani de când Grecia a devenit oficial problema Europei şi a sistemului monetar european, un neamţ venit în vacanţă în Creta se tot întreabă cum de grecii o duc aşa bine în criză şi de unde au bani să trăiască, grecii spun că e rău şi vor să se întoarcă la drahmă ca să vină din nou turiştii britanici, iar românii care lucrează acolo de mai bine de un deceniu spun că se câştiga mai bine înainte, dar nici aşa nu e rău şi oricum e mai bine decât în ţară.

Pentru un grec ce are o cafenea de vreo treizeci de metri pătraţi pe strada principală din Hersonissos, Creta, nu e nicio criză: „Criza este la bănci, nu aici, uită-te în jur. Este plin de turişti. Afacerile merg în sus şi în jos, acum sunt în jos, dar vor fi înapoi sus…“

La prima vedere, în Hersonissos, prezentată în pliante ca o staţiune plină de baruri şi petreceri, dar un fel de Eforie a anilor 1970, dar cu muzică internaţională la zi (Smiley şi Inna se auzeau şi ei), pare că nu există nicio

criză, iar tot ce se prezintă la televizor şi în ziare de peste doi ani ca fiind austeritate în Grecia este doar în imaginaţia unora. Străzile sunt pline de turişti, preţurile nu sunt mici deloc – un expresso dublu costă de la 1,2 euro în sus – semn că există cerere, oraşul nu este părăsit, iar ATV-urile cu turişti se plimbă non-stop (10-20 euro/zi), plus că sunt parcuri întregi cu maşini de închiriat.

Dar ce înseamnă criză pentru Iorgos, un grec ce are un magazin cu suveniruri, tricouri, prosoape de plajă, genţi din pânză, toate făcute la chinezi, dar cu însemne din Creta? Afacerile nu mai merg ca înainte, din 10 turişti 7 sunt ruşi, iar ruşii nu sunt aşa bogaţi, spune el.

Cât făcea profit pe an cu magazinul lui înainte? Cam peste 100.000 de euro. Şi acum? 90.000, 70.000, 50.000, mai jos nu faci bani deloc? Bani faci, dar nu ca înainte, răspunde el. Dacă te uiţi în jur, cam 10-15% din magazine au căzut la datorie, victimele crizei. Plus construcţii neterminate, care s-au umplut de bălării şi care probabil sunt acum în proprietatea băncilor – cam ca în România.

Dacă vrei să afli ce s-a schimbat în aceşti ani de criză, vorbeşti cu doi români care muncesc şi stau acolo, de peste un deceniu – Nicu din Ploieşti şi Ioana din Bacău, căsătorită cu un grec, Nikos.

Nicu, absolvent de IPG (Institutul de Petrol şi Gaze din Ploieşti), munceşte în Grecia din 1996, 1997, nici el nu mai ştie de când şi de mulţi ani lucrează în Hersonissos. Vine primăvara şi pleacă înapoi în ţară în octombrie.

„Turiştii au scăzut şi nu prea mai vin britanici, danezi…, nordici. Acum vin ruşi, cehi, armeni, israelieni, puţini români, dar care nu cheltuie. La 12 noaptea strada era plină în anii trecuţi. Acum e mai puţină lume“, spune el.

„Englezii şi nordicii cheltuiau bani. La o notă de 30 de euro la restaurant, lăsau 5 euro bacşiş. Făceam şi 200 de euro pe zi“, adaugă el. „Acum numai este aşa. Au venit ruşii care trec de şapte ori, întreabă, se uită şi după aia se hotărăsc ce cumpără şi oricum nu au banii englezilor.“ În 2009 grecii au avut 20 de milioane de turişti, iar doi ani mai târziu 16,5 milioane. România are 3 milioane.

Nicu spune că de când a venit în Grecia a făcut de toate: a lucrat în construcţii, a fost chelner, a lucrat în magazine, dar niciodată nu a vrut să rămână de tot. El spune că a strâns bani «buni», pe care i-a adus în ţară, unde a cumpărat apartamente şi a făcut depozite la bancă pe termen lung. A pus în euro şi lei, iar la lei a pierdut din creşterea cursului, care nu a acoperit dobânda primită la euro. Cât câştigă acum în Grecia de toţi se plâng că-i o perioadă aşa proastă? 800, 1.000, 1.200 de euro pe lună? Undeva pe aici, spune el. Şi cât câştiga înainte? „Mult mai mult“, replică el.

Ioana, tovarăşa lui de magazin, este în Grecia din 2001, de când s-a căsătorit cu Nikos. Stă în Heraklion, capitala Cretei.

„A fost mai bine cu drahma. Aşa în euro preţurile sunt mari. Turiştii nu mai cheltuie aşa mult. Mai bine renunţăm la ajutorul FMI şi al nemţilor. Trăim prost o perioadă, dar după aia creştem din nou.“ Aşa vede ea rezolvarea situaţiei din Grecia. Oricum FMI-ul este duşmanul tuturor.

„Din cauza FMI-ului, afacerile nu mai sunt ca înainte, această austeritate nu este bună şi oamenii nu au de lucru“, spune ea.

Pune ceva bani deoparte? „Acum nu, iau sub 1.000 de euro, chiria este 250-300 de euro pe lună, sunt cheltuielile de familie“, menţionează ea. „Chiria e mai ieftină ca la Ploieşti“, replică Nicu. Un apartament de 2 camere, 70 mp, în Heraklion costă 70.000-75.000 de euro. Acum câţiva ani costa peste 100.000 de euro. Vi se pare familiar?

Chiar nu există deloc de lucru? În Malia, la 20 de kilometri de Hersonissos, un fel de Vama Veche, plină de tineri britanici care beau toată ziua, am văzut multe afişe cu „staff wanted“. La fel şi în Hersonissos.

„Da, dar grecii nu vor să muncească drept chelneri sau la magazin. Că salariile nu mai sunt aşa mari, iar patronul mai bine angajează ruşi, români, moldoveni, cu un salariu minim, restul cash, în mână, ca să nu plătească asigurările. Un grec nu ar mai accepta lucrul ăsta“, menţionează Ioana.

Dar grecii unde vor să lucreze? „Păi, cel mai bun job este la stat, 5 zile pe săptămână, 8 ore pe zi“, adaugă ea.

„Foarte puţini vezi greci care să fie chelneri, bucătari sau debarasatori. Acestea sunt job-uri pentru români, moldoveni, dar nici aici nu se mai

câştigă aşa bine“, spune Nicu. Patronul îţi dă 600-700 de euro şi o cotă din încasări. De-aia când mergi pe stradă mai au puţin şi te ridică, doar ca să te pună la masă în restaurantul lor.

Petre din Focşani, chelner, spune că de peste 7 ani este în Hersonissos – vine în aprilie şi revine în ţară după 15 octombrie. Iar toată iarna stă din ce a câştigat în vară. A învăţat mai multe limbi străine, destul ca să susţină o conversaţie simplă cu turiştii şi spune că o duce bine. În ţară nu ar lua cât câştigă la greci. Şi asta în criză.

Tavernele o duc mai rău ca înainte, pentru că hotelurile au venit cu oferte all-inclusiv sau de tip demipensiune, ca să atragă turişti, dar au omorât afacerile restaurantelor. „Turiştii mănâncă la hotel şi seara doar se plimbă“, spune Nicu.

7 zile, 2 persoane, hotel de patru stele, all inclusive, costă 1.350-1.400 de euro. Demipensiune, între 750 şi 1.250 de euro, în funcţie de hotel. Tzatziki, iaurtul lor tradiţional, costă între 2,5 şi 4,5 euro, souvlaki (adică frigărui de pui cu orez şi cartofi) ajunge la 9-9,9 euro, vinul lor la carafe – între 4,5 şi 6 euro, iar o apă la un litru 1 euro. Dacă o iei de la magazin costă 0,5 euro.

În Grecia am văzut la muncă cea mai bună forţă de muncă a României, oameni activi, cu vârste cuprinse între 21 şi 50 de ani. La fel este şi în Spania, Italia, Germania sau Canada. Peste 3 milioane de români au plecat la muncă după 1990, cei mai mulţi după 2000, când au putut să circule liber. O parte dintre ei, care muncesc primăvara şi vara, se întorc iarna în ţară. Ei au susţinut creşterea spectaculoasă a consumului în anii de „boom“ economic, aducând în ţară peste 50 de miliarde de euro. Dar de la 9 miliarde de euro pe an cât au adus oficial în ţară în 2007 sau 2008, acum banii au scăzut la 3-4 miliarde de euro. Din acest motiv şi consumul a scăzut dramatic în România, iar toată economia a resimţit acest lucru.

Grecii se plâng că nu-i ca înainte. Dar ce spune un turist german, a cărei ţară este alături de FMI, duşmanii lor, cei care au adus austeritatea şi care le-au tăiat salariile? „Am fost şi anul trecut şi… mi se pare că grecii o duc bine. Nu mi se pare că Grecia este o ţară în criză. Văd toată ziua oameni

tineri la cafea. Şi mă enervează… Ei ce muncesc? Eu muncesc de la 7 la 19. Ei ce fac? Le dăm şi bani“, a spus Matheo, un neamţ din München, în jur de 30 de ani, care lucrează la o firmă de testare pentru industria auto.

Turism, tu munceşti şi îţi cheltuieşti banii aici, ei asta vând. „Tu faci maşini, ei îţi vând vacanţe“, a fost replica mea.

„Nu poţi să supravieţuieşti numai cu turism şi mâncare. Cum poţi să supravieţuieşti fără industrie… numai cu gyros, cartofi prajiţi şi ceva orez?“, am primit imediat răspunsul. Cum sunt preţurile? „Mi se par mari, un pina colada costă ca la München. Într-adevăr berea este mai ieftină şi cam atât.“

Trebuie să iasă Grecia din euro? „Da, greşeala a fost că a fost inclusă. Iar acum li se dau în continuare bani şi nu fac nimic“, spune Matheo. Dar Italia sau Spania, trebuie să plece şi ele din euro? „Nu, aceste ţări au industrie, produc ceva.“

România, stii ceva despre ea? „Voi aveţi Logan, nu? Deci aveţi industrie. Ştiu că noi lucrăm cu producători auto care fac componente în România.“

Grecia, o ţară cu un PIB de 300 de miliarde de euro pe an (România are 120 de miliarde de euro) se bazează pe turism sau agricultură şi mai puţin pe industrie. „Dacă nu ar fi turismul, Grecia nici nu ar exista“, spune Nicu. „Ei numai prin asta trăiesc.“

Am fost pe câteva plaje din Creta şi aproape mi-am rupt picioarele în pietre. Plus că noţiunea de plajă este total diferită. Eu am în minte kilometri întregi de plajă din Mamaia, iar la ei şi 100 de metri este considerată o plajă (cât aveau în faţa hotelului). „Ei ştiu să vândă. Noi avem ce, dar nu ştim să vindem. Ar fi bine să fim noi ca grecii“, spune Simona, o româncă ce stă de 10 ani în Grecia, care locuieşte în Heraklion şi lucrează ca ghid.

O excursie cu vaporul într-un golf auster, numai cu piatră în jur, dar cu o apă senzaţională, cu un barbeque simplu, plus o vizită la o fostă leprozerie costă 40 de euro. Iar vapoarele sunt pline.

Cum este anul ăsta ca turişti? „Merge, ne-a surprins numărul mare de evrei veniţi peste noapte, probabil şi din cauza atentatului din Bulgaria“, a

răspuns Simona. Toţi – grecii şi românii – spun că pe insule, nu în Atena, criza nu este aşa rea şi că se poate trăi bine.

Ioana, adoptată de greci acum 10 ani prin căsătorie, spune că grecii sunt mai liniştiţi şi mai familişti. „Ei se ajută şi trăiesc. Noi, românii, suntem ahtiaţi după bani, suntem nervoşi şi ne dăm în cap.“ „Dacă aud că eşti român întorc capul şi nici nu intră la tine“, adaugă Nicu. „De aceea eu nici nu le vorbesc româneşte… La ruşi este altfel. Ei intră numai acolo unde se vorbeşte ruseşte. De aceea patronii au angajat pe cineva care vorbeşte rusa, din Republica Moldova.“

Oricum este excepţional să auzi în cel mai dulce grai de pe Prut, din partea unei „bunici“ la vreo 60 de ani, extrem de liniştită, care lucrează de mai mulţi ani în Hersonissos: „Anu’ aista nu-i aşa bun!“

În 20 de ani, după căderea comunismului, România a suferit o transformare uluitoare. De la 23 de milioane de locuitori a ajuns la 19 milioane, 3 milioane sunt în străinătate, de la 8 milioane de angajaţi a ajuns la 4 milioane, care susţin acum 5 milioane de pensionari. Totuşi, PIB-ul a crescut de la 40 de miliarde de dolari la 160 de miliarde de dolari, exporturile au crescut de la 4 miliarde de dolari la 40 de miliarde de dolari, dar şi datoria externă totală (stat şi privat) a ajuns la 100 de miliarde de euro (125 de miliarde de dolari) de la zero în 1990. România este acum împărţită în zone relativ prospere – Bucureşti, Timişoara, Cluj, Arad, Braşov, Constanţa şi zone rămase în urmă – Moldova, Oltenia –, care şi-au pierdut industriile zonale şi au fost lăsate uitării. De acolo au plecat cei mai mulţi oameni la muncă în străinătate.

Larisa din Iasi, 22-23 de ani, debarasatoare într-un hotel din Hersonissos, este la al doilea an în Grecia. Este studentă la Drept în Iaşi, la Alexandru Ioan Cuza, şi imediat după sesiune a venit aici la muncă, până în octombrie, când reîncep cursurile. A venit printr-o agenţie work and travel şi e bine. Lucrează de la 7 la 11 dimineaţa şi de la 19 la 23 seara.

„Îmi place, am şi mare, merg la plajă, nu-i un job rău, câştig şi nişte bănuţi (aşa cum am calculat eu îi rămân cam 500 de euro pe lună net – n.r.). În Iaşi ce să fac, că nu găsesc de lucru acolo“, spune ea.

Dar după ce termini facultatea, ce vrei să faci? „Vreau să învăţ şi să intru în Magistratură… Vreau să ajung judecător.“ Mi-ar plăcea să îşi îndeplinească visul.

Ce părere au românii care muncesc în Grecia despre politica de la Bucureşti? „Ştiţi ceva, toţi politicienii sunt la fel, toţi spun că vor să facă şi nu fac nimic, toţi fură, aşa e şi în Grecia, aşa e şi în România“, spune Ioana.

„Băsescu este un mincinos, Antonescu vorbeşte mult, mi-a plăcut la început Ponta, dar nici el nu face nimic, m-am lămurit“, adaugă Nicu. Larisa din Iaşi spune că politica nu este treaba ei, în timp ce strângea farfuriile de pe mese.

În timp ce politicienii noştri se bat cu toate armele, cei patru români din Grecia îşi văd liniştiţi de treabă, de munca lor şi numără banii puşi deoparte. Pentru ei, cei 500 sau 1.000 de euro, pe care îi câştigă lunar contează. În România ştiu sigur că nu ar putea câştiga atât.

26 august 2012

De ce să mai investim în România dacă nu mai are un obiectiv? Pentru ce mai luptăm?

Sunteţi faţă în faţă cu un investitor şi trebuie să îl convingeţi să investească în România. Ce îi spuneţi acum?

Că este o ţară cu potenţial, cu 22 de milioane de locuitori? Că poate câştiga bani aici, mai mulţi decât în altă parte? Că investiţia lui este în siguranţă? Că găseşte forţă de muncă bine calificată şi ieftină? Că birocraţia este redusă? Că impozitul pe profit este de 16%, faţă de 30% la el în ţară? Că activele sunt ieftine? Că suntem în Uniunea Europeană şi în NATO? Că avem acord cu Fondul Monetar Internaţional şi nu există riscul unor derapaje majore? Că scena politică este stabilă şi că nu există riscuri din acest punct de vedere? Că avem fete frumoase şi băutură ieftină, iar viaţa nu este scumpă deloc?

Cu aceste motive ne-am prezentat în faţa investitorilor timp de două decenii. O parte dintre ele mai sunt valabile şi astăzi. Dar ăsta este un semn că nu am progresat deloc – salariile mici, impozitul pe profit, fetele frumoase şi băutura ieftină.

Nu ştiu ce argumente invocă premierul Ponta, miniştrii, preşedintele Băsescu, ambasadorii şi cine ne mai reprezintă la „vârf“, pentru a-i convinge la întâlnirile pe care le au la Bucureşti sau la reuniunile din „afară“ cu investitorii, ca să bage bani în această ţară. Şi poate ar trebui, ca

să ştim cum îşi caracterizează cei aflaţi la putere propria ţară în faţa interlocutorilor.

De ce ar mai investi cineva în România? Iar această întrebare este valabilă atât pentru investitorii străini, cât şi pentru cei români. Dar, până la urmă, şi pentru noi, cei care suntem aici.

La mijlocul anilor 1990 puterea politică şi-a stabilit ca obiectiv intrarea în Uniunea Europeană şi în NATO. Timp de zece ani România a avut în cap acest reper şi a mers înainte cu toate accidentele de pe drum. În tot acest context, am avut ca obiectiv privatizarea, atragerea de investitori străini sau deschiderea unor pieţe, ca un preţ pentru intrarea în UE şi NATO. Investiţiile străine au adus echipamente, know-how, proceduri, organizare şi au ridicat salariile în anumite zone din ţară.

Am avut ca obiectiv scăparea de vize şi circulaţia liberă – misiune îndeplinită la începutul anilor 2000. Am avut ca obiectiv scăderea inflaţiei – în anumite luni am ajuns chiar mai jos decât media Uniunii Europene. Am avut ca obiectiv stabilitatea cursului – acesta a devenit chiar prea puternic, faţă de posibilităţile economice de susţinere a lui.

Acestea au fost nişte obiective politice şi macroeconomice care au aparţinut celor trei preşedinţi, guvernelor sau Băncii Naţionale.

De partea cealaltă, la nivelul nostru, noi am avut nişte obiective mai practice – un salariu mai mare, o maşină, o casă, o vacanţă, haine „mai de firmă“, o şcoală mai bună, poate un job în afară, o mică afacere, o a doua casă, la munte etc.

Mulţi dintre noi au bifat o parte dintre aceste obiective, specifice clasei de mijloc. Dar au avut şi un preţ, respectiv îndatorarea prin credit. Care acum apasă.

Întrebarea este ce facem de acum înainte? Atât la nivel politic, macroeconomic, cât şi la nivelul nostru. Mai avem obiective, în afara plăţii creditelor? Mai au politicienii ce să „vândă“ poporului ca viitor?

Dacă aţi fi în locul lui Ponta, ca să promovaţi România, ce aţi trece acum în dreptul ei? Cum v-aţi dori să arate peste două decenii?

Ştiu că l-am întrebat în luna mai pe premierul Ponta, proaspăt instalat la Palatul Victoria, dacă şi-a stabilit nişte obiective clare macroeconomice, în afară de eternele fraze înscrise în orice program de guvernare „crearea de locuri de muncă şi îmbunătăţirea nivelului de trai“. Iar răspunsul lui a fost „să îl mai las puţin, că abia s-a instalat şi nu ştie ce să spună“.

Peste două luni începe campania electorală, iar politicienii vor veni din nou în faţa voastră, ca să vă conducă pentru următorii patru ani.

Întrebaţi-i cum ar vrea să lase România peste patru ani – cu ce salariu minim, cu ce salariu mediu, cu câte locuri de muncă la stat sau în sectorul privat, cu ce inflaţie, cu ce curs valutar, cu ce nivel al dobânzilor, cu ce nivel al investiţiilor străine sau cu ce taxe şi impozite!

Niciunul dintre cei care ne-au condus nu şi-a stabilit aceste obiective, pe care să le urmărească în anii în care se află la guvernare. Dar vor veni în alegeri să ceară votul. Şi sunt aceiaşi.

Dacă ne uităm la economie, investitorii străini, care analizează pragmatic, la rece, atât prezentul, cât şi viitorul ţării în care şi-au pus banii, au început să îşi scoată dividendele din România şi să îşi repatrieze din capitaluri, pentru că „nu mai văd creşterea“. De asemenea, nu vin nici alţii. Ideea unei ţări cu salarii mici, forţă de muncă bine pregătită şi potenţial de creştere a dispărut. Deja pieţele sunt concurenţiale, marjele scad, iar puterea de cumpărare nu mai creşte. Plus că nu mai suntem 22 de milioane.

Faptul că suntem în Uniunea Europeană şi Nato nu mai reprezintă un atu.

Această lipsă a investiţiilor străine ar trebui să fie compensată de românii care au făcut bani în cei 22 de ani de capitalism sălbatic şi de acumulare. O parte dintre ei şi-au vândut afacerile pe parcurs, o parte şi-au băgat companiile în insolvenţă, ca să îşi protejeze activele şi afacerile, băncile nu mai dau bani şi ei nu sunt dispuşi să vină cu bani de acasă sau şi-au dus banii câştigaţi în afară, fie în bănci, fie în active, ca să îşi protejeze averea. Dar într-un fel sau altul, nici ei nu mai văd creşterea şi nu mai sunt ca acum 20 de ani, când totul era un pământ virgin. Acum au concurenţă şi trebuie să se lupte pentru fiecare client. Au îmbătrânit şi nu mai au energia

să se lupte. Mai bine se uită lunar în conturi, când li se plăteşte dobânda, copiii lor având deja totul „de-a gata“, nu mai au pentru ce să se lupte. Ei trebuie să cheltuiască.

Am intrat în toamna lui 2012 şi nu mai avem obiective. Nici politice, nici macroeconomice şi nici de business.

Niciun politician nu este în stare în acest moment să pună în faţa noastră şi a celor din afară o perspectivă de creştere a României pentru următorul deceniu. Nu că cei care au condus până acum ar fi ştiut. Ei au beneficiat de un context politic fabulos, care se iveşte o dată în viaţă.

Pentru ce mai luptă România? Pentru ce se mai luptă cei care ne conduc, în afară de dorinţa de a lua puterea, ca să se înfrupte din ea, pentru că altceva nu au făcut şi nici nu ştiu să facă? Pentru ce mai luptaţi voi? Ca să plecaţi din ţară? Ca să vă plătiţi creditul şi să nu mai auziţi în viaţa voastră de bănci?

Am rămas fără obiective, ţinte! Şi nu există cine să ni le ofere.

2 septembrie 2012

Iliescu ar fi trebuit să fie directorul Bursei. Ca să îi aducă revoluţia şi reforma necesare pentru a nu ajunge un exponat de muzeu

Din această săptămână Bursa de la Bucureşti intră pe mâinile şi sub ideile lui Victor Cionga, un veteran al pieţei de capital locale. El este al patrulea director general al Bursei în cei optsprezece ani de funcţionare, dintre care 13 ani i-au aparţinut lui Stere Farmache.

Bursa de la Bucureşti, o fata morgana a economiei locale, îşi caută şi acum utilitatea în România prin birourile guvernamentale sau ale antreprenorilor privaţi. Bursa are de toate, un sistem informatic bun, legi şi regulamente, brokeri, un Consiliu de Administraţie şi un director. Nu are însă prea mulţi investitori pentru că nu are materia primă – companiile listate. Nu ştiu cum va fi dorinţa lui Victor Cionga de a găsi o cale pentru o cooperare „mai eficientă decât până acum între actorii pieţei – CNVM, BVB, brokeri, emitenţi şi acţionarii importanţi ai acestora, investitori“, dar problema este că toţi fug de bursă. Nici conducerea Bursei şi nici brokerii nu au reuşit să convingă prea mulţi antreprenori să îşi listeze companiile la Bursă. Toţi cei care au companii care ar stârni interesul investitorilor fug ca de ciumă de Bursă, iar acest lucru arată cât de convingători sunt brokerii. Iar de partea statului, aproape fiecare Guvern a livrat promisiuni, cum se spune în termenii corporatişti, că nu i-a costat nimic. Dar gura brokerilor şi

a investitorilor ce să mănânce? Că s-au săturat să spargă seminţe toată ziua la birou şi să comenteze de ce nu avem Bursă sau de ce ceilalţi dinainte nu au făcut nimic.

Bursa de la Bucureşti nu a avut niciodată forţă, nu este mai puternică decât Guvernul, nu convinge pe nimeni de utilitatea ei practică de finanţare a unei companii şi cel mai rău este că dacă s-ar închide mâine, puţini ar observa şi nu ar fi nicio dramă. Cred că dacă ar veni comunismul/socialismul în America, Bursa nu s-ar închide deloc, ci dimpotrivă s-ar dezvolta şi mai mult. Uitaţi-vă ce se întâmplă în China.

După primirea aprobării CNVM, Victor Cionga şi-a exprimat primele intenţii privind bursa, ca un manifest al viziunii noului director general. „Şansa pe care piaţa de capital locală ar putea-o avea în actualele condiţii de competiţie dură la nivel regional este să treacă printr-un proces de modernizare rapidă, căutând să atragă interesul unor noi emitenţi (companii controlate de stat sau companii private), unor noi investitori străini şi locali, unor noi brokeri (inclusiv a unor «remote brokers») etc.“ „De asemenea, cred că trebuie să ne ferim de clişee (mai mult sau mai puţin îndreptăţite) şi să cântărim cu maturitate şi luciditate eventualele oportunităţi de colaborare pe care în viitorul apropiat le-am putea avea cu pieţele de capital din regiune, atât timp cât cooperarea în cauză se va dovedi, după o analiză prealabilă corespunzătoare, benefică pentru toate părţile implicate.“

Ce a lipsit bursei până acum – modernizarea rapidă, cooperarea între toţi actorii şi o analiză prealabilă corespunzătoare a oportunităţilor, benefică pentru toate părţile implicate? Eu credeam că a lipsit Romgazul, Portul Constanţa, Aeroportul Otopeni, Hidroelectrica, Nuclearelectrica, CEC-ul, Electricele, Mobexpertul, Grup Feroviar Român, RCS-ul, Romet-ul, Hidroconstrucţia, Bitdefenderul, emagul etc. Eu credeam că a lipsit forţa Bursei de a sparge uşile şi de a bate cu pumnul în masă la Palatul Victoria şi la Cotroceni, având în spate cel puţin un milion de investitori şi toată „finanţa“ internaţională. În Polonia, cea mai influentă bancă din lume, Goldman Sachs, are birou. La noi, Erste, una dintre cele mai influente bănci din regiune, a scos BCR-ul de la listarea la bursă.

Bursa a fost reînfiinţată de autorităţi prin 1993-1994 de gura FMI şi a Băncii Mondiale. Apoi brokerii au luat-o gratis şi au privatizat-o câştigând vreo 40 de milioane de euro, preţul seminţelor pe care le-au spart de-a lungul anilor. Şi o conduc de câţiva ani buni şi se plâng că nu le merge bine, că nu au ce să tranzacţioneze, că şi investitorii care mai erau vor să plece sau că la Londra nimeni nu-i bagă în seamă.

Poate Victor Cionga va avea un pic mai mult noroc decât predecesorii ca să convingă Guvernele – Ponta şi cine va fi după alegerile din toamnă –, să arunce ceva mâncare celor nouă sute de brokeri şi câteva mii de investitori, urmând ca desertul să fie luat de la companiile private. Dar ca să convingă, Bursa ar trebui să îl angajeze pe Ion Iliescu director general, pentru că datorită lui există. Cât a făcut Ion Iliescu pentru Bursă nu a făcut niciun broker, a listat alături de Văcăroiu mii de companii la bursă după privatizarea în masă, nu din convingeri capitaliste, ci pentru că aşa trebuia, pentru ca România să aibă o instituţie a economiei de piaţă. Instituţia el a făcut-o, dar piaţa trebuia să o facă alţii. Brokerii. Iar aici ei au spart seminţe şi s-au bârfit între ei.

2 octombrie 2012